

วารสารการบริหารจัดการและนวัตกรรมท้องถิ่น

Journal of Management and Local Innovation

กำหนดการเผยแพร่

วารสารการบริหารจัดการและนวัตกรรมท้องถิ่น กำหนดการเผยแพร่ ปีละ 12 ฉบับ

วัตถุประสงค์

วารสารการบริหารจัดการและนวัตกรรมท้องถิ่น เป็นวารสารสำหรับการเผยแพร่ผลงานวิชาการ และผลงานวิจัยทางสังคมศาสตร์ของคณาจารย์ นักวิชาการ นิสิต นักศึกษาผู้สนใจทั่วไปและแขนงวิชาที่เกี่ยวข้องซึ่งเป็นผลงานในเชิงบูรณาการหลักการการจัดการ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ นิติศาสตร์ การจัดการ สังคมวิทยา พัฒนาสังคม การศึกษา และสหวิทยาการทางสังคมศาสตร์ที่เชื่อมโยงหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ตลอดจนบทวิเคราะห์ที่เสนอทางออกให้กับปัญหาที่อยู่ในความสนใจของสังคม โดยมีรูปแบบการตีพิมพ์ฉบับพิมพ์ ISSN (Print): 2697-6439 เป็นต้นมา

บรรณาธิการ

ผศ.ดร.อนุวัต กระจ่างชัย

กองบรรณาธิการ

รศ.ดร.สมาน งามสนิท	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.สัญญา เคนาภูมิ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ผศ.ดร.สมปอง สุวรรณานุกูมา	มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
ผศ.ดร.สุรพงษ์ แสงเรณู	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
ผศ.ดร.วันชัย สุขตาม	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
ผศ.ดร.อุทัย สติมัน	มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
ผศ.ดร.สุวัฒน์ อินทรประไพ	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
ผศ.ดร.จักรวาล สุขไมตรี	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
อ.ดร.กรกต ชาบัณทิต	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

เลขานุการ: นายสมยศ พันโคคา **ศิลปกรรม:** นายสุรชัย บุญพิทักษ์, นายคมสัน จันทร์แจ่ม
พิสูจน์อักษร: นายวิชัย ชัยบำรุง, นายไพศาล วิเศษชาติ, นางสาวณิชาภัทร เกิดฤทธิ์

วารสารการบริหารจัดการและนวัตกรรมท้องถิ่น

เครือข่ายส่งเสริมการวิจัยและนวัตกรรมทางสังคมศาสตร์

99/173 ม. 1 ตำบลลำไทร อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ 33170

โทรศัพท์ : 095-564-9349 e-mail: local.innovation.soc@gmail.com

จัดพิมพ์โดย: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอลำปลายมาศ

จังหวัดบุรีรัมย์ 33170 โทร. 035-248-000 ต่อ 8555. แฟกซ์. 035-248-000 ต่อ 8545

ผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรองบทความ (Peer Review)

ศ.ดร.บุญทัน ดอกไธสง	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ศ.ดร.จำนงค์ อติวัฒน์สิทธิ์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.ธงชัย สิงอุตม	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.ธัชชนันท์ อิศรเดช	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.รัตนะ ปัญญาภา	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
รศ.ดร.สมชัย ศรีนोक	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.สุรินทร์ นียมางกูร	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.กัญญาณาม กาญจนาทวีกุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
รศ.ดร.ธงชัย สิงอุตม	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.สิริวัฒน์ ศรีเครือดง	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.อัจฉรา หล่อตระกูล	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
รศ.ดร.อภิรักษ์ จันทร์ตะนี	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.ภัทรพล ใจเย็น	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.จิรายุ ทรัพย์สิน	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
รศ.ดร.ศิวัช ศรีโสภางกุล	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
รศ.ดร.เต็มศักดิ์ ทองอินทร์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.พิเชฐ ทั้งโต	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.ศักรระภีร์ วรวัฒน์ประปัญญา	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
ผศ.ดร.วาสิตา เกิดผล ประสบศักดิ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ผศ.ดร.วิษุกร นาครชน	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
ผศ.ดร.ไพศาล เครือแสง	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
ผศ.ดร.นงศ์ลักษณ์ ใจฉลาด	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ผศ.ดร.อานนท์ เมธีวรรณ	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ผศ.ดร.วรรณตรี วรวิวรรณ	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
ผศ.ดร.สุภาพ ผู้รุ่งเรือง	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
ผศ.ดร.สามารถ บุญรัตน์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ผศ.ดร.นพดล ดีไทยสงค์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ผศ.ดร.ธิติวุฒิ หมั่นมี	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ผศ.ดร.เสกสรร สนวนา	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
ผศ.ดร.อนันต์ อุปสอด	มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
ผศ.ดร.สุวัฒน์ อินทรประไพ	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
ผศ.ดร.อุทัย สติมัน	มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
ผศ.ดร.ประทีป พิษทองกลาง	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา
ผศ.ดร.ธีรภัทร กิจจารักษ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

ผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรองบทความ (Peer Review) (ต่อ)

ผศ.ดร.จิตติวรดา พลเยี่ยม	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ผศ.ดร.ญาณัญญา ศิริภัทร์ธาดา	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
ผศ.ดร.อัจฉรา ศรีพันธ์	มหาวิทยาลัยนครสวรรค์
ผศ.ดร.จิตติพร อุ๋นใจ	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
ผศ.ดร.กมลวิช ลอยมา	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
ผศ.ดร.สยาม ราชวัตร	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ผศ.ดร.นฤมล อนุสนธิ์พัฒน์	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
ผศ.ดร.เอกอนงค์ ศรีสำอังก์	มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
ผศ.ดร.สุกชัย ตรีเทศ	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
ผศ.ดร.บงกช นิมิตรระกุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ผศ.ดร.อาจารย์ ประจวบเหมาะ	มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
ผศ.ดร.สุรสิทธิ์ อุดมธนวนงค์	สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น
ผศ.ดร.ปรารถมาศ พลิชฐ์ภักกุล	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
ผศ.ดร.นพพร บัวอินทร์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
ผศ.ดร.ดุจฤดี คงสุวรรณ	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
ผศ.ว่าที่ร้อยตรี ดร.ไชยะ เทพา	มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์
ผศ.ว่าที่ร้อยตรีพงศ์สวัสดิ์ ราชจันทร์	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
ผศ.มานิตย์ อรรถชาติ	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
ผศ.ดร.จักรวาล สุขไมตรี	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
อ.ดร.ขจรอรุณพน พงศ์วิริทธิ์ธร	มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น
อ.ดร.ณฐาพัชร์ วรพงศ์พัชร์	มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
อ.ดร.ทศพร มะหะหมัด	มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
อ.ดร.เพ็ญพิมพ์ พวงสุวรรณ	มหาวิทยาลัยพะเยา
อ.ดร.มาลัย วงศ์ฤทัยวัฒนา	มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น
อ.ดร.กรกต ชาบันฑิต	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อ.ดร.ฉัตรณรงค์ศักดิ์ สุธรรมดี	มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
อ.ดร.อาภรณ์รัตน์ เลิศไผ่รอด	วิทยาลัยนครราชสีมา
อ.ดร.สาลินี ชัยวัฒนพร	มหาวิทยาลัยแสตมฟอร์ด
อ.ดร.ณัฐพัชร์ มณีโรจน์	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
อ.ดร.พกามาศ ชัยรัตน์	มหาวิทยาลัยพะเยา

บทบรรณาธิการ

วารสารการบริหารจัดการและนวัตกรรมท้องถิ่น ฉบับนี้เป็นปีที่ 4 ฉบับที่ 3 ประจำเดือนสิงหาคม 2565 เพื่อรักษาคุณภาพของบทความให้เป็นไปตามเงื่อนไขและกติกาสากล กองบรรณาธิการได้พิจารณาบทความโดยเสนอบทความต่อคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรอง (Peer Review) พิจารณาตรวจแก้ไขเพื่อความสมบูรณ์ของบทความก่อนการลงตีพิมพ์เพื่อคัดเลือกและกลั่นกรองบทความให้เกิดความความสมบูรณ์และมีคุณภาพมากที่สุด เพื่อควรรค่าแก่การตีพิมพ์เผยแพร่ และเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดทางวิชาการและเพื่อเป็นการพัฒนาศักยภาพทางด้านการสร้างสรรค์ผลงานทางวิชาการ

สำหรับเนื้อหาของวารสารฉบับนี้ถือได้ว่ามีความโดดเด่นที่เน้นกระบวนการวิจัยที่เข้มข้น ประกอบไปด้วยจำนวนบทความทั้ง 12 บทความ โดยภาพรวมหลักเป็นการพัฒนาจากงานวิจัยที่ศึกษากรณีเฉพาะ (Case Study) ที่แต่ละบทความได้เน้นกระบวนการวิจัยเชิงลึกในหลายรูปแบบทั้งในรูปแบบของการสนทนากลุ่มการสอบถาม และการสัมภาษณ์ ประกอบกับบทความส่วนใหญ่แสดงถึงการทำงานร่วมกันของผู้นิพนธ์ในลักษณะที่มงาน ทำให้บทความมีความละเอียดรอบคอบถี่ถ้วน มีการวิเคราะห์ปัญหาและข้อเสนอแนะได้อย่างสมบูรณ์น่าสนใจ ขอขอบคุณคณาจารย์ นักศึกษา และผู้สนใจทั่วไปทุกท่านที่ให้ความสนใจร่วมส่งบทความเผยแพร่ ในวารสารการบริหารจัดการและนวัตกรรมท้องถิ่น และขอขอบคุณกองบรรณาธิการ ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาถ้อยแถลงบทความทุกท่านมา ณ โอกาสนี้

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนุวัต กระจ่าง

บรรณาธิการ

สารบัญ (Content)

	หน้า
กองบรรณาธิการ (Editorial Board)	(1)
คณะกรรมการกลั่นกรองบทความ (Peer Reviewers)	(2)
บทบรรณาธิการ (Editorial)	(4)
อิทธิพลของทักษะวิชาชีพบัญชีที่มีต่อความพร้อมในการทำงานด้านบัญชีนิติเวช ของผู้ทำบัญชีในเขตกรุงเทพมหานคร.....	1
<i>ณัฐวุฒิ ลีนเคราะห์, พรทิวา แสงเขียว</i>	
การประเมินความต้องการจำเป็นแบบสมบูรณ์ในการใช้ Digital Platform เพื่อการบริหารงานของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สงขลา สตูล ในสถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19).....	16
<i>สิทธิ สุริยันรงค์, พิภูล เอกวางกูร, วันดี เกษมสุขพิพัฒน์</i>	
รูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ของโรงเรียนสตรีพังงา.....	32
<i>ณัฐญาพร เสวตานนท์</i>	
การส่งเสริมความเป็นพลเมืองของเด็กปฐมวัยโดยใช้การจัดประสบการณ์ วรรณกรรมเป็นฐาน.....	50
<i>กฤติยาภรณ์ จันลา, ปิยะนันท์ หิรัณย์ชโลทร</i>	
ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในแผนพัฒนาท้องถิ่น ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลตำบลท่าจีน อำเภอเมืองสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร.....	62
<i>กฤติภณ สิทธิเสรี, เกวลิน ศीलพิพัฒน์</i>	
การรับรู้ความสำคัญและสมรรถนะที่มีอยู่ตามค่านิยมขององค์กร กรณีศึกษา: กลุ่มโรงไฟฟ้าแห่งหนึ่งในจังหวัดระยอง.....	76
<i>อำนาจ สุ่มประดิษฐ์, วาญญู สุวรรณเศรษฐ, ภรณ์ พวงแก้ว</i>	
การจัดกิจกรรมให้ความรู้แก่ผู้ปกครองเด็กปฐมวัยโดยใช้หลักเข้าถึง เข้าร่วม และเข้าใจเพื่อส่งเสริมความเข้าใจและสร้างความตระหนักถึงความสำคัญ ต่อการเตรียมความพร้อมของเด็กปฐมวัย.....	88
<i>เกสร กอกอง</i>	
การพัฒนาแบบการสอนภาษาไทย เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่าน จับใจความสำคัญ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6.....	99
<i>มยุรา ศรีส่อง</i>	

สารบัญ (Content)

	หน้า
แนวทางการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียนขนาดกลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1.....	114
พรทิพย์ ทรราชพานาดร, ชัชชญา พิระธรมิศร์	
แนวทางการพัฒนาภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมภาคเหนือแบบยั่งยืน.....	127
ฤทธิจักร จันทิมา, วิวัฒน์ หามนตรี, วสันต์ ลิ้มรัตน์ภักทรกุล.....	
การบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตย.....	144
วรุตม์ ทวีศรี	
การจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุ.....	156
โอพาร์ ปัญญาพิติพัฒน์	
ภาคผนวก.....	166
หลักเกณฑ์การเสนอบทความและคำแนะนำสำหรับผู้นิพนธ์	

อิทธิพลของทักษะวิชาชีพบัญชีที่มีต่อความพร้อมในการทำงานด้านบัญชีนิติเวช
ของผู้ทำบัญชีในเขตกรุงเทพมหานคร
Effect of Professional Accounting Skills on the Readiness for Forensic
Accounting in the Bangkok Area

ณัฐวุฒิ สิ้นเคราะห์¹ พรทิwa แสงเขียว²
Nuttawut Sinkhroh, Porntiwa Saengkhiew

บทคัดย่อ (Abstract)

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอิทธิพลของทักษะของวิชาชีพบัญชีที่มีต่อความพร้อมในการทำงานด้านบัญชีนิติเวชของผู้ทำบัญชีในเขตกรุงเทพมหานคร การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามที่ได้จากผู้ทำบัญชี ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 400 ชุด วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติโดยใช้การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่ออธิบายลักษณะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัย โดยผลการศึกษาเบื้องต้นพบว่าอิทธิพลของทักษะทางวิชาชีพบัญชีทั้ง 5 ทักษะ สามารถทำนายระดับความพร้อมในการทำงานด้านบัญชีนิติเวชของผู้ทำบัญชี ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยรวมในระดับที่มาก ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย พบว่า อิทธิพลของทักษะทางวิชาชีพบัญชี สามารถทำนายระดับความพร้อมในการทำงานด้านบัญชีนิติเวชของผู้ทำบัญชี ด้านความรู้เกี่ยวกับการทุจริต ทักษะความสามารถด้านการตรวจสอบ ด้านความรู้เกี่ยวกับพยานหลักฐาน ด้านความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย ด้านความรู้เกี่ยวกับธุรกิจ ด้านทักษะการติดต่อสื่อสาร ด้านทักษะทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ มีผลเชิงบวกต่อความพร้อมในการทำงานด้านบัญชีนิติเวช อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ(Keywords): ทักษะวิชาชีพบัญชี; ความพร้อม; บัญชีนิติเวช

Abstract

The purpose of this study is to study the influence of professional accounting skills on one's readiness to work in forensic accounting related to accountants in the Bangkok area. This research is a quantitative study. Data was

Received: 2022-07-04 Revised: 2022-08-30 Accepted: 2022-08-31

¹ หลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิต คณะบัญชี มหาวิทยาลัยศรีปทุม Accountancy Faculty, Sripatum University. Corresponding Author e-mail: Sinkrok@gmail.com

² คณะบัญชี มหาวิทยาลัยศรีปทุม Accountancy Faculty, Sripatum University

collected using questionnaire responses obtained from professional accountants in the Bangkok area using 400 questionnaire sets. Data was analyzed by a statistical package program using descriptive statistical analysis such as percentage value, average value, and standard deviation to describe the general characteristics of the respondents. Correlation coefficient analysis was used to test the relationship between independent variables and dependent variables, and multiple regression analysis as a method of testing the research hypothesis. The results of the preliminary study found that the influence of the five professional accounting skills could predict the level of readiness in forensic accounting of the bookkeeper in Bangkok Area. Overall, at a very high level. The results of the research hypothesis test found that. The effect of professional accounting skills can predict the level of positive effect on the readiness to work in forensic accounting in the Bangkok Area of the professional accountants. On the Knowledge of corruption, auditing skills, knowledge of evidence, Knowledge of the law, knowledge of business, communication skills, information technology skills, have positive effect on the readiness to work in forensic accounting, which are statistically significant at the level 0.05.

Keywords: Accounting Skills; Readiness; Forensic Accounting

บทนำ (Introduction)

อาชญากรรมทางเศรษฐกิจในยุคใหม่เจริญเติบโตแข่งขันกับการพัฒนาทางเทคโนโลยีกับการค้นพบนวัตกรรมสมัยใหม่ในโลกยุคเทคโนโลยี ศาสตร์และวิชาการต่างๆที่มุ่งเน้นศึกษาเป็นการเฉพาะด้านใดด้านหนึ่งกลับไม่เพียงพอหรือไม่เท่าทันของการพัฒนาของอาชญากรรมทางการเงินและเศรษฐกิจที่มีการพัฒนารวดเร็วไปตามกระแสโลก จนการสืบสวนสอบสวนคดีหรือการกระทำ ความผิดในระบบปกติไม่อาจค้นหาความจริงได้เพราะผู้ประกอบอาชญากรรมทางเศรษฐกิจเป็นผู้ที่มีความรู้ มีทักษะวิชา และมีเงินทุน ทำให้ในปัจจุบันอาชญากรรมทางเศรษฐกิจนั้นเกิดขึ้นจำนวนมาก ทำให้ก่อความยุ่งยากในการสอบสวนสอบสวนของเจ้าหน้าที่บ้านเมือง

การให้ความหมายของอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ(Economic Crime) ได้มีนักวิชาการ นักปฏิบัติงานและบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมรวมทั้งผู้ที่สนใจให้คำจำกัดความไว้หลายข้อแตกต่างกัน เช่น อาชญากรรมคอเช็ดขาว (White-Collar Crime) อาชญากรรมทางการพาณิชย์ (Commercial crimes) อาชญากรรมทางธุรกิจ(Business crimes)ซึ่งทั้งหมดนี้ย่อมมีความหมายในทำนองเดียวกันคือการประกอบอาชญากรรมที่อาศัยโอกาสจากตำแหน่งหน้าที่การงานในการกระทำ ความผิดโดยหวังผลกำไรหรือรายได้โดยกระทำความผิดต่อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจและการพาณิชย์ ที่กระทบต่อระบบเศรษฐกิจและความมั่นคงของประเทศ การเรียกว่าอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ จึงสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการประกอบอาชญากรรมประเภทนี้ และครอบคลุมถึงการ

กระทำความผิดทางเศรษฐกิจทั้งหมด ดังนั้นการสอบสวนหรือการแสวงหาพยานหลักฐานจากการกระทำความผิดดังกล่าวจึงต้องพัฒนาและเปลี่ยนแปลงไปตามเทคโนโลยีสภาของอาชญากรรมที่เปลี่ยนไป การบัญชีนิติเวชเป็นศาสตร์หนึ่งซึ่งใช้ทักษะด้านการเงินและแนวคิดทางการสืบสวนสอบสวน เพื่อใช้ในการตรวจสอบ สืบสวน ข้อมูลทางการเงินเพื่อพิสูจน์หรือเพื่อหาหลักฐานประกอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการทุจริตโดยเฉพาะ (จิรเดชา วันชูเพลา, 2547) การบัญชีนิติเวชเป็นสาขาวิชาที่บัญชีใหม่ที่ใช้ตรวจสอบอาชญากรรมทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในต่างประเทศ จะเห็นได้ว่าการบัญชีนิติเวชเป็นสาขาวิชาหนึ่งที่มีความแตกต่างจากการทำงานของผู้ทำบัญชีทั่วไป การบัญชีนิติเวชเป็นการตรวจสอบเพื่อพิสูจน์หรือค้นพบพยานหลักฐานประกอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการทุจริต ที่มีลักษณะที่แตกต่างกับผู้ทำบัญชี (CPD) ซึ่งเป็นวิชาชีพที่มุ่งเน้นในการจัดทำบัญชี เพื่อให้แสดงผลการดำเนินงาน ฐานะการเงินหรือการเปลี่ยนแปลงฐานะการเงินของผู้ทำบัญชีที่เป็นไปตามความเป็นจริงและตามมาตรฐานการบัญชี โดยมีเอกสารที่ต้องใช้ประกอบการลงบัญชีให้ครบถ้วนถูกต้อง แต่การบัญชีนิติเวช เป็นการตรวจสอบเพื่อพิสูจน์หรือค้นหาพยานหลักฐานประกอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการทุจริตอาจไม่ใช่ผู้เชี่ยวชาญด้านการบัญชีเพียงอย่างเดียว นอกจากความรู้ทางบัญชีที่จำเป็นและความรู้และทักษะในการตรวจสอบแล้ว ความรู้ทักษะที่จำเป็นอื่นๆ ได้แก่ความรู้เกี่ยวกับการทุจริต ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายความรู้เกี่ยวกับการรวบรวมพยานหลักฐานให้เป็นที่รับฟ้องของศาล ความรู้เกี่ยวกับธุรกิจ ทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และทักษะด้านการติดต่อสื่อสารย่อมมีความจำเป็นต่อความพร้อมที่จะเป็นนักบัญชีนิติเวชอย่างหลีกเลี่ยงมิได้ เห็นได้ว่าผู้ทำบัญชีบัญชีมีสายงานใกล้เคียงกับนักบัญชีนิติเวชเพราะต้องมีพื้นฐานที่สำคัญทางบัญชีเหมือนกันอีกทั้งทำงานในสายงานของผู้ทำบัญชีสามารถพัฒนาตนเองเพื่อไปทำงานด้านบัญชีนิติเวชได้ งานวิจัยฉบับนี้ ผู้ศึกษามีวัตถุประสงค์ในการศึกษา เพื่อศึกษาทักษะวิชาชีพบัญชีที่มีอิทธิพลต่อความพร้อมในการทำงานด้านบัญชีนิติเวชของผู้ทำบัญชีในเขตกรุงเทพมหานคร เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมให้ผู้ทำบัญชีที่ต้องการพัฒนาตนเองไปเป็นนักบัญชีนิติเวชได้เพิ่มมากขึ้นและเพียงพอต่อความต้องการของประเทศ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives)

เพื่อศึกษาอิทธิพลของทักษะของวิชาชีพบัญชีที่มีต่อความพร้อมในการทำงานด้านบัญชีนิติเวชของผู้ทำบัญชีในเขตกรุงเทพมหานคร

สมมติฐานการวิจัย (Research Hypothesis)

สมมติฐานที่ 1 ทักษะทางวิชาชีพบัญชี มีอิทธิพลเชิงบวกต่อความพร้อมในการทำงานด้านบัญชีนิติเวชของทำบัญชีในเขตกรุงเทพมหานคร ด้านความรู้เกี่ยวกับการทุจริต

สมมติฐานที่ 2 ทักษะทางวิชาชีพบัญชีมีอิทธิพลเชิงบวกต่อความพร้อมในการทำงานด้านบัญชีนิติเวชของผู้ทำบัญชีในเขตกรุงเทพมหานคร ทักษะความสามารถด้านการตรวจสอบ

สมมติฐานที่ 3 ทักษะทางวิชาชีพบัญชีมีอิทธิพลเชิงบวกต่อความพร้อมในการทำงานด้านบัญชีนิติเวชของผู้ทำบัญชีในเขตกรุงเทพมหานครด้านความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย

สมมติฐานที่ 4 ทักษะทางวิชาชีพบัญชีมีอิทธิพลเชิงบวกต่อความพร้อมในการทำงานด้านบัญชีนิติเวชของผู้ทำบัญชีในเขตกรุงเทพมหานครด้านความรู้เกี่ยวกับพยานหลักฐาน

สมมติฐานที่ 5 ทักษะทางวิชาชีพบัญชีมีอิทธิพลเชิงบวกต่อความพร้อมในการทำงานด้านบัญชีนิติเวชของผู้ทำบัญชีในเขตกรุงเทพมหานครด้านความรู้เกี่ยวกับธุรกิจ

สมมติฐานที่ 6 ทักษะทางวิชาชีพบัญชีมีอิทธิพลเชิงบวกต่อความพร้อมในการทำงานด้านบัญชีนิติเวชของผู้ทำบัญชีในเขตกรุงเทพมหานครด้านทักษะการติดต่อสื่อสาร

สมมติฐานที่ 7 ทักษะทางวิชาชีพบัญชีมีอิทธิพลเชิงบวกต่อความพร้อมในการทำงานด้านบัญชีนิติเวชของผู้ทำบัญชีในเขตกรุงเทพมหานครด้านทักษะทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

วิธีการดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยมุ่งศึกษาอิทธิพลของทักษะทางวิชาชีพบัญชีที่มีผลต่อความพร้อมในการทำงานด้านบัญชีนิติเวชของผู้ทำบัญชีในเขตกรุงเทพมหานคร

ประชากร (Population) ที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ทำบัญชี ในเขตกรุงเทพมหานคร เป็นสมาชิกที่ขึ้นทะเบียนต่อกรมพัฒนาธุรกิจการค้า ก่อนวันที่ 27 เมษายน 2565 จำนวนทั้งสิ้น 30,919 คน ซึ่งเป็นผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชี มีโอกาสที่จะพัฒนาไปสู่การทำงานในด้านการบัญชีนิติเวชในอนาคตได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรการคำนวณของ Taro Yamane ความคลาดเคลื่อนที่ 5 % (อัครเดซ ไม้จันท์, 2560) จากการคำนวณข้างต้น จำนวนตัวอย่างที่ควรนำมาใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ 400 ตัวอย่าง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งได้สร้างขึ้นตามวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดที่กำหนดขึ้น โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ส่วนแรกจะเป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 เป็นความคิดเห็นเกี่ยวกับอิทธิพลของทักษะวิชาชีพบัญชี และส่วนที่ 3 เป็นความคิดเห็นเกี่ยวกับความพร้อมในการทำงานด้านบัญชีนิติเวชของผู้ทำบัญชีในเขตกรุงเทพมหานคร

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม (Questionnaire) กับกลุ่มตัวอย่างตามจำนวนที่ได้กำหนดไว้ข้างต้นโดยเก็บข้อมูลตั้งแต่วันที่ 8 มิถุนายน 2565 ถึงวันที่ 22 มิถุนายน 2565 และนำข้อมูลที่ได้ จากการรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติเพื่อนำข้อมูลมาประกอบการสรุปผลและอภิปราย ผลการวิจัยให้บรรลุตามวัตถุประสงค์การวิจัยต่อไป

4. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) ใช้ในการวิเคราะห์เพื่ออธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างเพื่อศึกษาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
2. การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Coefficient) เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม
3. การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) เพื่อทดสอบอิทธิพลของตัวแปรอิสระที่มีต่อตัวแปรตามและทดสอบสมมติฐานการวิจัย

ผลการวิจัย (Research Results)

จากการวิเคราะห์ค่าสถิติเชิงพรรณนาของข้อมูลทั่วไปพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 46 ปีขึ้นไป มีระดับการศึกษาปริญญาตรี รายได้เฉลี่ยต่อเดือนมากกว่า 35,000 บาท มีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 15 ปี และทำงานประกอบวิชาชีพบัญชีเป็นอาชีพหลัก ประกอบอาชีพอยู่ในกรุงเทพมหานคร และมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับอิทธิพลของทักษะทางวิชาชีพบัญชีต่อความพร้อมในการทำงานด้านบัญชีนิติเวชของผู้ทำบัญชีในเขตกรุงเทพมหานคร ดังนี้

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับอิทธิพลของทักษะวิชาชีพบัญชีของผู้ทำบัญชีในเขตกรุงเทพมหานคร

ทักษะวิชาชีพบัญชี	\bar{x}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
ทักษะทางปัญญา (IS)	4.00	0.533	มากที่สุด
ทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่งาน (TFS)	3.87	0.553	ปานกลาง
ทักษะคุณลักษณะเฉพาะบุคคล (PS)	4.37	0.459	มาก
ทักษะความสัมพันธ์กับผู้อื่นและการสื่อสาร (ICT)	4.28	0.496	มาก
ทักษะทางองค์การและการจัดการ (OBM)	4.26	0.405	มาก
รวม	4.16	0.485	มาก

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับอิทธิพลของทักษะวิชาชีพ โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ย 4.16 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.485 ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็น

รายข้อพบว่า อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ทักษะคุณลักษณะเฉพาะบุคคล มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.37 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.459 รองลงมา ทักษะความปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นและการสื่อสาร มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.28 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.496 และ ทักษะทางองค์การและการจัดการธุรกิจ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.26 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.405 และ ทักษะทางปัญญามีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.533 และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านความรู้เกี่ยวกับวิชาชีพบัญชี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.87 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.533 ตามลำดับ

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับความพร้อมในการทำงานด้านบัญชีนิติเวช

ความพร้อมในการทำงานด้านบัญชีนิติเวช	\bar{x}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
ด้านความรู้เกี่ยวกับการทุจริต(FK)	4.10	0.629	มาก
ด้านทักษะการตรวจสอบ(IC)	3.95	0.677	มาก
ด้านความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย(LAW)	3.49	0.842	มาก
ด้านความรู้เกี่ยวกับหลักฐาน(RE)	3.76	0.799	มาก
ความรู้เกี่ยวกับธุรกิจ(BK)	4.00	0.638	มาก
ด้านทักษะการติดต่อสื่อสาร(CS)	4.34	0.737	มากที่สุด
ด้านทักษะทางด้านเทคโนโลยี(IT)	4.02	0.694	มาก
โดยรวม	3.95	0.717	มาก

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับความพร้อมในการทำงานด้านบัญชีนิติเวชของผู้ทำบัญชี โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ย 3.95 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.717 ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ด้านการติดต่อสื่อสาร มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.34 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.737 รองลงมา ด้านความเข้าใจเกี่ยวกับการทุจริต มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.10 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.629 และ ด้าน

เทคโนโลยีและสารสนเทศ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.02 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.694 และด้านความเข้าใจเกี่ยวกับธุรกิจ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.638 และด้านการตรวจสอบ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.95 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.677 และด้านกฎหมาย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.49 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.842 ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านความเข้าใจเกี่ยวกับพยานหลักฐาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.76 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.799 ตามลำดับ

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ระหว่างตัวแปรที่ใช้แต่ละตัวแปร มีค่าอยู่ที่ 0.310 - 0.782 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 0.80 ($r < 0.80$) แสดงว่าตัวแปรทุกตัวที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ไม่มีปัญหา Multicollinearity สามารถนำไปวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ได้ตั้งนั้น จึงสรุปได้ว่าตัวแปรทุกตัวที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ไม่มีปัญหา Multicollinearity สามารถนำไปวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ได้

ข้อมูลเกี่ยวกับการทดสอบสมมติฐาน

ตารางที่ 4 ทักษะทางวิชาชีพบัญชี มีอิทธิพลเชิงบวกต่อความพร้อมในการทำงานด้านบัญชีนิติเวชของทำบัญชีในเขตกรุงเทพมหานครด้านความรู้เกี่ยวกับการทุจริต

ทักษะวิชาชีพบัญชี	Bata	t	Sig.
ทักษะทางปัญญา(IS)	0.381	7.270	0.000**
ทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและ หน้าที่งาน(TFS)	0.264**	4.653	0.000**
ทักษะคุณลักษณะเฉพาะบุคคล(PS)	0.091	-1.436	0.152
ทักษะความสัมพันธ์กับผู้อื่นและการ สื่อสาร(ICT)	0.154*	2.582	0.010**
ทักษะทางองค์การและการจัดการ (OBM)	0.054	1.062	0.298

ค่าสำคัญทางสถิติ : $R=0.674$ $R^2 =0.454(45.4\%)$ Sig=0.000*

ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 **

เมื่อทดสอบสมมติฐานโดยใช้การวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ผลการศึกษาพบว่า อิทธิพลของทักษะทางวิชาชีพบัญชีต่อความพร้อมในการทำงานด้านบัญชีนิติเวชของผู้ทำบัญชี ได้ร้อยละ 45.4 % โดยทักษะวิชาชีพที่มีผลเชิงบวกต่อความรู้เกี่ยวกับการทุจริตคือ ทักษะทางปัญญา ทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่งาน ทักษะความสัมพันธ์กับผู้อื่นและการสื่อสาร ของผู้ทำบัญชีอย่างมีนัยสำคัญทาง ทางสถิติ 0.05 เมื่อพิจารณาต่อจะเห็นได้ว่า ทักษะทางปัญญา สามารถทำนายระดับความพร้อมในด้านความรู้เกี่ยวกับการทุจริต ได้ดีกว่าตัวแปร

ทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่งาน ทักษะความสัมพันธ์กับผู้อื่นและการสื่อสาร เนื่องจากตัวแปร ทักษะทางปัญญามีค่า Bata ที่สูงกว่า คือ 0.381

ตารางที่ 5 ทักษะทางวิชาชีพบัญชี มีอิทธิพลเชิงบวกต่อความพร้อมในการทำงานด้านบัญชีนิติเวชของทำบัญชีในเขตกรุงเทพมหานครทักษะความสามารถด้านการตรวจสอบ

ทักษะวิชาชีพบัญชี	Bata	t	Sig.
ทักษะทางปัญญา(IS)	0.221	4.220	0.000**
ทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่งาน(TFS)	0.238	4.197	0.000**
ทักษะคุณลักษณะเฉพาะบุคคล(PS)	-0.059	-0.943	0.346
ทักษะความสัมพันธ์กับผู้อื่นและการสื่อสาร(ICT)	0.336	5.617	0.000**
ทักษะทางองค์การและการจัดการ(OBM)	0.043	0.860	0.391

ค่าสำคัญทางสถิติ : $R=0.674$, $R^2 =0.454(45.4\%)$ Sig=0.000*

ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 **

เมื่อทดสอบสมมติฐานโดยใช้การวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ผลการศึกษาพบว่าอิทธิพลของทักษะทางวิชาชีพบัญชีต่อความพร้อมในการทำงานด้านบัญชีนิติเวชของผู้ทำบัญชี ได้ร้อยละ 45.4 % โดยทักษะวิชาชีพที่มีผลเชิงบวก ด้านทักษะการตรวจสอบคือ ทักษะความสัมพันธ์กับผู้อื่นและการสื่อสารทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่งาน ทักษะทางปัญญาของผู้ประกอบวิชาชีพทำบัญชีอย่างมีนัยสำคัญทาง ทางสถิติ 0.05 เมื่อพิจารณาต่อจะเห็นได้ว่า ทักษะความสัมพันธ์กับผู้อื่นและการสื่อสารสามารถทำนายระดับความพร้อมในการทำงานด้านบัญชีนิติเวช ด้านทักษะการตรวจสอบ ได้ดีกว่าตัวแปรทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่งาน ทักษะทางปัญญา เนื่องจากตัวแปร ทักษะความสัมพันธ์กับผู้อื่นและการสื่อสาร มีค่า Bata ที่สูงกว่า คือ 0.336

ตารางที่ 6 ทักษะทางวิชาชีพบัญชี มีอิทธิพลเชิงบวกต่อความพร้อมในการทำงานด้านบัญชีนิติเวชของทำบัญชีในเขตกรุงเทพมหานครความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย

ทักษะวิชาชีพบัญชี	Bata	t	Sig.
ทักษะทางปัญญา(IS)	-0.040	-0.723	0.470
ทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่งาน(TFS)	0.472	7.938	0.000**

ทักษะคุณลักษณะเฉพาะบุคคล(PS)	-0.198	-3.00	0.003*
ทักษะความสัมพันธ์กับผู้อื่นและการสื่อสาร(ICT)	0.351	5.592	0.000**
ทักษะทางองค์การและการจัดการ(OBM)	0.025	0.472	0.637

ค่าสำคัญทางสถิติ : $R=0.632(39.9\%)$, $R^2 =0.399(40\%)$ Sig=0.000*

ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 **

เมื่อทดสอบสมมติฐานโดยใช้การวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ผลการศึกษาพบว่าอิทธิพลของทักษะทางวิชาชีพบัญชีต่อความพร้อมในการทำงานด้านบัญชีนิติเวชของผู้ทำบัญชี ได้ร้อยละ 40 % โดยทักษะวิชาชีพที่มีผลเชิงบวก ด้านความรู้เกี่ยวกับกฎหมายคือ ทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่งานทักษะความสัมพันธ์กับผู้อื่นและการสื่อสาร ส่วนทักษะคุณลักษณะเฉพาะบุคคล มีผลเชิงลบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 เมื่อพิจารณาต่อจะเห็นได้ว่า ทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่งานสามารถทำนายระดับความพร้อมในการทำงานด้านบัญชีนิติเวชด้านความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย ได้ดีกว่าตัวแปรทักษะความสัมพันธ์กับผู้อื่นและการสื่อสาร ทักษะคุณลักษณะเฉพาะบุคคล เนื่องจากตัวแปร ทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่งานมีค่า Bata ที่สูงกว่า คือ 0.472

ตารางที่ 7 ทักษะทางวิชาชีพบัญชี มีอิทธิพลเชิงบวกต่อความพร้อมในการทำงานด้านบัญชีนิติเวชของทำบัญชีในเขตกรุงเทพมหานคร ด้านความรู้เกี่ยวกับพยานหลักฐาน

ทักษะวิชาชีพบัญชี	Bata	t	Sig.
ทักษะทางปัญญา(IS)	0.148	3.047	0.002**
ทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่งาน(TFS)	0.343	6.562	0.000**
ทักษะคุณลักษณะเฉพาะบุคคล(PS)	0.056	0.963	0.336
ทักษะความสัมพันธ์กับผู้อื่นและการสื่อสาร(ICT)	0.306	5.543	0.000**
ทักษะทางองค์การและการจัดการ(OBM)	-0.019	-0.406	0.685

ค่าสำคัญทางสถิติ : $R=0.731$, $R^2 =0.535(54\%)$ Sig=0.000*

ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 **

เมื่อทดสอบสมมติฐานโดยใช้การวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ผลการศึกษาพบว่า อิทธิพลของทักษะทางวิชาชีพบัญชีต่อความพร้อมในการทำงานด้านบัญชีนิติเวชของผู้ทำบัญชีได้ร้อยละ 54 % โดยทักษะวิชาชีพที่มีผลเชิงบวก ด้านความรู้เกี่ยวกับพยานหลักฐานคือ ทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่งาน ทักษะความสัมพันธ์กับผู้อื่นและการสื่อสาร ทักษะทางปัญญา ของผู้ทำบัญชีอย่างมีนัยสำคัญทาง ทางสถิติ 0.05 เมื่อพิจารณาต่อจะเห็นได้ว่า ทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่งาน สามารถทำนายระดับความพร้อมในการทำงานด้านบัญชีนิติเวชด้านความรู้เกี่ยวกับพยานหลักฐาน ได้ดีกว่าตัวแปร ทักษะความสัมพันธ์กับผู้อื่นและการสื่อสาร ทักษะทางปัญญา เนื่องจากตัวแปร ทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่งาน มีค่า Bata ที่สูงกว่า คือ 0.343

ตารางที่ 8 อิทธิพลของทักษะทางวิชาชีพบัญชีที่มีผลเชิงบวกต่อความพร้อมในการทำงานด้านบัญชีนิติเวชด้านความรู้เกี่ยวกับการทุจริตของผู้ทำบัญชีประกอบด้วย ด้านความรู้เกี่ยวกับธุรกิจ

ทักษะวิชาชีพบัญชี	Bata	t	Sig.
ทักษะทางปัญญา(IS)	0.206*	3.985	0.000**
ทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่งาน(TFS)	0.118	2.109	0.036**
ทักษะคุณลักษณะเฉพาะบุคคล(PS)	-0.002	-0.027	0.978
ทักษะความสัมพันธ์กับผู้อื่นและการสื่อสาร(ICT)	0.440**	7.454	0.000**
ทักษะทางองค์การและการจัดการ(OBM)	0.416	0.416	0.677

ค่าสำคัญทางสถิติ : $R=0.684(46.8\%)$, $R^2 =0.468(47\%)$, Sig=0.000*

ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 **ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01

เมื่อทดสอบสมมติฐานโดยใช้การวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ผลการศึกษาพบว่าอิทธิพลของทักษะทางวิชาชีพบัญชีต่อความพร้อมในการทำงานด้านบัญชีนิติเวชของผู้ทำบัญชี ได้ร้อยละ 45.4 % โดยทักษะวิชาชีพที่มีผลเชิงบวก ด้านความรู้เกี่ยวกับธุรกิจคือ ทักษะความสัมพันธ์กับผู้อื่นและการสื่อสารทักษะทางปัญญา ทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่งาน ของผู้ทำบัญชีอย่างมีนัยสำคัญทาง ทางสถิติ 0.05 เมื่อพิจารณาต่อจะเห็นได้ว่า ทักษะความสัมพันธ์กับผู้อื่นและการสื่อสาร สามารถทำนายระดับความพร้อมในการทำงานด้านบัญชีนิติเวชด้านความรู้เกี่ยวกับธุรกิจ ได้ดีกว่าตัวแปร ทักษะทางปัญญา ทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่งานเนื่องจากตัวแปร ทักษะความสัมพันธ์กับผู้อื่นและการสื่อสารมีค่า Bata ที่สูงกว่า คือ 0.440

ตารางที่ 9 อิทธิพลของทักษะทางวิชาชีพบัญชีที่มีผลเชิงบวกต่อความพร้อมในการทำงานด้านบัญชี
มิติเวชของผู้ทำบัญชี ด้านทักษะการติดต่อสื่อสาร

ทักษะวิชาชีพบัญชี	Bata	t	Sig.
ทักษะทางปัญญา(IS)	-0.027	-0.520	0.604
ทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและ หน้าที่งาน(TFS)	0.147*	2.652	0.008**
ทักษะคุณลักษณะเฉพาะบุคคล(PS)	0.079	1.280	0.201
ทักษะความสัมพันธ์กับผู้อื่นและการ สื่อสาร(ICT)	0.539**	9.234	0.000**
ทักษะทางองค์การและการจัดการ (OBM)	0.015	0.313	0.541

ค่าสำคัญทางสถิติ : $R=0.692$ $R^2=0.478(48\%)$ Sig=0.000*

ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 **

เมื่อทดสอบสมมติฐานโดยใช้การวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ผลการศึกษาพบว่า อิทธิพลของทักษะทางวิชาชีพบัญชีต่อความพร้อมในการทำงานด้านบัญชีมิติเวชของผู้ทำบัญชี ได้ร้อยละ 48 โดยทักษะวิชาชีพที่มีผลเชิงบวก ด้านทักษะการติดต่อสื่อสารคือ ทักษะความสัมพันธ์กับผู้อื่นและการสื่อสาร ทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่งานของผู้ทำบัญชีอย่างมีนัยสำคัญทาง ทางสถิติ 0.05 เมื่อพิจารณาต่อจะเห็นได้ว่า ทักษะความสัมพันธ์กับผู้อื่นและการสื่อสาร สามารถทำนายระดับความพร้อมในการทำงานด้านบัญชีมิติเวชด้าน ด้านทักษะการติดต่อสื่อสาร ได้ดีกว่าตัวแปร ทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่งาน.เนื่องจากตัวแปร ทักษะความสัมพันธ์กับผู้อื่นและการสื่อสาร มีค่า Bata ที่สูงกว่า คือ 0.539

ตารางที่ 10 อิทธิพลของทักษะทางวิชาชีพบัญชีที่มีผลเชิงบวกต่อความพร้อมในการทำงานด้านบัญชี
มิติเวชของผู้ทำบัญชี ด้านเทคโนโลยีและสารสนเทศ

ทักษะวิชาชีพบัญชี	Bata	t	Sig.
ทักษะทางปัญญา(IS)	0.093	1.254	0.211
ทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและ หน้าที่งาน(TFS)	0.227**	2.938	0.004**
ทักษะคุณลักษณะเฉพาะบุคคล(PS)	0.655**	6.306	0.000**

ทักษะความสัมพันธ์กับผู้อื่นและการสื่อสาร(ICT)	-0.003	-0.037	0.970
ทักษะทางองค์การและการจัดการ(OBM)	0.14	.146	0.884

ค่าสำคัญทางสถิติ : $R=0.594, R^2 =0.353(35\%) Sig=0.000^{**}$

ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 **

เมื่อทดสอบสมมติฐานโดยใช้การวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ผลการศึกษาพบว่าอิทธิพลของทักษะทางวิชาชีพบัญชีต่อความพร้อมในการทำงานด้านบัญชีนิติเวชของผู้ทำบัญชี ได้ร้อยละ 35 โดยทักษะวิชาชีพที่มีผลเชิงบวก ด้านเทคโนโลยีและสารสนเทศ คือ ทักษะคุณลักษณะเฉพาะบุคคล ทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่งาน ของผู้ประกอบการวิชาชีพทำบัญชีอย่างมีนัยสำคัญทาง ทางสถิติ 0.05 เมื่อพิจารณาต่อจะเห็นได้ว่าตัวแปร ทักษะคุณลักษณะเฉพาะบุคคลสามารถทำนายระดับความพร้อมในการทำงานด้านบัญชีนิติเวทางด้านด้านเทคโนโลยีและสารสนเทศ ได้ดีกว่าตัวแปร ทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่งานเนื่องจากตัวแปร ทักษะคุณลักษณะเฉพาะบุคคลมีค่า Bata ที่สูงกว่า คือ 0.655

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากการจากวัตถุประสงค์การศึกษาเรื่องอิทธิพลของทักษะทางวิชาชีพบัญชีที่มีต่อความพร้อมในการทำงานด้านบัญชีนิติเวชของผู้ทำบัญชีในเขตกรุงเทพมหานคร สามารถสรุปได้ดังนี้

การผลการศึกษาเบื้องต้นพบว่าอิทธิพลของทักษะทางวิชาชีพบัญชีทั้ง ทักษะทางปัญญา ทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติหน้าที่ ทักษะคุณลักษณะเฉพาะบุคคล ทักษะความสัมพันธ์กับผู้อื่นและการสื่อสาร ทักษะทางองค์การและการจัดการ สามารถทำนายระดับความพร้อมในการทำงานด้านบัญชีนิติเวชของผู้ทำบัญชี ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยรวมในระดับที่มาก ซึ่งอาจเป็นเพราะว่า ผู้ทำบัญชีมีพื้นฐานในวิชาชีพบัญชีอยู่แล้วจึงทำให้ผู้ทำบัญชีมีความพร้อมในการทำงานด้านบัญชีนิติเวชซึ่งเป็นอาชีพในสายงานเดียวกัน สอดคล้องกับบทความของD Larry Crumbly และ Nicholas Apostolos (อ้างถึงใน ศิลปพร ศรีจันเพชร, 2553) เรื่อง มาตรฐานกับการบัญชีสอบสวน โดยได้เปรียบคุณสมบัติของนักบัญชีสืบสวนว่า เหมือนกันคนมี 3 ชั้น โดยชั้นที่ใหญ่ที่สุดคือชั้นกลาง จะเปรียบได้กับพื้นฐานที่แน่นในด้านบัญชี ซึ่งผู้ทำบัญชีผู้มีประสบการณ์และผ่านการทำงานด้านบัญชีย่อมมีทักษะวิชาชีพในการทำงานบัญชีและมีความรู้ความสามารถในการทำงานบัญชีซึ่งจะมีผลให้สามารถพัฒนาตนเองไปเป็นนักบัญชีนิติเวชได้ง่ายขึ้น เมื่อพิจารณาทักษะวิชาชีพบัญชี ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ต้องมีทักษะที่สำคัญทั้ง 5 ประการซึ่งจะทำให้ผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชีมีความพร้อมที่จะปฏิบัติงานตามวิชาชีพของตนให้ประสบความสำเร็จและสามารถพัฒนาทักษะดังกล่าวไปสู่สายงานที่ใกล้เคียงตามกระแสโลกเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไป

จากผลการศึกษาพบว่าทักษะทางวิชาชีพบัญชีมีอิทธิพลต่อความพร้อมในการทำงานด้านบัญชีนิติเวชของผู้ทำบัญชีในเขตกรุงเทพมหานคร ทั้ง 7 ด้านคือ ด้านความรู้เกี่ยวกับการทุจริต ทักษะความสามารถด้านการตรวจสอบ ด้านความรู้เกี่ยวกับพยานหลักฐาน ด้านความรู้เกี่ยวกับธุรกิจ ด้านความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย ด้านทักษะการติดต่อสื่อสาร ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยภาพรวมอยู่ในระดับที่มากอย่างมีนัยสำคัญทาง ทางสถิติ 0.05 ทั้งนี้เป็นเพราะ ผู้ทำบัญชีที่มีทักษะทางบัญชี ทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติหน้าที่ ทักษะคุณลักษณะเฉพาะบุคคล ทักษะความสัมพันธ์กับผู้อื่นและการสื่อสาร ทักษะทางองค์การและการจัดการ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการการปฏิบัติงานด้านบัญชีความรู้ทางด้านมาตรฐานการบัญชี ความเข้าใจในมาตรฐานบัญชีสามารถนำไปวิเคราะห์รายงานทางการเงินนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างถูกต้อง ความสามารถวิเคราะห์ความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับงานเพื่อช่วยในการตัดสินใจ สามารถใช้โปรแกรมบัญชีสำเร็จรูปในการปฏิบัติงานได้ ความสามารถทำงานเป็นทีมในการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายได้ความสามารถถ่ายทอดมุมมองของตน ผ่านการนำเสนอ อย่างมีประสิทธิภาพ โดยผ่านการเขียนหรือพูด ซึ่งทักษะเหล่านี้จะส่งผลเชิงบวกต่อความพร้อมในการทำงานด้านบัญชีนิติเวช ในด้านความรู้เกี่ยวกับการทุจริต ด้านทักษะการตรวจสอบ ด้านความรู้เกี่ยวกับพยานหลักฐาน ด้านความรู้เกี่ยวกับธุรกิจ ด้านความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย ด้านทักษะการติดต่อสื่อสาร ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ได้มากขึ้น โดยจะช่วยให้ความเข้าใจเรื่องการควบคุมภายในหรือตรวจสอบภายใน มีความเข้าใจเกี่ยวกับจุดอ่อนของระบบควบคุมภายในที่มีความเสี่ยงต่อการทุจริต ทำให้ให้ทักษะที่จะทราบสัญญาณเกี่ยวกับการทุจริตที่จะเกิดขึ้น ทำให้มีทักษะในการตรวจสอบเมื่อมีการทุจริตเกิดขึ้น ทักษะในการวิเคราะห์หรือมีเชี่ยวชาญด้าน การสืบสวน ทักษะ ระบุแยกแยะ วิเคราะห์ข้อมูลทางบัญชีได้ มีความรู้ความเข้าใจหลักฐานที่ใช้ลงบัญชีหรือตรวจสอบบัญชี มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพยานหลักฐานทางกฎหมายมีความเข้าใจเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ของกฎหมายพยานหลักฐานมีความรู้เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางธุรกิจ มีความรู้เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางธุรกิจมีความรู้เกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงของกิจการ สมชาย ศุภธาดา (2564) การบัญชีนิติเวช ว่า การตรวจจับทุจริตโดยวิธีวิเคราะห์ข้อมูลทางเอกสารหรือการบันทึกรายการค้าแบบเก่าขึ้นเพื่อหาความผิดปกติขึ้น ในอดีตมักใช้วิธีสุ่มตัวอย่างรายการค้าที่เป็นประชากรทั้งหมดเหมือนการตรวจสอบบัญชี แต่ในยุคดิจิทัลการตรวจจับแบบเดิมคงทำไม่ได้อีกต่อไป ต้องทำในเชิงรุกคือเน้นตรวจข้อมูลทั้งหมด และไม่จำเป็นต้องรอให้มีการแจ้งเบาะแสดก่อนแต่ต้องมีการระดมความคิดประเมินและวางแผนการทุจริตว่าน่าจะเกิดในรูปแบบใด ตรวจอาการบ่งชี้สัญญาณเตือนการทุจริตต่างๆ และเก็บรวบรวมวิเคราะห์ข้อมูล และ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิรินทิพย์ จ้อยพุดชา (2560) วิจัยเรื่องผลกระทบของคุณลักษณะของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต ต่อความพร้อมในการทำงาน ด้านการบัญชีนิติวิทยาในประเทศไทย สรุปได้ว่า ผลการศึกษาพบว่า ประสิทธิภาพในการทำงานสอบบัญชี เป็นคุณลักษณะของผู้สอบบัญชีที่ส่งผลต่อความพร้อมในการทำงานด้านบัญชีสืบสวนมากที่สุด คือ ส่งผลต่อความพร้อมในทั้ง 6 ด้าน ซึ่งประกอบไปด้วย ด้านบัญชี ด้านการตรวจสอบ ด้านการสื่อสาร ด้านกฎหมาย ด้านเทคโนโลยีและด้านทุจริต

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. สามารถนำผลการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางในการศึกษาให้กับผู้วิจัยท่านอื่นที่มีความสนใจศึกษาที่จะศึกษาในประเด็นเกี่ยวกับ ทักษะวิชาชีพบัญชีต่อความพร้อมในการทำงานด้านบัญชีนิติเวชในสาขาเช่น ผู้ตรวจสอบภายใน ผู้สอบบัญชีภาษีอากร ควรศึกษาวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการอื่นนอกเหนือจากการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม เช่น การสัมภาษณ์เชิงลึก การเปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานย้อนหลัง เป็นต้น เพื่อให้ทราบถึงมุมมองและข้อมูลเชิงลึกซึ่งจะก่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อการ

2. เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้ทำการศึกษาเพียงกลุ่มของผู้ประกอบวิชาชีพทำบัญชีในเขตกรุงเทพมหานครเท่านั้น ในอนาคตอาจทำการศึกษาบุคลากรผู้ประกอบวิชาชีพทำบัญชีในเขตพื้นที่อื่นหรือบุคลากรในสายงานอื่นที่สามารถพัฒนามาทำงานด้านบัญชีนิติเวชได้ เพื่อให้ได้มุมมองที่หลากหลายยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง (References)

- ชัชฎา เตชะหงษา. (2557). ความเข้าใจเกี่ยวกับบัญชีสืบสวน ของพนักงานสอบสวนคดีพิเศษและเจ้าหน้าที่คดีพิเศษ กรณีศึกษา กรมสอบสวนคดีพิเศษ. การค้นคว้าอิสระมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีปทุม มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- ธมร เกื้อกุลวงศ์. (2554). ความต้องการของนักบัญชีในวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม จังหวัดเชียงใหม่ในการพัฒนาทักษะทางวิชาชีพ. ค้นคว้าอิสระบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วรัญญา เอื้ออมรโพบูลย์. (2557). การศึกษาความเป็นไปได้ของวิชาชีพนักบัญชีสืบสวนในประเทศไทย. ค้นคว้าอิสระมหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศิรินทิพย์ จ้อยพุดชา. (2560). ผลกระทบของคุณลักษณะของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต ต่อความพร้อมในการทำงานด้านการบัญชีสืบสวนในประเทศไทย. การค้นคว้าอิสระมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สกุณา มาอู่. (2562). ทักษะของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. ค้นคว้าอิสระมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีปทุม มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- สมชาย ศุภธาดา. (2564). การบัญชีนิติวิทยา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ตำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ.
- อิฐนันท์ ปุระณะพรรค. (2563). การบัญชีนิติวิทยา: การยกระดับสู่การเป็นวิชาชีพในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิตอาชีวศึกษาและงานยุติธรรมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Taro Yamane. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. 3rd Ed. New York: Harper and Row Publications.

Church, Bryan K. (2012). Shared Interest and Honesty in Budget Reporting.
Accounting, Organizations and Society. 37(4) 155-167.

การประเมินความต้องการจำเป็นแบบสมบูรณ์ในการใช้ Digital Platform
เพื่อการบริหารงานของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษาสงขลา สตูล ในสถานการณ์แพร่ระบาดของ
ของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19)

A Complete Needs Assessment in using the Digital Platform
for the administration of schools under Songkhla, Satun
Secondary Education Service Area Office in the situation
of the Coronavirus Disease 2019 (Covid-19) epidemic

สิทธิ สุริยันยงค์¹ พิกุล เอกวางกูร² วันดี เกษมสุขพิพัฒน์³

Sitti Suriyanyong, Pikun Ekwarangkoon, Wandee Kasemsukpipat

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อระบุความต้องการจำเป็นในการใช้ Digital Platform เพื่อการบริหารงานของโรงเรียน 2. เพื่อศึกษาสาเหตุของความต้องการจำเป็นในการใช้ Digital Platform เพื่อการบริหารงานของโรงเรียน และ 3. เพื่อหาแนวทางในการแก้ไขความต้องการจำเป็นในการใช้ Digital Platform เพื่อการบริหารงานของโรงเรียน โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบประเมินความต้องการจำเป็นในการใช้ Digital Platform เพื่อการบริหารงานของโรงเรียน ที่มีลักษณะแบบตอบสนองรายคู่ ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้บริหารสถานศึกษา รวมทั้งสิ้น 125 คน ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงสำรวจซึ่งสรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้ 1) ด้านการบริหารงานวิชาการ ประเด็นสำคัญสูงสุด คือ การประสานความร่วมมือภายในสถานศึกษาในการนำ Digital Platform เพื่อร่วมพัฒนาบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สาเหตุเพราะต้องเตรียมพร้อมในการรับมือแก้ไขสถานการณ์ได้อย่างทันท่วงที โดยมีแนวทางการแก้ไข คือ การกำหนดหน้าที่ให้กับผู้รับผิดชอบ โดยนำโซเซียลมีเดียมาใช้ เพื่อลดขั้นตอนการสื่อสาร และทำให้การแก้ปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ 2) ด้านการบริหารงานงบประมาณ ประเด็นสำคัญสูงสุด คือ การถ่ายทอดนโยบายในการนำ Digital Platform มาใช้ในการบริหารงานงบประมาณสู่ผู้ปฏิบัติ สาเหตุมาจากการถ่ายทอดนโยบายที่ชัดเจนจะทำให้สามารถปฏิบัติไปใน

Received: 2022-07-18 Revised: 2022-08-21 Accepted: 2022-08-31

¹ หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการวิจัยและประเมินทางการศึกษา ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ Master of Education Program in Education Research and Evaluation, Faculty of education, Kasetsart University. Corrospounding Author e-mail: sitti.su@ku.th

² คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ Faculty of education, Kasetsart University

³ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ Faculty of education, Kasetsart University

ทิศทางเดียวกันได้ ซึ่งแนวทางการแก้ไขปัญหาคือ การกำหนดขอบเขตการรับผิดชอบในการนำ Digital Platform มาใช้ และการกำหนดนโยบายอย่างชัดเจน เพื่อให้การปฏิบัติงานไปในทิศทางเดียวกัน 3) ด้านการบริหารงานบุคคล ประเด็นสำคัญสูงสุด คือ การกำหนดนโยบายในการนำ Digital Platform มาใช้ในการบริหารงานบุคคล สาเหตุมาจากเพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานเกิดความเข้าใจที่ตรงกัน แนวทางในการแก้ไข คือ นำเทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานบุคคล 4) ด้านการบริหารงานทั่วไป ประเด็นสำคัญสูงสุด คือ การกำหนดนโยบายในการนำ Digital Platform มาใช้ในการบริหารงานทั่วไป สาเหตุเพราะจะทำให้ผู้ปฏิบัติงานดำเนินการได้อย่างรวดเร็ว และพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงของสังคม โดยแนวทางการแก้ไขปัญหาคือ การประชุมเพื่อมอบนโยบายในการปฏิบัติงาน เช่น นโยบายในการจองอาคารสถานที่ผ่านระบบออนไลน์ การประชาสัมพันธ์ผ่านทางโซเชียลมีเดีย ฯลฯ 5) ด้านการใช้ Digital Platform ประเด็นสำคัญสูงสุด คือ การสนับสนุนงบประมาณที่เพียงพอต่อการนำ Digital Platform มาใช้ในการบริหารงาน สาเหตุมาจากจะสามารถพัฒนาระบบการทำงานของสถานศึกษามีประสิทธิภาพ โดยมีแนวทางการแก้ไข คือ ผู้บริหารให้ความสำคัญกับการสนับสนุนงบประมาณที่เพียงพอ

คำสำคัญ (Keywords): ความต้องการจำเป็น; ดิจิตอลแพลตฟอร์ม; เชื้อไวรัสโคโรนา 2019

Abstract

The objectives of this research were: 1. to identify the needs and necessities of using digital platform for school administration, 2. to study the causes of the needs of using digital platform for school administration, and 3. to find out solutions for the needs of using the digital platforms for school administration. The research tools were a needs assessment questionnaire on the use of the Digital Platforms for school administration, which includes dual response questions and a questionnaire on the causes and solutions to the needs and necessities of using the digital platforms for school administration, which were open-ended questions. The data providers were 125 school administrators. The data analysis included frequency, mean, standard deviation, and content analysis. The results were as follows: 1) The collaboration within the school in using the digital Platform to build schools' academic administration was the most crucial issue for the academic administration aspect. They must be prepared to handle the situation immediately and to notify the academic administration committee and school authorities of any issues as soon as possible. The solutions are assigning accountable persons such as head of class level, heads of learning subject groups, or accountable teachers, and using social media for ordering and following up to reduce the communication process and to provide solutions to problems quickly, carefully, and on time. 2) For the budget administration aspect, the most important issue was

the communication policies for using digital platform to manage the school's budget to practitioners. If the administrators communicated clear policies, it would enable practitioners to act in the common direction. The solution to this problem is using digital platform to establish school's budget management policy in order to help practitioners work in the same direction by setting scope of responsibility for every part of budget management. 3) For the personnel administration aspect, the most important issue was formulating a policy for using the digital platform in the school personnel administration. It will allow personnel administration authorities, who in charge of hiring new employees, maintain existing employees, training employees, and terminating an employee's contract to have common understanding and reduce misunderstanding. The solution to this issue is using information technology in personnel administration, such as using a program to record employee performance or using a program to calculate the average base salary, etc. 4) For the general administration aspect, the most important issue was formulating a policy for using digital platform in the schools' general administration. It will enable the workers to finish their tasks quickly, on time, and be ready for the disruption. The solution is utilizing digital platform in general administration, such as meeting the accountable person or providing policies like online booking building policy, promoting via social media, or having a variety of channels for collaboration. 5) For the use of digital platform aspect, the most important issue is allocating sufficient budget for bringing the digital platform to use in the school administration. It will help developing an efficient schools' working system. The solution for this problem is that the authorities prioritize and allocate adequate support budget.

Keywords: Needs Assessment; Digital Platform; Covid-19

บทนำ (Introduction)

การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) ส่งผลให้สถานศึกษาต้องเปลี่ยนแปลงรูปแบบการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) และคาดว่าจะการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) ยังอยู่กับเราไปอีกนานและอาจไม่หมดไปจากสังคม ถึงแม้ว่าวิกฤตการณ์เริ่มคลี่คลายกลับเข้าสู่ภาวะปกติ แต่รูปแบบการดำรงชีวิต รวมถึงกระบวนการทำงานต้องเปลี่ยนแปลงไปสู่การดำเนินชีวิตเป็นแบบปกติใหม่ (New Normal) ซึ่งจากสถานการณ์แพร่ระบาดของของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) ทำให้สถานศึกษาต้องมีการหยุดการเรียนการสอน ซึ่งเป็นสาเหตุให้นักเรียนจำนวน 1.5 พันล้านคน หรือมากกว่าร้อยละ 90 ของนักเรียนทั้งหมดทั่วโลกได้รับผลกระทบในกระบวนการเรียนรู้ โดยในประเทศไทยใน

ระยะแรกกำหนดให้มีการเปิดภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 เมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 2563 ซึ่งกำหนดให้มีรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบ On Air ผ่าน DLTV รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบ Online รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบ On Site รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบ On Demand และรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน (Blended Learning) แล้วแต่บริบท และความเหมาะสมของสถานศึกษา (พัชราภรณ์ ดวงชื่น, 2563) การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วที่เกิดขึ้นในยุคปัจจุบัน ครูผู้สอน และนักเรียนต้องมีการเตรียมความพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในรูปแบบกระบวนการจัดการเรียนการสอน ซึ่งสังคมเกิดความคาดหวังในตัวครูผู้สอน เป็นอย่างมาก ในการที่จะพัฒนาศักยภาพ รูปแบบ วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน อีกทั้งครูผู้สอนต้องมียุทธศาสตร์ทางการศึกษา มีทักษะการสอนที่ทันสมัย ตลอดจนทัศนคติในการจัดการเรียนการสอนในยุค Digital ที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนในยุค New Normal เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา (สุวิมล มธูรส, 2564)

การจัดการศึกษาที่เปลี่ยนแปลงจากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) ทำให้เกิดการเว้นระยะห่างทางสังคม (Social Distancing) โดยการนำเอา Digital Platform เข้ามาใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษา ผ่านเครื่องมือที่ทันสมัยต่าง ๆ ซึ่งสถานศึกษาอาจนำมาเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เช่น 1. ผู้สอนสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนผ่านการถ่ายทอดสดด้วยระบบ Video Conference ผ่าน Digital Platform เช่น Google meet, Microsoft Teams ฯลฯ 2. ผู้สอนสามารถให้นักเรียนศึกษาเนื้อหาวิชาผ่านวิดีโอที่ผู้สอนได้มีการบันทึกไว้และจัดเก็บไว้ด้วย Google Drive, Microsoft One Drive ฯลฯ 3. ผู้สอนสามารถสร้างสื่อ นวัตกรรม เอกสาร แบบฝึกหัด แล้วนำไปเก็บไว้ใน Google Drive, Microsoft One Drive หรือส่งผ่านโซเชียลมีเดียต่าง ๆ ได้ 4. ผู้สอนสามารถสร้างห้องเรียนออนไลน์ผ่าน Microsoft Teams, Google Classroom ซึ่งเป็นเครื่องมือให้ผู้สอนในการถาม ตอบ มอบหมายงาน ตรวจงาน รวมถึงการสร้างแบบทดสอบเพื่อวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนได้ หรือสถานศึกษาอาจนำ Digital Platform เข้ามาใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษา เช่น 1. การนำเอา Google Drive, Microsoft One Drive มาใช้เป็นเครื่องมือในการจัดเก็บเอกสารต่าง ๆ ของสถานศึกษา 2. การนำโซเชียลมีเดียมาใช้เป็นเครื่องมือในการสื่อสารภายในองค์กร เช่น การประชุมผ่าน Google meet, Microsoft Teams, Zoom 3. การนำเอาโปรแกรมสำเร็จรูปมาใช้ในการบริหารจัดการสารสนเทศภายในสถานศึกษาประกอบด้วย ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป

ตามกฎกระทรวงซึ่งกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ.2550 อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 5 และมาตรา 39 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 2 พ.ศ.2545) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการออกกฎกระทรวงไว้ ดังต่อไปนี้ “ให้ปลัดกระทรวงศึกษาธิการหรือเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานพิจารณาดำเนินการกระจายอำนาจ การบริหารและการจัดการศึกษาในด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป ไปยัง

คณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หรือสถานศึกษา ในอำนาจหน้าที่ของตน แล้วแต่กรณี ในเรื่องดังต่อไปนี้” 1. ด้านการบริหารงานวิชาการ ประกอบด้วย 17 ภาระหน้าที่ 2. ด้านการบริหารงานงบประมาณประกอบด้วย 22 ภาระหน้าที่ 3. ด้านการบริหารงานบุคคล ประกอบด้วย 20 ภาระหน้าที่ และ 4. ด้านการบริหารงานทั่วไป ประกอบด้วย 21 ภาระหน้าที่จากภาระหน้าที่ที่กำหนดตามหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ.2550 ผู้บริหารจึงต้องปรับกระบวนคิดในการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงซึ่งเกิดจากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) และให้สอดคล้องกับการดำเนินชีวิตแบบปกติใหม่ (New Normal) เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผล รวมถึงการดึงเอาผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมาหารือ และวางแผนร่วมกัน รวมถึงการเตรียมความพร้อมทั้งด้านร่างกายและจิตใจ ของครูและนักเรียนให้พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา

กระทรวงศึกษาธิการ ได้มีการกำหนดนโยบายการจัดการศึกษา ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564-2565 ข้อที่ 2 การพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพครูและอาจารย์ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และอาชีวศึกษา ให้มีสมรรถนะทางภาษาและดิจิทัล ข้อที่ 3 การปฏิรูปการเรียนรู้ด้วยดิจิทัลผ่านแพลตฟอร์มการเรียนรู้ด้วยดิจิทัลแห่งชาติ (NDLP) และข้อที่ 10 การพลิกโฉมระบบการศึกษาไทยด้วยการนำนวัตกรรม และเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการจัดการศึกษาทุกระดับการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2564)

การประเมินความต้องการจำเป็น (Need Assessment) เป็นกระบวนการกำหนดความแตกต่างของสภาพที่เกิดขึ้นจริง (what is) กับสภาพที่ควรจะเป็น (what should be) แล้วนำข้อมูลมาจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต่างนั้น แล้วเลือกความต้องการจำเป็นมาค้นหาสาเหตุ และกำหนดแนวทางในการแก้ไข หรือสรุปเป็นขั้นตอนได้ 3 ขั้นตอน คือ การระบุความต้องการจำเป็น (Need identification) การวิเคราะห์สาเหตุความต้องการจำเป็น (Need analysis) และการกำหนดแนวทางการแก้ไขความต้องการจำเป็น (Need solution) (สุวิมล ว่องวานิช. 2548) ซึ่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล มีหน้าที่ส่งเสริมสนับสนุนและรับผิดชอบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานใน 2 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดสงขลาและจังหวัดสตูล ทั้งนี้เมื่อเกิดการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) ทำให้ต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เป็นอยู่ และจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายที่กำหนด จึงทำให้ผู้วิจัยเกิดความสนใจในการนำหลักการประเมินความต้องการจำเป็น (Needs Assessment) มาใช้เพื่อให้ได้สารสนเทศสำหรับเป็นแนวทางในการใช้ Digital Platform เพื่อการบริหารงานของโรงเรียน ซึ่งจะสามารถทำให้สามารถระบุและจัดลำดับความต้องการจำเป็นในการใช้ Digital Platform เพื่อการบริหารงานของโรงเรียน แล้วจึงนำผลจากการระบุและจัดลำดับความต้องการจำเป็นในการใช้ Digital Platform เพื่อการบริหารงานของโรงเรียนมาหาสาเหตุของความต้องการจำเป็นในการใช้ Digital Platform เพื่อการบริหารงานของโรงเรียนและหาแนวทางในการแก้ไขความต้องการจำเป็นในการใช้ Digital Platform เพื่อการบริหารงาน ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สงขลา สตูล ในสถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อระบุความต้องการจำเป็นในการใช้ Digital Platform เพื่อการบริหารงานของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สงขลา สตูล ในสถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19)
2. เพื่อศึกษาสาเหตุของความต้องการจำเป็นในการใช้ Digital Platform เพื่อการบริหารงานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สงขลา สตูล ในสถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19)
3. เพื่อหาแนวทางในการแก้ไขความต้องการจำเป็นในการใช้ Digital Platform เพื่อการบริหารงาน ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สงขลา สตูล ในสถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19)

วิธีการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อระบุความต้องการจำเป็นในการใช้ Digital Platform เพื่อการบริหารงานของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สงขลา สตูล ในสถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) เพื่อศึกษาสาเหตุของความต้องการจำเป็นในการใช้ Digital Platform เพื่อการบริหารงานของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สงขลา สตูล ในสถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) และเพื่อหาแนวทางในการแก้ไขความต้องการจำเป็นในการใช้ Digital Platform เพื่อการบริหารงานของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สงขลา สตูล ในสถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19)

2. ผู้ให้ข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สงขลา สตูล ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษาในจังหวัดสงขลา จำนวน 40 คน, ผู้อำนวยการสถานศึกษาในจังหวัดสตูล จำนวน 12 คน, รองผู้อำนวยการสถานศึกษาในจังหวัดสงขลา จำนวน 51 คน และรองผู้อำนวยการสถานศึกษาในจังหวัดสตูล จำนวน 22 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลแบ่งเป็น 2 ระยะ ระยะที่ 1 ระบุความต้องการจำเป็น ในการใช้ Digital Platform เพื่อการบริหารงานของโรงเรียน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามระบุความต้องการจำเป็นในการใช้ Digital Platform เพื่อการบริหารงานของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สงขลา สตูล ในสถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) มีลักษณะแบบตอบสนองรายการคู่ ประกอบด้วย 3 ตอน ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบ , ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับ Digital Platform และตอนที่ 3 การระบุความต้องการจำเป็นในการใช้ Digital Platform เพื่อการบริหารงานของโรงเรียน ระยะที่ 2 หาสาเหตุและแนวทางการแก้ปัญหาความต้องการ

จำเป็นของความต้องการจำเป็นในการใช้ Digital Platform เพื่อการบริหารงานของโรงเรียน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามสาเหตุและแนวทาง การแก้ปัญหาความต้องการจำเป็นของความต้องการจำเป็นในการใช้ Digital Platform เพื่อการบริหารงาน ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา สงขลา สตูล ในสถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) มีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายเปิด

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ดำเนินการประสานงานกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สงขลา สตูล เพื่อออกหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลงานวิจัยผ่านระบบออนไลน์ โดยใช้ Application Google forms ซึ่งผู้ให้ข้อมูลสามารถสแกน QR Code เพื่อตอบแบบสอบถามระบุความต้องการจำเป็นในการใช้ Digital Platform เพื่อการบริหารงานของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล ในสถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19)

2. ติดตามการตอบแบบสอบถามระบุความต้องการจำเป็นในการใช้ Digital Platform เพื่อการบริหารงานของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สงขลา สตูล ในสถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) โดยประสานเป็นรายบุคคล

3. ตรวจสอบความถูกต้องและครบถ้วนของข้อมูล

4. วิเคราะห์และจัดอันดับผลการระบุความต้องการจำเป็นทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการบริหารงานวิชาการ 2) การบริหารงบประมาณ 3) การบริหารงานบุคคล และ 4) การบริหารงานทั่วไป

5. ผู้วิจัยจึงนำข้อคำถามที่ถูกระบุว่าเป็นความต้องการจำเป็นใน 3 ลำดับแรก ในแต่ละด้าน มาจัดทำเป็นแบบสอบถามปลายเปิดสาเหตุและแนวทางการแก้ปัญหาความต้องการจำเป็นของความต้องการจำเป็นในการใช้ Digital Platform เพื่อการบริหารงานของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สงขลา สตูล ในสถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19)

6. ผู้วิจัยดำเนินการติดตามการตอบแบบสอบถามสาเหตุและแนวทางการแก้ปัญหาความต้องการจำเป็นในการใช้ Digital Platform เพื่อการบริหารงานของโรงเรียน

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้ค่าความถี่ (Frequency) และค่าสถิติร้อยละ (Percentage)

2. ข้อมูลเกี่ยวกับระดับที่ควรจะเป็นกับระดับที่เป็นจริงในการระบุความต้องการจำเป็นในการใช้ Digital Platform เพื่อการบริหารงานของโรงเรียน ใช้ค่าเฉลี่ย (mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3. การวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับที่ควรจะเป็นกับระดับที่เป็นจริงในการระบุความต้องการจำเป็นในการใช้ Digital Platform เพื่อการบริหารงานของโรงเรียนค่าดัชนีจัดเรียงลำดับความต้องการจำเป็น คำนวณโดยใช้สูตร $PNI_{Modified}$

4. ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากคำถามปลายเปิดนั้น ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) แล้วนำเสนอตามประเด็นสำคัญ

ผลการวิจัย (Research Results)

การวิจัยเรื่อง “การประเมินความต้องการจำเป็นแบบสมบูรณ์ในการใช้ Digital Platform เพื่อการบริหารงานของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล ในสถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19)” ผลการวิจัยพบว่า

1. การวิจัยการประเมินความต้องการจำเป็นในการใช้ Digital Platform เพื่อการบริหารงานของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล ในสถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) คือ ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สงขลา สตูล จำนวน 125 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ 58.40) ที่โรงเรียนตั้งอยู่ในจังหวัดสงขลา (ร้อยละ 78.80) โดยจบการศึกษาในระดับปริญญาโท (ร้อยละ 95.20) ซึ่งมีประสบการณ์บริหารสถานศึกษา 1-5 ปี (ร้อยละ 43.20) โดยมีประสบการณ์ในการบริหารสถานศึกษาโดยใช้ Digital Platform เป็นเวลา 2 ปี (ร้อยละ 42.40) และผู้ที่ให้ข้อมูลแบ่งเป็น ผู้อำนวยการ (ร้อยละ 41.60) และรองผู้อำนวยการ (ร้อยละ 58.40) ซึ่งส่วนใหญ่เป็น รองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารวิชาการ (39.73)

การวิจัยการประเมินความต้องการจำเป็นในการใช้ Digital Platform เพื่อการบริหารงานของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สงขลา สตูล ในสถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) ให้ข้อมูลเกี่ยวกับ Digital Platform แบ่งเป็น ด้านการบริหารวิชาการ สรุปได้ว่า โรงเรียนได้นำ Facebook มาใช้ในด้านการบริหารงานวิชาการมากที่สุด (ร้อยละ 21.95) และเคยผ่านการอบรมเกี่ยวกับ Digital Platform ที่ใช้ในด้านการบริหารงานวิชาการมากที่สุด คือ Zoom (ร้อยละ 24.03) ด้านการบริหารงานงบประมาณ สรุปได้ว่า โรงเรียนมีการนำ GFMS Web Online มาใช้ในด้านการบริหารงานงบประมาณมากที่สุด (ร้อยละ 38.71) และเคยผ่านการอบรม GFMS Web Online มากที่สุด (ร้อยละ 45.95) ด้านการบริหารงานบุคคล โรงเรียนมีการนำการอบรมพัฒนาความรู้ผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เช่น TEPE Online (ร้อยละ 27.35), Zoom (ร้อยละ 27.35) และ Google Meet (ร้อยละ 27.35) มาใช้ในด้านการบริหารงานบุคคลมากที่สุด และเคยผ่านการอบรมพัฒนาความรู้ผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เช่น TEPE Online (ร้อยละ 28.04), Zoom (ร้อยละ 28.04) และ Google Meet (ร้อยละ 28.04) และด้านการบริหารงานทั่วไป โรงเรียนมีการนำโปรแกรม : DMC (Data Management Center) มาใช้ในการบริหารงานทั่วไปมากที่สุด (ร้อยละ 26.48) และเคยผ่านการอบรมการประชาสัมพันธ์โรงเรียนผ่านเว็บไซต์ หรือสื่อสังคมออนไลน์ (ร้อยละ 26.20) และโปรแกรม : DMC (Data Management Center) มากที่สุด (ร้อยละ 26.20)

การระบุความต้องการจำเป็นในการใช้ Digital Platform เพื่อการบริหารงานของโรงเรียน โดยใช้วิธี $PNI_{modified}$ มีรายละเอียดผลการระบุและการจัดลำดับความต้องการจำเป็นดังนี้

1. ด้านการบริหารงานวิชาการ พบว่าค่า $PNI_{modified}$ อยู่ระหว่าง 0.072-0.138 ซึ่งข้อที่มีความสำคัญ 3 ลำดับแรก คือ ท่านมีการประสานความร่วมมือภายในสถานศึกษา ในการนำ Digital

Platform เพื่อร่วมพัฒนาบริหารงานวิชาการของโรงเรียน (0.138) ท่านมีการนำผลการติดตามและประเมินการนำ Digital Platform มาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียน (0.133) และท่านมีการจัดสรรงบประมาณในการนำ Digital Platform มาใช้ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน (0.125) ตามลำดับ

2. ด้านการบริหารงานงบประมาณ พบว่าค่า $PNI_{modified}$ อยู่ระหว่าง 0.053-0.169 ซึ่งข้อที่มีความสำคัญ 3 ลำดับแรก คือ ท่านมีการถ่ายทอดนโยบายในการนำ Digital Platform มาใช้ในการบริหารงานงบประมาณของโรงเรียนสู่ผู้ปฏิบัติ (0.169) ท่านมีการจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาระบบการอนุมัติ การเบิกจ่าย และการรายงานผลการใช้งบประมาณผ่านระบบ Digital Platform (0.134) และท่านมีการกำหนดนโยบายในการนำ Digital Platform มาใช้ในการบริหารงานงบประมาณของโรงเรียน (0.115) ตามลำดับ

3. ด้านการบริหารงานบุคคล พบว่าค่า $PNI_{modified}$ อยู่ระหว่าง 0.034-0.159 ซึ่งข้อที่มีความสำคัญ 3 ลำดับแรก คือ ท่านมีการกำหนดนโยบายในการนำ Digital Platform มาใช้ในการบริหารงานบุคคลของโรงเรียน (0.159) ท่านมีการจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาระบบการวางแผน อัตราค่าจ้าง การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ การเลื่อนขั้นเงินเดือน ทะเบียนประวัติ การลา วินัย และการรักษาวินัย ผ่านระบบ Digital Platform (0.130) และท่านมีการถ่ายทอดนโยบายในการนำ Digital Platform มาใช้ในการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนสู่ผู้ปฏิบัติ (0.126) ตามลำดับ

4. ด้านการบริหารงานทั่วไป พบว่าค่า $PNI_{modified}$ อยู่ระหว่าง 0.034-0.159 ซึ่งข้อที่มีความสำคัญ 3 ลำดับแรก คือ ท่านมีการกำหนดนโยบายในการนำ Digital Platform มาใช้ในการบริหารงานทั่วไปของโรงเรียน (0.159) ท่านมีการนำ Digital Platform มาใช้ในการวางแผนและบริหารงานการศึกษา (0.130) และ ท่านมีการถ่ายทอดนโยบายในการนำ Digital Platform มาใช้ในการบริหารงานทั่วไปของโรงเรียนสู่ผู้ปฏิบัติ (0.126) ตามลำดับ

5. ด้านการใช้ Digital Platform เพื่อการบริหารงานในภาพรวม พบว่าค่า $PNI_{modified}$ อยู่ระหว่าง 0.082-0.148 ซึ่งข้อที่มีความสำคัญ 3 ลำดับแรก คือ ท่านมีการสนับสนุนงบประมาณที่เพียงพอต่อการนำ Digital Platform มาใช้ในการบริหารงานของโรงเรียน (0.148) ท่านมีการนำ Digital Platform ในการกำหนดเป้าหมายขององค์กร โครงสร้าง นโยบาย ตลอดจนลำดับกระบวนการในการปฏิบัติการณ์ในส่วนต่าง ๆ (0.141) และท่านมีการกำกับติดตามและประเมินผลการนำ Digital Platform และนำผลการติดตามและประเมินมาใช้ในการบริหารงานของโรงเรียน (0.136) ตามลำดับ

2. ผลวิจัยสาเหตุของความต้องการจำเป็นในการใช้ Digital Platform เพื่อการบริหารงานของโรงเรียน จำแนกตามความต้องการจำเป็นสูงสุดของแต่ละด้าน โดยการตอบคำถามปลายเปิดผู้ให้ข้อมูลแบ่งเป็น 5 ด้าน ดังนี้

2.1 ด้านการบริหารงานวิชาการ ประเด็นการประสานความร่วมมือภายในสถานศึกษาในการนำ Digital Platform เพื่อร่วมพัฒนาบริหารงานวิชาการของโรงเรียน มีสาเหตุจากสถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) การบริหารงานวิชาการต้องมีการรับมือกับการ

เปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ดังนั้น เพื่อเตรียมพร้อมในการรับมือแก้ไขสถานการณ์ได้อย่างทันท่วงที การสำรวจปัญหาที่เกิดขึ้น และการรายงานปัญหาต่อผู้บริหารสถานศึกษา และคณะกรรมการบริหารวิชาการได้อย่างรวดเร็วและทันเวลา จำเป็นต้องประสานความร่วมมือกันให้การจัดการศึกษาบรรลุเป้าหมายที่วางไว้

2.2 ด้านบริหารงานงบประมาณ ประเด็นการถ่ายทอดนโยบายในการนำ Digital Platform มาใช้ในการบริหารงานงบประมาณของโรงเรียนสู่ผู้ปฏิบัติ สาเหตุมาจากสถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) ทำให้ต้องลดการพบปะกันโดยตรง และเป็นการรักษาระยะห่างทางสังคม ทำให้การถ่ายทอดนโยบายของผู้บริหารสถานศึกษา อาจมีความคลาดเคลื่อนจากเป้าหมายที่วางไว้ ดังนั้น หากผู้บริหารสถานศึกษาถ่ายทอดนโยบายที่ชัดเจน ในการนำ Digital Platform มาใช้ในการบริหารงานงบประมาณของโรงเรียน ก็จะทำให้ผู้ปฏิบัติ ปฏิบัติงานไปในทิศทางเดียวกันได้ ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการพัฒนาการบริหารงานงบประมาณให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2.3 ด้านการบริหารงานบุคคล ประเด็นการกำหนดนโยบายในการนำ Digital Platform มาใช้ในการบริหารงานบุคคลของโรงเรียน สาเหตุมาจากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) ที่ผ่านมาผู้ปฏิบัติงานต้องมีการเว้นระยะห่างทางสังคม (social distancing) ทำให้ต้องมีการกำหนดนโยบายในการนำ Digital Platform ในการบริหารงานบุคคล ซึ่งการบริหารงานบุคคลประกอบด้วยขอบข่ายงาน 4 ขอบข่าย คือ การแสวงหาบุคลากร การบำรุงรักษาบุคลากร การพัฒนาบุคลากร และการให้บุคลากรพ้นจากงาน ทั้งนี้ การกำหนดนโยบายในการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนที่ชัดเจนจะทำให้การดำเนินงานเป็นไปเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ ซึ่งการกำหนดนโยบายควรสอดคล้องกับสภาพบริบท สถานการณ์ และสภาพการปฏิบัติงาน เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานเกิดความเข้าใจที่ตรงกัน รวมทั้งลดความสับสนของผู้ปฏิบัติงานและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานบุคคลของโรงเรียน ซึ่งจะส่งผลให้การปฏิบัติงานบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ โดยมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล

2.4 ด้านการบริหารงานทั่วไป ประเด็นการกำหนดนโยบายในการนำ Digital Platform มาใช้ในการบริหารงานทั่วไปของโรงเรียน สาเหตุมาจากการดำเนินงานด้านการบริหารงานทั่วไปจะมีความเกี่ยวข้องกับงานด้านอาคารสถานที่ การประชาสัมพันธ์ การประสานความร่วมมือจากองค์กร หรือหน่วยงานภายนอกสถานศึกษา ซึ่งเมื่อเกิดการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) ทำให้เกิดความไม่สะดวกในการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารทั่วไป เช่น การใช้อาคารสถานที่เพื่อให้ในกิจกรรมต่าง ๆ การประชาสัมพันธ์โรงเรียน รวมถึงการประสานความร่วมมือกับองค์กรภายนอก ดังนั้น ต้องกำหนดนโยบายที่ชัดเจนในการนำ Digital Platform มาใช้ในการบริหารงานทั่วไปของโรงเรียน เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานเกิดความเข้าใจที่ตรงกัน อำนวยความสะดวกให้กับผู้ใช้บริการ ซึ่งจะส่งผลให้ดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพ และพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม

2.5 ด้านการใช้ Digital Platform เพื่อการบริหารงานของโรงเรียนภาพรวม ประเด็นการสนับสนุนงบประมาณที่เพียงพอต่อการนำ Digital Platform มาใช้ในการบริหารงานของโรงเรียน สาเหตุมาจากการมีงบประมาณที่เพียงพอต่อการนำ Digital Platform มาใช้ในการบริหารงานของ

โรงเรียน จะสามารถพัฒนาระบบการทำงานของสถานศึกษามีประสิทธิภาพ ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม ดังนั้นแล้วจะต้องมีการสนับสนุนงบประมาณในด้านนี้อย่างเพียงพอ เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการ และเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานในส่วนที่รับผิดชอบ

3. แนวทางการแก้ปัญหาของความต้องการจำเป็นในการใช้ Digital Platform เพื่อการบริหารงานของโรงเรียน จำแนกตามความต้องการจำเป็นสูงสุดของแต่ละด้าน โดยการตอบคำถามปลายเปิดผู้ให้ข้อมูล แบ่งเป็น 5 ด้าน ดังนี้

3.1 ด้านการบริหารงานวิชาการ ประเด็นการประสานความร่วมมือภายในสถานศึกษาในการนำ Digital Platform เพื่อร่วมพัฒนาบริหารงานวิชาการของโรงเรียน มีแนวทางการแก้ไขโดยกำหนดหน้าที่ให้กับผู้รับผิดชอบในการประสานความร่วมมือในการนำ Digital Platform มาใช้เพื่อร่วมพัฒนาบริหารงานวิชาการของโรงเรียน เช่น หัวหน้าระดับ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ครูผู้รับผิดชอบ เป็นต้น และมีการนำโซเชียลมีเดียมาใช้ในการ สั่งการ ติดตามการดำเนินการต่าง ๆ ของงานวิชาการ เพื่อลดขั้นตอนการสื่อสาร และให้การแก้ปัญหาเป็นไปอย่างรวดเร็ว รอบคอบ ทันทเวลา และพร้อมรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19)

3.2 ด้านการบริหารงานงบประมาณ ประเด็นการถ่ายทอดนโยบายในการนำ Digital Platform มาใช้ในการบริหารงานงบประมาณของโรงเรียนสู่ผู้ปฏิบัติ มีแนวทางการแก้ไขโดยการถ่ายทอดนโยบายในการนำ Digital Platform มาใช้ในการบริหารงานงบประมาณของโรงเรียนสู่ผู้ปฏิบัติอย่างชัดเจน ซึ่งต้องมีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาเป็นสื่อกลางในการถ่ายทอดนโยบาย กำกับ ติดตามงานที่ได้มอบหมาย เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานเข้าใจแนวทางและมาตรการในการนำ Digital Platform มาใช้เพื่อการบริหารงานงบประมาณของโรงเรียนในทิศทางเดียวกัน และทั่วถึง อีกทั้งจะต้องมีกำหนดขอบเขตการรับผิดชอบในทุกส่วนของการบริหารงานงบประมาณ เช่น ผู้รับผิดชอบในการจัดทำแผนงบประมาณ ผู้รับผิดชอบงานบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษา ผู้รับผิดชอบงานแผนพัสดุ ผู้รับผิดชอบงานควบคุมดูแล บำรุงและจำหน่ายพัสดุ และผู้รับผิดชอบการจัดทำบัญชีการเงิน เป็นต้น เพื่อให้ผู้รับผิดชอบงานต่าง ๆ ของการบริหารงานงบประมาณ รับทราบถึงปัญหาและแก้ปัญหาในการนำ Digital Platform มาใช้ในการบริหารงานงบประมาณของโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.3 ด้านการบริหารงานบุคคล ประเด็นการกำหนดนโยบายในการนำ Digital Platform มาใช้ในการบริหารงานบุคคลของโรงเรียน มีแนวทางการแก้ไขโดยการกำหนดนโยบายในการนำ โปรแกรมต่าง ๆ มาใช้ในการบริหารงานบุคคล เช่น โปรแกรมในการบันทึกการปฏิบัติงานของบุคลากร โปรแกรมคิดคำนวณค่าเฉลี่ยฐานเงินเดือน ซึ่งจะสามารถทำให้เพิ่มประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลในการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนได้

3.4 ด้านการบริหารงานทั่วไป ประเด็นการกำหนดนโยบายในการนำ Digital Platform มาใช้ในการบริหารงานทั่วไปของโรงเรียน มีแนวทางการแก้ไขโดยกำหนดนโยบายในการนำ Digital Platform มาใช้ในการบริหารงานทั่วไปของโรงเรียนที่ชัดเจน และจริงจัง โดยการประชุมผู้รับผิดชอบที่เกี่ยวข้อง เพื่อมอบนโยบายให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน เช่น การมีนโยบายในการจองการใช้อาคารสถานที่ผ่านระบบออนไลน์ การประชาสัมพันธ์ผ่านทางโซเชียลมีเดีย รวมถึงการมีช่องทางที่

หลากหลายในการประสานความร่วมมือกับองค์กรภายนอก จะสามารถทำให้เกิดความสะดวกในการปฏิบัติงานของผู้ปฏิบัติ และสนองความต้องการของผู้รับบริการได้อย่างรวดเร็ว และสอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงในสังคม

3.5 ด้านการใช้ Digital Platform เพื่อการบริหารงานของโรงเรียนภาพรวม ประเด็นการสนับสนุนงบประมาณที่เพียงพอต่อการนำ Digital Platform มาใช้ในการบริหารงานของโรงเรียนมีแนวทางการแก้ไข โดยการที่ผู้บริหารจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ และให้ความสำคัญกับการสนับสนุนงบประมาณ ที่เพียงพอต่อการนำ Digital Platform มาใช้ในการบริหารงานของโรงเรียน โดยการปรับสัดส่วนของงบประมาณในส่วนของการใช้ Digital Platform ให้เพียงพอ และต่อเนื่อง

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากผลการวิจัยเรื่อง “การประเมินความต้องการจำเป็นแบบสมบูรณ์ในการใช้ Digital Platform เพื่อการบริหารงานของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล ในสถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19)” มีประเด็นที่น่าสนใจสามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

ด้านการบริหารงานวิชาการ ผู้บริหารควรมีการประสานความร่วมมือภายในสถานศึกษา ในการนำ Digital Platform เพื่อร่วมพัฒนาบริหารงานวิชาการของโรงเรียน เพื่อสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ร่วมกัน และส่งเสริมให้เกิดการร่วมมือกันพัฒนาบริหารงานวิชาการของโรงเรียน อีกทั้งจะเป็นการส่งเสริมให้ผู้ปฏิบัติได้รับการเพิ่มพูนความรู้ และทักษะในการปฏิบัติงานผ่าน Digital Platform ทั้งนี้ผู้บริหารควรจัดสรรงบประมาณ และอุปกรณ์ให้เพียงพอ ทันสมัย และทันเวลา เหตุที่เป็นเช่นนี้เนื่องมาจากสถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) การบริหารงานวิชาการต้องมีการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ดังนั้น เพื่อเตรียมพร้อมในการรับมือแก้ไขสถานการณ์ได้อย่างทัน่วงทีการสำรวจปัญหาที่เกิดขึ้น และการรายงานปัญหาต่อผู้บริหารสถานศึกษา และคณะกรรมการบริหารวิชาการได้อย่างรวดเร็วและทันเวลา จำเป็นต้องประสานความร่วมมือกันให้การจัดการศึกษาบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ ซึ่งจากสถานการณ์ในปัจจุบัน และสถานการณ์ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต Digital Platform จะเป็นการเพิ่มช่องทางในการให้บริการ และติดต่อสื่อสารกับหน่วยงาน ชุมชน และบุคลากร รวมถึงการบริหารจัดการภายในสถานศึกษาได้ง่าย สะดวก รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และเพื่อให้การบริหารงานวิชาการทันต่อสถานการณ์ การเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน ทั้งนี้สถานศึกษาต้องมีความทันสมัย สามารถบริหารจัดการงานวิชาการได้อย่างมีคุณภาพ ลดความกดดันของนักเรียนและครูผู้สอน ดังนั้นแล้ว จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาที่ผ่านมา การใช้ Digital Platform จึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ ตลอดจนการประชุมต่าง ๆ ผ่านทาง application Zoom และ Google Meet ทำให้สามารถติดต่อ สอบถาม ประสานงานได้ ซึ่งสอดคล้องกับ พระอนันต์ ธรรมวิริโย (นามทอง), สุนทร สายคำ และ ประจิตร์ มหาหิง (2564) ได้ศึกษาการบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ซึ่งได้ระบุว่า การบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ใน

ระดับมากทุกด้านเมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ ด้านกระบวนการเรียนการสอน รองลงมา คือ ด้านหลักสูตรสถานศึกษา และ ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน ส่วนด้านที่มีการปฏิบัติ น้อยที่สุด คือ ด้านการวัดผลประเมินผลเมื่อพิจารณารายชื่อเรียงจากมากไปหาน้อยการคิดสร้างสรรค์ การร่วมมือ การใช้เทคโนโลยีการสื่อสาร การอ่านออก การเขียนได้ การคิดเลขเป็นการคิดอย่างมีวิจารณญาณ การมีคุณธรรม การคิดข้ามวัฒนธรรม และ ทักษะอาชีพ

ด้านการบริหารงานงบประมาณ ควรมีการถ่ายทอดนโยบายในการนำ Digital Platform มาใช้ในการบริหารงานงบประมาณของโรงเรียนสู่ผู้ปฏิบัติอย่างชัดเจน โดยต้องมีการนำโปรแกรมต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานงบประมาณ และพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถด้านการใช้ Digital Platform และควรส่งเสริมให้นำความรู้เกี่ยวกับการใช้ Digital Platform มาใช้ในการสื่อสาร และการร่วม ประชุมต่าง ๆ จะสามารถแก้ปัญหาในการดำเนินงานงบประมาณได้ดียิ่งขึ้น และจากการแพร่ระบาดของเชื้อ ไวรัสโรโรนาที่ผ่านมา การใช้ Digital Platform มีความสำคัญและจำเป็นในการสื่อสารออนไลน์ตลอดจนการ ประชุมต่างๆ ผ่านทาง application Zoom และ Google Meet ทำให้สามารถติดต่อ สอบถามความ ประสานงานต่าง ๆ โรงเรียนสามารถใช้ Digital Platform เพื่อลดการพบปะกันโดยตรง และเป็นการรักษา ระยะห่างทางสังคม อีกทั้งการใช้ Digital Platform สามารถทำให้ผู้บริหารตัดสินใจในการกำหนดงบประมาณ ได้ดีขึ้น และยังเป็นการพัฒนาการบริหารงานงบประมาณให้ถูกต้อง โปร่งใส ตรวจสอบได้ สอดคล้องกับพัชรา ภรณ์ ดวงชื่น (2563) ได้ศึกษาการบริหารจัดการศึกษารับความปกติใหม่หลังวิกฤตโควิด-19 โดยได้กล่าวว่า ผู้บริหารต้องมีการบริหารจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับความปกติใหม่โดยมีแนวทางในการบริหาร ได้แก่ การ เตรียมความพร้อมในการเรียนการสอนออนไลน์ด้านอุปกรณ์และเทคโนโลยี การออกแบบหลักสูตรโดย คำนึงถึงความแตกต่างของนักเรียนแต่ละคน การบริหารจัดการโรงเรียนและครูให้ประสบความสำเร็จในการ จัดการเรียนรู้ มีการหารือและวางแผนร่วมกันของบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในทุกภาคส่วน ตั้งแต่ผู้กำหนด นโยบาย ผู้บริหารสถานศึกษา ครู บุคลากรทางศึกษา ผู้ประกอบการในภาคธุรกิจและภาคประชาสังคม พ่อ แม่ ผู้ปกครอง รวมถึงการเตรียมความพร้อมทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจของครูและนักเรียน ซึ่งการการ ถ่ายทอดนโยบายในการนำ Digital Platform มาใช้ในการบริหารงานงบประมาณของโรงเรียนสู่ผู้ปฏิบัติอย่าง ชัดเจนนั้น จะทำให้ผู้รับนโยบายปฏิบัติตามอย่างถูกต้อง ตรงตามนโยบายที่ผู้บริหารวางไว้

ด้านการบริหารงานบุคคล ผู้บริหารการถ่ายทอดนโยบายในการนำ Digital Platform มาใช้ในการ บริหารบุคคลของโรงเรียนสู่ผู้ปฏิบัติอย่างชัดเจน เนื่องจากการกำหนดนโยบายในการนำ Digital Platform นั้นจะทำให้ผู้ปฏิบัติงานสามารถสนองนโยบายได้อย่างบรรลุเป้าหมาย โดยโรงเรียนยังสามารถนำ Digital Platform มาใช้ในการบริหารงานบุคคลได้ เช่น โปรแกรมในการบันทึกการปฏิบัติงานของบุคลากร โปรแกรมคิดคำนวณค่าเฉลี่ยฐานเงินเดือน ซึ่งจะสามารถทำให้เพิ่มประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลในการ บริหารงานบุคคลของโรงเรียน เหตุที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโรโรนาที่ผ่านมา การใช้ Digital Platform มีความสำคัญและจำเป็นต่อการสื่อสาร ตลอดจนการประชุมต่าง ๆ ผ่านทาง application Zoom และ Google Meet ทำให้สามารถติดต่อ สอบถาม ประสานงานต่าง ๆ ได้ อีกทั้ง ต้องมีการกำหนด นโยบายในการนำ Digital Platform มาใช้ในการบริหารงานทั่วไปของโรงเรียน เช่น ระบบสแกนลายนิ้วมือ เพื่อลงชื่อปฏิบัติงาน การจัดเก็บข้อมูล และสถิติต่าง ๆ ซึ่งจะเป็นการลดความซ้ำซ้อนข้อมูลและช่วยอำนวยความสะดวก

คำแนะนำหรือแนะนำให้บุคลากรปฏิบัติตามได้อย่างโดดเด่น เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จบรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา

ด้านการใช้ Digital Platform เพื่อการบริหารงานของโรงเรียน ผู้บริหารจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ และหันมาให้ความสำคัญกับการสนับสนุนงบประมาณที่เพียงพอต่อการนำ Digital Platform มาใช้ในการบริหารงานของโรงเรียน โดยการปรับสัดส่วนของงบประมาณในส่วนของการใช้ Digital Platform ให้เพียงพอ และต่อเนื่อง สาเหตุที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากงบประมาณที่เพียงพอต่อการนำ Digital Platform สำหรับการบริหารงานของโรงเรียน เพราะสถานการณ์ในปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงไป แปรไปจากอดีตเป็นอย่างมากเนื่องจากสถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาต้องปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ในการบริหารงานภายในสถานศึกษา โดยการนำ Digital Platform มาช่วยในการบริหารงานด้านต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผล สอดคล้องกับ โชษิตา ศิริมัน (2564) ได้ศึกษาทักษะการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารในภาวะวิกฤตโควิด-19 ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31 โดยผลการศึกษา สรุปได้ว่าผู้บริหารในภาวะวิกฤตโควิด-19 ควรศึกษาและพัฒนาทักษะการบริหารจัดการองค์การ ความสามารถของผู้บริหารในการกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากร และกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษา เพื่อที่จะก่อให้เกิดการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด เป็นการจัดระเบียบกิจกรรมต่าง ๆ มีการบริหารโครงการ กิจกรรมทรัพยากรและสามารถประยุกต์การบริหารจัดการ ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต จัดให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง และมอบหมายงานให้บุคลากรปฏิบัติได้อย่างเหมาะสมเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestion)

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.2 ควรนำแนวทางการพัฒนาเสนอต่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล เพื่อใช้ในการเป็นสารสนเทศสำหรับการบริหารงานโดยใช้ Digital Platform ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล

1.3 ควรนำผลการศึกษาใช้ในการปรับปรุงการบริหารสถานศึกษา โดยใช้ Digital Platform ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สงขลา สตูล ในสถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19)

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาแนวคิด ทฤษฎี นวัตกรรมการบริหารการศึกษาในวิถีชีวิตแบบปกติใหม่ (New normal) เพื่อก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารโรงเรียน โดยใช้ Digital Platform เนื่องจากอาจเกิดการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ต่าง ๆ จึงอาจส่งผลกระทบต่อการบริหารสถานศึกษา

2.2 ควรทำการศึกษาเกี่ยวกับแนวทางสำหรับการใช้ Digital Platform เพื่อการบริหารงานของโรงเรียน โดยแบ่งตามขนาดของโรงเรียน เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนมากยิ่งขึ้น และเพื่อให้ได้ข้อมูลในเชิงลึก ควรมีการศึกษาสาเหตุและแนวทางการแก้ไขปัญหาความต้องการจำเป็น

สำหรับการใช้ Digital Platform เพื่อการบริหารงานของโรงเรียน ด้วยวิธีการกระบวนการกลุ่มหรือ การสัมภาษณ์เชิงลึก

เอกสารอ้างอิง (References)

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2564). *ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง นโยบายการจัดการศึกษา ของกระทรวงศึกษาธิการ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564-2565*. สืบค้น 7 กรกฎาคม 2565, จาก <https://www.moe.go.th/>
- โชษิตา ศิริมัน. (2564). ทักษะการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารในภาวะวิกฤตโควิด-19 ของ สถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31. *วารสารสู่ชีวิต ใหม่ด้านงานวิจัยทางสุขภาพ และการบริการ*. 12 (8), 407-416.
- พระอนันต์ ธมมวิริโย (นามทอง), สุนทร สายคำ และ ประจิดร มหาหิง. (2564). การบริหารงาน วิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา. *ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1. Journal of Modern Learning Development*. 6 (1), 263-276.
- พัชราภรณ์ ดวงชื่น. (2563). การบริหารจัดการศึกษารับความปกติใหม่หลังวิกฤตโควิด-19. *วารสารศิลปการจัดการ*. 4 (3), 783-795.
- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2542). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542*. กรุงเทพฯ: คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.
- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2550). *หลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550*. กรุงเทพฯ: คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.
- สุวิมล มธรส. (2564). *การจัดการศึกษาในระบบออนไลน์ในยุค NEW NORMAL COVID-19*. กรุงเทพฯ: สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์
- สุวิมล ว่องภาณิช. (2548). *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ธรรมดาเพรส จำกัด

รูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ของโรงเรียนสตรีพังงา

Community-based Learning Management Model for Education Quality Development of Satee Phangnga School

ณัฐญาพร เสวตานนท์¹

Natthayaporn Sewatanon

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการ 2. พัฒนารูปแบบ 3. นำรูปแบบไปทดลองใช้ และ 4. ประเมินการใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนสตรีพังงา กลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้บริหาร ครู บุคลากร ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษา นักวิชาการ ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง และนักเรียนโรงเรียนสตรีพังงาใช้วิธีการสุ่มแบบโควตา เครื่องมือวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ แบบประเมิน และแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ข้อมูลเชิงคุณภาพวิเคราะห์ด้วยการจัดหมวดหมู่ และการพรรณนาเชิงวิเคราะห์ ผลการวิจัย พบว่า 1) ปัญหาการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนสตรีพังงา ประกอบด้วย (1) การมีส่วนร่วม (2) การสร้างเครือข่าย (3) ด้านประสิทธิภาพครูผู้สอน (4) ด้านการประเมินผลงานครูผู้สอน และ (5) ด้านครูสอนภาษาต่างประเทศ ส่วนความต้องการการบริหาร พบว่า (1) การมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิภาพ (2) ภาควิชาเครือข่ายที่มีความเข้มแข็ง (3) กระบวนการพัฒนาประสิทธิภาพของครู (4) กระบวนการประเมินที่มีประสิทธิภาพ และ (5) การบริหารจัดการด้านอัตรากำลัง 2) รูปแบบฯ ด้วย “STP Community Model” พบว่า ความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสมและความถูกต้องอยู่ในระดับมาก 3) คณะครูและบุคลากร มีความเข้าใจในการปฏิบัติงานตามรูปแบบฯ ในภาพรวมในระดับมาก ส่วนความพึงพอใจต่อรูปแบบฯ อยู่ในระดับมากเช่นกัน 4) ประสิทธิภาพการจัดการศึกษาของครูในโรงเรียนสตรีพังงาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ รวมทั้งผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2563

Received: 2022-07-06 Revised: 2022-08-12 Accepted: 2022-08-19

¹ ผู้อำนวยการโรงเรียนสตรีพังงา Director of Satee Phangnga School.

Corresponding Author e-mail: natthayaporn7982@gmail.com

สูงกว่าปีการศึกษา 2562 และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ภายหลังการปฏิบัติงานตามรูปแบบฯ พบว่า มีการพัฒนาดีขึ้น

คำสำคัญ (Keywords) : การบริหารสถานศึกษา; ชุมชนเป็นฐาน; คุณภาพการศึกษา

Abstract

This article aimed to 1. Study the problems and the need. 2. Develop a model. 3. Apply the model to be tested. 4. Evaluate the use of a community-based school management model to improve the quality of education of Satree Phangnga School. The target groups are administrators, teachers, personnel, parents, community leaders, school committees and academician. used a purposive method and the students at Satree Phangnga School used quota sampling. Research tools comprised interview form, evaluation form, and questionnaire form. data were analyzed by statistics such as frequency, percentage, mean, and standard deviation. While the qualitative data were analyzed by descriptive analysis. The result showed; 1) Problems in the school administration of Satree Phang-nga School consisted of (1) Participation, (2) Network, (3) Teachers' efficiency, (4) Evaluation, and (5) foreign language teachers. As for the need for management style, it was found that: (1) Effective participation (2) Strong network (3) performance development process (4) Effective evaluation, and (5) Human management. 2) A model of community-based school administration to improve the quality of education at Satree Phang-nga School by the STP Model While assessment of educational institutions' administration model found that benefit, possibility, suitability, and accuracy are at a high level. 3) Teachers and staff, there was a high level of understanding of the implementation of the community-based school administration model to improve the quality of education of Satree Phang-nga School as a whole at a high level. The satisfaction with the model of community-based school management for improving the quality of education at Satree Phang-nga School was also at a high level. 4) The overall performance of teachers in Satree Phangnga School was at a high level. and the academic achievement, including the results of the Basic National Education Test (O-net) in the 2020 academic year, was higher than that of the 2019 academic year. and desirable characteristics after the implementation of the model of community-based

school administration to improve the quality of education at Satree Phang-nga School found that there was a better development.

Keyword: Education Management. Community-based. Education Quality

บทนำ (Introduction)

การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการพัฒนามนุษย์และประเทศชาติ เนื่องจากการศึกษาเป็นกระบวนการสร้างการเรียนรู้ซึ่งเป็นพื้นฐานที่สำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต สังคมและเศรษฐกิจ (ทองทิพย์ มนตรี, 2558) อีกทั้งความรู้เหล่านั้นยังสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนามนุษย์ให้เติบโตได้ทั้งทางด้านอารมณ์ สังคมและสติปัญญาควบคู่ไปกับการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมซึ่งส่งผลให้สามารถดำเนินชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุขและยังเป็นการสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้พัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์เกิดคุณค่าต่อตนเอง ต่อครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติต่อไป (สุนทร หลักคำ และคณะ, 2561) ในขณะที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้กำหนดให้ภาครัฐต้องดำเนินการจัดการศึกษาให้กับประชาชนอย่างทั่วถึงและจะต้องเป็นการสร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชนในการจัดการศึกษาในทุกๆระดับ โดยที่หน่วยงานภาครัฐมีหน้าที่กำกับดูแลและให้การสนับสนุนให้การจัดการศึกษานั้นมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล และมีคุณภาพรวมถึงเป็นไปตามมาตรฐานในระดับสากลหรือระดับนานาชาติ อีกทั้งในการจัดการศึกษาดังที่กล่าวมานั้น การดำเนินการยังต้องมีความสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) อีกด้วยเช่นกัน

นอกจากนี้แล้วรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยยังสะท้อนให้เห็นว่าการจัดการศึกษาจำเป็นต้องประสานความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับภาครัฐโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรวมถึงต้องอาศัยการมีส่วนร่วมกับท้องถิ่นหรือชุมชนด้วยเช่นกัน ดังที่สาระสำคัญในมาตรา 24 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (2) ปี 2545 ระบุไว้ว่า การจัดการกระบวนการเรียนรู้โดยให้สถานศึกษาจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่และมีการประสานความร่วมมือกับบิดา มารดา ผู้ปกครองและบุคคลในชุมชนทุกฝ่ายเพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพและยังเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับประเด็นปัญหาในชุมชนที่เป็นจริงโดยเชื่อมโยงเนื้อหาสาระเข้าด้วยกันกับบริบทชีวิต (วิไลภรณ์ ฤทธิคุปต์, 2561) กล่าวได้ว่าเป็นการบริหารสถานศึกษาเพื่อจัดการศึกษาโดยเชื่อมโยงกับบริบทของชุมชน หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ เป็นการบริหารสถานศึกษาโดยอาศัยชุมชนเป็นฐานนั่นเอง และยิ่งสอดคล้องกับกรอบยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 – 2579) ภายใต้โมเดล Thailand 4.0 ซึ่งมุ่งเน้นไปที่การให้ความสำคัญในด้านการใช้เทคโนโลยี การพัฒนานวัตกรรมและพัฒนาคมนาคมทั้งการสร้างรายได้ให้กับชุมชนควบคู่กันไปและ เพื่อให้ชุมชนมีบทบาทและความสำคัญในการเป็นแหล่งเรียนรู้ในด้านบริบททางธรรมชาติ

โดยกำหนดให้สถานศึกษาในทุกกระดับของแต่ละชุมชนทำหน้าที่เป็นแหล่งรวมวิชาการเพื่อการเรียนรู้ของชุมชนอย่างยั่งยืน (เบญจมาภรณ์ ชำนาญญา และศศิธร คงอุดมทรัพย์, 2563)

การบริหารสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนเป็นฐานโดยเฉพาะในด้านการจัดการเรียนรู้ เริ่มต้นขึ้นในประเทศสหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย ทวีปแอฟริกาและในทวีปเอเชีย ซึ่งใช้ชื่อว่า “การเรียนรู้โดยการบริการสังคม” (Service Learning: SL) เป็นรูปแบบของการจัดการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ที่ถูกออกแบบมาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาผู้เรียน โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับบุคคลและความต้องการของชุมชน (Flecky, 2011) เป็นการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน และเป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการเนื้อหาตามหลักสูตรให้เชื่อมโยงกับชุมชนโดยใช้การปฏิบัติงานเป็นฐาน ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติงานจากสถานการณ์จริงในชุมชน ภายใต้การมีส่วนร่วมระหว่างครู ผู้เรียนและกลุ่มคนในชุมชน (วิลโลธรณ์ ฤทธิคุปต์, 2561) แต่อย่างไรก็ตามพบว่า การบริหารสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนเป็นฐานในปัจจุบันยังคงมีปัญหาด้านการจัดการหรือปัญหาด้านรูปแบบการบริหาร อาทิ ผลการวิจัยของอุมาพร อ่อนคำ (2561) พบว่า สภาพปัญหาของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ในด้านการจัดการศึกษาประกอบด้วยปัญหาด้านการติดต่อประสานงานกับชุมชนและผู้ที่เกี่ยวข้อง ปัญหาด้านการศึกษาข้อมูลชุมชน ปัญหาการจัดทำแผนงานการสอนรายบุคคล ปัญหาด้านการพัฒนาหลักสูตรและแผนการเรียนรู้ ปัญหาด้านการเตรียมแผนงาน และปัญหาด้านการสอนและการประเมินผล ในขณะที่ผลการวิจัยของ สุกัญญา แซ่มซ้อย (2555) พบว่า การบริหารสถานศึกษาโดยชุมชนเป็นฐาน ยังคงมีปัญหาในด้านการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสิ่งเหล่านี้ส่งผลไปยังคุณภาพและมาตรฐานการเรียนรู้ในที่สุด

โรงเรียนสตรีพังงาเป็นสถานศึกษาขนาดกลาง จำนวน 34 ห้องเรียน โดยจัดการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 6 และผลจากการประเมินตนเองของสถานศึกษา (SAR) ในช่วงปี พ.ศ. 2560 – 2562 ที่ผ่านมานั้นในภาพรวมของคุณภาพการศึกษาเมื่อวัดจากผลสัมฤทธิ์ด้านวิชาการโดยเฉพาะเมื่อประเมินจากผลทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินั้นพื้นฐาน (O-Net) ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และปีที่ 6 ในวิชาหลักทั้ง 4 วิชา ได้แก่ วิชาภาษาไทย วิชาภาษาอังกฤษ วิชาคณิตศาสตร์ และวิชาวิทยาศาสตร์ พบว่า คะแนนเฉลี่ยยังคงมีค่าต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยในระดับจังหวัด และยังคงมีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าค่อนข้างมากมาอย่างต่อเนื่องเมื่อเปรียบเทียบกับคะแนนเฉลี่ยในระดับ สพฐ. และในระดับประเทศ (วิชณู ทรัพย์สมบัติ, 2562) สอดคล้องกับผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา ประจำปีการศึกษา 2562 พบว่า ร้อยละของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับ 3 ขึ้นไปของวิชาคณิตศาสตร์ วิชาวิทยาศาสตร์และวิชาภาษาอังกฤษ มีเพียงร้อยละ 28.34, 35.10 และ 38.78 ตามลำดับ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่านักเรียนส่วนใหญ่มีพื้นฐานความรู้ในรายวิชาดังกล่าวในระดับน้อย และนอกจากนี้แล้วจากผลการประเมินตนเองของสถานศึกษาในด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนนั้น พบว่า จำเป็นต้องได้รับการพัฒนาอีกทั้งจาก

รายงานผลการประเมินฯ ยังพบว่า นักเรียนขาดความกระตือรือร้นในการใฝ่เรียนรู้ และความสนใจในการเรียน มีปัญหาด้านครอบครัว ด้านพฤติกรรมมากซึ่งอาจจะเกิดจากการที่โรงเรียนและชุมชนขาดการเชื่อมโยงระหว่างกัน ดังนั้น การบริหารสถานศึกษาโดยอาศัยชุมชนเป็นฐานจึงอาจมีข้อจำกัด ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนแล้วแต่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพการศึกษาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ สอดคล้องกับผลการประเมินตนเองของโรงเรียนสตรีพังงาซึ่งรายงานไว้ว่า โรงเรียนจำเป็นต้องพัฒนานวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้และมีการเผยแพร่อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนทั้งด้านความรู้ ทักษะกระบวนการ สมรรถนะและคุณลักษณะที่พึงประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ สนับสนุนให้ครูผู้สอนได้ใช้ผลงานวิจัยในชั้นเรียนเพื่อแก้ปัญหานักเรียนอย่างเป็นระบบต่อเนื่อง เชื่อมโยงภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ปรับให้เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพระหว่างครูและผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อพัฒนาและปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ ให้มีข้อมูลสะท้อนกลับเพื่อพัฒนาปรับปรุงตามบริบทและความเหมาะสมของสถานศึกษา (โรงเรียนสตรีพังงา, 2562)

จากความสำคัญของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนเป็นฐานและปัญหาที่เป็นอุปสรรคดังที่กล่าวมา อีกทั้งจากแนวคิดของวิจารณ์ พานิช (2557) ซึ่งมีความคิดเห็นว่า โรงเรียนต้องแสวงหาแนวทางจัดการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับองค์กรหรือกลไกต่าง ๆ ในชุมชนและในสังคม นั่นคือ การเรียนรู้แบบโครงการ (Project-Based Learning) ที่บรรจบเข้ากับการเรียนรู้แบบ “สถานที่ เป็นฐาน” (Place-Based Learning) เรียกว่า การเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน (Community-Based Learning) ผู้วิจัยในฐานะผู้บริหารโรงเรียนสตรีพังงาจึงทำการวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนสตรีพังงา โดยผลการวิจัยจะเกิดประโยชน์ต่อโรงเรียนสตรีพังงาในหลายมิติ ทั้งในด้านการบริหารและด้านวิชาการที่มีคุณภาพและสอดคล้องกับอัตลักษณ์ของชุมชน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการการบริหารสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนสตรีพังงา
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนสตรีพังงา
3. เพื่อนำรูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนสตรีพังงาไปทดลองใช้
4. เพื่อประเมินการใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนสตรีพังงา

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย : การวิจัยและพัฒนา (Research and Development)

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง : ประชากร คือ ครู และบุคลากรทางการศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้นำชุมชนรอบโรงเรียน ผู้ปกครองและนักเรียนโรงเรียนสตรีพังงา ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา ด้านบริหารสถานศึกษา โดยที่มีการคัดเลือกกลุ่มเป้าหมายด้วยวิธีการวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

3. เครื่องมือการวิจัย : แบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้าง แบบสอบถาม แบบประเมินร่างรูปแบบฯ แบบประเมินความพึงพอใจ แบบประเมินความเข้าใจในวิธีปฏิบัติงานตามรูปแบบฯ และแบบประเมินคุณภาพการศึกษาโดยวัดประสิทธิผล

4. การรวบรวมข้อมูล : ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ทั้งการสนทนากลุ่ม การแจกแบบสอบถามและเก็บแบบสอบถาม

5. การวิเคราะห์ข้อมูล 1) วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากแบบสัมภาษณ์ด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และการพรรณนาเชิงวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) 2) วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยวิธีการทางสถิติ ได้แก่ การหาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.)

ผลการวิจัย (Research Results)

1. ผลการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการการบริหารสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนสตรีพังงา ดังนี้

1.1 ผลการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนสตรีพังงา พบว่า สภาพปัญหาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนสตรีพังงาในปัจจุบัน สรุปได้ดังนี้ ได้แก่

1.1.1 ปัญหาด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน โดยที่การมีส่วนร่วมระหว่างผู้ปกครองและชุมชนกับสถานศึกษาในการเสนอความคิดเห็นในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ยังไม่เพียงพอ

1.1.2 ปัญหาด้านการสร้างเครือข่ายผู้มีส่วนร่วมในมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อการจัดการศึกษา และการขับเคลื่อนคุณภาพการจัดการศึกษา โดยเครือข่ายความร่วมมือของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาของโรงเรียนยังขาดความเข้มแข็ง และการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อการจัดการศึกษาเพื่อการขับเคลื่อนคุณภาพการจัดการศึกษายังไม่เพียงพอ รวมทั้งยังขาดการพัฒนาเครือข่ายชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนางาน และเชื่อมโยงภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เอื้อต่อการเรียนรู้

1.1.3 ปัญหาด้านประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการปฏิบัติหน้าที่ของครูผู้สอน โดยที่ยังขาดโครงการหรือกิจกรรม เพื่อให้ครูปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนทั้งด้านความรู้ ทักษะกระบวนการ สมรรถนะ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งการตรวจประเมินพร้อมทั้งให้คำแนะนำจากฝ่ายวิชาการของโรงเรียนและสนับสนุนให้ครูผู้สอนได้ใช้ผลงานวิจัยในชั้นเรียนเพื่อแก้ปัญหานักเรียนยังไม่มีความต่อเนื่อง

1.1.4 ปัญหาด้านการประเมินผลงานวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอน โดยการจัดทำรายงานการติดตามตรวจสอบและประเมินคุณภาพการศึกษา พร้อมทั้งเสนอแนะมาตรการเร่งรัดการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อปรับปรุง แก้ไข หรือพัฒนาให้เป็นที่ไปตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาขาดความต่อเนื่อง

1.1.5 ปัญหาด้านครูผู้สอนในรายวิชาภาษาต่างประเทศ โดยปัจจุบันยังขาดแคลนครูผู้สอนภาษาต่างประเทศ เช่น ครูภาษาจีน และครูภาษาอังกฤษ ที่เป็นข้าราชการ ข้าราชการครูที่มีอยู่ ณ ปัจจุบัน มีไม่เพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอนที่มีความจำเป็นต่อห้องเรียนพิเศษ

1.2 ผลการศึกษาความต้องการการบริหารสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนสตรีพังงา

1.2.1 ผลการศึกษาเชิงปริมาณ: จากการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการการบริหารสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนสตรีพังงา จากกลุ่มตัวอย่างนักเรียน 265 คน พบว่า ความต้องการการบริหารสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนสตรีพังงาในภาพรวมของกลุ่มตัวอย่างนักเรียนฯ อยู่ในระดับมาก $\bar{x} = 4.46$, S.D. = .551 และเมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น พบว่า รูปแบบการบริหารฯ ในด้านการจัดการสอนเสริมในรายวิชาภาษาต่างประเทศมีค่าเฉลี่ยสูงสุด $\bar{x} = 4.74$, S.D. = .662 รองลงมาคือรูปแบบการบริหารฯ ในการจัดการสอนเสริมเพื่อเตรียมสอบ O-net $\bar{x} = 4.64$, S.D. = .631 ตามลำดับ

1.2.2 ผลการศึกษาเชิงคุณภาพ: จากการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ครูและบุคลากรทางการศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้นำชุมชนรอบโรงเรียน 3 ชุมชน และ ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนสตรีพังงา พบว่า ความต้องการการบริหารสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนสตรีพังงา สรุปได้ดังนี้ ความต้องการการบริหารสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนสตรีพังงา ได้แก่ 1) ความต้องการการมีส่วนร่วมระหว่างผู้ปกครอง ชุมชนกับโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพ โดยที่ ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมกับสถานศึกษาในการเสนอความคิดเห็นและตัดสินใจในบางประเด็นที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 2) ความต้องการมีภาคีเครือข่ายที่มีความเข้มแข็งและมีประสิทธิภาพ โดยต้องการให้ภาคีเครือข่ายความร่วมมือของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา

ของโรงเรียนเป็นรูปแบบเครือข่ายที่มีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อผลการจัดการศึกษา และการขับเคลื่อนคุณภาพการจัดการศึกษา และพัฒนาภาคีเครือข่ายชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อพัฒนางาน และเชื่อมโยงภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เอื้อต่อการเรียนรู้ 3) ความต้องการกระบวนการส่งเสริมและพัฒนาประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการปฏิบัติหน้าที่ของครูผู้สอน โดยการจัดโครงการหรือกิจกรรม เพื่อพัฒนาศักยภาพครูอย่างต่อเนื่อง โดยต้องรายงานการติดตามตรวจสอบและประเมินคุณภาพการศึกษา พร้อมทั้งเสนอแนะมาตรการเร่งรัดการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อปรับปรุงแก้ไข หรือพัฒนาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาที่มีความต่อเนื่อง 4) ความต้องการกระบวนการประเมินผลงานครูผู้สอนที่มีประสิทธิภาพ และ 5) และความต้องการการบริหารจัดการด้านอัตรากำลังครูสอนภาษาต่างประเทศที่เพียงพอ โดยจัดสรรอัตรากำลังครูผู้สอนภาษาต่างประเทศ เช่น ครูภาษาจีน และครูภาษาอังกฤษ

ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า ข้อมูลเชิงปริมาณและข้อมูลเชิงคุณภาพในด้านความต้องการการบริหารสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนสตรีพังงามีความสอดคล้องและเชื่อมโยงกัน โดยเฉพาะในเรื่องความต้องการการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและความต้องการด้านผู้สอนภาษาต่างประเทศ

2. ผลการพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนสตรีพังงา ดังนี้

2.1 ผลการยกร่างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนสตรีพังงา พบว่า สามารถยกร่างได้ใช้ชื่อว่า “STP Community Model” ซึ่งมีความหมายดังนี้

S (System and Scanning) หมายถึง การวิเคราะห์ห้อย่างเป็นระบบ

T (Technology) หมายถึง เทคโนโลยี

P (Participation) หมายถึง การมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย

C (Community & Collaboration) หมายถึง การเชื่อมโยงอัตลักษณ์ชุมชน

O (Opportunity) หมายถึง โอกาสทางการศึกษา

M (Management) หมายถึง การบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ

M (Moral) หมายถึง ความมีคุณธรรม

U (Unity) หมายถึง ความเป็นหนึ่งเดียว

N (Network) หมายถึง การพัฒนาเครือข่าย

I (Innovation) หมายถึง นวัตกรรมจัดการ

T (Team) หมายถึง การทำงานเป็นทีม

Y (Yield to None) หมายถึง การมุ่งสู่ความเป็นเลิศ

การบริหารสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนสตรีพังงา ด้วย “STP Community Model” กำหนดวิสัยทัศน์คือ “เป็นองค์กรที่บริหารงานด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยีที่เน้นการมีส่วนร่วมและยึดถือผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง” ส่วนการดำเนินงานนั้น เป็นการบริหารงานด้วยหลักการวิเคราะห์บริบทและสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นระบบ ดำเนินการด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัยบนการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายไม่ว่าจะเป็น กลุ่มผู้ประกอบการ ผู้นำชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา โรงเรียน เป็นการบริหารที่เชื่อมโยงอัตลักษณ์ของชุมชนที่ให้โอกาสทางการศึกษากับเยาวชนด้วยการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพบนพื้นฐานของควมมีคุณธรรมและความสามัคคีเป็นหนึ่งเดียว ซึ่งเกิดจากการพัฒนาเครือข่ายที่เข้มแข็งด้วยนวัตกรรมการบริหารจัดการที่ทันสมัยเพื่อสร้างการทำงานเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพในการมุ่งสู่ความเป็นเลิศ” ซึ่งในการบริหารสถานศึกษาด้วยโมเดลดังกล่าวนี้ จะมีองค์ประกอบของการดำเนินงาน ดังนี้

1. ดำเนินการสร้างการมีส่วนร่วมระหว่างผู้ประกอบการ ชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษา และโรงเรียน ให้ความเข้มแข็งในหลายมิติ ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นด้านหลักสูตร 2) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ดำเนินการโดยเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง ชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการบริหารสถานศึกษาร่วมกับคณะครู และผู้บริหารในประเด็นที่อาจส่งผลกระทบต่อนักเรียน 3) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานบางเรื่องที่มีผลกระทบต่อนักเรียน 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินคุณภาพครูและโรงเรียน 5) การมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ดำเนินการโดยการเชิญผู้ประกอบการ ชุมชนและคณะกรรมการสถานศึกษา เข้าร่วมวางแผนพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และ 6) การมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบในผลที่เกิดจากการตัดสินใจ

2. การพัฒนาภาคีเครือข่าย ดำเนินการโดยประสานงานผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่ายเพื่อสร้างเครือข่ายผ่านช่องทางการสื่อสารที่หลากหลาย โดยเครือข่ายประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา คณะครู ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษา

3. การพัฒนาทุนมนุษย์ ให้การสนับสนุนและส่งเสริมให้บุคลากรหรือครูในโรงเรียนได้รับการ RUN Skills ซึ่งหมายถึง การทบทวนทักษะเดิมที่มีอยู่ (Re Skills) การพัฒนาทักษะเดิมให้สูงขึ้น (Up Skills) และการเสริมสร้างทักษะใหม่ (New Skills) โดยการจัดกิจกรรมหรือโครงการเพื่อพัฒนาบุคลากร

4. การประเมิน ซึ่งการประเมินอย่างรอบด้านและต่อเนื่องอยู่บนหลักการของความเป็นธรรม เพื่อให้เกิดแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน

5. การบริหารจัดการด้านอัตรากำลัง โดยการจัดหาครูผู้สอนภาษาต่างประเทศครูผู้สอนรายวิชาอื่น ๆ

2.2 ผลการวิพากษ์และประเมินองค์ประกอบและกระบวนการดำเนินงานตามร่างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนสตรีพังงา

ผลการประเมินกระบวนการดำเนินงานภายใต้ STP Community Model ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.44 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผลการประเมินความเป็นประโยชน์มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 4.49 รองลงมาคือผลการประเมินด้านความถูกต้อง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.46 ตามลำดับ

3. ผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนสตรีพังงา

จากทดลองใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนสตรีพังงา กับครูและบุคลากรในโรงเรียนฯ และทำการประเมินความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามข้อกำหนดในรูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนสตรีพังงา รวมทั้งประเมินความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนสตรีพังงา ดังรายละเอียดในแต่ละส่วน ดังนี้

3.1 ผลการศึกษาความเข้าใจในการปฏิบัติงานตามข้อกำหนดในรูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนสตรีพังงา พบว่า คณะครูและบุคลากรในโรงเรียนสตรีพังงามีความเข้าใจในการปฏิบัติงานตามข้อกำหนดในรูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนสตรีพังงา ในภาพรวมในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.25 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ความเข้าใจในกรณีครูมีภารกิจภายนอกต้องบริหารจัดการหาครูผู้สอนแทนในรายวิชาที่ตนเองรับผิดชอบมีค่าเฉลี่ยสูงสุด 4.58 รองลงมาที่มีความเข้าใจในเรื่องให้ความสำคัญกับการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างสม่ำเสมอมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.41

3.3 ผลการศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนสตรีพังงา พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อกระบวนการดำเนินงานภายใต้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนสตรีพังงา ในภาพรวมในระดับมาก โดยที่ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.34, S.D. = .511 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การประเมินอย่างรอบด้านและต่อเนื่องอยู่บนหลักการของความเป็นธรรมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด โดยที่ \bar{X} = 4.53, S.D. = .493 รองลงมาคือการบริหารจัดการด้านอัตรากำลัง \bar{X} = 4.40, S.D. = .587 และการมีส่วนร่วมระหว่างผู้ปกครอง ชุมชนและโรงเรียนมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด \bar{X} = 4.18, S.D. = .483

4. ผลการประเมินการใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนสตรีพังงา

จากการทดลองใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 สามารถประเมินผลในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 ได้ ดังนี้

4.1 ผลการประเมินคุณภาพการศึกษาผ่านประสิทธิภาพการจัดการศึกษาของครูในโรงเรียนสตรีพังงา พบว่า ประสิทธิภาพการจัดการศึกษาของครูในโรงเรียนสตรีพังงาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดย $\bar{X} = 4.22$, S.D. = .581 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านอาคารสถานที่และอุปกรณ์มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่ $\bar{X} = 4.56$, S.D. = .492 รองลงมาคือ กระบวนการประเมินครูผู้สอน $\bar{X} = 4.34$, S.D. = .664 และค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ การมีส่วนร่วม $\bar{X} = 3.34$, S.D. = .664 ตามลำดับ

4.2 ผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของนักเรียน จากการใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนสตรีพังงา พบว่า นักเรียนโรงเรียนสตรีพังงามีความสามารถในการอ่าน การเขียน การสื่อสาร และการคิดคำนวณ นักเรียนร้อยละ 89.49 มีความสามารถในการใช้ภาษาไทยในการสื่อสาร อยู่ในระดับดีขึ้นไป (เป้าหมาย 80) นักเรียนร้อยละ 75.12 มีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารอยู่ในระดับดีขึ้นไป (เป้าหมาย 70) นักเรียนร้อยละ 91.93 มีความสามารถในการคิดคำนวณอยู่ในระดับดีขึ้นไป (เป้าหมาย 70) ซึ่งทุกประเด็นเป็นไปตามเป้าหมายที่สถานศึกษากำหนด และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเมื่อเทียบกับเป้าหมายร้อยละ 60 เมื่อแยกตามกลุ่มสาระ พบว่า นักเรียนร้อยละ 74.85 มีผลการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับ 2 ขึ้นไป นักเรียนร้อยละ 59.85 มีผลการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ระดับ 2 ขึ้นไป นักเรียนร้อยละ 72.00 มีผลการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ระดับ 2 ขึ้นไป นักเรียนร้อยละ 82.65 มีผลการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ระดับ 2 ขึ้นไป นักเรียนร้อยละ 78.05 มีผลการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ระดับ 2 ขึ้นไป นักเรียนร้อยละ 85.91 มีผลการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษา พลศึกษา ระดับ 2 ขึ้นไป นักเรียนร้อยละ 89.55 มีผลการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ระดับ 2 ขึ้นไป และ นักเรียนร้อยละ 63.54 มีผลการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) ระดับ 2 ขึ้นไป

4.3 ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินิยมขั้นพื้นฐาน (O-net) พบว่า ภายหลังจากใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนสตรีพังงา ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินิยมขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2563 มีคะแนนเฉลี่ยในรายวิชาภาษาไทย 65.30 คะแนน รองลงมาคือวิชาภาษาอังกฤษมีคะแนนเฉลี่ยระดับโรงเรียน 38.29 ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยของปีการศึกษา 2562 และเมื่อนำมาเปรียบเทียบกับคะแนนเฉลี่ยในระดับ สพฐ. และในระดับประเทศ และภายหลังจากใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพ

การศึกษาของโรงเรียนสตรีพังงา ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2563 มีคะแนนเฉลี่ยในแต่ละวิชาสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยในระดับ สพฐ. และสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยในระดับประเทศ

4.4 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยภายหลังจากการใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษา โดยใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนสตรีพังงา พบว่า ในด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์มีการพัฒนาครบทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ 1) การมีคุณลักษณะและค่านิยมที่ดีตามที่สถานศึกษากำหนด 2) ความภูมิใจในท้องถิ่นและความเป็นไทย 3) การยอมรับที่จะอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างและหลากหลาย และ 4) สุขภาวะทางร่างกาย และจิตสังคม

4.5 ประสิทธิผลการพัฒนาเชิงประจักษ์ พบว่า ภายใต้การดำเนินงานตาม STP Community Model พบว่าเกิดประสิทธิผลเป็นอย่างมากโดยที่ประสิทธิผลการพัฒนาเชิงประจักษ์แสดงให้เห็นผ่านผลงานและรางวัลต่าง ๆ อาทิ นายนายวรเทพ แก้ววิจิตร ได้รับเกียรติบัตรผู้มีผลงานการจัดการเรียนรู้ Active Learning ที่ประสบผลสำเร็จเป็นแบบอย่างที่ดี (Best Practice) โครงการวิจัยและพัฒนาวัตกรรมการเรียนรู้ Active Learning ร่วมกับภาคีเครือข่าย จากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือ การได้รับรางวัลผู้บริหารสถานศึกษาดีเด่นของแผ่นดินชั้นพื้นฐาน โครงการเครือข่ายครูดีของแผ่นดิน เจริญรอยตามเบื้องพระยุคลบาท จาก มูลนิธิครูดีของแผ่นดิน เป็นต้น

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากผลการวิจัยเรื่อง “รูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนสตรีพังงา” มีประเด็นที่น่าสนใจสามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

ปัญหาด้านการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนสตรีพังงา ได้แก่ 1) ปัญหาด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน 2) ปัญหาด้านการสร้างเครือข่ายผู้มีส่วนร่วมในมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อผลการจัดการศึกษา และการขับเคลื่อนคุณภาพการจัดการศึกษา 3) ปัญหาด้านประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการปฏิบัติหน้าที่ของครูผู้สอน 4) ปัญหาด้านการประเมินผลงานวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอน และ 5) ปัญหาด้านครูผู้สอนในรายวิชาภาษาต่างประเทศ ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัย ของ ปรัชญา มั่นทน, สมาน อัครภูมิ และสุวิมล โพธิ์กลิ่น (2558) ซึ่งได้วิจัยเรื่อง “รูปแบบการบริหารแบบฐานโรงเรียนในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน” พบว่า มีปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับความขาดแคลนทรัพยากรการบริหาร ทั้งทรัพยากรบุคคลและงบประมาณ เช่น ปัญหาเกี่ยวกับจำนวนครูและบุคลากรมีจำนวนจำกัด และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ศศิธร บุตรเมือง (2562) ซึ่งวิจัยเรื่อง “การพัฒนาแบบการบริหารสถานศึกษาสำหรับเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนบ้านสันตบาบ สังกัดสำนักงานเขต

พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศึกษาสมุทรสาคร” ผลการวิจัยพบว่า การบริหารโรงเรียนยังมีปัญหาอุปสรรคและความต้องการ พัฒนารูปแบบในระดับมาก โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมของชุมชน และก็ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อุมพร อ่อนคำ, อุตร อรกุล และวรวรรณ อุบลเลิศ (2561) ได้ทำการวิจัย “เรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เพื่อสร้างทักษะอาชีพในท้องถิ่นของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาโยธธอร์” ผลการวิจัยพบว่า ยังมีปัญหาเกี่ยวกับการติดต่อประสานงานกับชุมชนและผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่นกัน และจากผลการวิจัยครั้งนี้รวมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า ส่วนใหญ่จะมีปัญหาด้านการมีส่วนร่วม สาเหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากว่า ในการสร้างการมีส่วนร่วมนั้นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือผู้ที่เกี่ยวข้องต้องใช้เวลาและตระหนักถึงความสำคัญ แต่ในระยะเวลาที่ผ่านมาพบว่า เป็นช่วงเวลาที่ประเทศไทยเผชิญกับภาวะวิกฤติของการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือ โควิด-19 ดังนั้น การพบเจอกันเพื่อมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ จึงอาจจะมีข้อจำกัดนั่นเอง

การศึกษาความต้องการรูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนสตรีพังงา พบว่า กลุ่มนักเรียนโรงเรียนสตรีพังงามีความต้องการด้านการจัดการสอนเสริมในรายวิชาภาษาต่างประเทศ ในขณะที่ผลการสัมภาษณ์ พบว่า กลุ่มเป้าหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ครู และบุคลากรทางการศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้นำชุมชนรอบโรงเรียน 3 ชุมชน และ ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนสตรีพังงา มีความต้องการการมีส่วนร่วมระหว่างผู้ปกครองชุมชนกับโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพ และต้องการพัฒนาภาคีเครือข่ายให้มีความเข้มแข็งและมีประสิทธิภาพ รวมทั้งพัฒนาภาคีเครือข่ายชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อพัฒนางาน และเชื่อมโยงภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และยังมีความต้องการกระบวนการส่งเสริมและพัฒนาประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการปฏิบัติหน้าที่ของครูผู้สอน และความต้องการกระบวนการประเมินผลงานครูผู้สอนที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งความต้องการการบริหารจัดการด้านอัตรากำลังครูสอนภาษาต่างประเทศที่เพียงพอ โดยจัดสรรอัตรากำลังครูผู้สอนภาษาต่างประเทศ เช่น ครูภาษาจีน และครูภาษาอังกฤษ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ อธิกุล พงษ์จงมิตร และกาญจน์ เรืองมนตรี (2563) วิจัยเรื่อง “การพัฒนาแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้ชุมชนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา” พบว่า ยังคงต้องการการมีส่วนร่วมเพื่อการสร้างองค์กรประชาชน การสร้างเครือข่ายในการติดต่อสื่อสารกัน ความต้องการจัดฝึกอบรมให้องค์กรประชาชน ความต้องการการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน และความต้องการการกำหนดกรอบกิจกรรม และการติดตามประเมินผล สาเหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะ การมีส่วนร่วมมีความสำคัญก่อให้เกิดการพัฒนา ทุกองค์กรจึงต้องการสร้างการมีส่วนร่วมให้เป็นรูปธรรมมากที่สุด

การบริหารสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนสตรีพังงา ด้วย “STP Community Model” ได้กำหนดวิสัยทัศน์คือ “เป็นองค์กรที่บริหารงานด้วย

นวัตกรรมและเทคโนโลยีที่เน้นการมีส่วนร่วมและยึดถือผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง” ส่วนการดำเนินงานนั้น เป็นการบริหารงานด้วยหลักการวิเคราะห์บริบทและสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นระบบ ดำเนินการด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัยบนการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายไม่ว่าจะเป็น กลุ่มผู้ประกอบการ ผู้นำชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา โรงเรียน เป็นการบริหารที่เชื่อมโยงอัตลักษณ์ของชุมชนที่ให้โอกาสทางการศึกษากับเยาวชนด้วยการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพบนพื้นฐานของควมมีคุณธรรมและความสามัคคีเป็นหนึ่งเดียว ซึ่งเกิดจากการพัฒนาเครือข่ายที่เข้มแข็งด้วยนวัตกรรมบริหารจัดการที่ทันสมัยเพื่อสร้างการทำงานเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพในการมุ่งสู่ความเป็นเลิศ” สอดคล้องกับผลงานวิจัยของสุกัญญา แซ่มซ้อย (2555) ศึกษาเรื่อง การบริหารโดยสถานศึกษาและชุมชนเป็นฐาน : ความท้าทายของการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง ผลการศึกษาพบว่า ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมอย่างแท้จริง สำหรับการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองนี้เน้นเป้าหมาย 3 ประการ คือ 1) คุณภาพและมาตรฐานการเรียนรู้ 2) เพิ่มโอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ และ 3) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคมในการบริหารและจัดการศึกษา และยังคงตรงกับผลการวิจัยของ อูมาพร อ่อนคำ, อุดร อรกุล และวรวรรณ อุบลเลิศ (2561) ได้ทำการวิจัย “เรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เพื่อสร้างทักษะอาชีพในท้องถิ่นของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร” พบว่า การดำเนินการตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ได้แก่ (1) การติดต่อประสานงานกับชุมชนและผู้ที่เกี่ยวข้อง (2) การศึกษาข้อมูลชุมชน (3) การจัดทำแผนงานการสอนรายบุคคล (4) การพัฒนาหลักสูตรและแผนการเรียนรู้ (5) การเตรียมแผนงาน (6) การสอนและการประเมินผล ทั้งนี้ ผลการประเมินกระบวนการดำเนินงานภายใต้ STP Community Model ในภาพรวมทั้ง 4 ด้าน ไม่ว่าจะเป็นความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสมและความถูกต้องอยู่ในระดับมาก และยังคงสอดคล้องกับผลการวิจัยของทวีศักดิ์ สมนอก (2562) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิผลโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ซึ่งผลการวิจัยพบว่า การประเมินรูปแบบการบริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิผลโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ในด้านความเหมาะสม มีประโยชน์ มีความเป็นไปได้ มีความถูกต้อง อยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน

ในระยการทดลองใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนสตรีพังงาพบว่า คณะครูและบุคลากรในโรงเรียนสตรีพังงามีความเข้าใจในการปฏิบัติงานตามข้อกำหนดในรูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนสตรีพังงาในภาพรวมในระดับมาก ส่วนผลการศึกษาคความพึงพอใจต่อรูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนสตรีพังงา พบว่ากลุ่ม

ตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อกระบวนการดำเนินงานภายใต้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนสตรีพังงา ในภาพรวมในระดับมากเช่นกัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ศรธรรม รูปสอาด และ ศิริพงษ์ เสาภายน (2564) วิจัยเรื่อง “ความพึงพอใจของครูที่มีต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร” โดยผลการศึกษา พบว่า ครูมีความพึงพอใจต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และยิ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ลัดดาวัลย์ ใจไว (2558) วิจัยเรื่อง “ความพึงพอใจของครูต่อการบริหารจัดการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มโรงเรียนศรีราชา 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3” ซึ่งผลการวิจัย พบว่า ความพึงพอใจของครูต่อการบริหารจัดการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มโรงเรียนศรีราชา 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ด้านการบริหารงานงบประมาณด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานวิชาการส่วนด้านการบริหารงานทั่วไป มีการบริหารจัดการศึกษาเป็นอันดับสุดท้าย และยิ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของทวีศักดิ์ สมนอก (2562) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง “การพัฒนาแบบการบริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิผลโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25” พบว่า ความพึงพอใจของผู้เข้ารับการพัฒนาตามแบบมีผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน และสาเหตุที่เป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะโรงเรียนได้ทำการทบทวนและออกออกแบบรูปแบบการบริหารสถานศึกษาอย่างละเอียดและรอบคอบ โดยมีการศึกษาวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการอย่างรอบด้าน ดังนั้น รูปแบบการบริหารที่พัฒนาขึ้นมาจึงสร้างความพึงพอใจได้ในระดับมากนั่นเอง

ผลการประเมินคุณภาพการศึกษาผ่านประสิทธิภาพการจัดการศึกษาของครูในโรงเรียนสตรีพังงา พบว่า ประสิทธิภาพการจัดการศึกษาของครูในโรงเรียนสตรีพังงาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ อัมพร พิณะสา (2561) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาแบบการจัดการศึกษาโดยใช้ท้องถิ่นเป็นฐานของสถานศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการศึกษาโดยใช้ท้องถิ่นเป็นฐานของสถานศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นที่ยอมรับตามเกณฑ์ในระดับมาก และยิ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ เปมิกา เปรมสุชาติ (2562) วิจัยเรื่อง “ประสิทธิภาพการบริหารงานของโรงเรียนในกลุ่มวังยางโทน อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี” พบว่า ประสิทธิภาพการบริหารงานของโรงเรียนในกลุ่มวังยางโทน อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารงานทั่วไป ด้านการบริหารงานวิชาการ และด้านการบริหารงานงบประมาณ

ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ รวมทั้ง ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินิยมพื้นฐาน (O-net) ในปีการศึกษา 2563 สูงกว่าปีการศึกษา 2562 และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ภายหลังจากปฏิบัติงานตามรูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนสตรีพังงา พบว่า มีการพัฒนาไปในทางที่ดีขึ้น สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ทนงศักดิ์ โพธิ์เกตต์ (2564) ศึกษาวิจัย เรื่อง รูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาสู่โรงเรียนคุณภาพของโรงเรียนบ้านดอนแยง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 การประเมินการใช้รูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาสู่โรงเรียนคุณภาพของโรงเรียนบ้านดอนแยงฯ พบว่า คุณภาพโดยรวมมีคุณภาพอยู่ในระดับดีนักเรียนมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าปีการศึกษา 2561 คะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 9.94

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ผลการวิจัยสามารถนำไปกำหนดแผนระยะยาวในการปฏิบัติงานในสถานศึกษา ทั้งในส่วนของการบริหารจัดการ การจัดการเรียนการสอน การวางแผนด้านการประเมิน อาทิ ผลการศึกษาพบว่า ภายหลังจากใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของนักเรียนมีการพัฒนาขึ้น ซึ่งเกิดจากการบริหารโดยใช้การมีส่วนร่วม และเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ดังนั้น จากผลการศึกษา สถานศึกษาจึงควรนำไปกำหนดแผนปฏิบัติที่มุ่งเน้นการมีส่วนร่วม

1.2 ผลการศึกษาครั้งนี้ควรนำไปพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้ด้านการบริหารสถานศึกษาแบบเน้นการมีส่วนร่วม และ เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

2. ข้อเสนอแนะในการดำเนินการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา ดำเนินการยกกร่างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้วยการทบทวนเอกสาร และสัมภาษณ์จากนั้นจึงทำการยกกร่างรูปแบบแล้วจึงนำไปประเมินด้วยผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำการวิจัยเชิงปริมาณในลักษณะการสร้างแบบจำลองสมการโครงสร้าง แล้วทำการยืนยันแบบจำลองด้วยเทคนิคการวิเคราะห์สมการโครงสร้าง แล้วยืนยันโมเดลการวัดแต่ละองค์ประกอบของแต่ละตัวแปร ซึ่งจะช่วยให้รูปแบบที่ถูกพัฒนาขึ้นมาความสมบูรณ์และน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง (References)

ทนงศักดิ์ โพธิ์เกตต์. (2564). รูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาสู่โรงเรียนคุณภาพของโรงเรียนบ้านดอนแยง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4. *วารสารสังคมศาสตร์ และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ*, 6(1), 34 -51.

- ทวีศักดิ์ สมนอก. (2562). การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารจัดการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ทองทิพย์ มนตรี. (2558). การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- ธีรกุล พงษ์จมิตร และกาญจน์ เรืองมนตรี. (2563). การพัฒนาแนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะด้านการพัฒนาตนเองของครู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1. *วารสารมหาจุฬานาครทรรคนันท์*, 7(8), 204 -217.
- เบญจมาภรณ์ ชำนาญญา และศศิธร คงอุดมทรัพย์. (2563). การศึกษารูปแบบการเรียนการสอนแบบชุมชนเป็นฐาน : ชุมชนบางน้ำผึ้ง กรณีศึกษาของวิทยาลัยเซาธ์อีสท์บางกอก. *วารสารวิชาการเซาธ์อีสท์บางกอก (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)*, 6(1), 37-49.
- ปรัชญา มั่นทน, สมาน อัครภูมิ และสุวิมล โพธิ์กลิ่น. (2558). รูปแบบการบริหารแบบฐานโรงเรียนในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารสารบัณฑิตศึกษา*, 12(56), 135 -147.
- เปมิกา เปรมสุขดี. (2562). ประสิทธิภาพการบริหารงานของโรงเรียนในกลุ่มวังยางโพน อำเภอบางบัวทอง จังหวัดราชบุรี. *วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 10(2), 600-610.
- โรงเรียนสตรีพังงา. (2562). รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา ปี 2561. พังงา: โรงเรียนสตรีพังงา.
- ลัดดาวัลย์ ใจไว. (2558). ความพึงพอใจของครูต่อการบริหารจัดการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มโรงเรียนศรีราชา 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วิจารณ์ พานิช. (2557). การเรียนรู้เกิดขึ้นอย่างไร. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสยามกัมมาจล.
- วิไลภรณ์ ฤทธิคุปต์. (2561). การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน : กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ของครูในศตวรรษที่ 21. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏ เชียงราย*, 11(3), 179 – 191.
- วิชญ์ ทรัพย์สมบัติ. (2562). ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2562 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. สืบค้น 14 มิถุนายน 2563, จาก <https://bet.obec.go.th/New2020/wp-content/uploads/2020/06/onet-p3m3m62562.pdf>.

- ศรธรรม รูปสอาด และ ศิริพงษ์ เสาภายน. (2564). ความพึงพอใจของครูที่มีต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร. *Journal of Roi Kaensarn*, 6(2), 58 – 71.
- ศศิธร บุตรเมือง. (2562). การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาสำหรับเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนบ้านสันตปาบ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร. สืบค้น 1 กรกฎาคม 2564, จาก <http://www.ska2.go.th/reis/?name=research&file=readresearch&id=215>.
- สุกัญญา แซ่มซ้อย. (2555). การบริหารโดยสถานศึกษาและชุมชนเป็นฐาน : ความท้าทายของการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์*, 14(1), 101 – 111.
- สุนทร หลักคำ และคณะ. (2561). การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยสำหรับเด็กอายุ 3 ปีโรงเรียนในสังกัดสำนักงานที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2. รายงานการวิจัยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- อัมพร พินะสา. (2561). การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาโดยใช้ท้องถิ่นเป็นฐานของสถานศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิจัยเพื่อประกอบการศึกษา หลักสูตร วปอ วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร.
- อุมาพร อ่อนคำ, อุดร อรกุล และวรวรรณ อุบลเลิศ. (2561). เรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เพื่อสร้างทักษะอาชีพในท้องถิ่นของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร. *วารสารสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*, 5(2), 279 – 288.
- อุมาพร อ่อนคำ. (2561). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เพื่อสร้างทักษะอาชีพในท้องถิ่นของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร. *วารสารสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*, 5(2), 279-288.
- Flecky, K. (2011). *Foundations of service learning*. Jones and Bartlett. Retrieved on June 14, 2020, from http://samples.jbpub.com/9780763759582/59582_CH01_FINAL.pdf

การส่งเสริมความเป็นพลเมืองของเด็กปฐมวัยโดยใช้การจัดประสบการณ์
วรรณกรรมเป็นฐาน

Encouraging of Citizenship of Young Children Through
Literature-Based Experienced Provision

กฤติยาภรณ์ จันลา¹ ปิยะนันท์ หิรัณย์ชโลธร²
Kridtiyaporn Chanla, Piyanan Hirunchalothorn

บทคัดย่อ (Abstract)

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองของเด็กปฐมวัยโดยใช้การจัดประสบการณ์วรรณกรรมเป็นฐาน กลุ่มเป้าหมาย คือ เด็กปฐมวัย ชาย-หญิง อายุระหว่าง 5-6 ปี จำนวน 8 คน ที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนบ้านดอนแร้ง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 6 โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจงเครื่องมือที่ใช้ศึกษา ได้แก่ 1. แผนการจัดประสบการณ์การส่งเสริมความเป็นพลเมืองของเด็กปฐมวัยโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน ประกอบด้วย การเคารพสิทธิ ความรับผิดชอบ การมีส่วนร่วม และการเคารพกฎ กติกา 2. แบบประเมินพฤติกรรมความเป็นพลเมืองของเด็กปฐมวัย 3. แบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมความเป็นพลเมืองของเด็กปฐมวัย วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยการหาค่าเฉลี่ยและหาค่าเบี่ยงเบนและวิเคราะห์เชิงเนื้อหาและการเรียงเรียงเชิงพรรณนา ผลการศึกษาพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับส่งเสริมความเป็นพลเมืองโดยใช้การจัดประสบการณ์วรรณกรรมเป็นฐานมีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมความเป็นพลเมืองหลังการจัดประสบการณ์วรรณกรรมเป็นฐานสูงกว่าก่อนการจัดประสบการณ์วรรณกรรมเป็นฐาน โดยในด้านความรับผิดชอบและการมีส่วนร่วมมีค่าเฉลี่ยคะแนนสูงสุดที่เท่ากันคือ 14.62 คะแนน และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.18 และ 0.17 ตามลำดับ รวมไปถึงผลจากการสังเกตพฤติกรรมความเป็นพลเมืองของเด็กปฐมวัย พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์วรรณกรรมเป็นฐานมีพฤติกรรมความเป็นพลเมืองมากขึ้น

คำสำคัญ (Keywords): ความเป็นพลเมือง; การจัดประสบการณ์วรรณกรรมเป็นฐาน; ปฐมวัย

Received: 2022-07-11 Revised: 2022-08-22 Accepted: 2022-08-28

¹ หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาปฐมวัยศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ Master of Education Program in Early Childhood Education Faculty of Education, Kasetsart University, Bangkhen Campus. Corresponding Author e-mail: kridtiyaporn.c@ku.th

² คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ Faculty of Education, Kasetsart University, Bangkhen Campus. e-mail: fedupnht@ku.ac.th

Abstract

The purpose of this was to encourage the citizenship of young children through learning experience using Literature-Based Approach. The participants were 8 male and female young children aged 5-6 years who have been studying in kindergarten year 2, the second semester of 2021 academic year in Bandonrang School under the Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area Office 6. The participants were selected based on a purposive sampling. The instruments included 1. learning experience plans using Literature-Based Approach, consisting of respecting rights, responsibility, participation, and respect for rules and regulations, 2. Assessment form for the citizenship behavior of young children, and 3. Observation form for citizenship behavior of young children. The quantitative data were analyzed by means and deviations, and content analysis and descriptive compilation. The results of this study indicated that after implementing learning experience using Literature-Based Approach, a mean score of citizenship behavior of young children was higher than before. They gained the highest level of scores on responsibility and participation. The results of observing citizenship behavior of young children revealed that citizenship behavior of young children taught with learning experience using Literature-Based Approach was higher.

Keywords: Citizenship; Literature-Based; Young children

บทนำ (Introduction)

ในยุคที่มีการแข่งขันของนานาชาติเพื่อความก้าวหน้าในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ ด้านความรู้วิชาการ ด้านเทคโนโลยี ด้านการแพทย์ หรือแม้แต่ด้านศิลปะ สังคมและความเป็นอยู่ สิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่วัดความเจริญก้าวหน้าของประเทศนั้น ๆ ว่ามีความก้าวหน้าหรือล้ำหลังอย่างไร โดยความก้าวหน้าของแต่ละประเทศที่กล่าวมานั้นจะต้องอาศัยการขับเคลื่อนจากพลเมืองของประเทศ ซึ่งความหมายของพลเมือง คือ ประชาชน ราษฎร หรือชาวประเทศ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2542) หรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นคนที่อาศัยอยู่ในประเทศนั้น ที่มีสิทธิ์ได้รับสิทธิเสรีภาพ และสวัสดิการ รวมไปถึงเป็นผู้ขับเคลื่อนทิศทางของประเทศไปในแนวทางต่าง ๆ อีกด้วย นอกจากนี้ความหมายของพลเมืองยังครอบคลุมไปถึง การทำให้เกิดสังคมที่ดีและมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันในสังคมนั้น (U.S. Department of Education, 2005)

ในสถานการณ์ปัจจุบันของสังคมไทยก็มีความตื่นตัวและให้ความสำคัญในเรื่องของสิทธิเสรีภาพของประชาชนชาวไทย ดังสังเกตได้จากการนำเสนอข่าวที่จะนำเสนอเกี่ยวกับการผลักดันการร่างกฎหมายต่างๆ ที่คุ้มครองสิทธิ เสรีภาพ ต่าง ๆ ของชาวไทยให้มีความเท่าเทียมในการอยู่

ร่วมกันในฐานะเป็นพลเมืองของชาติ เช่น ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองชีวิต ที่มุ่งหมายในการรองรับสิทธิและหน้าที่ของบุคคลที่มีความหลากหลายในสังคมไทยได้รับการคุ้มครองสิทธิของพลเมืองเหล่านั้น การผลักดันกฎหมายต่าง ๆ เพื่อป้องกันการถูกละเมิดของพลเมืองทั้งในการดำรงชีวิตและในสื่อออนไลน์ รวมไปถึงการแสดงออกของพลเมืองในทางการเมือง ซึ่งการมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้นเป็นสิ่งที่ทุกคนในฐานะที่เป็นพลเมืองอันเป็นส่วนประกอบหนึ่งของคำว่า “รัฐ” พึงจะกระทำได้อย่างเสรีในสังคมประชาธิปไตย ไม่ว่าจะเป็ใคร เพศอะไร วัยใด หรืออยู่ในสถานะอะไร ก็ล้วนมีสิทธิที่จะแสดงออกทางการเมืองได้ทั้งนั้น (นรรีชต์ ผันเชียร, 2563) นอกจากนี้สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาซึ่งเป็นหน่วยงานในการจัดทำหลักสูตรฐานสมรรถนะที่จะเป็นหลักสูตรที่จะนำมาใช้กับเด็กไทยในอนาคตอันใกล้นี้ได้บรรจุหนึ่งในสมรรถนะหลักในหลักสูตรฐานสมรรถนะ คือสมรรถนะพลเมืองตื่นรู้ที่มีสำนึกสากล มาใช้เป็นสมรรถนะหลักของผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เนื่องจากสมรรถนะในด้านความเป็นพลเมืองนั้นนอกจากประเทศไทยแล้วยังเป็นสิ่งที่นานาประเทศให้ความสำคัญและใช้ในการจัดการศึกษาเพื่อเป็นกลไกสำคัญในการปลูกฝังคุณลักษณะสำคัญและอุดมการณ์ทางการเมืองให้แก่พลเมืองในชาติ ดังจะเห็นได้ว่าความเป็นพลเมืองนั้นเป็นสิ่งที่นานาประเทศกำลังให้ความสนใจและเตรียมพร้อมพลเมืองของชาติตนให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกอยู่เสมอ

ความเป็นพลเมืองจึงเป็นสิ่งที่ทุกสังคมต้องการเพื่อจะพัฒนาสังคมและประเทศชาติของตนให้ก้าวหน้า การพัฒนาความเป็นพลเมืองเริ่มได้จากสังคมขนาดเล็กและใกล้ตัว เช่น ในชั้นเรียน พฤติกรรมความเป็นพลเมืองจะส่งผลให้เด็กสามารถอยู่ร่วมกับเพื่อนในชั้นเรียนได้ด้วยควมมีระเบียบ วินัย มีความรับผิดชอบ มีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์ผลงาน การเคารพกฎ กติกาของตนเองและผู้อื่น รวมไปถึงการปฏิบัติตามกฎของชั้นเรียนและขยายผลไปสู่ระดับสังคมโรงเรียน ชุมชน หรือประเทศชาติในอนาคต

บทความวิจัยนี้จะนำเสนอผลการศึกษาค้นคว้าการพัฒนาความเป็นพลเมืองของเด็กปฐมวัยโดยใช้การจัดประสบการณ์วรรณกรรมเป็นฐานเพื่อเป็นการพัฒนาพฤติกรรมความเป็นพลเมืองของเด็กปฐมวัยเพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมความเป็นพลเมืองของเด็กปฐมวัยให้สูงขึ้นอันจะส่งผลต่อการพัฒนาพลเมืองที่มีคุณภาพเป็นกำลังสำคัญที่จะนำไปสู่การพัฒนาสังคมและประเทศชาติในลำดับต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Methods)

เพื่อศึกษาค้นคว้าส่งเสริมความเป็นพลเมืองของเด็กปฐมวัยโดยใช้การจัดประสบการณ์วรรณกรรมเป็นฐาน

วิธีการดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบ

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษากึ่งทดลอง (Quasi Experimental Research)

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาในครั้งนี้เป็นเด็กปฐมวัย ชาย-หญิง ที่มีอายุระหว่าง 5-6 ปี จำนวน 8 คนที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนบ้านดอนแร้ง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 ที่ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง เนื่องจากเป็นเด็กควรได้รับการแก้ปัญหาการอยู่ร่วมกันในชั้นเรียนและส่งเสริมความเป็นพลเมือง

3. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้มีเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาทั้งหมด 3 ส่วน ได้แก่ 1) แผนการจัดประสบการณ์วรรณกรรมเป็นฐานเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองของเด็กปฐมวัย จำนวน 24 แผน โดยเลือกใช้วรรณกรรมสำหรับเด็กที่มีความเหมาะสมกับช่วงวัยและออกแบบการจัดประสบการณ์ที่สอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้ของโรงเรียนบ้านดอนแร้ง 2) แบบประเมินความเป็นพลเมืองของเด็กปฐมวัย เป็นแบบประเมินแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ที่แบ่งระดับคะแนนออกเป็น 3 ระดับ คือ มีระดับความเป็นพลเมืองของเด็กปฐมวัยอยู่ในระดับมากที่สุด ระดับ 3 คะแนน ไปจนถึงการมีระดับความเป็นพลเมืองของเด็กปฐมวัยอยู่ในระดับน้อยที่สุด ระดับ 1 คะแนน และ 3) แบบสังเกตพฤติกรรมความเป็นพลเมืองของเด็กปฐมวัย ที่ใช้ในการบันทึกพฤติกรรมความเป็นพลเมืองของเด็ก โดยเครื่องมือดังกล่าวผู้ศึกษาได้ศึกษาข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง นำมาออกแบบและสร้างเครื่องมือขึ้น และนำไปประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดประสบการณ์วรรณกรรมเป็นฐานเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองของเด็กปฐมวัย มีค่าเท่ากับ 4 จากระดับคะแนนเต็ม 5 และประเมินความสอดคล้อง (IOC) ของแบบประเมินความเป็นพลเมืองของเด็กปฐมวัย มีค่าเท่ากับ 1 ถือว่าเครื่องมือสามารถยอมรับได้และสามารถเก็บข้อมูลกับกลุ่มเป้าหมายได้

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการศึกษากึ่งทดลอง (Quasi Experimental Research) กับกลุ่มเป้าหมายและเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาที่กล่าวมาในข้างต้น จากนั้นนำผลที่ได้มาเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนก่อนการจัดประสบการณ์และหลังการจัดประสบการณ์ ร่วมกับการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาและการเรียงเรียงเชิงพรรณนา

5. สถิติที่ใช้ในการศึกษา

สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาในครั้งนี้ประกอบไปด้วย การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ซึ่งผู้ศึกษาเลือกใช้การหาค่าเฉลี่ย (μ) และการหาค่าเบี่ยงเบน (σ) ในการศึกษา วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนก่อนการจัดประสบการณ์และหลังการจัดประสบการณ์ ร่วมกับการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาและการเรียงเรียงเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย (Research Results)

การส่งเสริมความเป็นพลเมืองของเด็กปฐมวัยโดยใช้การจัดประสบการณ์วรรณกรรมเป็นฐานนี้ กลุ่มเป้าหมายเป็นเด็กปฐมวัยชาย-หญิง อายุระหว่าง 5-6 ปี จำนวน 8 คนที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนบ้านดอนแร้ง อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 โดยได้รับการจัดประสบการณ์วรรณกรรมเป็นฐานจำนวน 24 ครั้ง เป็นระยะเวลา 8 สัปดาห์ พบว่า ก่อนการได้รับการจัดประสบการณ์วรรณกรรมเป็นฐานนั้นเด็กมีความเป็นพลเมืองโดยค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 31.88 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.90 คะแนนต่ำที่สุดอยู่ที่ 29 คะแนน คะแนนสูงสุดอยู่ที่ 38 คะแนน จากคะแนนเต็ม 60 คะแนน หลังการจัดประสบการณ์วรรณกรรมเป็นฐานพบว่า มีระดับคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 57.75 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.49 คะแนน มีคะแนนต่ำสุดอยู่ที่ 52 คะแนน และมีคะแนนสูงสุด 60 คะแนน จากคะแนนเต็ม 60 คะแนน ซึ่งเห็นได้ชัดว่าหลังการจัดประสบการณ์วรรณกรรมเป็นฐานเด็กมีคะแนนความเป็นพลเมืองมากกว่าก่อนได้รับการจัดประสบการณ์วรรณกรรมเป็นฐาน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนพฤติกรรมความเป็นพลเมืองของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดประสบการณ์โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน

(N=8)

การทดสอบ	คะแนนเต็ม	μ	σ
ก่อนการจัดประสบการณ์	60	31.88	2.90
หลังการจัดประสบการณ์	60	57.75	2.49

หากวิเคราะห์ในรายด้านขององค์ประกอบความเป็นพลเมืองของเด็กปฐมวัย พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนความเป็นพลเมืองของเด็กที่สูงที่สุดหลังจากได้รับการจัดประสบการณ์วรรณกรรมเป็นฐานคือ ด้านความรับผิดชอบและการเคารพกฎ กติกา โดยค่าเฉลี่ยของคะแนนความเป็นพลเมืองของเด็กปฐมวัยด้านความรับผิดชอบที่ได้รับการจัดประสบการณ์โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานก่อนการจัดประสบการณ์เท่ากับ 9.00 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.39 และหลังการจัดประสบการณ์โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานมีค่าเฉลี่ยของคะแนนความเป็นพลเมืองของเด็กปฐมวัยด้านความรับผิดชอบเท่ากับ 14.62 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.18 และค่าเฉลี่ยของคะแนนความเป็นพลเมืองของเด็กปฐมวัยด้านการเคารพกฎ กติกา ที่ได้รับการจัดประสบการณ์โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานก่อนการจัดประสบการณ์เท่ากับ 8.12 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.27 และหลังการจัดประสบการณ์โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานมีค่าเฉลี่ยของคะแนนความเป็นพลเมืองของเด็กปฐมวัยด้านการเคารพกฎ กติกา เท่ากับ 14.62 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.17 รองลงมาคือด้านการมีส่วนร่วมที่มีค่าเฉลี่ยของคะแนนความเป็นพลเมืองของเด็กปฐมวัยด้านการมีส่วนร่วมที่ได้รับการจัดประสบการณ์โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานก่อนการจัดประสบการณ์เท่ากับ 7.25 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.50 และหลังการจัดประสบการณ์โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานมีค่าเฉลี่ยของ

คะแนนความเป็นพลเมืองของเด็กปฐมวัยด้านการมีส่วนร่วมเท่ากับ 14.50 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.08 โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยของคะแนนความเป็นพลเมืองของเด็กปฐมวัยน้อยที่สุดคือด้านการเคารพสิทธิ โดยมีค่าคะแนนก่อนการจัดประสบการณ์โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานเท่ากับ 7.50 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.43 และหลังการจัดประสบการณ์โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานมีค่าเฉลี่ยของคะแนนความเป็นพลเมืองของเด็กปฐมวัยด้านการเคารพสิทธิเท่ากับ 14.37 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.16 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนพฤติกรรมความเป็นพลเมืองของเด็กปฐมวัยทั้ง 4 ด้าน

(N=8)

ความเป็นพลเมือง ของเด็กปฐมวัย	การจัดประสบการณ์วรรณกรรม เป็นฐาน	คะแนน เต็ม	μ	σ
การเคารพสิทธิ	ก่อนการจัดประสบการณ์	15	7.50	0.43
	หลังการจัดประสบการณ์	15	14.37	0.16
ความรับผิดชอบ	ก่อนการจัดประสบการณ์	15	9.00	0.39
	หลังการจัดประสบการณ์	15	14.62	0.18
การมีส่วนร่วม	ก่อนการจัดประสบการณ์	15	7.25	1.50
	หลังการจัดประสบการณ์	15	14.50	0.08
การเคารพกฎ กติกา	ก่อนการจัดประสบการณ์	15	8.12	0.27
	หลังการจัดประสบการณ์	15	14.62	0.17

โดยเมื่อวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสังเกตพฤติกรรมพบว่า ในการจัดประสบการณ์ดังกล่าวใช้เวลาตลอด 10 สัปดาห์นี้ ในระยะการจัดประสบการณ์วรรณกรรมเป็นฐานเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองของเด็กปฐมวัยนี้เด็กมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้นเป็นระยะในทั้ง 4 ด้านของความเป็นพลเมือง โดยการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมความเป็นพลเมืองของเด็กปฐมวัยสามารถแสดงออกให้เห็นได้จากตัวอย่างพฤติกรรมดังต่อไปนี้

การเคารพสิทธิ ในสัปดาห์เริ่มแรกเด็กจะพูดคุยเฉพาะกับเพื่อนที่สนิท เด็กที่เป็นเครือญาติ ละแวกบ้านของตน ไม่ได้สนใจว่าพฤติกรรมของตนเองจะกระทบต่อเพื่อนหรือไม่ เมื่อมีความเห็นไม่ตรงกับเพื่อนก็จะเกิดการทะเลาะกัน ก็สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ดีขึ้นจนสามารถเล่นหรือทำงานกับเพื่อนคนใดก็ได้ในห้อง สามารถยอมรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนได้ ขอโทษเมื่อมีพฤติกรรมที่ส่งผลกระทบต่อเพื่อน ยอมรับในความสามารถของเพื่อน และสามารถตอบสนองต่อเพื่อนด้วยความเห็นอกเห็นใจ

ความรับผิดชอบ จากเดิมที่เด็กไม่สามารถรับผิดชอบงานของตนเองได้ ไม่ตั้งใจในการปฏิบัติงาน การดูแลรักษาสิ่งของส่วนตนและส่วนรวมยังไม่สามารถปฏิบัติได้ เด็กก็มีการ

เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมโดยสามารถรับผิดชอบงานได้ทันเวลา มีความตั้งใจในการทำงาน มีการแบ่งหน้าที่ในการปฏิบัติงานกลุ่มกับเพื่อน รู้จักปฏิบัติหน้าที่ในห้องได้และสามารถดูแลรักษาของใช้ของตนเอง เก็บของใช้ส่วนรวมให้เข้าที่เดิมได้

การมีส่วนร่วม เด็กในสัปดาห์แรกยังไม่สามารถให้ความร่วมมือในการร่วมกิจกรรมใด ๆ ของห้องได้ การมีส่วนร่วมในกลุ่มยังไม่สามารถปฏิบัติได้ ไม่มีการร่วมแสดงความคิดเห็นของกลุ่ม เนื่องจากเด็กยึดเอาความคิดของตนเป็นหลัก ก็สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในทุก ๆ สัปดาห์จนสังเกตเห็นได้ว่าเด็กมีพฤติกรรมมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ รวมไปถึงการสร้างกฎ กติกาในกิจกรรม เมื่อเข้าร่วมกลุ่มก็สามารถออกความคิดเห็นเพื่อร่วมกันหาแนวทางในเรื่องต่าง ๆ ได้ รวมไปถึงสามารถแสดงออกทางพฤติกรรมหรือคำพูดในเพื่อนในกลุ่มเกิดความร่วมมือร่วมใจกันได้

การเคารพกฎ กติกา จากที่เด็กไม่ปฏิบัติตามกฎของชั้นเรียนในการอยู่ในชั้นเรียน ไม่ถอดรองเท้าก่อนเข้าห้องเรียน พูดคุยเสียงดัง เมื่อครูถามถึงกฎของชั้นเรียนเด็กไม่สามารถตอบได้ ในการเล่นหรือปฏิบัติกิจกรรมไม่สามารถปฏิบัติตามกติกาได้ หลังจากนั้นเด็กก็สามารถพัฒนาพฤติกรรมจนสามารถบอกกฎของชั้นเรียนและปฏิบัติได้ดีขึ้นตามลำดับ อธิบายกฎของชั้นเรียนให้เพื่อนฟังได้ รู้จักสร้างกฎ กติกาขึ้นเองในการปฏิบัติสิ่งต่าง ๆ พร้อมทั้งปฏิบัติตามกฎหรือกติกาตามที่ตนเองสร้างขึ้นได้

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

การพัฒนาความเป็นพลเมืองของเด็กปฐมวัยสามารถพัฒนาให้เพิ่มมากขึ้นได้ด้วยการจัดประสบการณ์วรรณกรรมเป็นฐาน ส่งผลให้เด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อ การเคารพกฎ กติกา การมีส่วนร่วม และการเคารพสิทธิที่เพิ่มขึ้นตามลำดับ การศึกษาการส่งเสริมความเป็นพลเมืองของเด็กปฐมวัยโดยใช้การจัดประสบการณ์วรรณกรรมเป็นฐานมีประเด็นที่สามารถอภิปรายได้ 3 ประเด็น ดังนี้

1. การเลือกใช้วรรณกรรมที่นำมาส่งเสริมความเป็นพลเมืองของเด็กปฐมวัย โดยในการจัดประสบการณ์วรรณกรรมเป็นฐานที่จะต้องเลือกใช้วรรณกรรมสำหรับเด็กที่มีความเหมาะสมตามช่วงวัยมาดำเนินการร่วมกับการจัดประสบการณ์ จะสามารถส่งผลให้เด็กเกิดการเรียนรู้และซึมซับพฤติกรรมความเป็นพลเมืองในกิจกรรมที่นำมาจัดประสบการณ์ได้ ตามที่สอดคล้องกับ หนึ่งฤทัย พาภักดี (2564) ที่กล่าวว่า การจัดประสบการณ์วรรณกรรมเป็นฐานจากการใช้วรรณกรรมสำหรับเด็ก จะทำให้เด็กได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลินไปพร้อม ๆ กับการเข้าใจในบทบาทของตัวละครและสามารถเรียนรู้ได้ว่าการกระทำของตัวละครนั้นดีหรือไม่ดี และสามารถนำมาใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างไร ซึ่งการใช้วรรณกรรมนั้นถือเป็นสื่อที่เด็กสามารถเข้าใจได้ง่าย เนื่องจากมีภาษาที่ง่ายต่อการเข้าใจของเด็กดังที่ผู้ศึกษาได้นำวรรณกรรมสำหรับเด็กมาใช้ในการจัดประสบการณ์ และยังสอดคล้องกับ ปรดา หวังดุล (2557) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานเป็นรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางโดยการนำนิทานมาใช้เป็นจุดเริ่มต้นในการเรียนรู้แบบบูรณาการของเด็ก โดยจากการสังเกตการฟังวรรณกรรม

ของเด็กผู้ศึกษายังคงค้นพบว่า เด็กชื่นชอบตัวละครในวรรณกรรมที่เป็นสัตว์มากกว่าตัวละครที่เป็นมนุษย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งตัวละครที่เป็นสัตว์ที่ไม่สามารถพบเจอตัวจริงในชีวิตประจำวันได้ เช่น ไดโนเสาร์ หรือสัตว์ป่า เมื่อเด็กได้ฟังวรรณกรรมที่มีตัวละครดังกล่าวเด็กจะให้ความสนใจเป็นพิเศษ และอยากเข้าร่วมกิจกรรมมากกว่าเดิม ข้อค้นพบดังกล่าวสอดคล้องกับ Bandura (1977) ที่ได้กล่าวถึงการเรียนรู้พฤติกรรมของมนุษย์ด้วยการสังเกตและเลียนแบบจากตัวแบบที่มนุษย์ชื่นชอบหรือมีอิทธิพล โดยตัวแบบนั้นอาจเป็นการ์ตูน นิทาน หรือเรื่องราวบอกเล่าก็ได้

2. ลักษณะของกิจกรรมประกอบการจัดประสบการณ์วรรณกรรมเป็นฐาน ในการจัดประสบการณ์วรรณกรรมเป็นฐานที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองของเด็กปฐมวัยในหน่วยการเรียนรู้ต่าง ๆ นั้นมีการการปฏิบัติกิจกรรมที่หลากหลายร่วมด้วย โดยเป็นการต่อยอดจากวรรณกรรมที่เด็กได้ฟังในรูปแบบรายกลุ่ม รายบุคคล ผ่านกิจกรรมที่หลากหลาย ทั้งการสร้างชิ้นงานสำรวจ ประกอบอาหาร แสดงบทบาทสมมติ เพื่อเปิดโอกาสให้เด็กปฐมวัยได้มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อนและครู การร่วมกิจกรรมที่มีความสนุกสนาน น่าสนใจ แปลกใหม่ ตื่นเต้น กระตุ้นความสนใจให้เด็กอยากให้ความสนใจอยากเข้าร่วมกิจกรรม เช่น กิจกรรมเกมต่อสิ่งของ ที่จะต้องเดินไปเลือกหยิบสิ่งของแล้ววิ่งมาต่อกันให้ได้ความยาวที่ใกล้เคียงกับขนาดที่ครูกำหนด หรือกิจกรรมการสำรวจที่เด็กได้ออกนอกห้องเรียนไปในสถานที่ต่าง ๆ เช่น การสำรวจแหล่งน้ำ การสำรวจต้นไม้ ซึ่งเด็กจะได้มีโอกาสหยุดเพื่อดูหรือสังเกตสิ่งที่ตนเดินผ่านในทุกวัน ได้พิจารณาส่วนประกอบสิ่งนั้นอย่างลุ่มลึกถึงรายละเอียดต่าง ๆ และการได้ออกมาสถานที่กลางแจ้งส่งผลให้เด็กรู้สึกตื่นเต้นในการร่วมกิจกรรม นอกจากนี้ยังค้นพบได้ว่ากิจกรรมประเภทดังกล่าวเด็กจะสามารถแสดงออกความเป็นตัวเด็กเองในการพูดคุยโต้เถียงหรือแสดงความคิดเห็นร่วมกับเพื่อนและเด็กสามารถยอมรับและปฏิบัติตามข้อตกลงต่าง ๆ ในการออกไปนอกชั้นเรียนได้ดีมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ Johnson (2020) ที่ได้กล่าวว่า การจัดประสบการณ์วรรณกรรมเป็นฐานนั้นจะต้องประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีลักษณะโดยธรรมชาติที่เป็นกิจกรรมในหลายรูปแบบ ทั้งรายบุคคลและแบบกลุ่ม ก่อให้เกิดความร่วมมือ การมีส่วนร่วมในการโต้เถียงอย่างสร้างสรรค์ โดยสามารถออกความคิดเห็นและพิจารณาความคิดเห็นที่แตกต่างกันได้ เพราะเด็กทุกคนมีสิทธิที่จะแสดงความคิดเห็นของตนเองและรับฟังความคิดเห็นของบุคคลอื่นด้วยความเคารพ จะสามารถสอนให้เด็กมีความเป็นพลเมืองได้ แนวทางในการปลูกฝังค่านิยมนี้ก่อให้เกิดทัศนคติและรูปแบบพฤติกรรมที่มีแนวโน้มที่จะกลายเป็นนิสัยที่ดีให้แก่เด็กได้ นอกจากนี้บุคคลรอบข้างที่เด็กมีปฏิสัมพันธ์ด้วยในระหว่างที่ปฏิบัติกิจกรรม ได้แก่ เพื่อนร่วมชั้นและครู ล้วนก็มีส่วนร่วมในการเกิดพฤติกรรมความเป็นพลเมืองที่สูงขึ้นของเด็ก เพราะการที่เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลรอบข้างมีส่วนส่งเสริมให้สอดคล้องกับทฤษฎีของ Vygotsky (1995) ที่ได้กล่าวว่าการพัฒนาทางสติปัญญาและทัศนคติเกิดขึ้นได้เมื่อเด็กมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกับคนอื่น ๆ เช่น ผู้ใหญ่ ครู เพื่อน ที่จะช่วยส่งเสริมให้เด็กเกิด Zone of proximal ที่หมายถึง การช่วยเหลือจากบุคคลรอบข้างที่มีประสบการณ์มากกว่าจะสามารถช่วยเหลือให้เด็กเกิดการเรียนรู้และแก้ไขปัญหาได้ รวมไปถึงการจัดประสบการณ์ที่ให้เด็กได้ปฏิบัติกิจกรรมที่หลากหลาย มีสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ต่าง ๆ หลากหลายรูปแบบ จะส่งผลต่อการเรียนรู้ของเด็กได้ดียิ่งขึ้น เป็นไปตามทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของ Piaget

(1996) ที่ได้กล่าวว่า เด็กอายุ 2-7 ปี ที่อยู่ในขั้น Preoperational stage ที่ได้จะเรียนรู้ผ่านการกระทำ โดยมีสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ ที่เป็นรูปธรรมจับต้องได้

3. ในการส่งเสริมความเป็นพลเมืองจะต้องใช้ระยะเวลาที่มากพอสมควร เนื่องจากการปลูกฝังความเป็นพลเมืองนั้นเป็นสิ่งที่ไม่สามารถทำให้เกิดขึ้นในครั้งเดียวได้ เพราะจะต้องเกิดจากการบ่มเพาะเป็นเวลานานเปรียบเสมือนการปลูกฝังคุณธรรมประเภทหนึ่ง (พรพิทักษ์ เข็มบาสิทธิ์ และวรรณภา พิมพะสาลี, 2563) โดยการที่จะให้คนในสังคมมีคุณลักษณะคุณธรรม จริยธรรม อันจะส่งผลให้คนในสังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขได้นั้น ควรมีการส่งเสริมและปลูกฝังในเรื่องคุณธรรม จริยธรรมตั้งแต่ยังเยาว์วัยที่เข้ารับการศึกษา ดังที่ผู้ศึกษาได้เลือกที่จะส่งเสริมความเป็นพลเมืองให้กับกลุ่มเป้าหมายที่เป็นเด็กปฐมวัย ประกอบกับการจัดประสบการณ์ที่จัดขึ้นในเด็กช่วงวัยปฐมวัยที่มีความเหมาะสมที่จะปลูกฝังความเป็นพลเมืองที่สอดคล้องกับคำกล่าวของ ขวัญฟ้า รังสิยานนท์ (ม.ป.ป.) ที่กล่าวไว้ว่า การปฏิบัติที่เน้นให้เด็กเคารพซึ่งกันและกันทั้งทางกาย วาจา เคารพในสิทธิของผู้อื่นและเคารพต่อกฎ ระเบียบของสังคม วัฒนธรรมและประเพณี ครูสามารถปลูกฝังให้กับเด็กตั้งแต่การทำกิจกรรมเล็ก ๆ น้อย ๆ ที่เป็นภารกิจที่เด็กต้องปฏิบัติทุกวัน อาทิ การต่อแถวเรียงลำดับรับของ การขออนุญาตครูก่อนที่จะพูด สามารถส่งเสริมให้เด็กได้รับผิดชอบและปฏิบัติกิจกรรมกลุ่มร่วมกันไม่ว่าจะเป็นการเล่น การทำงาน โดยครูต้องปลูกฝังให้เด็กมีความสามัคคีกลมเกลียวกันด้วยการนำกระบวนการกลุ่มมาใช้ในการทำงานร่วมกัน คิดร่วมกัน อยู่ร่วมกัน ครูต้องให้เด็กเกิดความเชื่อมั่นในการรวมกลุ่ม ซึ่งสิ่งเหล่านี้ถือเป็นสิ่งสำคัญในเรื่องของความเป็นพลเมือง เนื่องจากความเป็นพลเมืองเกี่ยวข้องกับการอยู่ร่วมกันในสังคมจะต้องมีการแสดงความคิดเห็นและทำงานร่วมกันหลาย ๆ คน โดยในการจัดกิจกรรมเพื่อให้เด็กมีความสามัคคีนั้น ครูต้องเน้นกระบวนการกลุ่ม ทั้งการจัดชั้นเรียน การทำกิจกรรม เมื่อมีการมอบหมายงานแล้วก็ควรให้มีผู้รับผิดชอบในหน้าที่ต่าง ๆ ในงานนั้น ส่งเสริมให้เด็กได้แก้ปัญหา โดยเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงความคิดเห็น พูดจาโต้ตอบด้วยเหตุผล โดยพฤติกรรมดังที่กล่าวมาสามารถเกิดขึ้นได้จากการปฏิบัติกิจกรรมในการจัดประสบการณ์ วรรณกรรมเป็นฐาน ส่งผลให้เป็นจุดแข็งที่ทำให้เด็กมีระดับคะแนนเฉลี่ยของพฤติกรรมความเป็นพลเมืองหลังการจัดประสบการณ์วรรณกรรมเป็นฐานสูงกว่าก่อนการจัดประสบการณ์วรรณกรรมเป็นฐาน

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ในการจัดประสบการณ์วรรณกรรมเป็นฐานในขั้นตอนการประกอบกิจกรรมจากวรรณกรรม ไม่ควรใช้กิจกรรมที่มีระยะเวลายาวนานเพราะอาจส่งผลกระทบต่อความสนใจของเด็ก

1.2 ควรเลือกปฏิบัติกิจกรรมที่สามารถเห็นผลได้เลยจากการปฏิบัติ เพราะการที่เด็กปฏิบัติกิจกรรมแล้วเห็นผลได้เลยจะส่งผลให้เด็กรู้สึกประสบความสำเร็จและไม่มีอคติหรือกลัวในการประกอบกิจกรรมแล้วจะไม่ประสบผลสำเร็จและเกิดความต่อเนื่องในการปฏิบัติกิจกรรม เช่น การหมักปุ๋ยด้วยเศษอาหารจะต้องใช้เวลาหลายสัปดาห์ที่เศษอาหารจะย่อยสลายกลายเป็นปุ๋ย

2. ข้อเสนอแนะในครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาและติดตามผลในการจัดประสบการณ์เกี่ยวกับพฤติกรรมความเป็นพลเมืองของเด็กจะมีความคงทนหรือเป็นพฤติกรรมถาวรหรือไม่ หรืออาจหายไปในช่วงเวลาใด

2.2 ควรมีการศึกษาตัวแปรต้นอื่นที่ไม่ได้จำกัดเพียงการจัดประสบการณ์วรรณกรรมเป็นฐาน เช่น การศึกษาการจัดประสบการณ์โดยใช้สถานการณ์เป็นฐานว่าจะสามารถก่อให้เกิดพฤติกรรมความเป็นพลเมืองได้เช่นเดียวกับการจัดประสบการณ์วรรณกรรมเป็นฐานแตกต่างกันหรือไม่

เอกสารอ้างอิง (References)

- เฉลิมชัย พันธเลิศ. (2540). *การพัฒนาโปรแกรมการเรียนการสอนภาษาไทยโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ดารารัตน์ ทัพโต. (2554). *การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมด้านความมีวินัยในตนเองสำหรับเด็กปฐมวัยโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา
- ถวิลวดี บุรีกุล และคณะ. (2555). *ความเป็นพลเมืองในประเทศไทย (Citizenship in Thailand)*. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.
- ธนพร แก้วไธสง และคณะ. (2563). *การสร้างความเป็นพลเมืองประชาธิปไตยสำหรับเด็กปฐมวัยเพื่อเป็นรากฐานสู่สังคมอนาคตด้วยกิจกรรมเสริมประสบการณ์โดยการเล่านิทาน*. การประชุมวิชาการระดับชาติและระดับนานาชาติ เบญจมิตรวิชาการ ครั้งที่ 10
- เนตรชนก รักษากัญจน์. (2558). *การจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร
- บงอร ศรีกาล. (2553). *ผลการพัฒนาทักษะทางภาษาของเด็กปฐมวัยโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน*. การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- ปรดา หวังดูล. (2557). *การจัดการเรียนการสอนระดับอนุบาลโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานการปฏิบัติที่เป็นเลิศของโรงเรียนทุ่งมหาเมฆ*. *วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*. 20(4), 754-767
- ปริญญา เทวานฤมิตรกุล. (2555). *การศึกษาเพื่อสร้างพลเมือง*. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชันส์.
- พรพิทักษ์ เข็มบาสัตย์และวรรณพล พิมพะสาลี. (2560). *แนวทางการปลูกฝังจริยธรรมในสังคมไทย*. *วารสารด้านการบริหารรัฐกิจและการเมือง*. 9(2), 49.
- ภัคดี โพธิ์สิงห์ และคณะ. (2562). *รูปแบบการพัฒนากระบวนการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจิตสำนึกความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยสำหรับนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.
- รุ่งนภา ยรรยงเกษมสุข. (2559). *ความเป็นพลเมืองในระบบประชาธิปไตยของผู้นำภาคองค์กรประชาสังคมในจังหวัดชลบุรี*. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง. (2561). *คู่มือพลเมืองดิจิทัล*. กรุงเทพฯ: สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม.
- วราลี ถนอมชาติ. (2549). ผลของการจัดประสบการณ์ทางภาษา โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานที่มีต่อความสามารถในขั้นก่อนการอ่านของเด็กอนุบาล. *จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย: ม.ป.ท.*
- วลีรัตน์ ฉิมน้อย. (2563). ความต้องการจำเป็นของการบริหารงานวิชาการโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาตามแนวคิดคุณลักษณะพลเมืองคุณภาพในศตวรรษที่ 21. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธนบุรี*. 3(14), 79.
- สิรินทร์ ลัดดาภิบาล บุญเชิดชู. (2560). การจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองของเด็กปฐมวัย. *วารสารครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*. 45(2), 54.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2560). *หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2562). *กรอบสมรรถนะหลักผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับประถมศึกษาตอนต้น (ป.1-3)*. กรุงเทพฯ: สกศ
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (ม.ป.พ.). *ความเป็นพลเมืองในวิถีระบอบประชาธิปไตย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2562). *กรอบสมรรถนะผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สภาการศึกษา.
- หนึ่งฤทัย พากักดี. (2564). *การพัฒนาความสามารถด้านการฟังเพื่อความเข้าใจภาษาไทยโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเล่าเรื่องของนักเรียนชั้นอนุบาล 3*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
- อัจฉรา อยุธศิริกุล. (2561). *การศึกษาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร
- Casey Holmes. (2019). Teaching for Global Citizenship with Young Adult Literature in the Social Studies. *Educational Considerations*. 45(1), 25.
- Erin M. Casey. (2019). Growing democratic citizenship competencies: Fostering social studies understandings through inquiry learning in the preschool garden. *The Journal of Social Studies Research*. 43(4), 361-373.
- Marina Sounoglou. (2017). Early Childhood Education Curricula: Human Rights and Citizenship in Early Childhood Education. *Journal of Education and Learning*. 6(2), 53-68.

Mübecce. (2011). Examining the Preschool Teachers' Use of Different Approaches In Children's Literature. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*.1(1), 753-759

The Ministry of Education. (2017). *Te Whāriki Early childhood curriculum*. New Zealand: The Ministry of Education, New Zealand

The New York State Education Department. (2006). *The New York State Prekindergarten Foundation for the Common Core*. New York: The New York State Education Department.

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในแผนพัฒนาท้องถิ่นของ
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลตำบลท่าจีน อำเภอเมืองสมุทรสาคร
จังหวัดสมุทรสาคร

Factors Related to Public Participation in The Local Development Plan
of Tha Chin Subdistrict Municipality, Amphoe Mueang Samutsakorn,
Samutsakorn Province

กฤติภณ สิทธิเสรี¹ เกวลิน ศीलพิพัฒน์²

Krittiphon Sitthiseri, Kevalin Silphiphat

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1.ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในแผนพัฒนาท้องถิ่น 2. ความแตกต่างของการมีส่วนร่วมในแผนพัฒนาท้องถิ่น โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล 3. ความแตกต่างของการมีส่วนร่วมในแผนพัฒนาท้องถิ่น โดยจำแนกตามพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในแผนพัฒนาท้องถิ่น 4. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลตำบลท่าจีน กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลท่าจีน จังหวัดสมุทรสาคร จำนวน 400 คน ใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูล สถิติที่ใช้ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความถี่ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า t-test / One-way ANOVA และไคสแควร์ กำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการศึกษาพบว่า 1) ประชาชนในเทศบาลตำบลท่าจีน มีระดับการมีส่วนร่วมในแผนพัฒนาท้องถิ่นโดยรวมในระดับปานกลาง 2) ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มี อายุ อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือนและหมู่ที่อาศัยต่างกันมีส่วนร่วมในแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลตำบลท่าจีน ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนระดับการศึกษาต่างกันมีส่วนร่วม ๆ ไม่ต่างกัน 3) พฤติกรรมการมีส่วนร่วมในแผนพัฒนาท้องถิ่นต่างกันมีส่วนร่วมในแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลตำบลท่าจีน ต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05 4) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมในแผนพัฒนาท้องถิ่นมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลตำบลท่าจีน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05

Received: 2022-07-12 Revised: 2022-08-26 Accepted: 2022-08-28

¹ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ Faculty of Social Sciences, Kasetsart University.
Corresponding Author e-mail: s.krittiphon@gmail.com

² คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ Faculty of Social Sciences, Kasetsart University

คำสำคัญ (Keywords): แผนพัฒนาท้องถิ่น; การมีส่วนร่วมของประชาชน; องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

Abstract

The objectives of this study were 1. to study the level of people's participation in the local development plan, 2. to examine the Differences in participation in the local development plans, Tha Chin Subdistrict Municipality, classified by personal factors, 3. to examine the Differences in participation in local development plans, Tha Chin Subdistrict Municipality, classified by participation behavior in local development plans, 4. to examine the Factors relating to public participation in the local development plans, Tha Chin Subdistrict Municipality, Mueang Samut Sakhon District, Samut Sakhon Province. The sample group used in the study were 400 people living in the area of Tha Chin Subdistrict Municipality. Data collection tool was questionnaires The statistics used in the data analysis were percentage, mean, frequency, standard deviation, t-test, Analysis of Variance (ANOVA), and test of independence (Chi-square Test) with statistical significance .05. The result shows that 1) People in the area of Tha Chin Subdistrict Municipality, Mueang Samut Sakhon District, had overall participation in a moderate level. 2) The hypothesis testing results revealed that the sample with different ages, occupations, average monthly incomes, and who live in different villages had different level of participation in the local development plans of the local administrative organizations, differed statistically at the .05 level of significance. While the samples with different levels of education had no different level of participation. 3) Different participation behaviors of participation in the local development plans of the local administrative organizations, differed statistically at the .05 level of significance. 4) we found that Participation in local development plans factors were in individual Internal factor, stimulate from another person factor and Compensation factor related to the participation in local development plans of local administrative organizations, Tha Chin Subdistrict Municipality, Mueang Samut Sakhon District, had a statistical significance of .05.

Keywords: Local Development Plan; public participation; local administrative organizations

บทนำ (Introduction)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 (2560) และยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (2561) ในด้านที่ 4 ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ได้ให้ความสำคัญกับการกระจายอำนาจจากส่วนกลางลงสู่ท้องถิ่นและมุ่งส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการร่วมพัฒนาท้องถิ่นให้มีการบริหารจัดการตนเองได้ผ่านการกำหนดนโยบายและหลักการสำคัญของรัฐในการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และกำหนดทิศทางการให้ความสำคัญในการบริหารจัดการตนเอง และรัฐได้มีการกระจายอำนาจในการตัดสินใจและให้อิสระในการบริหารงานแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเพิ่มกระบวนการและบทบาทการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จากที่รัฐธรรมนูญได้กำหนดให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำเป็นต้องจัดให้มีขั้นตอนหรือกระบวนการในการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานของหน่วยงานด้วย

การที่จะพัฒนาท้องถิ่นให้เกิดการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน และการที่ประชาชนจะมีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมมากน้อยเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรวมถึงการที่ประชาชนให้ความสำคัญหรือคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก ซึ่งเป็นปัจจัยที่จะส่งผลให้การดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล ทั้งนี้ หากประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการมากขึ้น ส่งผลให้การดำเนินกิจกรรมหรือโครงการในการพัฒนาท้องถิ่นสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นตามที่คาดหวังได้มากขึ้น เมื่อพัฒนาท้องถิ่นได้ตรงตามเป้าหมายแล้วนั้น จะเป็นปัจจัยที่นำไปสู่การพัฒนาท้องถิ่นได้อย่างก้าวกระโดดตลอดจนนำความเจริญมาสู่ภาพรวมของประเทศได้ในระยะยาว

พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 (2542) ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของเทศบาลทั้ง 31 ข้อ เช่น การพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็ก สตรี คนชราและผู้ด้อยโอกาส การส่งเสริมการประกอบอาชีพ การส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยว การจัดระเบียบและรักษาความสะอาด การพัฒนาก่อสร้างการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ตลอดจนการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น จากอำนาจหน้าที่ดังกล่าว เทศบาลจึงเป็นหน่วยงานราชการที่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุดหน่วยงานหนึ่ง ดังนั้น การสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการของเทศบาลจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อให้การดำเนินงานของเทศบาลมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์ต่อประชาชนในพื้นที่มากที่สุด จึงจำเป็นต้องสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นให้มีความเหมาะสม โดยที่ต้องทราบถึง

ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ว่าอยู่ในระดับมากหรือน้อยเพียงใด และประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมด้วยวิธีหรือช่องทางใดเป็นสำคัญ

จากความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชนดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมุ่งศึกษาระดับของการมีส่วนร่วมในแผนพัฒนาท้องถิ่น เนื่องจากแผนพัฒนาท้องถิ่นเป็นแผนงานที่แสดง วิสัยทัศน์ ประเด็นยุทธศาสตร์ เป้าประสงค์ ตัวชี้วัด และรายละเอียดของโครงการที่จัดทำขึ้นสำหรับ ปีงบประมาณในแต่ละปี ซึ่งมีผลโดยตรงต่อการพัฒนาพื้นที่ของแต่ละท้องถิ่น และต้องการศึกษาถึงปัจจัยที่ความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในแผนพัฒนาท้องถิ่น โดยผู้วิจัยได้เลือกศึกษาประชาชนในเขตเทศบาลตำบลท่าจีน อำเภอเมืองสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร เนื่องจากเป็นจังหวัดในเขตอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ลำดับต้น ๆ ของประเทศและมีงบประมาณที่พร้อมต่อการดำเนินการพัฒนาในแต่ละด้าน ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่อยู่ในเขตอำเภอเมืองมักจะมีงบประมาณที่ค่อนข้างสูง และเทศบาลตำบลท่าจีนมีที่ตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมืองและเป็นเทศบาลขนาดกลาง มีพื้นที่ไม่มากเมื่อเทียบกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมือง ประกอบกับเทศบาลตำบลท่าจีนมีความพร้อมในการพัฒนาชุมชนในพื้นที่ ผู้วิจัยจึงตัดสินใจศึกษาประชาชนในเขตเทศบาลตำบลท่าจีน เพื่อนำข้อมูลจากการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในแต่ละท้องถิ่นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลตำบลท่าจีน อำเภอเมืองสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร
2. เพื่อศึกษาความแตกต่างของการมีส่วนร่วมในแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลตำบลท่าจีน อำเภอเมืองสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาความแตกต่างของการมีส่วนร่วมในแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลตำบลท่าจีน อำเภอเมืองสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร โดยจำแนกตามพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในแผนพัฒนาท้องถิ่น
4. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลตำบลท่าจีน อำเภอเมืองสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร

สมมติฐานการวิจัย (Research Hypothesis)

1. ประชาชนที่มีปัจจัยส่วนบุคคลที่ต่างกันมีส่วนร่วมในแผนพัฒนาท้องถิ่นต่างกัน
 - 1.1 ประชาชนที่มีอายุต่างกันมีส่วนร่วมในแผนพัฒนาท้องถิ่นต่างกัน
 - 1.2 ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีส่วนร่วมในแผนพัฒนาท้องถิ่นต่างกัน

- 1.3 ประชาชนที่มีอาชีพต่างกันมีส่วนร่วมในแผนพัฒนาท้องถิ่นต่างกัน
- 1.4 ประชาชนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกันมีส่วนร่วมในแผนพัฒนาท้องถิ่นต่างกัน
- 1.5 ประชาชนที่มีหมู่ที่อาศัยต่างกันมีส่วนร่วมในแผนพัฒนาท้องถิ่นต่างกัน
2. ประชาชนที่มีพฤติกรรมมีส่วนร่วมในแผนพัฒนาท้องถิ่นต่างกันมีส่วนร่วมในแผนพัฒนาท้องถิ่นต่างกัน
 - 2.1 ประชาชนที่เคยเข้าร่วมและไม่เคยเข้าร่วมการประชุมหรือประชุมแผนพัฒนาท้องถิ่นมีส่วนร่วมในแผนพัฒนาท้องถิ่นต่างกัน
 - 2.2 ประชาชนที่มีลักษณะของการเข้ามามีส่วนร่วมในแผนพัฒนาท้องถิ่นต่างก็มีส่วนร่วมแผนพัฒนาท้องถิ่นต่างกัน
3. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในแผนพัฒนาท้องถิ่นมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในแผนพัฒนาท้องถิ่น
 - 3.1 ปัจจัยภายในบุคคลมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในแผนพัฒนาท้องถิ่น
 - 3.2 ปัจจัยการผลักดันจากบุคคลอื่นมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในแผนพัฒนาท้องถิ่น
 - 3.3 ปัจจัยที่เป็นผลตอบแทนมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในแผนพัฒนาท้องถิ่น

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

เป็นการวิจัยในเชิงปริมาณ (Qualitative Research) โดยได้ดำเนินการสังเคราะห์พฤติกรรมมีส่วนร่วมในแผนพัฒนาท้องถิ่น ออกเป็น 1) การเข้าร่วมการประชุมหรือประชุมแผนพัฒนาท้องถิ่น และ 2) ลักษณะของการเข้ามามีส่วนร่วมในแผนพัฒนาท้องถิ่น สำหรับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในแผนพัฒนาท้องถิ่น ผู้วิจัยได้สังเคราะห์แนวคิดของปรัชญา เวสารัชช์ (ปรัชญา เวสารัชช์, 2528) ได้กำหนดองค์ประกอบใน 3 ด้าน ได้แก่ 1) ปัจจัยภายในบุคคล 2) ปัจจัยการผลักดันจากบุคคลอื่น และ 3) ปัจจัยที่เป็นผลตอบแทนและในส่วนการมีส่วนร่วมในแผนพัฒนาท้องถิ่น ผู้วิจัยได้สังเคราะห์แนวคิดของ Cohen and Uphoff (Cohen and Uphoff, 1977) ในองค์ประกอบ 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ 3) ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และ 4) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้กำหนดประชากร คือ ประชาชนเขตพื้นที่ของเทศบาลตำบลท่าจีน อำเภอเมืองสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร จำนวน 7 หมู่บ้าน มีประชาชนทั้งหมด จำนวน 12,189 คน (แผนพัฒนาตำบลท่าจีน, 2564) และทำการกำหนดกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 400 คน โดยการสุ่มตัวอย่าง

โดยใช้วิธีการแบ่งชั้นภูมิตามสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) และจำแนกตามหมู่บ้าน

3. เครื่องมือในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม (questionnaires) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบ่งออกเป็น 4 ส่วนดังนี้ ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ หมู่ที่อาศัย ในเขตเทศบาลตำบลท่าจีน ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามพฤติกรรมการณ์มีส่วนร่วมในแผนพัฒนาท้องถิ่น โดยแบบสอบถามเป็นแบบลักษณะปลายปิด Check list ให้ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกตอบตามความเป็นจริง ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยในการมีส่วนร่วมในแผนพัฒนาท้องถิ่น โดยแบบสอบถามเป็นแบบลักษณะปลายปิด Check list ให้ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกตอบตามความเป็นจริง และ ส่วนที่ 4 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในแผนพัฒนาท้องถิ่น โดยแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Likert's rating scale) ให้ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกตอบตามความรู้สึก และความเชื่อเชิงประมาณค่าใน 5 ระดับ ตั้งแต่ระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ตามลำดับ ซึ่งแบบสอบถามได้ผ่านการทดสอบค่าความเที่ยงตรง (Validity) และการทดสอบค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาที่ได้มีค่าเท่ากับ 0.96

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม (Questionnaire) กับกลุ่มตัวอย่างตามจำนวนที่ได้กำหนดไว้ข้างต้นและนำมาตรวจสอบข้อมูล (Editing) เพื่อตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามเพื่อไปดำเนินการวิเคราะห์และประมวลผลด้วยสถิติ

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการกำหนดสถิติที่มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้ 1) สถิติพื้นฐานการวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่อวิเคราะห์ตัวแปรถึงคุณสมบัติหรือลักษณะของการแจกแจงข้อมูล 2) สถิติการวิเคราะห์ทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ Independent t-test ซึ่งเป็นการวิเคราะห์การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่มประชากรสองกลุ่มที่เป็นอิสระจากกัน ค่าสถิติ One-way ANOVA ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการค่าสถิติ Chi-square ซึ่งเป็นการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่าง 2 ตัวแปร คือ ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมในแผนพัฒนาท้องถิ่นและการมีส่วนร่วมในแผนพัฒนาท้องถิ่น

ผลการวิจัย (Research Results)

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามการวิจัยนี้ จำนวน 400 คน ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศชายจำนวน 207 คน คิดเป็นร้อยละ 51.7 และเพศหญิง จำนวน 193 คน คิดเป็นร้อยละ 48.3 มีอายุ 21 - 30 ปี จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 7.5 อายุ 31 - 40 ปี จำนวน 106 คน คิดเป็นร้อยละ 26.5 อายุ 41 - 50 ปี จำนวน 130 คน คิดเป็นร้อยละ 32.5 และอายุ 51 ปีขึ้นไป จำนวน 134 คน คิดเป็นร้อยละ 33.5 มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 299 คน คิดเป็นร้อยละ 74.8 ระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 23.7 และระดับการศึกษาปริญญาโทหรือสูงกว่า จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 1.5 มีอาชีพเอกชน (พนักงานบริษัท,รับจ้างทั่วไป) จำนวน 200 คน คิดเป็นร้อยละ 50 อาชีพธุรกิจส่วนตัว (ค้าขาย,เกษตรกร) จำนวน 83 คน คิดเป็นร้อยละ 20.8 อาชีพรับราชการ จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 2.5 ไม่ได้ประกอบอาชีพ จำนวน 107 คน คิดเป็นร้อยละ 26.7 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 9,000 บาท จำนวน 123 คน คิดเป็นร้อยละ 30.8 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 9,001 - 15,000 บาท จำนวน 104 คิดเป็นร้อยละ 26 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,001 - 30,000 บาท จำนวน 136 คน คิดเป็นร้อยละ 34 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 30,001 - 50,000 บาท จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 8.7 รายได้เฉลี่ยมากกว่า 50,001 บาท จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.5

การวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลตำบลท่าจีน อำเภอเมืองสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมในแผนพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.02, S.D.=1.08$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X}=3.18, S.D.=0.92$) รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจรวมทั้งด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการที่ค่าเฉลี่ยเท่ากัน ($\bar{X}=2.92, S.D.=1.29, 1.28$) และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดตามลำดับ ($\bar{X}=2.84, S.D.=1.29$) ดังตารางที่ 1

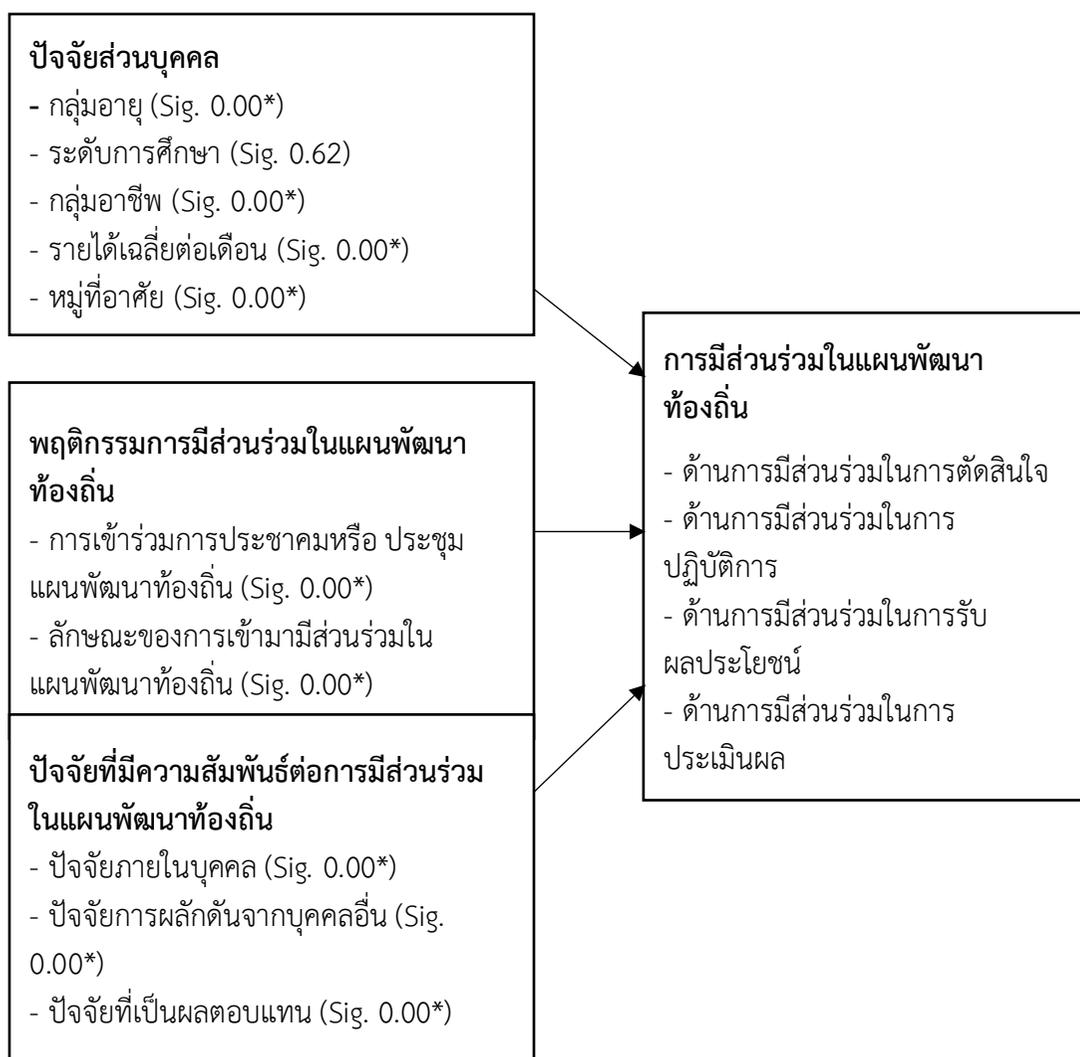
ตารางที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับของปัจจัยการมีส่วนร่วมในแผนพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลท่าจีน อำเภอเมืองสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร

ปัจจัยการมีส่วนร่วมในแผนพัฒนาท้องถิ่น	\bar{X}	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	2.92	1.29	ปานกลาง
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ	2.92	1.28	ปานกลาง
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	3.18	.92	ปานกลาง
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	2.84	1.29	ปานกลาง
ปัจจัยการมีส่วนร่วมในแผนพัฒนาท้องถิ่นโดยรวม	3.02	1.08	ปานกลาง

การวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลตำบลท่าจีน อำเภอเมืองสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายแต่ละด้าน ดังนี้ (1.) ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.18$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยของคะแนนสูงสุด ได้แก่ การได้รับผลประโยชน์ในด้านสาธารณสุข เช่น การตรวจสุขภาพ การให้ความรู้เรื่องโรคภัยต่าง ๆ ที่ระดับค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 3.44$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยของคะแนนต่ำที่สุด ได้แก่ การได้รับผลประโยชน์ในด้านเศรษฐกิจ เช่น ส่งเสริม การฝึกอาชีพ การเพิ่มรายได้ ของคนในชุมชน/หมู่บ้าน ที่ระดับค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 2.73$) (2.) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.92$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยของคะแนนสูงสุด ได้แก่ การแสดงความคิดเห็น ปัญหา อุปสรรค ของชุมชน/หมู่บ้าน ในการประชาคมหรือการประชุมแผนพัฒนาท้องถิ่น ($\bar{X} = 2.95$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยของคะแนนต่ำที่สุด ได้แก่ การได้จัดเรียงลำดับความสำคัญของปัญหาตามความจำเป็นเร่งด่วนและความต้องการของชุมชน ในการประชาคมหรือการประชุมแผนพัฒนาท้องถิ่น ($\bar{X} = 2.89$) (3.) ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.92$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยของคะแนนสูงสุด ได้แก่ การให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงานตามโครงการของเทศบาลตามพัฒนาท้องถิ่น เช่น การเข้าร่วมกิจกรรม/โครงการตามแผนพัฒนาท้องถิ่น ($\bar{X} = 2.94$) และการสนับสนุนการดำเนินงานตามโครงการของเทศบาลตามพัฒนาท้องถิ่น เช่น การประสานงานระหว่างประชาชนกับเทศบาลการให้ความรู้เกี่ยวกับโครงการให้ประชาชนในพื้นที่ ($\bar{X} = 2.94$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยของคะแนนต่ำที่สุด ได้แก่ การประชาสัมพันธ์เชิญชวน ให้คนในชุมชนเข้าร่วมในการประชาคม/การประชุมแผนพัฒนาท้องถิ่นและแผนพัฒนาท้องถิ่น ($\bar{X} = 2.90$) (4.) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.84$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยของคะแนนสูงสุด ได้แก่ การเสนอแนะการดำเนินโครงการในแผนพัฒนาท้องถิ่นที่ได้ดำเนินการเรียบร้อยแล้ว ($\bar{X} = 2.87$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยของคะแนนต่ำที่สุด ได้แก่ การร่วมตรวจสอบการปฏิบัติงานของโครงการในแผนพัฒนาท้องถิ่น ($\bar{X} = 2.79$)

การทดสอบการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลตำบลท่าจีน อำเภอเมืองสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในแผนพัฒนาท้องถิ่น โดยการทดสอบเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลต่อการมีส่วนร่วมในแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลตำบลท่าจีน อำเภอเมืองสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร โดยจำแนกตามกลุ่มอายุ ระดับการศึกษา กลุ่มอาชีพ รายได้เฉลี่ยรายเดือน และหมู่ที่อาศัย พบว่าประชาชนที่มีกลุ่มอายุ กลุ่มอาชีพ รายได้เฉลี่ยรายเดือน และหมู่ที่อาศัยต่างกันมีส่วนร่วมในแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลตำบลท่าจีน อำเภอเมืองสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาครแตกต่างกัน และประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีส่วนร่วมในแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลตำบลท่าจีน อำเภอเมืองสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาครไม่แตกต่างกัน และการทดสอบเปรียบเทียบพฤติกรรม

การมีส่วนร่วมในแผนพัฒนาท้องถิ่นในแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาล ตำบลท่าจีน อำเภอเมืองสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร พบว่า ประชาชนที่เคยเข้าร่วมและไม่เคย เข้าร่วมการประชุมหรือประชุมแผนพัฒนาท้องถิ่น และประชาชนที่มีลักษณะของการเข้ามามี ส่วนร่วมในแผนพัฒนาท้องถิ่นต่างกัน มีส่วนร่วมในแผนพัฒนาท้องถิ่นต่างกัน และการทดสอบ ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาล ตำบลท่าจีน อำเภอเมืองสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาครกับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วม ในแผนพัฒนาท้องถิ่นพบว่า ปัจจัยภายในบุคคล ปัจจัยการผลักดันจากบุคคลอื่น และปัจจัยการ ผลักดันจากบุคคลอื่น มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมในแผนพัฒนาท้องถิ่นอย่างมีนัยสำคัญ ที่ระดับ 0.05 สามารถสรุปได้ดังภาพที่ 1



ภาพที่ 1 การสรุปผลสมมติฐานการวิจัย

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

การวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลตำบลท่าจีน อำเภอเมืองสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร มีประเด็นที่สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ระดับการมีส่วนร่วมในแผนพัฒนาท้องถิ่น พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมในแผนพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลท่าจีน โดยรวม พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์มีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.18, S.D.=0.92$) ซึ่งมีระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด จากผลการศึกษาในรายละเอียดพบว่า การมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการได้รับผลประโยชน์ในด้านสาธารณสุข เช่น การตรวจสุขภาพ การให้ความรู้เรื่องโรคภัยต่าง ๆ ประชาชนมีส่วนร่วมมากที่สุด อาจเพราะเทศบาลมีการดำเนินกิจกรรม/โครงการ งบประมาณในส่วนนี้ในสัดส่วนที่มากที่สุดทำให้ประชาชนได้รับผลประโยชน์ในด้านสาธารณสุขมีจำนวนที่เยอะ ขณะที่การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ในด้านเศรษฐกิจ เช่น ส่งเสริมการฝึกอาชีพ การเพิ่มรายได้ ของคนในชุมชน/หมู่บ้าน ประชาชนมีส่วนร่วมน้อยที่สุด อาจเป็นเพราะความต้องการของประชาชนในพื้นที่ในการจัดเรียงความสำคัญและความเร่งด่วนของโครงการ และงบประมาณที่มีอยู่อย่างจำกัดของเทศบาล และด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.92, S.D.=1.29$) จากผลการศึกษาในรายละเอียด การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ปัญหา อุปสรรค ของชุมชน/หมู่บ้าน ในการประชาคมหรือการประชุมแผนพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งประชาชนมีส่วนร่วมมากที่สุด เป็นเพราะการร่วมแสดงความคิดเห็น ปัญหา อุปสรรค ของชุมชน/หมู่บ้านนั้น เป็นวิธีการที่มีส่วนร่วมได้ง่ายที่สุดและสามารถสะท้อนถึงความต้องการของประชาชนของเขตพื้นที่นั้น ๆ ได้อย่างชัดเจน ขณะที่การมีส่วนร่วม ในการจัดเรียงลำดับความสำคัญของปัญหาตามความจำเป็นเร่งด่วนและความต้องการของชุมชนในการประชาคมหรือการประชุมแผนพัฒนาท้องถิ่น ประชาชนมีส่วนร่วมน้อยที่สุด อาจเป็นเพราะการที่ประชาชนบางส่วนมีการฝากปัญหาและความคิดเห็นผ่านผู้นำชุมชนมา จึงทำให้การมีส่วนร่วมในการจัดเรียงลำดับความสำคัญของปัญหาตามความจำเป็นเร่งด่วนและความต้องการของประชาชน ซึ่งเป็นกระบวนการต่อเนื่องจากการแสดงความคิดเห็น เสนอปัญหา กิจกรรม/โครงการมีระดับการมีส่วนร่วมที่ลดลง และด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.92, S.D.=1.28$) จากผลการศึกษาในรายละเอียดพบว่า การมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงานตามโครงการของเทศบาลตามพัฒนาท้องถิ่น เช่น การเข้าร่วมกิจกรรม/โครงการตามแผนพัฒนาท้องถิ่น และการสนับสนุนการดำเนินงานตามโครงการของเทศบาลตามพัฒนาท้องถิ่น เช่น การประสานงานระหว่างประชาชนกับเทศบาล การให้ความรู้เกี่ยวกับโครงการให้ประชาชนในพื้นที่ ประชาชนมีส่วนร่วมมากที่สุด เป็นเพราะอาจประชาชนในพื้นที่กับเทศบาลนั้น มีการร่วมงานกันมายาวนานทำให้มีความคุ้นชินและสนิทกับคนในพื้นที่ ทำให้ประชาชนในพื้นที่ให้ความร่วมมือและสนับสนุนการดำเนินงานของเทศบาล ขณะที่การมีส่วนร่วมในประชาสัมพันธ์เชิญชวนให้คนในชุมชนเข้าร่วมในการประชาคม การประชุมแผนพัฒนาท้องถิ่นและแผนพัฒนาท้องถิ่นนั้น ประชาชนมีส่วนร่วมน้อยที่สุด และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล อยู่

ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.84$, $S.D. = 1.29$) ซึ่งเป็นด้านที่ประชาชนมีส่วนร่วมน้อยที่สุด จากผลการศึกษาในรายละเอียดพบว่า การมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการเสนอแนะการดำเนินโครงการในแผนพัฒนาท้องถิ่นที่ได้ดำเนินการเรียบร้อยแล้ว ประชาชนมีส่วนร่วมมากที่สุด เนื่องจากประชาชนมีความสนิทกับผู้นำชุมชน/และหมู่บ้าน เป็นชุมชน/หมู่บ้านที่มีความเข้มแข็ง จึงง่ายต่อการเสนอแนะในการดำเนินกิจกรรม/โครงการใดของเทศบาลหากมีการพบปัญหา เช่น โครงการก่อสร้างไม่ตรงตามที่ต้องการ กิจกรรม/โครงการที่จัดเวลาน้อยไป เป็นต้น ขณะที่การมีส่วนร่วมในการร่วมตรวจสอบการปฏิบัติงานของโครงการในแผนพัฒนาท้องถิ่น ประชาชนมีส่วนร่วมน้อยที่สุด เป็นเพราะประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพในกลุ่มของเอกชน เช่น พนักงานบริษัท-โรงงาน รับจ้างทั่วไป เป็นต้น คิดเป็นร้อยละ 50 ของกลุ่มประชากรตัวอย่าง และส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุของวัยทำงาน คือ อายุ 31 - 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 59 ของกลุ่มประชากรตัวอย่าง อาจทำให้ไม่มีเวลาในการเข้าร่วมตรวจสอบ เนื่องจากมีภาระงานต้องรับผิดชอบและเวลาว่างน้อย

2. การเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลได้แก่ กลุ่มอายุ ระดับการศึกษา กลุ่มอาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และหมู่ที่อาศัย ที่ต่างกันมีการมีส่วนร่วมในแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลตำบลท่าจีน อำเภอเมืองสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร ต่างกันหรือไม่ จากการศึกษา พบว่า ประชาชนที่มี กลุ่มอายุ กลุ่มอาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และหมู่ที่อาศัยที่ต่างกัน มีผลต่อการมีส่วนร่วมในแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแตกต่างกัน เนื่องจากประชาชนในแต่ละหมู่มีกลุ่มอายุที่มากน้อยไม่เหมือนกัน ซึ่งประชาชนในวัยเกษียณอายุและใกล้เคียงวัยเกษียณจะมีเวลาว่างและมีความยืดหยุ่นมากกว่าวัยทำงาน ประกอบกับประชาชนที่มีการประกอบอาชีพที่มีลักษณะเป็นงานประจำอาจไม่สะดวกในการเข้าร่วมหากต้องหยุดงาน ขณะที่ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีส่วนร่วมในแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลตำบลท่าจีน อำเภอเมืองสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร ไม่แตกต่างกันเนื่องจากระดับการศึกษาไม่ได้บ่งบอกถึงการมีส่วนร่วมในแผนพัฒนาท้องถิ่นที่ชัดเจนได้ แม้ว่าประชาชนที่ระดับการศึกษาต่างกันหากไม่ใส่ใจหรือให้ความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการแผนพัฒนาท้องถิ่นก็มีระดับการมีส่วนร่วมที่ไม่แตกต่างกัน

3. การเปรียบเทียบประชาชนที่มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในแผนพัฒนาท้องถิ่นต่างกันมีส่วนร่วมในแผนพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลตำบลท่าจีน อำเภอเมืองสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร ต่างกันหรือไม่ จากการศึกษา พบว่า ประชาชนที่มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในแผนพัฒนาท้องถิ่นต่างกันมีส่วนร่วมในแผนพัฒนาท้องถิ่นต่างกัน จากผลการศึกษาในรายละเอียดพบว่า ประชาชนที่เคยเข้าร่วมและไม่เคยเข้าร่วมการประชุมหรือประชุมแผนพัฒนาท้องถิ่นมีส่วนร่วมในแผนพัฒนาท้องถิ่นต่างกัน โดยหากพิจารณาการมีส่วนร่วมในแผนพัฒนาท้องถิ่นจะพบว่า การที่ประชาชนเคยเข้าร่วมการประชุมหรือประชุมแผนพัฒนาท้องถิ่นทำให้ส่งผลถึงระดับการมีส่วนร่วมได้อย่างชัดเจน อาจเป็นเพราะทำให้เกิดความคุ้นชินและง่ายต่อการเข้าร่วมครั้งต่อไป และประชาชนที่มีลักษณะของการเข้ามามีส่วนร่วมในแผนพัฒนาท้องถิ่นต่างกัน มีส่วนร่วมในแผนพัฒนาท้องถิ่นต่างกัน โดยหากพิจารณาการมีส่วนร่วมในแผนพัฒนาท้องถิ่นออกเป็นรายคู่พบว่า ประชาชนที่เคย

เข้าร่วมการประชุมภาคท้องถิ่นและการประชุมแผนพัฒนาท้องถิ่นด้วยตนเอง และประชาชนที่ฝากปัญหาข้อคิดเห็นผ่านผู้นำชุมชน/หมู่บ้าน มีส่วนร่วมในแผนพัฒนาท้องถิ่นสูงกว่าประชาชนที่ไม่เคยเข้าร่วม รวมทั้ง ประชาชนที่เคยเข้าร่วมการประชุมภาคท้องถิ่นและการประชุมแผนพัฒนาท้องถิ่น มีส่วนร่วมในแผนพัฒนาท้องถิ่นสูงกว่าประชาชนที่ฝากปัญหาข้อคิดเห็นผ่านผู้นำชุมชน/หมู่บ้าน ซึ่งประชาชนที่เคยเข้าร่วมการประชุมภาคท้องถิ่นและการประชุมแผนพัฒนาท้องถิ่นด้วยตนเอง มีส่วนร่วมในแผนพัฒนาท้องถิ่นมากที่สุด เนื่องจากประชาชนที่เคยเข้าร่วมการประชุมภาคท้องถิ่นและการประชุมแผนพัฒนาท้องถิ่นด้วยตนเองนั้น จะมีความคุ้นชินและเข้าใจกระบวนการในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น และได้ออกความคิดเห็นของตนเองในที่ประชุมประชาคมหรือที่ประชุมแผนพัฒนาท้องถิ่น มากกว่าผู้ที่ฝากข้อคิดเห็นผ่านผู้นำชุมชน/หมู่บ้าน และผู้ที่ไม่เคยเข้าร่วม ทำให้การมีส่วนร่วมในแผนพัฒนาท้องถิ่นนั้นแตกต่างกัน

4. ความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมในแผนพัฒนาท้องถิ่น ได้แก่ ปัจจัยภายในบุคคล ปัจจัยการผลักดันจากบุคคลอื่น และปัจจัยที่เป็นผลตอบแทน มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในแผนพัฒนาท้องถิ่นหรือไม่ จากการศึกษา พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมในแผนพัฒนาท้องถิ่นมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในแผนพัฒนาท้องถิ่น จากผลการศึกษาในรายละเอียดพบว่า ปัจจัยภายในบุคคลมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในแผนพัฒนาท้องถิ่น เป็นเพราะการที่มีถิ่นกำเนิดอยู่ในชุมชน/หมู่บ้านนั้น ๆ ทำให้เราเกิดความผูกพันในสถานที่ เป็นแรงผลักดันอยากให้มีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงให้ดีขึ้น ประกอบกับการมีตำแหน่ง เช่น ผู้ใหญ่บ้าน กรรมการชุมชน/หมู่บ้าน กรรมการในการประชุมแผนพัฒนาท้องถิ่น เป็นเหมือนพันธะผูกพันในหน้าที่ ซึ่งเป็นแรงผลักดันให้มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นที่เป็นหน้าที่หรือเป็นการพัฒนาแก้ไขปัญหาเขตพื้นที่ และเพื่อเป็นแบบอย่างให้แก่คนในชุมชน จึงทำให้ปัจจัยภายในบุคคลมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในแผนพัฒนาท้องถิ่น และปัจจัยการผลักดันจากบุคคลอื่นมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในแผนพัฒนาท้องถิ่น เป็นเพราะการชักชวนจากบุคคลผู้นำชุมชน/หมู่บ้าน และญาติหรือเพื่อน ทำให้การเกิดรับรู้ว่าการประชุมหรือมีประชุมแผนพัฒนาท้องถิ่น ความเกรงใจเนื่องจากเป็นคนในชุมชน/หมู่บ้าน เดียวกัน ประกอบกับความเชื่อและไว้วางใจผลงานของนำชุมชนหรือนายกเทศมนตรีซึ่งในกระบวนการประชามนั้นจำเป็นต้องมีตัวแทนในชุมชน/หมู่บ้านเข้าร่วม เพื่อให้กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขับเคลื่อนไปได้จึงต้องอาศัยความเชื่อและไว้วางใจของประชาชน และปัจจัยที่เป็นผลตอบแทนมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในแผนพัฒนาท้องถิ่น เป็นเพราะการมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนหรือคนในชุมชน/หมู่บ้านนั้น มีความสำคัญหรือทำให้มีความสุข สนุก ในการทำอะไรบางอย่างด้วยกัน ประกอบกับอาจมีสิ่งของจูงใจในการเข้าร่วม เช่น มีการจัดเลี้ยงอาหารหรือของว่าง และมีการดูแลหรือบริการที่ดีให้แก่ประชาชนที่มาเข้าร่วม ทำให้ประชาชนอยากที่จะเข้าร่วมมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

การมีส่วนร่วมในแผนพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลท่าจีนในปัจจุบันยังอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากยังมีอุปสรรคในการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชน อีกทั้งหากพิจารณาจากการมีส่วนร่วมในแผนพัฒนาท้องถิ่นในรายด้าน โดยด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับการเสนอแนะข้อคิดเห็นของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลที่ได้ดำเนินการเรียบร้อยแล้ว รวมถึงการร่วมตรวจสอบประเมินผลการดำเนินการตามแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลซึ่งมีระดับการมีส่วนร่วมที่น้อยที่สุด ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นว่าผู้บริหารควรมีการประกาศผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาท้องถิ่นโดยต้องมีการปรับปรุงข้อมูลการดำเนินการโครงการ/กิจกรรมต่างๆ ผ่านช่องทางในการให้ประชาชนรับรู้ เช่น ผ่านช่องทางสื่ออินเทอร์เน็ต สื่อโซเชียลมีเดีย ผ่านผู้นำชุมชน ผ่านการประชุมต่าง ๆ เป็นต้น รวมถึงอาจแต่งตั้งคณะทำงานในการตรวจสอบ โดยมีประชาชนที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับกิจกรรมหรือโครงการนั้น ๆ เข้าร่วมเป็นคณะทำงาน ร่วมกันตรวจสอบกิจกรรม/โครงการต่าง ๆ ของเทศบาลที่ได้ดำเนินการ เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนและให้เกิดความโปร่งใสภายในองค์กร

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษากลุ่มประชากรในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกระดับ ได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลนคร เทศบาลเมือง เทศบาลตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล โดยนำผลการศึกษามาวิเคราะห์ปัจจัยการมีส่วนร่วมในแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในแต่ละรูปแบบมีความแตกต่างกันหรือไม่

2.2 ควรศึกษาในลักษณะเชิงการทดสอบความรู้ความเข้าใจของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ในรายละเอียดของการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในแผนพัฒนาท้องถิ่น เพื่อทราบระดับของความเข้าใจในรายละเอียดเพื่อที่จะได้ส่งเสริมและพัฒนาความรู้ความเข้าใจให้มีความเข้าใจในระดับที่สูงขึ้น

2.3 ควรให้มีการศึกษาเชิงคุณภาพ จากการสัมภาษณ์เชิงลึกของประชาชนรวมถึงผู้บริหารและผู้นำชุมชนโดยตรง เพื่อต้องการทราบถึงปัจจัยการมีส่วนร่วมในแผนพัฒนาท้องถิ่นถึงมุมมองการมีส่วนร่วมของประชาชนและผู้ที่มีหน้าที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร

เอกสารอ้างอิง (References)

ปรัชญา เวสารัชช. (2548). รายงานการวิจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมเพื่อการพัฒนาชนบท. รายงานการวิจัย. กรุงเทพฯ: สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

พ.ศ. 2542. (2542, 17 พฤศจิกายน). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 116 ตอนที่ 114 ก 48.

ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 - 2580). (2561, 13 ตุลาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 135 ตอนที่

82 ก 47-54.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. (2560, 6 เมษายน). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม
134 ตอนที่ 40 ก 1-3.

เทศบาลตำบลท่าจีน. (2564). *แผนพัฒนาตำบลท่าจีน (พ.ศ. 2566-2570)*. สมุทรสาคร: เทศบาล
ตำบลท่าจีน.

Cohen, J.M. and Uphoff, N.T. (1977). *Rural Development Participation: Concept and
Measures for Project Design Implementation and Evaluation*. New York:
Cornell University.

การรับรู้ความสำคัญและสมรรถนะที่มีอยู่ตามค่านิยมขององค์กร กรณีศึกษา:
กลุ่มโรงไฟฟ้าแห่งหนึ่งในจังหวัดระยอง

The Perception of Importance and Existed Competencies in Work
Reflecting Organization's Core Values Case Study of One Power Plant
Group in Rayong Province

อำนาจ สุ่มประดิษฐ์¹ วทันย สุวรรณเสรษฐ² ภาณี พวงแก้ว³

Amnaj Sumpradit, Watunyoo Suwannaset, Paranee Pongkeow

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความนี้มุ่งนำเสนอการรับรู้ความสำคัญ และสมรรถนะที่มีอยู่ตามค่านิยมขององค์กร กรณีศึกษา: กลุ่มโรงไฟฟ้าแห่งหนึ่งในจังหวัดระยอง ผลการศึกษา พบว่า ระดับการรับรู้ความสำคัญของค่านิยมองค์กรของผู้ปฏิบัติงาน กลุ่มโรงไฟฟ้าแห่งหนึ่งในจังหวัดระยอง พบว่า การรับรู้ความสำคัญของค่านิยมองค์กรโดยภาพรวมและทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความร่วมมือกัน มีค่าเฉลี่ยมากเป็นอันดับที่ 1 รองลงมาคือ ด้านการมีทัศนคติที่ดี ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และด้านความเป็นมืออาชีพ ตามลำดับ สมรรถนะที่มีอยู่ในการปฏิบัติงาน ตามค่านิยมขององค์กรของผู้ปฏิบัติงาน กลุ่มโรงไฟฟ้าแห่งหนึ่งในจังหวัดระยอง พบว่า โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความร่วมมือกัน มีค่าเฉลี่ยมากเป็นอันดับที่ 1 รองลงมาคือ ด้านความเป็นมืออาชีพ ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และด้านการมีทัศนคติที่ดี ตามลำดับ

คำสำคัญ (Words): การรับรู้ความสำคัญ; สมรรถนะที่มีอยู่; ค่านิยมขององค์กรกลุ่มโรงไฟฟ้าแห่งหนึ่งในจังหวัดระยอง

Abstract

This article purposes to acknowledged the importance and existing performance according to organizational values. Case study: a group of power plants in Rayong Province.

Received: 2022-07-12 Revised: 2022-08-28 Accepted: 2022-08-31

¹ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา Faculty of Education Burapha University.
Corresponding Author e-mail: Kanokwan.sksd@gmail.com

² คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา Faculty of Education Burapha University.
e-mail: Suwannaset@hotmail.com

³ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา Faculty of Nursing Burapha University.
e-mail: p_pongkeow@yahoo.com

The results of the study found that the level of perception of the importance of organizational values of the operators A group of power plants in Rayong found that the perception of the importance of organizational values as a whole and in all aspects was at the highest level. When classified by aspect, it was found that the cooperation aspect with the highest average, ranked No. 1, followed by having a good attitude creativity and professionalism respectively the performance that exists in the operation according to the values of the worker's organization A group of power plants in Rayong province found that the overall level was at the highest level. When classified by aspect, it was found that the cooperation aspect with the highest average, ranked No. 1, followed by professionalism creativity and having a good attitude, respectively.

Keywords: Perceived importance; Existing competence; Organizational values; A group of power plants in Rayong Province

บทนำ (Introduction)

ปัจจุบันโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในด้านต่าง ๆ เนื่องด้วยความสำเร็จและพัฒนาการของเทคโนโลยีเป็นไปอย่างก้าวกระโดด องค์การต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ เอกชน รวมทั้งภาคธุรกิจต่าง ๆ ต้องมีการปรับตัวเพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงตามสภาวะของการแข่งขันด้านธุรกิจของโลกในอนาคต เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของ กลุ่มผู้บริโภคทั้งในประเทศ และต่างประเทศ ส่งผลให้การดำเนินธุรกิจมีการแข่งขันที่รุนแรงเพิ่มมากขึ้น ซึ่งจะเห็นได้จากองค์กร หน่วยงานต่าง ๆ ได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์ หรือแผนกลยุทธ์การในด้านต่าง ๆ ที่เน้นคุณภาพและบริการ การเข้าถึงกลุ่มผู้บริโภค ตลอดจนภาพลักษณ์ที่ดีเพื่อเพิ่มความเชื่อมั่นขององค์กร และสินค้า และปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่งในการทำงานให้ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์หรือพันธกิจขององค์กรที่ตั้งไว้ นั้น นอกจากองค์กรต้องมีกลยุทธ์และเป้าหมายขององค์กร ที่ใช้เป็นแนวปฏิบัติให้การทำงาน เพื่อให้ประสบความสำเร็จแล้ว บุคลากรขององค์กรก็นับเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญ ที่มีส่วนผลักดันให้องค์การบรรลุวัตถุประสงค์หรือพันธกิจที่กำหนดไว้อย่าง มีประสิทธิภาพ

การศึกษาการรับรู้ความสำคัญและสมรรถนะที่มีอยู่ในการปฏิบัติงาน ตามค่านิยมขององค์กร จึงมีความสำคัญยิ่งในการศึกษาสภาพแวดล้อมภายใน และภายนอกองค์กร รวมทั้งค่านิยม ประเพณี และธรรมเนียมปฏิบัติของคนในองค์กร เพื่อพัฒนาไปสู่ภาพลักษณ์ของคุณภาพของสินค้าและบริการจึงกลายมาเป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความผูกพัน และบรรยากาศการทำงานของบุคลากร ที่สามารถบ่งชี้ประสิทธิภาพขององค์กรได้เช่นกัน ตามแนวคิดของ Steers (1991) สมรรถนะที่มีอยู่ในการปฏิบัติงาน สามารถสะท้อนค่านิยมที่เป็นอัตลักษณ์ที่ดียวมส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานโดยรวมขององค์กรได้เป็นอย่างดี การรับรู้ความสำคัญ และสมรรถนะที่มีอยู่ในการปฏิบัติงานเพื่อสะท้อนค่านิยมที่เป็นค่านิยมขององค์กรของกลุ่มโรงไฟฟ้าแห่งหนึ่งใน

จังหวัดระยองจะทำให้เกิดองค์การที่เข้มแข็ง พร้อมเผชิญกับสถานะการแข่งขันการพัฒนาคุณภาพทรัพยากรบุคคลด้วยการสร้างให้เกิดค่านิยมการเรียนรู้ร่วมกันบนพื้นฐานอัตลักษณ์ที่พึงมีขององค์การ จะส่งผลให้การปฏิบัติงานประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์หรือพันธกิจขององค์การที่ตั้งไว้ (วทัญญู สุวรรณเศรษฐ์, 2545)

กลุ่มโรงไฟฟ้าแห่งหนึ่งในจังหวัดระยอง ก่อตั้งเพื่อผลิตพลังงานไฟฟ้าและไอน้ำเพื่อเป็นแหล่งพลังงานไฟฟ้าที่มีเสถียรภาพความมั่นคงสูง โดยจำหน่ายพลังไฟฟ้าให้การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) ภายใต้โครงการรับซื้อไฟฟ้าจากผู้ผลิตไฟฟ้าย่อยรายเล็ก (SPP) และจำหน่ายพลังไฟฟ้าให้กับโรงงานอุตสาหกรรมภายในนิคมอุตสาหกรรม อมตะซิตี้ และในพื้นที่บริเวณใกล้เคียง เพื่อเป็นการเสริมความมั่นคงการพัฒนาอุตสาหกรรมและความเชื่อมั่นทางด้าน การลงทุนในพื้นที่ และเสถียรภาพของระบบพลังงานไฟฟ้า โดยในการดำเนินการหรือการปฏิบัติงานการตรวจสอบควบคุม กระบวนการผลิตกระแสไฟฟ้านั้นจำเป็นต้องใช้ทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพ เนื่องด้วยทุกกระบวนการ หรือทุกขั้นตอนการผลิตกระแสไฟฟ้ามีความสำคัญหากเกิดข้อผิดพลาดอาจจะทำให้เกิดการสูญเสีย และเกิดความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สินได้ในวงกว้าง

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาการรับรู้ความสำคัญ และสมรรถนะที่มีอยู่ตามค่านิยมขององค์กร กรณีศึกษา : กลุ่มโรงไฟฟ้าแห่งหนึ่งในจังหวัดระยอง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะที่มีอยู่ในการปฏิบัติงานที่สะท้อนค่านิยมขององค์กรของพนักงาน ภายในองค์การ เพื่อให้สามารถตอบสนองต่อการพัฒนาองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาระดับการรับรู้ความสำคัญในการปฏิบัติงานตามค่านิยมขององค์การ ของผู้ปฏิบัติงานในกลุ่มโรงไฟฟ้าแห่งหนึ่งในจังหวัดระยอง
2. เพื่อศึกษาระดับสมรรถนะที่มีอยู่ในการปฏิบัติงาน ตามค่านิยมขององค์การ ของผู้ปฏิบัติงานในกลุ่มโรงไฟฟ้าแห่งหนึ่งในจังหวัดระยอง
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสำคัญในการปฏิบัติงานตามค่านิยมขององค์การ และสมรรถนะที่มีอยู่ในการปฏิบัติงานตามค่านิยมขององค์การของผู้ปฏิบัติงานในกลุ่มโรงไฟฟ้าแห่งหนึ่งในจังหวัดระยอง
4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถามกับสมรรถนะที่มีอยู่ในการปฏิบัติงานตามค่านิยมขององค์การ ของผู้ปฏิบัติงานในกลุ่มโรงไฟฟ้าแห่งหนึ่งในจังหวัดระยอง
5. เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถามกับสมรรถนะที่มีอยู่ในการปฏิบัติงานตามค่านิยมขององค์การ ของผู้ปฏิบัติงานในกลุ่มโรงไฟฟ้าแห่งหนึ่งในจังหวัดระยอง

สมมติฐานการวิจัย (Research Hypothesis)

สมมติฐานที่ 1 การรับรู้ความสำคัญตามค่านิยมขององค์กรของผู้ปฏิบัติงานในกลุ่มโรงไฟฟ้า ในจังหวัดระยองที่ศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับสมรรถนะที่มีอยู่ตามค่านิยมขององค์กร

สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกันของผู้ปฏิบัติงานในกลุ่มโรงไฟฟ้า ในจังหวัดระยองที่ศึกษาส่งผลให้สมรรถนะที่มีอยู่ตามค่านิยมขององค์กรแตกต่างกัน

วิธีการดำเนินการวิจัย (Research Methods)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหาร พนักงาน กลุ่มโรงไฟฟ้าแห่งหนึ่งในจังหวัดระยอง จำนวน 150 คน ผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ด้วยการใช้สูตรการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของยามานะ (Yamane, 1967) ที่ระดับความเชื่อมั่น ร้อยละ 95 ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 148 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นคำถามแบบตรวจสอบรายการ (Check list) จำนวน 7 ข้อ

ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับการรับรู้ความสำคัญ ตามค่านิยมขององค์กรของกลุ่มโรงไฟฟ้าแห่งหนึ่งในจังหวัดระยองเป็นคำถามแบบสอบถามมาตรวัดประเมินค่า 5 ระดับ จำนวน 60 ข้อ

ตอนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับสมรรถนะที่มีอยู่ในการปฏิบัติงาน ตามค่านิยมขององค์กรของกลุ่มโรงไฟฟ้าแห่งหนึ่งในจังหวัดระยอง เป็นคำถามแบบสอบถามมาตรวัดประเมินค่า 5 ระดับ จำนวน 60 ข้อ

ตอนที่ 4 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะการรับรู้ความสำคัญและความสามารถในการปฏิบัติงาน ตามค่านิยมขององค์กร ของกลุ่มโรงไฟฟ้าแห่งหนึ่งในจังหวัดระยอง

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแบบสอบถาม จากผู้บริหาร พนักงาน กลุ่มโรงไฟฟ้าแห่งหนึ่งในจังหวัดระยองด้วยตนเอง และนำมาประมวลผลข้อมูลและทำการวิเคราะห์โดยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้สถิติค่าความถี่ และค่าร้อยละ
2. วิเคราะห์ข้อมูลการรับรู้ความสำคัญตามค่านิยม ตามค่านิยมขององค์กรใช้สถิติ

ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3. วิเคราะห์ข้อมูลสมรรถนะที่มีอยู่ในการปฏิบัติงาน ตามค่านิยมขององค์กร ใช้สถิติ

ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสำคัญกับความสามารถที่มีอยู่ในการปฏิบัติงานตามค่านิยมขององค์การ ใช้สถิติการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson Correlation)

5. เปรียบเทียบสมรรถนะที่มีอยู่ในการปฏิบัติงานตามค่านิยมขององค์การ จำแนกตามปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ ใช้สถิติ t-test และใช้สถิติ One-way ANOVA ทดสอบความแตกต่างเมื่อพบความแตกต่างรายคู่ ใช้วิธีการทดสอบความแตกต่างรายคู่ (Post hoc) โดยวิธี LSD

6. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านประชากรศาสตร์กับสมรรถนะที่มีอยู่ในการปฏิบัติงานตามค่านิยมขององค์การ ใช้สถิติ chi-square

7. ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) ใช้สถิติความถี่ และค่าร้อยละ

ผลการวิจัย (Research Results)

ผลการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถเชิงนวัตกรรมขององค์กรของบริษัทผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ในนิคมอุตสาหกรรมอมตะซิตี้ จังหวัดชลบุรี เป็นดังนี้

ตอนที่ 1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการรับรู้ความสำคัญของค่านิยมองค์กรของผู้ปฏิบัติงาน กลุ่มโรงไฟฟ้าแห่งหนึ่งในจังหวัดระยอง

ตารางที่ 1 ระดับการรับรู้ความสำคัญของค่านิยมองค์กรของผู้ปฏิบัติงาน กลุ่มโรงไฟฟ้าแห่งหนึ่งในจังหวัดระยองภาพรวม ($n = 148$)

การรับรู้ความสำคัญของค่านิยมองค์กร	\bar{X}	S.D.	ระดับ	อันดับ
1. ด้านการมีทัศนคติที่ดี	4.26	0.50	มากที่สุด	2
2. ด้านความร่วมมือกัน	4.41	0.56	มากที่สุด	1
3. ด้านความเป็นมืออาชีพ	4.21	0.51	มากที่สุด	4
4. ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	4.26	0.52	มากที่สุด	3
ภาพรวม	4.29	0.47	มากที่สุด	-

จากตารางที่ 1 พบว่า การรับรู้ความสำคัญของค่านิยมองค์กรโดยภาพรวมและทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.29$, S.D. = 0.47) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความร่วมมือกัน มีค่าเฉลี่ยมากเป็นอันดับที่ 1 ($\bar{X} = 4.41$, S.D. = 0.56) รองลงมาคือ ด้านการมีทัศนคติที่ดี ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = 0.50) ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = 0.52) และด้านความเป็นมืออาชีพ ($\bar{X} = 4.21$, S.D. = 0.51) ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์สมรรถนะที่มีอยู่ตามค่านิยมขององค์กรของผู้ปฏิบัติงานกลุ่มโรงไฟฟ้าแห่งหนึ่งในจังหวัดระยอง

ตารางที่ 2 ระดับสมรรถนะที่มีอยู่ตามค่านิยมขององค์กรของผู้ปฏิบัติงาน กลุ่มโรงไฟฟ้าแห่งหนึ่งในจังหวัดระยอง ภาพรวม (n = 148)

สมรรถนะที่มีอยู่ในการปฏิบัติงานตาม ค่านิยมขององค์กร	\bar{X}	S.D.	ระดับ สมรรถนะ	อันดับ
1. ด้านการมีทัศนคติที่ดี	4.17	0.48	มาก	4
2. ด้านความร่วมมือกัน	4.43	0.45	มากที่สุด	1
3. ด้านความเป็นมืออาชีพ	4.38	0.45	มากที่สุด	2
4. ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	4.18	0.49	มาก	3
ภาพรวม	4.29	0.36	มากที่สุด	-

จากตารางที่ 2 พบว่า สมรรถนะที่มีอยู่ตามค่านิยมขององค์กรของผู้ปฏิบัติงานโดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.29$, S.D. = 0.36) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความร่วมมือกัน มีค่าเฉลี่ยมากเป็นอันดับที่ 1 ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = 0.45) รองลงมาคือ ด้านความเป็นมืออาชีพ ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.45) ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 4.18$, S.D. = 0.49) และด้านการมีทัศนคติที่ดี ($\bar{X} = 4.17$, S.D. = 0.48) ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 การรับรู้ความสำคัญตามค่านิยมขององค์กรของผู้ปฏิบัติงานในกลุ่มโรงไฟฟ้า ในจังหวัดระยองที่ศึกษา มีความสัมพันธ์ทางบวกกับสมรรถนะที่มีอยู่ตามค่านิยมขององค์กร

สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกันของผู้ปฏิบัติงานในกลุ่มโรงไฟฟ้าในจังหวัดระยองที่ศึกษาส่งผลให้สมรรถนะที่มีอยู่ตามค่านิยมขององค์กร แตกต่างกัน

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์อย่างง่าย (r) ระหว่างการรับรู้ความสำคัญตามค่านิยมขององค์กรกับสมรรถนะที่มีอยู่ตามค่านิยมขององค์กรของผู้ปฏิบัติงานในกลุ่มโรงไฟฟ้าแห่งหนึ่งในจังหวัดระยอง

การรับรู้ ความสำคัญ ในการ ปฏิบัติงาน	ระดับสมรรถนะที่มีอยู่ในการปฏิบัติงาน				
	Y ₄	Y ₃	Y ₂	Y ₁	Y _{รวม}
	r	r	r	r	r
	ระดับ	ระดับ	ระดับ	ระดับ	ระดับ

X ₁	.08	ต่ำ	.04	ต่ำ	.00	ต่ำ	.60*	ปานกลาง	.24*	ต่ำ
X ₂	.07	ต่ำ	.05	ต่ำ	-.03	ต่ำ	.62*	ปานกลาง	.23*	ต่ำ
X ₃	-.01	ต่ำ	-.02	ต่ำ	-.13	ต่ำ	.69*	ปานกลาง	.17*	ต่ำ
X ₄	.09	ต่ำ	.04	ต่ำ	-.06	ต่ำ	.76*	สูง	.27*	ต่ำ
X _{รวม}	.06	ต่ำ	.03	ต่ำ	-.07	ต่ำ	.73*	สูง	.25*	ต่ำ

** p ≤ 0.01

จากตารางที่ 4 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสำคัญตามค่านิยมขององค์กร กับสมรรถนะที่มีอยู่ตามค่านิยมขององค์กรของผู้ปฏิบัติงานในกลุ่มโรงไฟฟ้าแห่งหนึ่งในจังหวัดระยอง โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวกอยู่ในระดับต่ำ 0.25 โดยความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสำคัญตามค่านิยมขององค์กร โดยรวมตามค่านิยมขององค์กร กับสมรรถนะที่มีอยู่ตามค่านิยมขององค์กรด้านการมีทัศนคติที่ดีของผู้ปฏิบัติงานในกลุ่มโรงไฟฟ้าแห่งหนึ่งในจังหวัดระยองโดยรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวก ในระดับสูง ($r = 0.73$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสำคัญตามค่านิยมขององค์กรกับสมรรถนะที่มีอยู่ตามค่านิยมขององค์กรของผู้ปฏิบัติงานในกลุ่มโรงไฟฟ้าแห่งหนึ่งในจังหวัดระยอง พบว่า ความสัมพันธ์ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์กับสมรรถนะที่มีอยู่ ($r = 0.76$) เป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาคือ ความสัมพันธ์ด้านความเป็นมืออาชีพกับกับสมรรถนะที่มีอยู่ ($r = 0.69$) ด้านความร่วมมือกันกับสมรรถนะที่มีอยู่ ($r = 0.62$) และความสัมพันธ์ด้านการมีทัศนคติที่ดีกับสมรรถนะที่มีอยู่ ($r = 0.60$) ตามลำดับ

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบสมรรถนะที่มีอยู่ตามค่านิยมขององค์กรของผู้ปฏิบัติงานในกลุ่มโรงไฟฟ้าแห่งหนึ่งในจังหวัดระยอง จำแนกตามเพศ ($n = 148$)

สมรรถนะที่มีอยู่ในการปฏิบัติงาน	เพศ	จำนวน	\bar{X}	S.D.	t	Sig.
ภาพรวม	ชาย	117	4.28	0.37	-0.68	0.49
	หญิง	31	4.33	0.33		

จากตารางที่ 5 การเปรียบเทียบสมรรถนะที่มีอยู่ตามค่านิยมขององค์กร ของผู้ปฏิบัติงานในกลุ่มโรงไฟฟ้าแห่งหนึ่งในจังหวัดระยอง จำแนกตามเพศ พบว่า ผู้ปฏิบัติงานที่มีเพศต่างกันมีสมรรถนะที่มีอยู่ตามค่านิยมขององค์กรภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบสมรรถนะที่มีอยู่ตามค่านิยมขององค์กรของผู้ปฏิบัติงานในกลุ่มโรงไฟฟ้าแห่งหนึ่งในจังหวัดระยอง (n = 148)

แหล่งความแปรปรวน		df	SS	MS	F	Sig.
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	3	1.18	0.39	3.11	0.02*
อายุ	ภายในกลุ่ม	144	18.30	0.12		
	รวม	147	19.49			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	2	0.15	0.07	0.57	0.56
ระดับ	ภายในกลุ่ม	145	19.33	0.13		
การศึกษา	รวม	147	19.49			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	3	0.56	0.18	1.42	0.23
ประสบการณ์	ภายในกลุ่ม	144	18.93	0.13		
ในการทำงาน	รวม	147	19.49			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	2	0.09	0.05	0.37	0.69
ตำแหน่ง	ภายในกลุ่ม	145	19.39	0.13		
	รวม	147	19.49			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	4	0.104	0.02	0.19	0.94
หน่วยงาน	ภายในกลุ่ม	143	19.3	0.13		
	รวม	147	19.49			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	4	0.104	0.02	1.77	0.13
สถานที่ตั้งของ	ภายในกลุ่ม	143	19.3	0.13		
โรงไฟฟ้า	รวม	147	19.49			

** p ≤ 0.05

จากตารางที่ 6 การเปรียบเทียบสมรรถนะที่มีอยู่ตามค่านิยมขององค์กร ของผู้ปฏิบัติงานในกลุ่มโรงไฟฟ้าแห่งหนึ่งในจังหวัดระยอง จำแนกตามอายุ พบว่า ผู้ปฏิบัติงานที่มีอายุต่างกัมีสมรรถนะที่มีอยู่ตามค่านิยมขององค์กรภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนการเปรียบเทียบสมรรถนะที่มีอยู่ตามค่านิยมขององค์กร ของผู้ปฏิบัติงานในกลุ่มโรงไฟฟ้าแห่งหนึ่งในจังหวัดระยอง จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ผู้ปฏิบัติงานที่มีระดับการศึกษาต่างกัมีสมรรถนะที่มีอยู่ตามค่านิยมขององค์กรภาพรวมไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ตารางที่ 6 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐาน	ผลการทดสอบ สมมติฐาน
1. การรับรู้ความสำคัญตามค่านิยมขององค์กรของผู้ปฏิบัติงานในกลุ่มโรงไฟฟ้า ในจังหวัดระยองที่ศึกษา มีความสัมพันธ์ทางบวกกับสมรรถนะที่มีอยู่ตามค่านิยมขององค์กร	ยอมรับสมมติฐาน
2. ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกันของผู้ปฏิบัติงานในกลุ่มโรงไฟฟ้าในจังหวัดระยองที่ศึกษาส่งผลให้สมรรถนะที่มีอยู่ตามค่านิยมขององค์กร แตกต่างกัน	ยอมรับสมมติฐาน

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

การศึกษาการรับรู้ความสำคัญและสมรรถนะที่มีอยู่ตามค่านิยมขององค์กร กรณีศึกษา : กลุ่มโรงไฟฟ้าแห่งหนึ่งในจังหวัดระยอง จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีประเด็นที่สามารถนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการรับรู้ความสำคัญของค่านิยมองค์กรของผู้ปฏิบัติงาน กลุ่มโรงไฟฟ้าแห่งหนึ่งในจังหวัดระยอง พบว่า การรับรู้ความสำคัญของค่านิยมองค์กรโดยภาพรวมและทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องมาจากผู้ปฏิบัติงานของโรงไฟฟ้าเห็นว่าการทำงานที่เร่งด่วนหรืองานยาก สำเร็จลงได้ องค์กรสนับสนุนให้ตระหนักถึงความสำคัญของการทำงานเป็นทีม โดยต้องอาศัยการร่วมแรงร่วมใจกันทำงานเพื่อประโยชน์สูงสุดขององค์กรเป็นสิ่งสำคัญที่พนักงานทุกคนพึงปฏิบัติ และการทำงานร่วมกับเพื่อนร่วมงานในหน่วยงานอื่นเป็นหนึ่งในแนวทางที่องค์กรสนับสนุน ตลอดจนเห็นว่าองค์กรได้มีการสนับสนุนส่งเสริมพนักงานให้ยอมรับปัญหาที่อาจเกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานและหาวิธีในการแก้ไขปัญหา นั้น ๆ ด้วยความเต็มใจ โดยมุ่งให้เกิดการปฏิบัติงานด้วยความสุขซึ่งเกิดจากการสร้างทัศนคติในด้านบวก ในการทุ่มเทปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถ และคิดว่า การเสียสละและใส่ใจในการช่วยเหลือเพื่อนร่วมงานที่กำลังเผชิญปัญหาในงานเป็นสิ่งสำคัญภายในองค์กรนี้ ทำให้การรับรู้ความสำคัญของค่านิยมองค์กรของผู้ปฏิบัติงาน กลุ่มโรงไฟฟ้าแห่งหนึ่งในจังหวัดระยอง โดยภาพรวมและทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุดซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสมบัติ พุทธา (2556) ซึ่งทำการศึกษาวิจัย เรื่อง การรับรู้ความสำคัญในมิติคุณภาพบริการของห้องปฏิบัติการสอบเทียบเครื่องมือวัด ผลการวิจัยพบว่า ระดับการรับรู้ถึงคุณภาพการบริการของห้องปฏิบัติการสอบเทียบเครื่องมือวัด อยู่ระดับมากที่สุด เช่นกัน

2. จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสมรรถนะที่มีอยู่ตามค่านิยมขององค์กรของผู้ปฏิบัติงาน กลุ่มโรงไฟฟ้าแห่งหนึ่งในจังหวัดระยอง พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องมาจาก ผู้ปฏิบัติงานมีความพร้อมที่จะเริ่มปฏิบัติงานกับเพื่อนร่วมงานด้วยความตั้งใจอยู่เสมอ มีความเชื่อมั่นว่าเพื่อนร่วมงานทุกคนมีศักยภาพในการพัฒนาตนเองและสามารถที่จะพัฒนาได้ และมีความเต็มใจในการสนับสนุนให้เพื่อนร่วมงานประสบความสำเร็จในการทำงานตลอดจนเมื่อเกิด

ปัญหาจากการปฏิบัติงานพนักงานสามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างรวดเร็วทุกครั้ง ได้รับโอกาสจากองค์กรในการพัฒนาความรู้เพื่อการปฏิบัติงานอยู่เสมอ และสามารถปฏิบัติงานในหน้าที่ที่รับผิดชอบด้วยความชำนาญ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของธรรมรัตน์ อยู่พรต (2556) ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง ค่านิยมในการทำงานที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรของเจนเนอเรชั่นต่าง ๆ ผลการศึกษา พบว่า ค่านิยมในการทำงานทั้งเจนเนอเรชั่นวาย เจนเนอเรชั่นเอ็กซ์และเบบี้บูมเมอร์ส เป็นไปในรูปแบบ และทิศทางเดียวกัน คือ ค่านิยมด้านการเข้าใจผู้อื่นมากที่สุด รองลงมาคือ ค่านิยมด้านการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง ค่านิยมด้าน การพัฒนาตนเองและค่านิยมด้านการอนุรักษ์

3. จากผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสำคัญตามค่านิยมขององค์กร และสมรรถนะที่มีอยู่ตามค่านิยมขององค์กรของผู้ปฏิบัติงานในกลุ่มโรงไฟฟ้าแห่งหนึ่งในจังหวัดระยอง พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสำคัญตามค่านิยมขององค์กร กับสมรรถนะที่มีอยู่ตามค่านิยมขององค์กรของผู้ปฏิบัติงานในกลุ่มโรงไฟฟ้าแห่งหนึ่งในจังหวัดระยอง โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำถึงระดับสูง ($-0.13 < r < 0.76$) โดยด้านการมีทัศนคติที่ดีโดยความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสำคัญตามค่านิยมขององค์กร กับสมรรถนะที่มีอยู่ตามค่านิยมขององค์กรของผู้ปฏิบัติงานในกลุ่มโรงไฟฟ้าแห่งหนึ่งในจังหวัดระยองโดยรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวก ในระดับสูง ($r = 0.73$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสำคัญตามค่านิยมขององค์กร กับสมรรถนะที่มีอยู่ตามค่านิยมขององค์กรของผู้ปฏิบัติงานในกลุ่มโรงไฟฟ้าแห่งหนึ่งในจังหวัดระยอง พบว่า ความสัมพันธ์ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์กับสมรรถนะที่มีอยู่ ($r = 0.76$) เป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาคือ ความสัมพันธ์ด้านความเป็นมืออาชีพกับสมรรถนะที่มีอยู่ ($r = 0.69$) ด้านความร่วมมือกันกับสมรรถนะที่มีอยู่ ($r = 0.62$) และความสัมพันธ์ด้านการมีทัศนคติที่ดีกับสมรรถนะที่มีอยู่ ($r = 0.60$) ทั้งนี้เนื่องมาจากทั้งนี้เนื่องมาจากทั้งนี้เนื่องมาจากผู้ปฏิบัติงานมีความพร้อมที่จะเริ่มปฏิบัติงานกับเพื่อนร่วมงานด้วยความตั้งใจอยู่เสมอ มีความเชื่อมั่นว่าเพื่อนร่วมงานทุกคนมีศักยภาพในการพัฒนาตนเองและสามารถที่จะพัฒนาได้ และมีความเต็มใจในการสนับสนุนให้เพื่อนร่วมงานประสบความสำเร็จในการทำงานตลอดจนเมื่อเกิดปัญหาจากการปฏิบัติงานพนักงานสามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างรวดเร็วทุกครั้ง ได้รับโอกาสจากองค์กรในการพัฒนาความรู้เพื่อการปฏิบัติงานอยู่เสมอ และสามารถปฏิบัติงานในหน้าที่ที่รับผิดชอบด้วยความชำนาญ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐธิดา ชูเจริญพิพัฒน์ (2556) ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง วัฒนธรรมในองค์กรที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของพนักงานธนาคารไทยพาณิชย์ เขตนครสวรรค์ ผลการศึกษา พบว่า พนักงานมีความคิดเห็นต่อวัฒนธรรมองค์กรของพนักงานในระดับมาก โดยเรียงลำดับความคิดเห็นจากมากไปหาน้อยดังนี้ คือ วัฒนธรรมที่เน้นความมั่นคง วัฒนธรรมที่เน้นรายละเอียด วัฒนธรรมที่เน้นผลงาน วัฒนธรรมที่เน้นการปฏิบัติงานเป็นทีม วัฒนธรรมที่เน้นนวัตกรรม และการยอมรับความเสี่ยงวัฒนธรรมที่เน้นการแข่งขันและการเอาชนะคู่แข่งทางธุรกิจ นอกจากนี้ยังพบว่าพนักงานมีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานของพนักงานในระดับมาก โดยเรียงลำดับความคิดเห็นจากมากไปหาน้อยดังนี้ คือ ความก้าวหน้าในการปฏิบัติงาน ลักษณะการปฏิบัติงาน ขวัญและกำลังใจใน

การปฏิบัติงาน ความมั่นคงและความปลอดภัย ผู้บังคับบัญชา สภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน ความพึงพอใจในการทำงาน นโยบายและการบริหารงาน และความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ควรศึกษาประสิทธิผลของการรับรู้ความสำคัญและสมรรถนะที่มีอยู่ตามค่านิยมขององค์กรของการปฏิบัติงาน กรณีศึกษา: กลุ่มโรงไฟฟ้าแห่งหนึ่งในจังหวัดระยอง เพื่อพัฒนาต่อยอดการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์

2. ควรศึกษาผลของการรับรู้ความสำคัญและสมรรถนะที่มีอยู่ตามค่านิยมขององค์กร กรณีศึกษา: กลุ่มโรงไฟฟ้าแห่งหนึ่งในจังหวัดระยอง ในรูปแบบของการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อพัฒนาต่อยอดการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์

เอกสารอ้างอิง (References)

- กนกทิพย์ พัฒนาพัฑฒ์. (2551). *สถิติอ้างอิงเพื่อการวิจัยทางการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 2. ภาควิชา ประเมินผลและวิจัยการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ณัฐธิดา ชูเจริญพิพัฒน์. (2556). *วัฒนธรรมในองค์กรที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของพนักงานธนาคารไทยพาณิชย์ เขตนครสวรรค์*. การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
- ทรงพล ภูมิพัฒน์. (2541). *จิตวิทยาสังคม*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- ธรรมรัตน์ อยู่พรต. (2556). ค่านิยมในการทำงานที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรของเงินเนอเรนซ์ต่าง ๆ. *วารสารบริหารธุรกิจ*. 36(138), 40-62.
- วทันย สุวรรณเศรษฐ. (2545). *การรับรู้ระดับความสำคัญและความสามารถที่มีอยู่ด้านความฉลาดทางอารมณ์ของครูประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการพัฒนาศาสตร์มนุษย. โครงการบัณฑิตศึกษาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ศิริชัย พงษ์วิชัย. (2551). *การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยคอมพิวเตอร์*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. (2541). *การวิจัยธุรกิจ. กรุงเทพมหานคร: เพชรจรัสแสงแห่งโลกธุรกิจ*.
- สมบัติ พุทธา. (2556). *การรับรู้ความสำคัญในมิติคุณภาพบริการของห้องปฏิบัติการสอบเทียบเครื่องมือวัด*. การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สมยศ นาวิการ. (2541). *การบริหารเชิงกลยุทธ์และนโยบายเชิงธุรกิจ*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ตะวันออก.

Robbins, S. P. & Coulter, M. (2002). *Management* (7th ed). Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.

Steer, M. R. (1991). *Introduction to organization behavior*. New York: Harper Collin.

Yamane, T. (1967). *Statistic: An introductory analysis*. New York: Harper & row.

การจัดกิจกรรมให้ความรู้แก่ผู้ปกครองเด็กปฐมวัยโดยใช้หลักเข้าถึง เข้าร่วม และเข้าใจเพื่อส่งเสริมความเข้าใจและสร้างความตระหนักถึงความสำคัญ

ต่อการเตรียมความพร้อมของเด็กปฐมวัย

The Learning Activity Management for Childhood's Parents
Encourages Understanding and Realizing Important Thing
for Childhood's Preparation

เกสร กอกอง¹

Kasorn Kokong

บทคัดย่อ (Abstract)

งานวิจัยนี้เพื่อศึกษาความเข้าใจต่อการเตรียมความพร้อมของเด็กปฐมวัยจากการจัดกิจกรรมให้ความรู้แก่ผู้ปกครองเด็กปฐมวัยโดยใช้หลักเข้าถึง เข้าร่วม และเข้าใจ และเพื่อศึกษาความตระหนักถึงความสำคัญต่อการเตรียมความพร้อมของเด็กปฐมวัยจากการจัดกิจกรรมให้ความรู้แก่ผู้ปกครองเด็กปฐมวัยโดยใช้หลักเข้าถึง เข้าร่วม และเข้าใจ โดยกลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้ปกครองของเด็กปฐมวัย ระดับชั้นอนุบาล 1 -3 ในโรงเรียนอนุบาล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 5 โรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลคือแบบสอบถามความเข้าใจและความตระหนักต่อการเตรียมความพร้อมของเด็กปฐมวัย จำนวน 3 ตอน สถิติที่ใช้คือ การหาค่าความ สอดคล้องของแบบสอบถาม การหาค่าเฉลี่ยพื้นฐาน และการหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษาพบว่า ผู้ปกครองมีความเข้าใจและความตระหนักต่อการเตรียมความพร้อมของเด็กปฐมวัยจากการเข้าร่วมกิจกรรมให้ความรู้แก่ผู้ปกครองเด็กปฐมวัย โดยใช้หลักเข้าถึง เข้าร่วม และเข้าใจของผู้ปกครอง พบว่า ผู้ปกครองมีความเข้าใจและความตระหนักต่อการเตรียมความพร้อมของเด็กปฐมวัยอยู่ในระดับมาก โดยด้านความเข้าใจต่อการเตรียมความพร้อมของเด็กปฐมวัยเรื่องที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ เรื่องเข้าใจเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมของเด็กปฐมวัย และด้านความตระหนักถึงความสำคัญต่อการเตรียมความพร้อมของเด็กปฐมวัย พบว่า เรื่องที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ เรื่องการเข้าร่วมกิจกรรมทำให้ ทราบว่าเด็กปฐมวัยควรเตรียมความพร้อมเพราะอะไร อย่างไร

คำสำคัญ(Keywords): กิจกรรมให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง; เด็กปฐมวัย; ความเข้าใจ; ความตระหนัก; การเตรียมความพร้อม

Received: 2022-07-04 Revised: 2022-08-31 Accepted: 2022-08-31

¹ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม Faculty of Education, Phibunsongkhram Rajabhat University. Corresponding Author e-mail: kasorn.kakag@gmail.com

Abstract

The aim is to study the preparation of kindergarten students and to study the awareness of the importance of kindergarten students' preparation from educational activities which organized for their parents. The target group of this research is the parents of kindergarten students who is studying on level 1-3 under the office of basic education commission, Muang, Phitsanulok, for five schools. The tools are questionnaires of awareness on preparation understanding of kindergarten students for three parts. The statistics which were used are to find the consistency of the questionnaires, the basic average, and the standard deviation. The result showed that the parents have an understanding of the students' preparation from the activities that educated them. Their understanding is at a very good level. On the awareness of the importance of early childhood, found that participating activities is the highest average. It makes to know the preparation of early child.

Keywords: The Learning Activity Management; Childhood; Understanding; Realizing Important Thing; Preparation

บทนำ (Introduction)

การศึกษาที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาผู้เรียนทุกระดับให้มีความรู้ ความสามารถเพื่อ นำความรู้ความสามารถไปพัฒนาตนเองในการเรียนการศึกษาในระดับชั้นต่างๆ และใช้ความรู้ ความสามารถพัฒนา ชุมชน สังคม และประเทศชาติให้มีความเจริญรุ่งเรือง ซึ่งสอดคล้องกับ แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560 - 2579 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา,2017) ที่กล่าวว่า การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างคน สร้างสังคม และสร้างชาติ เป็นกลไกหลักในการพัฒนา กำลังคนให้มีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุขในกระแสการ เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกศตวรรษที่ 21 เนื่องจากการศึกษามีบทบาทสำคัญในการสร้าง ความได้เปรียบของประเทศเพื่อการแข่งขันและยืนหยัดในเวทีโลกภายใต้ระบบเศรษฐกิจและสังคมที่ เป็นพลวัต ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกจึงให้ความสำคัญและทุ่มเทกับการพัฒนาการศึกษาเพื่อพัฒนา ทรัพยากรมนุษย์ของตน

การจัดการศึกษาที่สำคัญระดับหนึ่งคือ ระดับปฐมวัยที่มีหน้าที่อบรมเลี้ยงดู และจัดการ ศึกษาให้แก่เด็กปฐมวัยที่เปรียบเสมือนรากแก้วของชีวิต เด็กทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการอบรมเลี้ยงดู และการส่งเสริมพัฒนาการตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ตลอดจนได้รับการจัดประสบการณ์ การเรียนรู้ที่เหมาะสม ด้วยปฏิสัมพันธ์ที่ีระหว่างเด็กกับพ่อแม่ เด็กกับผู้สอน เด็กกับผู้เลี้ยงดู หรือผู้ ที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดู การพัฒนา และให้การศึกษาแก่เด็กปฐมวัย เพื่อให้เด็กมีโอกาส พัฒนาตนเองตามลำดับขั้นของพัฒนาการทุกด้าน อย่างเป็นองค์รวม มีคุณภาพ และเต็มตาม ศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ,2017) และการจัดการศึกษาปฐมวัยมีหลักการสำคัญในการให้สังคม

ชุมชน มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและกระจายอำนาจการศึกษาลงไปยังท้องถิ่นโดยตรง โดยเฉพาะสถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ซึ่งเป็นผู้จัดการศึกษาในระดับนี้ ดังนั้น เพื่อให้ผลผลิตทางการศึกษาปฐมวัยมีคุณภาพตามมาตรฐาน คุณลักษณะที่พึงประสงค์และสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและสังคม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2017) และพระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย (2019) หมวด 1 มาตรา 7 กำหนดว่า บิดา มารดา และผู้ปกครองมีหน้าที่จัดให้เด็กปฐมวัยซึ่งอยู่ในความดูแลได้รับการพัฒนาตามแนวปฏิบัติที่ดีเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย และ ในหมวด 4 การพัฒนาเด็กปฐมวัย ในมาตรา 27 ข้อ 1 กล่าวว่า ให้ความรู้ ส่งเสริมทักษะ และสร้างเสริมเจตคติที่ดีแก่ผู้ดูแลเด็กปฐมวัยและบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัยในเรื่องการพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างทั่วถึง ซึ่งปัจจุบันพ่อแม่ ผู้ปกครองเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการอบรม เลี้ยงดูและส่งเสริมการศึกษาของบุตรหลาน และเพื่อช่วยบุตรหลานของตนเองในการศึกษา โดยผู้ปกครองควรศึกษาและทำความเข้าใจหลักสูตรของการศึกษาทั้งสองระดับ จัดหาหนังสือ อุปกรณ์ที่เหมาะสมกับวัยเด็ก มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับบุตรหลาน ให้ความรัก ความเอาใจใส่ ดูแลบุตรหลานอย่างใกล้ชิด จัดเวลาในการทำกิจกรรมร่วมกับบุตรหลาน เช่น เล่านิทาน อ่านหนังสือร่วมกัน สนทนาพูดคุย ซักถามปัญหาในการเรียน ให้การเสริมแรงและให้กำลังใจ ร่วมมือกับผู้สอนและสถานศึกษาในการช่วยเตรียมตัวบุตรหลาน เพื่อช่วยให้บุตรหลานปรับตัวได้ดีขึ้น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2017) แต่ปัจจุบันผู้ปกครองมีค่านิยมที่คาดหวังคือ ให้เด็กปฐมวัยไม่ว่าระดับอายุใดให้อ่านออก เขียนได้ ซึ่งนานวันไปความเข้าใจผิดยิ่งมากขึ้น และความต้องการในเชิงวิชาการต่อเด็กปฐมวัยส่งผลให้โรงเรียนเกิดการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยที่ผิดเพี้ยนไปเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของผู้ปกครอง ซึ่งแท้ที่จริงแล้วเด็กปฐมวัยควรได้รับการเตรียมความพร้อมเกี่ยวกับพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ก่อน การเขียน อ่าน และค่านิยมนี้ได้แผ่ขยายเป็นวงกว้างมากขึ้นซึ่งส่งผลต่อภาวะไม่พร้อมของเด็กปฐมวัยต่อการเร่งเรียนเขียนอ่าน เพราะการเร่งเรียนเขียนอ่านผลของมันก็คือ ถ้าเกิดความเครียดยาวนานติดต่อกัน คอร์ติโซลที่เพิ่มขึ้นจะทำลายเซลล์สมอง และก่อให้เกิดปัญหาต่อกระบวนการเรียนรู้ของเด็ก ซึ่งสอดคล้องกับ Kriengsak Chareonwongsak (2008) กล่าวว่า สภาพความเป็นจริง トラบไตที่พ่อแม่หรือผู้ปกครอง ยังคงคาดหวังให้บุตรหลานของตนเองมีความสามารถด้านวิชาการ เพื่อแข่งขันสู่ระบบการศึกษาขั้นพื้นฐาน คงไม่สามารถห้ามการจัดการสอนที่เน้นวิชาการให้เด็กปฐมวัยได้ ทั้ง ๆ ที่จะส่งผลกระทบต่อเด็กคือ ความเครียด เนื่องจาก เด็กปฐมวัยจำนวนไม่น้อยที่ไม่พร้อมสำหรับการพัฒนาทักษะการอ่าน การเขียน และคณิตศาสตร์ จนส่งผลเสียไปสู่พัฒนาการด้านอื่น ๆ แต่ในกรณีที่เด็กปฐมวัยบางคนมีศักยภาพในการเรียนรู้เกินวัย สามารถสนับสนุนการเรียนรู้ในด้านวิชาการได้ แต่ไม่ควรทิ้งการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมการเล่น และการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น เพราะสำคัญต่อการพัฒนาด้านจิตใจ อารมณ์ และสังคมของเด็กในอนาคต และนักวิชาการและนักจิตวิทยาในสหรัฐฯ หลายท่าน ออกมาแสดงความเห็นว่าการเร่งพัฒนาทักษะวิชาการเด็กปฐมวัยเร็วเกินไป เป็นเรื่องที่ไม่เหมาะสม เนื่องจากไม่สอดคล้องกับธรรมชาติของเด็กวัยนี้

ดังนั้นผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาปฐมวัยจึงควรตระหนักถึงความสำคัญในการให้ความรู้ ความเข้าใจแก่ผู้ปกครองในการพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างถูกต้องเหมาะสม เพราะการพัฒนาเด็กอย่างมีคุณภาพต้องอาศัยความร่วมมือของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับเด็ก การมีส่วนร่วมของครอบครัว สถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย และชุมชนเพื่อพัฒนาเด็กร่วมกัน โดยการดูแลพัฒนาและการจัดการศึกษาให้แก่เด็กปฐมวัยนั้น ต้องอาศัยความรู้ความเข้าใจและการส่งเสริมสนับสนุนซึ่งกันและกันของทุกฝ่าย ซึ่งพ่อแม่ ผู้ปกครองรวมทั้งบุคคลในครอบครัวเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดเด็กมากที่สุด และครอบครัวเป็นจุดเริ่มต้นในการเรียนรู้ของเด็ก โดยสถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยจะเป็นส่วนสำคัญที่ดูแลและพัฒนาเด็ก ซึ่งไม่เพียงแต่การทำงานกับเด็กเท่านั้น แต่ยังต้องมีการทำงานร่วมกับครอบครัว และชุมชนที่มีรูปแบบต่างๆ เพื่อการพัฒนาเด็กร่วมกัน ทั้งในการจัดโปรแกรมการให้การศึกษาผู้ปกครอง และการจัดอบรมผู้ปกครองในการดูแลและพัฒนาเด็ก (กระทรวงศึกษาธิการ, 2017)

จากเหตุผลและความสำคัญดังกล่าวผู้วิจัยจึงเล็งเห็นความสำคัญในการให้ความรู้แก่ผู้ปกครองเด็กปฐมวัยเพื่อ ส่งเสริมความเข้าใจและสร้างความตระหนักถึงความสำคัญต่อการเตรียมความพร้อมของเด็กปฐมวัย เพื่อให้ผู้ปกครองสามารถส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยได้สอดคล้องกับหลักการการศึกษาปฐมวัยและสามารถส่งเสริมพัฒนาการและศักยภาพของเด็กปฐมวัยได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษาความเข้าใจต่อการเตรียมความพร้อมของเด็กปฐมวัยจากการจัดกิจกรรมให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง เด็กปฐมวัย
2. เพื่อศึกษาความตระหนักถึงความสำคัญต่อการเตรียมความพร้อมของเด็กปฐมวัยจากการจัดกิจกรรมให้ความรู้แก่ผู้ปกครองเด็กปฐมวัย

สมมติฐานการวิจัย (Research Hypothesis)

1. จากการจัดกิจกรรมให้ความรู้แก่ผู้ปกครองเด็กปฐมวัยพบว่าผู้ปกครองเกิดความเข้าใจต่อการเตรียมความพร้อมของเด็กปฐมวัยดีขึ้น
2. จากการจัดกิจกรรมให้ความรู้แก่ผู้ปกครองเด็กปฐมวัย พบว่าผู้ปกครองเกิดความตระหนักถึงความสำคัญต่อการเตรียมความพร้อมของเด็กปฐมวัย ในระดับดี

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

วิธีการดำเนินการวิจัยฉบับนี้ ใช้การวิจัยเชิงปริมาณ(Quantitative) คือการสำรวจความคิดเห็นโดยใช้แบบสอบถาม

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ในการศึกษาครั้งนี้ใช้กลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้ปกครองของเด็กปฐมวัย ระดับชั้นอนุบาล 1 -3 ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดกรมการปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพิษณุโลก และจังหวัดสุโขทัย

จำนวน 4 ศูนย์ ได้แก่ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลหัวรอศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลไกรนอก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านแม่ทุเลา และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลท่าทอง โดยผู้วิจัยใช้วิธีเจาะจงกลุ่มเป้าหมายจากความพร้อมและความต้องการของกลุ่มผู้ปกครอง เนื่องจากศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดกรมการปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพิษณุโลกและจังหวัดสุโขทัยมีจำนวนมาก และผู้ปกครองบางแห่งติดภารกิจ

เครื่องมือการวิจัย

แบบสอบถามความเข้าใจและความตระหนักรู้ต่อการเตรียมความพร้อมของเด็กปฐมวัย จากการจัดกิจกรรมให้ความรู้แก่ผู้ปกครองเด็กปฐมวัย โดยใช้หลักเข้าถึง เข้าร่วม และเข้าใจ โดยแบบสอบถามเป็นลักษณะให้ทำเครื่องหมาย ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของผู้ปกครองมากที่สุด และเป็นแบบประมาณค่า 5 ระดับ พร้อมบันทึกข้อเสนอแนะ ประกอบด้วย 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความเข้าใจต่อการเตรียมความพร้อมของเด็กปฐมวัย

ตอนที่ 3 ความตระหนักรู้ต่อการเตรียมความพร้อมของเด็กปฐมวัย

การรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลโดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยประสานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกลุ่มเป้าหมาย และส่งหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล และจัดกิจกรรม
2. ประสาน และวางแผนร่วมกับครูประจำชั้นแต่ละชั้นของทุกศูนย์ และสำรวจข้อมูลพื้นฐานของผู้ปกครองก่อนกำหนดเนื้อหาและกิจกรรม
3. ออกแบบกิจกรรมเพื่อให้สอดคล้องกับผู้ปกครองแต่ละศูนย์ และนัดหมายกับผู้ปกครองเพื่อเข้าร่วมกิจกรรมให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง
4. ดำเนินการจัดกิจกรรมในช่วงเดือนกันยายนถึงเดือนมีนาคม 2561 ในช่วงเวลา 8.30 – 11.00 น. โดยดำเนินการเดือนละ 1 ครั้ง โดยจัดกิจกรรมศูนย์ละ 2 ครั้ง รวมทั้งสิ้น 8 ครั้ง
5. เมื่อเสร็จสิ้นกิจกรรมแต่ละครั้งได้แจกแบบสอบถามความเข้าใจและความตระหนักรู้ต่อการเตรียมความพร้อมของเด็กปฐมวัยแก่ผู้ปกครอง รวมทั้งสิ้น 8 ครั้ง

การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การหาค่าเฉลี่ยพื้นฐาน(Mean) หาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน(Standard deviation) และหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของข้อคำถามในแบบสอบถาม

ผลการวิจัย (Research Results)

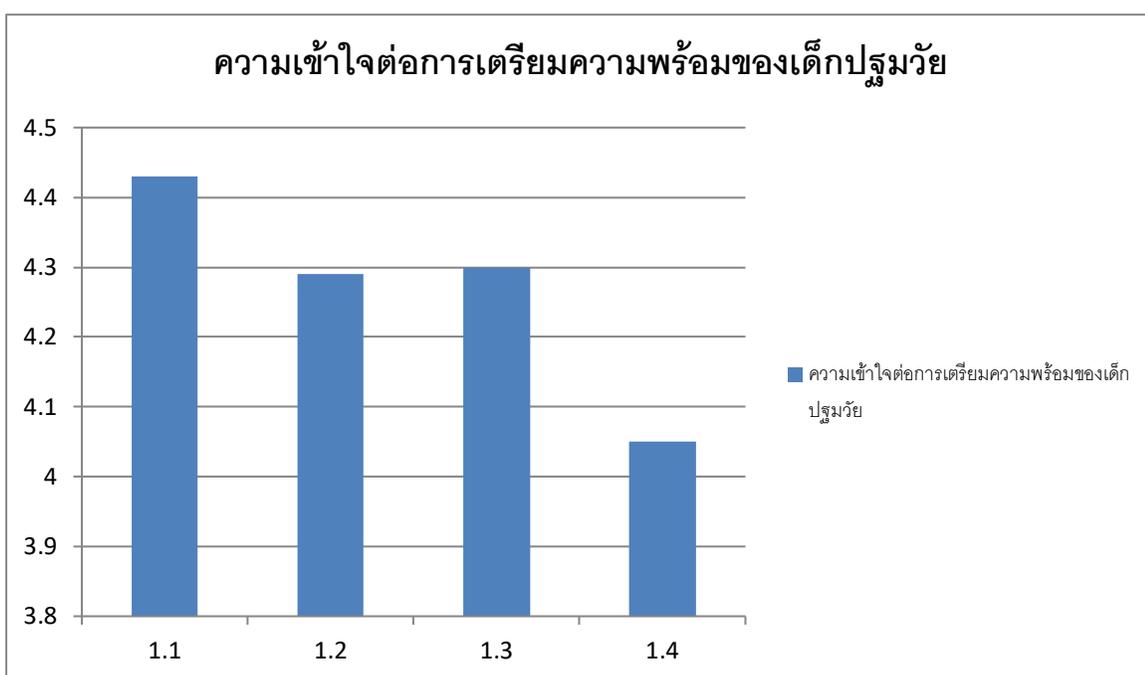
วิเคราะห์จากแบบสอบถามผู้ปกครองกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งเมื่อได้ข้อมูลแล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ และแปลผลต่อไป

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ความเข้าใจและความตระหนักต่อการเตรียมความพร้อมของเด็กปฐมวัย

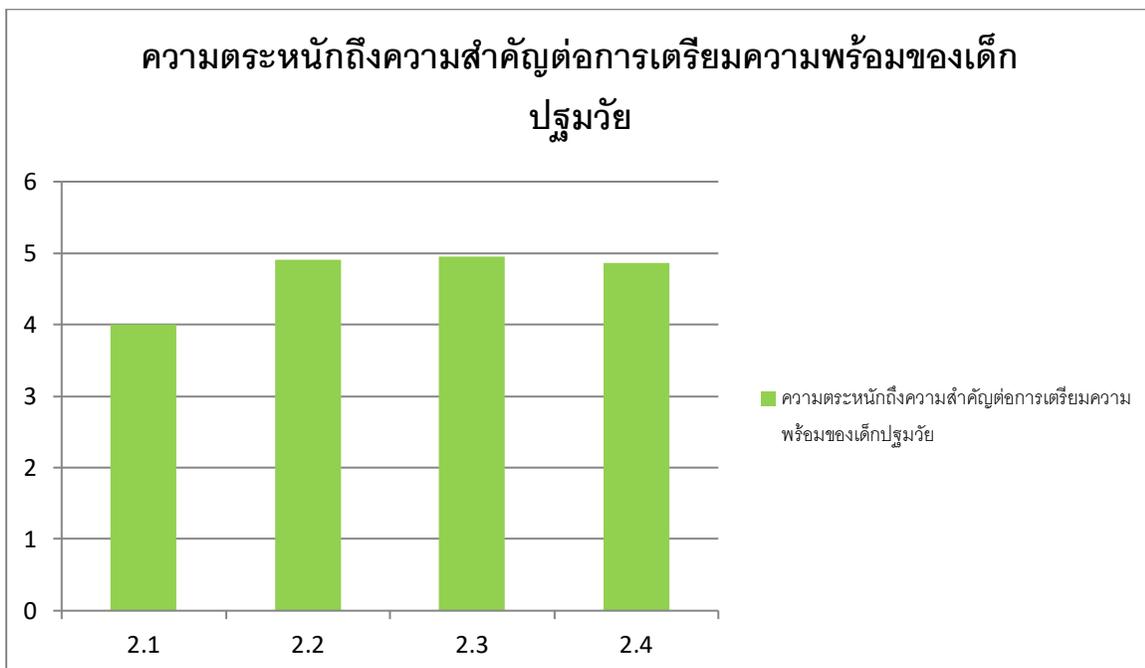
รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. ความเข้าใจต่อการเตรียมความพร้อมของเด็กปฐมวัย			
1.1 เข้าใจเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมของเด็กปฐมวัย	4.43	0.51	มาก
1.2 สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปเตรียมความพร้อมเด็กปฐมวัยได้	4.29	0.72	มาก
1.3 ได้รับความรู้เกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมของเด็ก ปฐมวัยมากกว่าเดิม	4.30	0.71	มาก
1.4 เด็กปฐมวัยควรได้รับการพัฒนาทั้ง 4 ด้านก่อน	4.05	0.59	มาก
2. ความตระหนักถึงความสำคัญต่อการเตรียมความพร้อม ของเด็กปฐมวัย			
2.1 เห็นความสำคัญของเด็กปฐมวัยมากขึ้น	4.00	0.63	มาก
2.2 เด็กปฐมวัยควรได้รับการเตรียมความพร้อมมากกว่าวิชาการ	4.90	0.37	มาก
2.3 การเข้าร่วมกิจกรรมทำให้ทราบว่าเด็กปฐมวัยควรเตรียม ความพร้อมเพราะอะไรอย่างไร	4.95	0.36	มาก
2.4 โรงเรียนที่จะเลือกให้ลูก หลานก่อนคือโรงเรียนที่เตรียม ความพร้อมให้เด็ก	4.86	0.44	มาก
รวม	4.69	0.49	มาก

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ความเข้าใจและความตระหนักต่อการเตรียมความพร้อมของเด็กปฐมวัยจากการเข้าร่วมกิจกรรมให้ความรู้แก่ผู้ปกครองเด็กปฐมวัย โดยใช้หลักเข้าถึง เข้าร่วม และเข้าใจ ของผู้ปกครอง พบว่า ผู้ปกครองมี ความเข้าใจและความตระหนักต่อการเตรียมความพร้อมของเด็กปฐมวัยอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 4.69 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D) เท่ากับ 0.49 เมื่อวิเคราะห์รายด้าน พบว่า ด้านความเข้าใจต่อการเตรียมความพร้อมของเด็กปฐมวัยเรื่องที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ เรื่องเข้าใจเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมของเด็กปฐมวัยโดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) มากที่สุดคือ 4.43 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D) เท่ากับ 0.51 ซึ่ง

อยู่ใน ระดับมาก รองลงมาคือ เรื่องได้รับความรู้เกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมของเด็ก ปฐมวัย มากกว่าเดิม โดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) มากที่สุดคือ 4.30 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D) เท่ากับ 0.71 ซึ่งอยู่ในระดับมาก และด้านความตระหนักถึงความสำคัญต่อการเตรียมความพร้อมของเด็ก ปฐมวัย พบว่า เรื่องที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ เรื่องการเข้าร่วมกิจกรรมทำให้ ทราบว่าเด็กปฐมวัยควร เตรียมความพร้อมเพราะอะไร อย่างไร โดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) มากที่สุดคือ 4.95 และค่าส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน(S.D) เท่ากับ0.36 ซึ่งอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ เรื่องเด็กปฐมวัยควรได้รับการเตรียม ความพร้อมมากกว่า วิชาการโดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) มากที่สุดคือ 4.90 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) เท่ากับ0.37 ซึ่งอยู่ในระดับมาก สามารถแสดงผลการวิเคราะห์เป็นแผนภูมิได้ดังนี้



ภาพประกอบที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความเข้าใจต่อการเตรียมความพร้อมของเด็กปฐมวัย



ภาพประกอบที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความตระหนักถึงความสำคัญต่อการเตรียมความพร้อมของเด็กปฐมวัย

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมให้ความรู้แก่ผู้ปกครองเด็กปฐมวัย โดยใช้หลักเข้าถึง เข้าร่วม และเข้าใจผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

ผลการวิเคราะห์ความเข้าใจและความตระหนักต่อการเตรียมความพร้อมของเด็กปฐมวัยจากการเข้าร่วมกิจกรรมให้ความรู้แก่ผู้ปกครองเด็กปฐมวัย โดยใช้หลักเข้าถึง เข้าร่วม และเข้าใจของผู้ปกครอง พบว่า ผู้ปกครองมีความเข้าใจและความตระหนักต่อการเตรียมความพร้อมของเด็กปฐมวัยอยู่ในระดับมาก สอดคล้องตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ โดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 4.69 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) เท่ากับ 0.49 เมื่อวิเคราะห์รายด้านพบว่า

ด้านความเข้าใจต่อการเตรียมความพร้อมของเด็กปฐมวัยเรื่องที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ เรื่องเข้าใจเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมของเด็กปฐมวัยโดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) มากที่สุดคือ 4.43 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) เท่ากับ 0.51 ซึ่งอยู่ใน ระดับมาก รองลงมาคือ เรื่องได้รับความรู้เกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมของเด็ก ปฐมวัยมากกว่าเดิม โดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) มากที่สุดคือ 4.30 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) เท่ากับ 0.71 ซึ่งอยู่ในระดับมาก เนื่องจากวิทยากรเป็นนักศึกษาและเป็นคนในท้องถิ่น และมีการใช้ภาษาท้องถิ่นเดียวกันส่งผลให้ผู้ปกครองไม่กดดันหรือมีช่องว่างมากเกินไปทำให้การบรรยายและการทำกิจกรรมเป็นกันเอง อีกทั้งนักศึกษามีจำนวนมากสามารถดูแลผู้ปกครองได้อย่างทั่วถึง ซึ่งเป็นหลักของการเข้าถึง ผู้ปกครองได้มีโอกาสเข้าร่วม

กิจกรรมอย่างทั่วถึง และผู้ปกครองได้เข้าร่วมกิจกรรมอย่างสมัครใจ อีกทั้งผู้ปกครองร่วมกิจกรรมอย่างสบายใจเพราะวิทยากรเป็นนักศึกษาเปรียบเสมือนลูกหลานจึงทำให้ผู้ปกครองกล้าพูด กล้าถาม หรือแสดงความคิดเห็น กิจกรรมภาคปฏิบัติเป็นกิจกรรมง่ายๆ น่าสนใจ ผู้ปกครองสนุกในการปฏิบัติ และอยากสอนลูกหลานได้ทำเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมแก่เด็กปฐมวัย ซึ่งเป็นหลักของการเข้าร่วม ส่งผลให้ผู้ปกครองรับความรู้และทำกิจกรรมอย่างเข้าใจ และเข้าใจต่อการเตรียมความพร้อมของเด็กปฐมวัย ซึ่งเป็นหลักของการเข้าใจ สอดคล้องกับ บุษผา เรืองรอง (Ruangrong, 1995) ที่กล่าวว่า การบรรยายหรือการให้ความรู้แก่ผู้ปกครองควรเริ่มต้นด้วยความเป็นมิตร มีความจริงใจ ใช้ภาษาง่ายๆ สอดคล้องกับภูมิหลังของพ่อ แม่ผู้ปกครองแต่ละคน หลีกเลียงศัพท์เทคนิคที่เข้าใจยาก และใช้เฉพาะวงการใดวงการหนึ่ง สื่อการสอนจะช่วยให้พ่อ แม่ ผู้ปกครองเข้าใจเนื้อหาสาระดีขึ้น ไม่ควรเคร่งเครียดที่ดำเนินการสอนตามแผนมากเกินไป แม้จะมีการวางแผนไว้รอบครบแล้วก็ตาม แต่ควรมีการยืดหยุ่นเพื่อปรับปรุงเปลี่ยนแปลงได้ตามสถานการณ์ ผู้ให้การศึกษาจะต้องเป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีความสุภาพ อ่อนน้อม เปิดผยและเป็นกันเองเป็นยุทธวิธีที่จะช่วยให้ติดต่อกับพ่อ แม่ ผู้ปกครองประสบผลสำเร็จ

ด้านความตระหนักถึงความสำคัญต่อการเตรียมความพร้อมของเด็กปฐมวัย พบว่า เรื่องที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ เรื่องการเข้าร่วมกิจกรรมทำให้ ทราบว่าเด็กปฐมวัยควรเตรียมความพร้อม เพราะอะไร อย่างไร โดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) มากที่สุดคือ 4.95 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D) เท่ากับ 0.36 ซึ่งอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ เรื่องเด็กปฐมวัยควรได้รับการเตรียมความพร้อม มากกว่าวิชาการโดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) มากที่สุดคือ 4.90 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D) เท่ากับ 0.37 ซึ่งอยู่ในระดับมาก เนื่องจาก ผู้ปกครองได้รับทราบเนื้อหาและความสำคัญของการเตรียมความพร้อมของเด็กปฐมวัยจากเนื้อหาที่บรรยายก่อนการปฏิบัติซึ่งวิทยากรบรรยายแบบเป็นกันเอง การจัดเตรียมความพร้อมเข้าใจง่าย เพราะมีการเปรียบเทียบผลของการจัดการเรียนการสอนแบบเน้นวิชาการและแบบการเตรียมความพร้อมแบบรูปภาพ และเหตุการณ์ต่างๆ เพื่อให้ผู้ปกครองทราบถึงผลกระทบของการจัดการศึกษาหรือการส่งเสริมความพร้อมที่ไม่ถูกต้อง และเพื่อให้ สอดคล้องกับสภาพการเรียนรู้ของผู้ปกครองและสื่อให้เห็นภาพผลกระทบชัดเจนซึ่งสามารถเข้าถึง ผู้ปกครองได้ นอกจากนี้ผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมอภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและเสนอแนวทาง แก้ปัญหาพฤติกรรมของเด็กปฐมวัย และสามารถปฏิบัติตามได้ โดยผู้ปกครองมีการแสดงออกทาง สีหน้า แววตา การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของเด็กปฐมวัย และความตระหนักถึง ความสำคัญต่อการเตรียมความพร้อมของเด็กปฐมวัย โดยผู้ปกครองได้มีความประทับใจกิจกรรมที่ ต่างๆที่เข้าร่วม คือ กิจกรรมไก่อกระต่าก 2. กิจกรรมช่างน้อยออมสิน 3. กิจกรรมประดิษฐ์ Box ธรรมชาติ และแสดงความคิดเห็นว่า น่าจะนำเด็กอนุบาลมาร่วมกิจกรรมด้วย ควรมีการประกวด ผลงานของผู้ปกครอง และอยากให้มีการมีกิจกรรมดีๆเช่นนี้อีกทุกปี ซึ่งความคิดเห็น และการแสดงออก ของผู้ปกครองทำให้เห็นความสอดคล้องการการประเมินหรือการตอบแบบสอบถาม ซึ่งความ ตระหนักถึงความสำคัญต่อการเตรียมความพร้อมของเด็กปฐมวัยของผู้ปกครองแสดงให้เห็นถึงการ เรียนรู้จากกิจกรรมที่จัด โดยสมองสามารถเรียนรู้กับสถานการณ์หลายๆแบบพร้อมๆกัน โดยการ

เชื่อมโยงเข้าด้วยกัน การทำเช่นนี้ได้เป็นเพราะระบบการทำงานของสมองที่ซับซ้อน มีหลายชั้นหลายระดับ และทำงานเชื่อมโยงกันเนื่องจากมี เครือข่ายในสมองเชื่อมโยงเซลล์สมองถึงกันหมด เครือข่ายเส้นใยสมองเหล่านี้เมื่อถูกสร้างขึ้นแล้ว ดูเหมือนว่าจะอยู่ไปอีก นานไม่มีสิ้นสุด ช่วยให้สมองสามารถรับรู้และเรียนรู้ได้ทั้งในส่วนย่อยและส่วนรวม สามารถคิดค้นหาความหมาย คิดหา คำตอบให้กับคำถามต่าง ๆ ของการเรียนรู้และพัฒนาความคิดใหม่ ๆ ออกมาได้ อีกด้วย (ศันสนีย์ ฉัตรคุปต์; และอุษา ชูชาติ, 2002) และเออร์วิน (Ervin, 1976, อ้างถึงใน วัลภา พรหมฤทธิ์, 2007) กล่าวว่าการพัฒนาแบบมีส่วนร่วมว่า คือ กระบวนการให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วม เกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนา ร่วมคิด ตัดสินใจ แก้ปัญหาของตนเอง เน้นการมีส่วนร่วม ใช้ความคิดสร้างสรรค์ และความชำนาญ ของประชาชนแก้ไขปัญหาาร่วมกัน การใช้วิทยาการที่เหมาะสมให้การสนับสนุนติดตามผลการ ปฏิบัติงานขององค์กร เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเท่าเทียมกัน

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 โรงเรียนหรือสถานศึกษาที่มีการจัดการศึกษาระดับชั้นอนุบาลควรมีการนำหลักการจากงานวิจัยไปใช้ เพื่อให้ผู้ปกครองได้เข้าใจ เกิดความตระหนักและให้ความสำคัญกับการเตรียมความพร้อมของเด็กปฐมวัยมากขึ้น โดยการนำวิธีการหรือกิจกรรมไปใช้ ควรศึกษาบริบท หรือพื้นฐานของผู้ปกครองของเด็กปฐมวัยที่นั้นๆ ก่อน และควรมีการให้ความรู้และจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับผู้ปกครองจากนามธรรมเป็นรูปธรรมเพื่อให้สอดคล้องและส่งผลให้การจัดกิจกรรมมีประสิทธิภาพมากขึ้น

1.2 จากผลการวิจัยโรงเรียนหรือสถานศึกษาระดับปฐมวัยควรเร่งสร้างความเข้าใจและให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่ต้องการให้ความรู้กับผู้ปกครองเพื่อไม่ก่อให้เกิดค่านิยมที่ผิด และเกิดปัญหาจากการที่ส่งเสริมพัฒนาการเด็กในทางที่ผิดเพี้ยน โดยจากผลการวิจัยผู้ปกครองมีความอ่อนไหวทางอารมณ์และความคิด ถ้าใช้ภาษาที่เข้าใจยาก หรือมีความรุนแรงอาจส่งผลกระทบต่อทัศนคติและการรับรู้ ดังนั้นผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยและผู้ที่มีหน้าที่ให้ความรู้แก่ผู้ปกครองควรใช้ภาษาต่างๆ เข้าใจง่าย เป็นผู้ให้ความรู้หรือนำกิจกรรมควรมีบุคลิกภาพที่เป็นกันเอง เพื่อให้ผู้ปกครองเข้าถึงง่าย และเปิดใจรับความรู้

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาเปรียบเทียบการจัดกิจกรรมให้ความรู้แก่ผู้ปกครองเด็กปฐมวัยโดยใช้หลักเข้าถึง เข้าร่วม และเข้าใจเพื่อส่งเสริมความเข้าใจและสร้างความตระหนักถึงความสำคัญต่อการเตรียมความพร้อมของเด็กปฐมวัยในบริบทที่แตกต่างกัน

2.2 ควรศึกษาเปรียบเทียบการจัดกิจกรรมให้ความรู้แก่ผู้ปกครองเด็กปฐมวัยโดยใช้หลักเข้าถึง เข้าร่วม และเข้าใจเพื่อส่งเสริมความเข้าใจและสร้างความตระหนักถึงความสำคัญต่อการเตรียมความพร้อมของเด็กปฐมวัยกับการจัดกิจกรรมรูปแบบอื่นที่แตกต่างกัน

เอกสารอ้างอิง (References)

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2017). *หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- พระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย. (2002). *ราชกิจจานุเบกษา* เล่ม 136 ตอนที่ 56 ก, 30 เมษายน 2002.
- วัลภา พรหมฤทธิ์. (2007). การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนระดับประถมศึกษาในการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ อำเภอพรหมคีรี จังหวัดนครศรีธรรมราช. การศึกษาอิสระสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- คันสนีย์ ฉัตรคุปต์ และอุษา ชูชาติ. (2007). *ฝึกสมองให้คิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ*. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2017). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560-2579*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- Bubpha Ruangroung. (1995). *การให้การศึกษแก่พ่อแม่เด็กปฐมวัย*. นครศรีธรรมราช: พิมพ์ลักษณ์.
- Kriengsak Chareonwongsak. (2008). *สร้างเครือข่ายร่วมมือพัฒนาเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: drdan.

การพัฒนาแบบการสอนภาษาไทย เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่าน
จับใจความสำคัญ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

Developing an Instructional Model for Improving Comprehensive
Abilities in Thai of 6th Grade Students

มยุรา ศรีส่อง¹

Mayura Srishong

บทคัดย่อ (Abstract)

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีจุดประสงค์ 1. เพื่อศึกษาความต้องการพัฒนาการสอนการอ่านจับใจความสำคัญ 2. เพื่อพัฒนาแบบการสอนภาษาไทยเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำคัญ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีคุณภาพตามเกณฑ์ 80/80 3. เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการสอนภาษาไทยเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำคัญ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านแดงโนนสว่าง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 14 คน ซึ่งได้มาด้วยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบ t-test ผลการศึกษาพบว่า 1. การศึกษาความต้องการพัฒนาการสอนการอ่านจับใจความสำคัญพบว่า ความต้องการพัฒนาการด้านการอ่านอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.57 และเมื่อเรียงลำดับพบว่า ครูและนักเรียนมีความต้องการพัฒนาในเรื่องการอ่านจับใจความสำคัญในเรื่องการอ่านจับใจความสำคัญจากสื่อต่าง ๆ อ่านออกเสียงบทร้อยแก้วและบทร้อยกรอง อ่านออกเสียงคำ คำคล้องจอง ข้อความ เรื่องสั้น ๆ การอ่านงานเขียนเชิงอธิบาย คำสั่ง ข้อเสนอแนะ การอ่านตามความสนใจ เช่นหนังสือนอกเวลา และการอ่านข้อมูลจากแผนผัง แผนที่ แผนภูมิ และกราฟ ตามลำดับ 2. การพัฒนาแบบการสอนภาษาไทยเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำคัญ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการสอนภาษาไทยเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำคัญ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ผู้ศึกษาพัฒนาขึ้น มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเท่ากับ 4.52 3. ผลการใช้รูปแบบการสอนภาษาไทยเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำคัญ สำหรับนักเรียนชั้น

Received: 2022-07-19 Revised: 2022-08-20 Accepted: 2022-08-26

¹ ครูวิทยฐานะครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านแดงโนนสว่าง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด Senior Professional Level, Bandangnonsawang School Roi Et Elementary Education Area District Office 1, Mueang Roi Et District, Roi Et Province. Corresponding Author e-mail: local.innovation.soc@gmail.com

ประถมศึกษาปีที่ 6 3.1 ผลการหาประสิทธิภาพของรูปแบบการสอนภาษาไทยเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำคัญ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 39 คน พบว่า ประสิทธิภาพโดยรวมรูปแบบการสอนภาษาไทยเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านจับใจความ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 (E_1/E_2) มีค่าเท่ากับ 83.43 /81.67 3.2 ผลการเปรียบเทียบด้านการอ่านจับใจความสำคัญ ก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 12.64 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.08 และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 24.50 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.76 และค่า t-test เท่ากับ 28.045 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3.3 ผลศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยรูปแบบการสอนภาษาไทย เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำคัญ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$)

คำสำคัญ (Keywords): การพัฒนารูปแบบการสอน; ความสามารถด้านการอ่าน

Abstract

The objectives of the research were: to study needs for improving comprehensive abilities, to design and develop an instructional model for improving comprehensive abilities in Thai language of 6th grade students based on the 80/80 standardized criteria efficiency, and to assess the model for improving comprehensive abilities in Thai language of 6th grade students. The sample subjects of the study were fourteen 6th grade students in the second semester of 2019. They were selected by cluster random sampling. The statistics used were percentage, mean, standard deviation and t-test. Results of the research were as follows: 1. The study showed that the instructional model for improving comprehensive abilities in Thai language of 6th grade students consisted of six major components: 1) basic concepts and theories, 2) learning objectives, 3) four learning step: create experiences, read, exchange learning and evaluation, 4) social system, 5) responsiveness or reflection and 6) a support system. 2. The appropriateness of the model for improving comprehensive abilities in Thai language of 6th grade students was at the highest level ($\bar{X} = 4.52$). 3. The research results after implementing the model with thirty nine 6th grade students were as follows: 3.1 The efficiency of the instructional model for improving comprehensive abilities in Thai language of 6th grade students was 83.43 /81.67. 3.2 The average pretest score of the students for improving comprehensive abilities in Thai language of 6th grade students was 12.64 points, and the average posttest score of the students for improving comprehensive abilities in Thai language of 6th grade students was 24.50 points. The posttest score

of the students for improving comprehensive abilities in Thai language of 6th grade students was significantly higher than that of the pretest score at the .05 level 3.3 The overall satisfaction of the students with the instructional model for improving comprehensive abilities in Thai language was at the highest level ($\bar{X} = 4.60$).

Keywords: Developing an Instructional Model; Improving Comprehensive Abilities

บทนำ (Introduction)

ภาษาเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการติดต่อสื่อสารของคนไทย ภาษาไทยในฐานะที่เป็นวิชาพื้นฐานของการศึกษา ทำให้ผู้เรียนเรียนเกิดความเข้าใจในการวิชาต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้น สามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นปัจจุบันนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชาติให้ดียิ่งขึ้น เพราะได้ศึกษาค้นคว้าจากตำราวิชาการต่าง ๆ และแหล่งเรียนรู้วิทยาการใหม่ ภาษาจึงมีความสำคัญและควรมี การปลูกฝังการเรียนรู้อย่างเหมาะสมการใช้ภาษาทั้งด้านการฟังการพูด การเขียน การอ่านและการดูอย่างมีประสิทธิภาพ การอ่านมีความสำคัญต่อชีวิตมนุษย์ตั้งแต่เล็กจนโต มีความสำคัญต่อการพัฒนาอาชีพและการศึกษา การอ่านเป็นหัวใจในการเรียนการสอนที่จะพัฒนาความรู้ความสามารถอยู่ตลอดเวลา เพราะจะเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้ผู้อ่านทำความเข้าใจกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์ได้ แต่ถ้าอ่านไม่สม่ำเสมอผลที่ตามมาคือผู้อ่านต้องใช้เวลารับรู้มากกว่าปกติ และจับใจความสำคัญได้ไม่ครบถ้วน นอกจากนี้ยังมีความสำคัญในการถ่ายทอดสิ่งที่อ่านให้ผู้อื่นได้รับรู้ได้ตรงประเด็น ความสำคัญของการอ่านเป็นสิ่งจำเป็นต่อชีวิต ต่อความเจริญในด้านต่าง ๆ ของมนุษย์มาก การอ่านหนังสือนอกจากจะทำให้ผู้อ่านเป็นผู้หูตากว้างแล้ว คนอ่านจะเป็นผู้ทันต่อเหตุการณ์ความเคลื่อนไหวของโลกปัจจุบัน และอาจเป็นเครื่องกระตุ้นให้เกิดความสงบในใจ ส่งเสริมวิจารณ์ญาณและประสบการณ์ให้เพิ่มพูนขึ้น อีกทั้งการอ่านเป็นพื้นฐานสำคัญยิ่งที่จะช่วยสร้างเสริม และพัฒนาพื้นฐานข้ออื่น ๆ ให้ผู้อ่านมีความงอกงามและความก้าวหน้าในการอ่านอีกด้วย ซึ่งสรุป ได้ว่า การอ่านนั้นมีความสำคัญต่อการพัฒนาอาชีพและการศึกษา ผู้ที่อ่านมากย่อมได้รับประสบการณ์ การอ่านมาก สามารถนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อไปได้ นอกจากนี้การอ่านยังเป็นหัวใจสำคัญในการเรียนการสอนที่จะพัฒนาความรู้ความสามารถอยู่ตลอดเวลา โดยเฉพาะการอ่านจับใจความสำคัญ

การอ่านมีขอบข่ายที่กว้างขวางครอบคลุมกิจกรรมหลายด้าน เช่น การรับรู้ การพัฒนาความสนใจ การสังเคราะห์ การแก้ปัญหา การประเมินค่าอย่างพินิจพิเคราะห์ ทำให้การอ่านเกิดการตอบสนองทางร่างกายและทางอารมณ์ ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางด้านเจตคติ บุคลิกภาพ อุปนิสัย ตลอดจนแนวทางการประพฤติปฏิบัติของผู้อ่านได้ เราจึงจำเป็นต้องมีทักษะในการอ่าน ซึ่งต้องอ่านได้อย่างรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพเพื่อแสวงหาความรู้ทั้งหลาย เพราะการอ่านเป็นการเรียนรู้ การอ่าน จะทำให้เรามีความรู้มากมายโดยเฉพาะการอ่านจับใจความสำคัญทางด้านภาษาไทย ผู้อ่านจะต้องใช้โครงสร้างความรู้เดิม ทั้งทางด้านภาษาและความรู้ทั่วไปที่มีอยู่มาช่วยทำความเข้าใจในเนื้อหาที่อ่าน โดยผู้อ่านจะต้องสร้างความหมายเอง ด้วยการนำเอาโครงสร้างที่มีอยู่

เดิมมาสัมพันธ์กับการเขียน ดังนั้นการที่ผู้เรียนจะเป็นผู้อ่านที่ดีจึงขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมที่ครูเป็นผู้จัดเตรียมให้ อีกทั้งยังต้องผสมผสานความรู้เดิมตลอดจนความสนใจของผู้อ่านเพื่อเป็นแรงจูงใจให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ (สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์, 2545) ความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญ เป็นทักษะที่จะนำไปสู่ความสำเร็จในการเรียนและเป็นพื้นฐานสำหรับการศึกษาระดับสูงขึ้นไป ดังนั้นความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญ จึงมีบทบาทมากในเรื่องของการอ่านเพราะถือว่าเป็นการแสดงออกถึงความเข้าใจในการอ่านสิ่งต่าง ๆ การอ่านจึงต้องเน้นความเข้าใจพื้นฐานเป็นสำคัญ ซึ่งผู้มีความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญ ย่อมสามารถแสวงหาความรู้และศึกษาเล่าเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตได้เป็นอย่างดี อย่างไรก็ตามแม้ว่าหลักสูตรจะให้ความสำคัญกับการอ่านจับใจความสำคัญ แต่การสอนเพื่อให้นักเรียนมีความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญที่ผ่านมายังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ดังจะเห็นได้จากการรายงานผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สาระที่ 1 การอ่าน ปรากฏว่า ผู้เรียนยังไม่สามารถอ่านได้เท่าที่ควร ซึ่งปัญหาดังกล่าวก็เกิดขึ้นกับผู้ศึกษาที่ทำการสอนอยู่ กล่าวคือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ร้อยละ 75.50 แต่ได้คะแนนด้านทักษะการอ่านและอ่านเพื่อความเข้าใจเพียงร้อยละ 42.74 (โรงเรียนบ้านแดงโนนสว่าง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1, 2560) ซึ่งเป็นข้อมูลที่แสดงให้เห็นว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย สาระที่เป็นปัญหามากที่สุดและควรแก้ไขอย่างเร่งด่วนคือ สาระที่ 1 การอ่าน ในด้านปัญหาการอ่านจับใจความสำคัญ สาเหตุหนึ่งเกิดมาจากการที่ครู ไม่สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้นักเรียนเกิดความเข้าใจในการอ่านได้ ทั้งนี้เพราะขาดวิธีการในการที่จะฝึกทักษะในการจับประเด็นสำคัญ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในการอ่านจับใจความสำคัญ ทำให้การอ่านไม่มีประสิทธิภาพ

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าหลักสูตรจะให้ความสำคัญกับการอ่านแต่การสอนให้นักเรียนมีความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญที่ผ่านมายังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ดังจะเห็นได้จากผลการสัมมนาเรื่อง ทางสู่ความสำเร็จในการสอนภาษาไทยในระดับประถมศึกษาในโครงสร้างภาษาไทยของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ พบว่าปัญหาสำคัญของการสอนภาษาไทยในระดับประถมศึกษา คือ ปัญหาด้านการเขียนสะกดคำ ปัญหาด้านการฟัง ปัญหาด้านการอ่านจับใจความสำคัญ ปัญหาด้านการเขียนเรียงความ และปัญหาด้านความเข้าใจในหลักเกณฑ์ภาษาไทย จากปัญหาดังกล่าวสอดคล้องกับปัญหาที่เกิดขึ้นในโรงเรียนของผู้ศึกษาที่ทำการสอนอยู่ กล่าวคือ คะแนนด้านทักษะการอ่านจับใจความสำคัญได้คะแนนเพียง 47.24 (รายงานการประเมินคุณภาพภายนอก, 2560) สาเหตุหนึ่งเกิดจากครูไม่สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เกิดความเข้าใจในการอ่านจับใจความสำคัญได้ ทั้งนี้เพราะขาดวิธีการที่จะฝึกฝน ทำให้การอ่านของนักเรียนไม่มีประสิทธิภาพ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ครูจะต้องหากระบวนการและวิธีสอนอ่านที่มีประสิทธิภาพมาใช้กับผู้เรียน

ด้วยหลักการและเหตุผลดังกล่าวข้างต้นพบว่าวิธีการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยตามรูปแบบการสอนภาษาไทยเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำคัญ สำหรับ

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ดังกล่าว พบว่า สามารถแก้ปัญหาในการสอนอ่านจับใจความสำคัญของเรื่องได้ ส่งผลให้นักเรียนมีความเข้าใจในการอ่านภาษาไทยเพิ่มสูงขึ้น ตลอดจนเป็นการปลูกฝังให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่าน สามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีความสุข รวมทั้งได้นำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูและผู้ที่เกี่ยวข้องให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นในอนาคตต่อไป ผู้ศึกษาจึงได้พัฒนารูปแบบการสอนภาษาไทยเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำคัญ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาความต้องการพัฒนาการสอนการอ่านจับใจความสำคัญ
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการสอนภาษาไทยเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำคัญ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีคุณภาพตามเกณฑ์ 80/80
3. เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการสอนภาษาไทยเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำคัญ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
4. เพื่อประเมินการพัฒนารูปแบบการสอนภาษาไทยเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำคัญ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

วิธีการดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) เรื่องการพัฒนารูปแบบการสอนภาษาไทยเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำคัญ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 การดำเนินการวิจัย แบ่งออกเป็น 4 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนารูปแบบการสอน

1. ศึกษา วิเคราะห์ และสังเคราะห์ทฤษฎี หลักการ เกี่ยวกับการสร้างรูปแบบการสอนภาษาไทยเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำคัญจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2. ศึกษาความต้องการพัฒนาการสอนวิชาภาษาไทย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ส่วนดังนี้

1. ครูผู้สอนรายวิชาภาษาไทยระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายเมืองสาเกต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1

กลุ่มเป้าหมาย คือ ครูผู้สอนวิชาภาษาไทยระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนกลุ่มเครือข่ายเมืองสาเกต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 จำนวน 10 ท่าน

2. นักเรียน

ประชากร คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายเมืองสาเกต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 368 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายเมืองสาเกต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 40 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) (สมบัติ ท้ายเรือคำ, 2551)

ระยะที่ 2 การพัฒนารูปแบบการสอน

1. ผู้เชี่ยวชาญในการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบ

กลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้เชี่ยวชาญในการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการสอนภาษาไทยเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำคัญ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่พัฒนาขึ้น ซึ่งดำเนินการโดยผู้ศึกษาที่คัดเลือกผู้เชี่ยวชาญที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนด จำนวน 5 คน เป็นผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอกหรือปริญญาโททางด้านหลักสูตรและการสอน สำเร็จการศึกษาทางด้านการวิจัยการศึกษา และตำแหน่งครู วิทยฐานะครูเชี่ยวชาญ หรือ ตำแหน่งครู วิทยฐานะครูชำนาญการพิเศษทางด้านภาษาไทย

2. นักเรียน

ประชากร คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายเมืองสาเกต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 375 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายเมืองสาเกต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 30 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) (สมบัติ ท้ายเรือคำ, 2551)

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น คือ รูปแบบการสอนภาษาไทยเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำคัญ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ตัวแปรตาม คือ ความเหมาะสมของรูปแบบการสอนภาษาไทยเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำคัญ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

เนื้อหาที่ใช้ได้แก่

- เรื่องที่ 1. ประโยคใจความสำคัญของข้อความ
- เรื่องที่ 2. การตั้งคำถาม
- เรื่องที่ 3. การตอบคำถามจากเรื่องที่อ่าน
- เรื่องที่ 4. การเขียนแผนภาพจากโครงเรื่อง
- เรื่องที่ 5. การเขียนสรุปใจความสำคัญ
- เรื่องที่ 6. การอ่านจับใจความสำคัญจากข่าว
- เรื่องที่ 7. การอ่านจับใจความสำคัญจากตำนาน
- เรื่องที่ 8. การอ่านจับใจความสำคัญจากบทเพลง
- เรื่องที่ 9. การอ่านจับใจความสำคัญจากบทร้อยกรอง
- เรื่องที่ 10. การอ่านจับใจความสำคัญจากสารคดี

เรื่องที่ 11. การอ่านจับใจความสำคัญจากบทความ

เรื่องที่ 12. การอ่านจับใจความสำคัญจากเรื่องสั้น

เรื่องที่ 13. การอ่านจับใจความสำคัญจากนิทาน

เรื่องที่ 14. การอ่านจับใจความสำคัญจากนิทานพื้นบ้าน

เรื่องที่ 15. การอ่านจับใจความสำคัญจากนิทานชาดก

ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษา คือ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 256

ระยะที่ 3 ศึกษาผลการใช้รูปแบบการสอน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายเมืองสาเกต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 375 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านแดงโนนสว่าง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 14 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) (สมบัติ ท้ายเรือคำ, 2551) ในการเลือกสุ่มกลุ่มตัวอย่างผู้วิจัยได้ใช้หน่วยโรงเรียนเป็นการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

เรื่องที่ 1. ประโยคใจความสำคัญของข้อความ

เรื่องที่ 2. การตั้งคำถาม

เรื่องที่ 3. การตอบคำถามจากเรื่องที่อ่าน

เรื่องที่ 4. การเขียนแผนภาพจากโครงเรื่อง

เรื่องที่ 5. การเขียนสรุปใจความสำคัญ

เรื่องที่ 6. การอ่านจับใจความสำคัญจากข่าว

เรื่องที่ 7. การอ่านจับใจความสำคัญจากตำนาน

เรื่องที่ 8. การอ่านจับใจความสำคัญจากบทเพลง

เรื่องที่ 9. การอ่านจับใจความสำคัญจากบทร้อยกรอง

เรื่องที่ 10. การอ่านจับใจความสำคัญจากสารคดี

เรื่องที่ 11. การอ่านจับใจความสำคัญจากบทความ

เรื่องที่ 12. การอ่านจับใจความสำคัญจากเรื่องสั้น

เรื่องที่ 13. การอ่านจับใจความสำคัญจากนิทาน

เรื่องที่ 14. การอ่านจับใจความสำคัญจากนิทานพื้นบ้าน

เรื่องที่ 15. การอ่านจับใจความสำคัญจากนิทานชาดก

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญ

2. ความพึงพอใจ

ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษา คือ วันที่ 4 พฤศจิกายน 2562 ถึง วันที่ 4 ธันวาคม 2562
การวิจัยระยะที่ 4 การประเมินการพัฒนาารูปแบบการสอน

1. วัตถุประสงค์

เพื่อประเมินประสิทธิภาพของการพัฒนาารูปแบบการสอนภาษาไทยเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำคัญ

2. กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ครูที่สอนรายวิชาภาษาไทย จำนวน 15 คน

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ความคิดเห็นของครูผู้สอนรายวิชาภาษาไทยที่มีต่อการใช้การพัฒนาารูปแบบการสอนภาษาไทยเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำคัญ

เครื่องมือ

แบบสอบถามความคิดเห็นของครูผู้สอนที่มีต่อการใช้การพัฒนาารูปแบบการสอนภาษาไทยเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำคัญ

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบน และการวิเคราะห์เนื้อหา

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมาตรฐาน

ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษา คือ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562

ผลการวิจัย (Research Results)

1. การศึกษาความต้องการพัฒนาการสอนการอ่านจับใจความสำคัญ พบว่า ความต้องการพัฒนาการด้านการอ่านจับใจความสำคัญ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.57 และเมื่อเรียงลำดับพบว่า ครูและนักเรียนมีความต้องการพัฒนาในเรื่องการอ่านจับใจความสำคัญในเรื่องการอ่านจับใจความสำคัญจากสื่อต่าง ๆ อ่านออกเสียงบทร้อยแก้วและบทร้อยกรอง อ่านออกเสียงคำ คำคล้องจอง ข้อความ เรื่องสั้น ๆ การอ่านงานเขียนเชิงอธิบาย คำสั่ง ข้อเสนอแนะ การอ่านตามความสนใจ เช่นหนังสือนอกเวลา และการอ่านข้อมูลจากแผนผัง แผนที่ แผนภูมิ และกราฟตามลำดับ

2. การพัฒนาารูปแบบการสอนภาษาไทยเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำคัญ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า

2.1 รูปแบบการสอนภาษาไทยเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำคัญ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มี 6 องค์ประกอบ ดังนี้ องค์ประกอบที่ 1) หลักการแนวคิดและทฤษฎีพื้นฐาน องค์ประกอบที่ 2) วัตถุประสงค์ องค์ประกอบที่ 3) ขั้นตอนการสอน (Syntax) มี 4 ขั้น ดังนี้ ขั้นที่ 1 ขั้นกระตุ้นเพื่อสร้างประสบการณ์ (Create experiences) คือ ขั้นตอนที่ครูผู้สอนนำสื่อต่าง ๆ มาใช้กับนักเรียนเพื่อเชื่อมโยงเข้าสู่เนื้อหา โดยใช้กลวิธีการตั้งคำถามเพื่อกระตุ้นนักเรียนเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ขั้นที่ 2 ขั้นปฏิบัติการอ่าน (Read) คือ ขั้นที่นักเรียนอ่านเรื่องอย่างละเอียด เพื่อต้องการตอบคำถาม หรือสรุปใจความจากเรื่องที่อ่าน ขั้นที่ 3 ขั้นนำเสนอ

แลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Exchange learning) คือ ขั้นที่ผู้เรียนออกมานำเสนอผลจากการปฏิบัติการณ์อ่านอภิปราย สรุปข้อคิดที่ได้จากเรื่องที่อ่าน ขั้นที่ 4 ขั้นสรุปและประเมินผล (Evaluation) คือ ขั้นที่ผู้เรียนร่วมกันสรุปความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนการและวิธีการอ่านเรื่องที่ ได้รับ ตรวจสอบความถูกต้องของการปฏิบัติกิจกรรม องค์ประกอบที่ 4) ระบบสังคม องค์ประกอบที่ 5) หลักการตอบสนอง องค์ประกอบที่ 6) ระบบสนับสนุน

2.2 ผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการสอนภาษาไทยเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำคัญ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ผู้ศึกษาพัฒนาขึ้น มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเท่ากับ 4.52

3. ผลการใช้รูปแบบการสอนภาษาไทยเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำคัญ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

3.1 ผลการหาประสิทธิภาพของรูปแบบการสอนภาษาไทยเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำคัญ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 14 คน พบว่า ประสิทธิภาพโดยรวมรูปแบบการสอนภาษาไทยเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำคัญ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 (E_1/E_2) มีค่าเท่ากับ 83.43 /81.67

3.2 ผลการเปรียบเทียบด้านการอ่านจับใจความสำคัญ ก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 12.64 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.08 และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 24.50 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.76 และค่า t-test เท่ากับ 28.045 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.3 ผลศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยรูปแบบการสอนภาษาไทยเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำคัญ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$)

4. ผลการประเมินการพัฒนาการเรียนการสอนโดยการสอบถามความคิดเห็นของครูผู้สอนที่มีต่อรูปแบบการสอนภาษาไทยเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำคัญ พบว่าโดยภาพรวมครูมีความ คิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.50)

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

การพัฒนาการเรียนการสอนภาษาไทยเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำคัญสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผู้ศึกษาขออภิปรายผล ดังนี้

1. การศึกษาความต้องการพัฒนาการเรียนการสอนการอ่านจับใจความสำคัญพบว่า ความต้องการพัฒนาการเรียนการสอนการอ่านจับใจความสำคัญ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.57 และเมื่อเรียงลำดับพบว่า ครูและนักเรียนมีความต้องการพัฒนาในเรื่องการอ่านจับใจความสำคัญในเรื่องการอ่านจับใจความสำคัญจากสื่อต่าง ๆ อ่านออกเสียงบทร้อยแก้วและบทร้อยกรอง อ่านออกเสียงคำ คำคล้องจอง ข้อความ เรื่องสั้น ๆ การอ่านงานเขียนเชิงอธิบาย คำสั่ง ข้อแนะนำ การอ่านตามความสนใจ เช่นหนังสือนอกเวลา และการอ่านข้อมูลจากแผนผัง แผนที่ แผนภูมิ และกราฟ ตามลำดับ

2. ผลการศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการสอนอ่านจับใจความ สามารถสรุปสาระสำคัญของแนวคิดทฤษฎีเพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการร่างรูปแบบการสอนได้ ดังนี้ 1) แนวคิดทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ (Constructivism) (ทิตินา แชมมณี, 2554) มีสาระสำคัญ คือ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเป็นผู้แสดงความรู้ได้ด้วยตนเอง และสามารถสร้างความรู้ด้วยตนเองได้ ผู้เรียนจะเป็นผู้ออกไปสังเกตสิ่งที่ตนอยากรู้ มาร่วมกันอภิปราย สรุปผลการค้นพบแล้วนำไปศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมจากเอกสารวิชาการ หรือแหล่งความรู้ที่หาได้เพื่อตรวจความรู้ที่ได้มา และเพิ่มเติมเป็นองค์ความรู้ที่สมบูรณ์ต่อไป การจัดกิจกรรมควรส่งเสริมพัฒนาการทางสติปัญญาของผู้เรียนที่เหมาะสมกับวัย การให้ประสบการณ์ การถ่ายทอดความรู้ทางสังคม และกระบวนการพัฒนาสมดุล อีกทั้งการเรียนรู้ต้องให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง ค้นหาคำรู้ด้วยตนเองจนค้นพบความรู้และรู้จักสิ่งที่ค้นพบ เรียนรู้วิเคราะห์ต่อจนรู้จริงว่าลึกๆ แล้วสิ่งนั้นคืออะไร มีความสำคัญมากน้อยเพียงไร และศึกษาค้นคว้าให้ลึกซึ้งลงไปจนถึงรู้แจ้ง และผู้เรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มเล็ก สมาชิกมีปฏิสัมพันธ์และช่วยเหลือส่งเสริมซึ่งกันและกัน ทำงานร่วมกันเพื่อเป้าหมายกลุ่ม มีความรับผิดชอบในการเรียนรู้ของตนเองและสมาชิกในกลุ่ม ทำให้ผู้ศึกษาได้องค์ประกอบของรูปแบบการสอนภาษาไทยเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำคัญ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่แสดงถึงองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดของ Joyce & Weil มี 6 องค์ประกอบ โดยแต่ละองค์ประกอบมีดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 หลักการแนวคิดและทฤษฎีพื้นฐาน ผู้ศึกษาได้ศึกษาและสังเคราะห์แนวคิดทฤษฎี ดังนี้ 1) ทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง Constructivism (ทิตินา แชมมณี, 2554)

องค์ประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญ

องค์ประกอบที่ 3 ขั้นตอนการสอน (Syntax) มี 4 ชั้น ดังนี้ ชั้นที่ 1 ชั้นกระตุ้นเพื่อสร้างประสบการณ์ คือ ขั้นตอนที่ครูผู้สอนนำสื่อต่างๆ มาใช้กับผู้เรียนเพื่อเชื่อมโยงเข้าสู่เนื้อหา โดยใช้กลวิธีการตั้งคำถามเพื่อกระตุ้นผู้เรียนเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ชั้นที่ 2 ชั้นปฏิบัติการอ่าน คือ ขั้นที่ผู้เรียนอ่านเรื่องอย่างละเอียด เพื่อต้องการตอบคำถาม หรือสรุปใจความจากเรื่องที่อ่าน ชั้นที่ 3 ชั้นนำเสนอแลกเปลี่ยนเรียนรู้ คือ ขั้นที่ผู้เรียนออกมานำเสนอผลจากการปฏิบัติการอ่าน อภิปราย สรุปข้อคิดที่ได้จากเรื่องที่อ่าน ชั้นที่ 4 ชั้นสรุปและประเมินผล คือ ขั้นที่ผู้เรียนร่วมกันสรุปความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนการและวิธีการอ่านเรื่องที่ ได้รับ ตรวจสอบความถูกต้องของการปฏิบัติการ

องค์ประกอบที่ 4 ระบบสังคม บทบาทผู้สอน จัดบรรยากาศการเรียนรู้ให้เหมาะสม โดยควบคุมกระบวนการการเรียนรู้ให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้และคอยอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนดำเนินงานไปได้อย่างราบรื่น แสดงความคิดเห็นและให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์แก่ผู้เรียนตามโอกาสที่เหมาะสม(ต้องคอยสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนและบรรยากาศการเรียนที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามแนวทางของทฤษฎี Constructionism โดยเน้นให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง เป็นผู้จุดประกายความคิดและกระตุ้นให้ผู้เรียนได้มี

ส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้โดยทั่วถึงกัน ตลอดจนรับฟังและสนับสนุนส่งเสริมให้กำลังใจแก่ผู้เรียนที่จะเรียนรู้เพื่อประจักษ์แก่ใจด้วยตนเอง และช่วยเชื่อมโยงความคิดเห็นของผู้เรียนและสรุปผลการเรียนรู้ ตลอดจนส่งเสริมและนำทางให้ผู้เรียนได้รู้วิธีวิเคราะห์พฤติกรรมกรรมการเรียนรู้ เพื่อผู้เรียนจะได้นำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ บทบาทผู้เรียน มีความยินดีร่วมกิจกรรมทุกครั้งด้วยความสมัครใจ เรียนรู้ได้เอง รู้จักแสวงหาความรู้จากแหล่งความรู้ต่างๆที่มีอยู่ด้วยตนเอง สามารถตัดสินใจปัญหาต่างๆ อย่างมีเหตุผล ให้ความช่วยเหลือกันและกัน รู้จักรับผิดชอบงานที่ตนเองทำอยู่และที่ได้รับมอบหมาย และนำสิ่งที่เรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ประโยชน์ในชีวิตจริงได้นั้น

องค์ประกอบที่ 5 หลักการตอบสนอง ผู้เรียนเรียนรู้ร่วมกัน ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติกิจกรรม ผู้สอนเป็นผู้คอยให้กำลังใจ และให้คำปรึกษาแนะนำในการวางแผนหรือปฏิบัติกิจกรรมเมื่อปฏิบัติกิจกรรมสำเร็จแล้วผู้สอนให้คำชมเชยและยกย่องให้เป็นแบบอย่างกับ เพื่อนกลุ่มอื่นๆ

องค์ประกอบที่ 6 ระบบสนับสนุน สื่อการเรียนรู้เป็นแหล่งการเรียนรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ให้กับผู้เรียน

3. ผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการสอนภาษาไทยเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำคัญ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ผู้ศึกษาพัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเท่ากับ 4.52 ที่เป็นเช่นนี้ เนื่องจากรูปแบบการเรียนการสอนได้พัฒนาขึ้นอย่างเป็นระบบ มีการพัฒนาขึ้นอย่างเป็นขั้นตอน โดยเริ่มจากการศึกษาความต้องการพัฒนาการเรียนการสอนการอ่านจับใจความสำคัญ การศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องการสังเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน และผ่านการตรวจสอบความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของบุญชม ศรีสะอาด (2541) ที่ได้สรุปไว้ว่าในขั้นแรกจะต้องสร้างรูปแบบการสอนขึ้นมา โดยศึกษาค้นคว้าทฤษฎีแนวความคิด หลักการ รูปแบบการสอนที่ผู้คิดค้นไว้ แล้วพิจารณาว่าการทำงานที่จะสามารถจัดการสอนให้บรรลุผลอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิภาพจะต้องดำเนินการเช่นไรบ้าง มีขั้นตอนอย่างไร มีองค์ประกอบหรือกิจกรรมใดเขียนรูปแบบออกมา ต้องมีทฤษฎีมารองรับ และต้องมีการทดสอบและตรวจสอบคุณภาพ และสอดคล้องกับงานวิจัยชัยยศ ชูชื่น (2559) พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการอ่านจับใจความสำคัญภาษาไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ประกอบ 5 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียม ขั้นที่ 2 ขั้นสอนเป็นกลุ่ม ขั้นที่ 3 ขั้นตรวจสอบความรู้เป็นคู่ทีม ขั้นที่ 4 ฝึกเสริมเป็นรายบุคคล ขั้นที่ 5 การวัดผลและประเมินผล และพะเยาว์ โพธิ์อ่อน (2559) การพัฒนารูปแบบ การสอนอ่านเพื่อความเข้าใจในการอ่านภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาโดยแบ่งออกเป็น 4 ขั้น คือ 1. การสร้างประสบการณ์ 2. การอ่าน 3. การจับใจความ และ 4. การประเมินผล

4. ผลการหาประสิทธิภาพของรูปแบบการสอนภาษาไทยเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำคัญ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 14 คน พบว่า ประสิทธิภาพโดยรวมรูปแบบการสอนภาษาไทยเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านจับใจความ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 (E₁/E₂) มีค่าเท่ากับ 83.43 /81.67 ที่เป็นเช่นนี้

เพราะผู้ศึกษาได้ดำเนินการสร้างและพัฒนาอย่างเป็นระบบ กิจกรรมการเรียนรู้มี กระบวนการสร้างและพัฒนา อย่างเป็นระบบ ตามลำดับขั้นตอน ผู้วิจัยได้วิเคราะห์หลักสูตร สังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี และ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ศึกษาและวิเคราะห์สภาพปัญหาปัจจุบันที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งศึกษา และวิเคราะห์ สาระสำคัญของการอ่านสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อนำมาออกแบบและ สร้างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย โดยผ่านกระบวนการอย่างเป็นขั้นตอนจากการหาค่าดัชนี ความสอดคล้องจากผู้เชี่ยวชาญ และศึกษากระบวนการพัฒนาการจัดการเรียนรู้จากนักวิชาการและนักการศึกษานำมาเป็นกรอบแนวคิดพื้นฐานในการสร้างองค์ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบเขียนรายละเอียด องค์ประกอบให้ชัดเจน แล้วสร้างเป็นการ จัดกิจกรรมการเรียนรู้บรู๊ปร่าง พร้อมจัดทำเอกสารแผนการจัดการเรียนรู้ นำไปให้ ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาความเหมาะสมขององค์ประกอบต่าง ๆ ในเบื้องต้น แล้วนำการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินความเหมาะสมและให้ข้อเสนอแนะดำเนินการ ปรับปรุงจนได้การจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีคุณภาพดังกล่าว มีการทดลองใช้ก่อนนำไปใช้จริง สอดคล้องกับ Caine and Caine (1991); บุญชม ศรีสะอาด (2545); ทิชนา แคมมณี (2554) ที่กล่าวว่า รูปแบบการเรียนการสอนมีกระบวนการสร้างและพัฒนาอย่างเป็นระบบ และมีขั้นตอนเป็นการพัฒนาจากแนวคิดพื้นฐานที่มีความสอดคล้องสัมพันธ์กับการพัฒนาในด้านนั้น ๆ มีการปรับปรุงการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มี 2 ระยะ คือ ระยะก่อนกิจกรรมการเรียนรู้ไปทดลองใช้ การปรับปรุงการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในระยะนี้ใช้ ผลจากการประเมินความเป็นไปได้ ในเชิงทฤษฎี เป็นข้อมูลในการปรับปรุง ระยะหลังการนำการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไปทดลองใช้ อาศัยข้อมูลจากการ ทดลองใช้เป็นตัวชี้แจง ในการปรับปรุงและอาจมีการนำกิจกรรมการเรียนรู้ไป ทดลองใช้และปรับปรุงซ้ำจนกว่าจะได้ผลเป็นที่น่าพอใจสอดคล้องกับงานวิจัยของจิตตรา พิกุลทอง (2559) การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณโดยใช้ยุทธศาสตร์เมตาคognition สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่ารูปแบบมีประสิทธิภาพเท่ากับ 84.32/82.25

5. ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญด้วยรูปแบบการสอนภาษาไทยเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำคัญ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 13.05 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.38 และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 24.62 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.75 และค่า t-test เท่ากับ 43.331 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากรูปแบบการพัฒนาการเรียนการสอนการอ่านจับใจความสำคัญ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและ พัฒนาอย่างเป็นระบบ และเป็นผลมาจากทั้งความเป็นไปได้ในเชิงทฤษฎีจาก การประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญและความเป็นไปได้ในเชิงปฏิบัติการ จากการทดลองใช้ก็ทั้งมีการปรับปรุงแก้ไขการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ก่อนนำไปใช้จริง และเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นให้นักเรียนได้ผ่อนคลาย สนุกสนานเน้นให้นักเรียนได้ปฏิบัติทั้งกระบวนการกลุ่มและเดี่ยว การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนตื่นตัวพร้อมรับการเรียนรู้ ผู้เรียนมีความสุขมีสมาธิกับการเรียนรู้ มีส่วนร่วมกับทุกกิจกรรมที่ครูวางแผนไว้

อย่างเป็นระบบและการฝึกทักษะการอ่านและการเขียนซ้ำๆ จากการทำใบกิจกรรมที่สัมพันธ์กับ ทฤษฎีการเชื่อมโยงของ เรื่องกฎแห่งความ พร้อมการเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ถ้าผู้เรียนมีความพร้อมทั้ง ร่างกายจิตใจ กฎแห่งการฝึกหัด การฝึกหัด ฝึกฝนทำซ้ำบ่อย ๆ จนเกิดความชำนาญจะกลายเป็น ทักษะเพราะหากไม่มีการทำซ้ำหรือฝึกหัดแล้ว วิชาภาษาไทยตามลักษณะพื้นฐานของวิชาเป็นวิชาที่ มีเนื้อหามาก หากนักเรียนไม่ได้รับการส่งเสริม นักเรียนจะลืมเรื่องนั้น ๆ ไปได้ และกฎสุดท้ายข้อที่ 3 คือ กฎแห่งผลที่พึงพอใจ เมื่อบุคคลได้รับความพึงพอใจย่อมอยากจะเรียนรู้แต่หากไม่ได้รับความ พึงพอใจก็จะไม่อยากจะเรียนรู้ในที่สุด นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับทฤษฎี การสอนอ่านอย่างเป็น ธรรมชาติที่กล่าวว่า การเรียนรู้จะประสบผลมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับครูผู้สอนว่าจะมีวิธีการ บ่อนเข้าข้อมูล ที่ ถูกต้องและเหมาะสมกับผู้เรียนหรือไม่ สอดคล้องกับงานวิจัยสมเจตน์ พันธุ์พรม (2560) การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้กลวิธีการสอนอ่านแบบเมตาคอกนิชันและการ เสริมต่อการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านคิดวิเคราะห์ พบว่า นักเรียนมี ความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

6. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยรูปแบบ การสอนภาษาไทยเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำคัญ สำหรับนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$) ทั้งนี้เนื่องมาจากรูปแบบการ เรียนการสอนการอ่านจับใจความสำคัญ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มเล็ก สมาชิกมี ปฏิสัมพันธ์และช่วยเหลือส่งเสริมซึ่งกันและกัน ทำงานร่วมกันเพื่อเป้าหมายกลุ่ม มีความรับผิดชอบ ในการเรียนรู้ของตนเองและสมาชิกในกลุ่ม ด้วยเหตุนี้เองจึงทำให้นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการ เรียนด้วยรูปแบบการสอนภาษาไทยเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำคัญ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของฤทัยรัตน์ ลอยเจริญ (2558) การพัฒนารูปแบบการสอนอ่านโดยใช้ยุทธวิธีเมตาคอกนิชันเพื่อเสริมสร้างความเข้าใจระดับสูงใน การอ่านภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการ ใช้ รูปแบบการสอนอ่านที่พัฒนาขึ้นอยู่ในระดับมาก

4. ผลการประเมินการพัฒนารูปแบบการสอนโดยการสอบถามความคิดเห็นของครูผู้สอน ที่มีต่อรูปแบบการสอนภาษาไทยเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำคัญ พบว่า โดยภาพรวมครูมีความ คิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.50) การที่พบว่า ความ คิดเห็นของครูผู้สอนที่มีต่อรูปแบบการสอนภาษาไทยเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านจับ ใจความสำคัญ โดยภาพรวม ครูมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ครูผู้สอนมีความเห็นว่ องค์กรประกอบทั้งหมดของรูปแบบการสอนส่งเสริมให้ครูมีความรู้ ความสามารถในการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ได้ดีขึ้น และ พบว่า กระบวนการจัดการเรียนรู้ตามขั้นตอนของรูปแบบการสอนภาษาไทย เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำคัญ ส่งผลให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจมโน ทัศน์ของเนื้อหา สาระที่เรียน มีความเชื่อมั่น ในตนเองมากขึ้น

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ก่อนที่จะนำรูปแบบการสอนภาษาไทย เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำคัญ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ไปใช้ ครูผู้สอนควรศึกษาแนวการสอนที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาวิชาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ควบคู่ไปกับคู่มือการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ และแบบฝึกทักษะ เพื่อให้การสอนตรงตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้

1.2 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในช่วงแรกครูควรจัดเนื้อหาที่เป็นเรื่องง่ายก่อน เพื่อให้ นักเรียนไม่เกิดความวิตกกังวลในการเรียนเนื้อหาต่อไป และต้องสร้างความคุ้นเคยทำให้เด็กคุ้นเคย เกิดความสนุกสนานในการเรียนช่วงแรก ๆ เนื่องจากการปรับตัวของการเรียนการสอนในรูปแบบใหม่ที่แตกต่างจากรูปแบบเดิมของนักเรียน

1.3 สะท้อนผลการประเมินหรือการบอกคะแนนหลังการเรียนให้นักเรียนทราบ ผู้สอนจะต้องกระทำโดยทันทีหลังการสอนสิ้นสุดลง เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้และยอมรับตนเองได้ทันที ซึ่งจะส่งผลในการจัดการเรียนการสอนน่าสนใจ เพราะผู้เรียนจะมีความรู้สึกที่ผู้สอนสนใจในผลการจัดการเรียนการสอนให้กับผู้เรียนอย่างจริงจัง ซึ่งเป็นตัวกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนุกสนานและตั้งใจปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ที่ผู้สอนจัดให้

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยกับเนื้อหาและวิชาอื่น ๆ เช่น กลุ่มสาระคณิตศาสตร์ หรือ กลุ่มสาระวิทยาศาสตร์ เป็นต้น

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยเฉพาะกลุ่มตัวอย่างกลุ่มเก่ง หรือกลุ่มอ่อน เป็นต้น

2.3 ควรมีการศึกษาวิจัยกับตัวแปรอื่น ๆ เช่น หรือศึกษาวิจัยทักษะด้านการฟัง หรือ การพูด เป็นต้น

2.4 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับวิธีการจัดการเรียนการสอนการอ่านจับใจความสำคัญตามแนวคิดและทฤษฎีด้านการสอนที่หลากหลาย

เอกสารอ้างอิง (References)

จิตตรา พิกุลทอง. (2559). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณโดยใช้ยุทธศาสตร์เมตาคอกนิชัน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย. ปรินญาณิพนธ์ ปร.ด. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ชัยยศ ชูชื่น. (2559). พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการอ่านจับใจความภาษาไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. วารสารมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ราชวิทยาลัยวิทยาเขตร้อยเอ็ด. 5(1), 75-93.

ทิตนา แคมมณี. (2545). รูปแบบการสอนทางเลือกที่หลากหลาย. กรุงเทพฯ: ด้านสุทธาการพิมพ์.

บุญชม ศรีสะอาด. (2541). การพัฒนาการสอน. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

- สมเจตน์ พันธุ์พรม. (2560). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้กลวิธีการสอนอ่านแบบเมตา
คอกนิชันและการเสริมต่อการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านคิด
วิเคราะห์. ปรินญาณิพนธ์ ปร.ด. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สมบัติ ท้ายเรือคำ. (2551). สถิติขั้นสูงสำหรับการวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: ประสานการพิมพ์.
- สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์. (2545). หลักและวิธีสอนอ่านภาษาไทย. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

แนวทางการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียนขนาดกลาง
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1
Guidelines for Enhancing Morality and Ethics of Students in Medium-
Sized Schools under Rayong Primary Educational Service Area Office 1

พรทิพย์ หรรษาพนาดร¹ ชัชชญา พิระธรณิศร์²
Porntip Hansapanadon, Chatchaya Perathoranich

บทคัดย่อ (Abstract)

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ความต้องการจำเป็น และเสนอแนวทางการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียนขนาดกลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบเชิงบรรยาย (Descriptive Research) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าคือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำนวน 234 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถาม มาตรฐานประเมินค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง จากผู้บริหารสถานศึกษาและครู และการหาค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็น (PNI_{modified}) ผลการศึกษาพบว่า 1) สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ในการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน ในสถานศึกษาขนาดกลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 โดยรวมมีค่าเฉลี่ยสูง อยู่ในระดับมาก และความต้องการจำเป็นที่สุดในการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนคือ มุ่งมั่นในการทำงาน 2) แนวทางการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนในสถานศึกษาขนาดกลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 คือ การปรับปรุงและพัฒนาการเรียนและ กิจกรรมต่างได้ด้วยตนเอง การปลูกฝังให้นักเรียนมีความละเอียดใจในการทำผิดทั้งกาย วาจา ใจ มีความประพฤติและการปฏิบัติตนอย่างจริงจัง

คำสำคัญ (Keywords) : การเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม; ความต้องการจำเป็น

Received: 2022-08-01 Revised: 2022-08-30 Accepted: 2022-08-31

¹ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยครูสุริยเทพ มหาวิทยาลัยรังสิต Master of Education Program in Education Administration Suryadhep Teachers College, Rangsit University.

Corresponding Author e-mail: wonpendarawong@gmail.com

² วิทยาลัยครูสุริยเทพ มหาวิทยาลัยรังสิต, Suryadhep Teachers College, Rangsit University.

Abstract

The objective of the study was to investigate current conditions, desirable conditions, needs and guidelines for enhancing of the morality and ethics enhancement for students in medium-sized schools under Rayong Primary Educational Service Area Office 1. This study employed the descriptive research methods. Data were collected from 234 school administrators and teachers using five-point questionnaires and semi-structured interview. The statistics used included frequency, percentage, mean, standard deviation, and Modified Priority Need Index (PNI_{modified}) The results showed that 1) the mean score of the current and desirable conditions of the morality and ethics enhancement for students in medium-sized schools under Rayong Primary Educational Service Area Office 1 was at high level, and the 'determination' is needed most in the process of the morality and ethics enhancement. Furthermore, the results of the study suggested that, in order to enhance morality and ethics among students, self-directed learning development as well as the cultivation of moral shame among students must be highlighted.

Keywords: Enhancing morality and ethics; Needs analysis

บทนำ (Introduction)

การพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีในปัจจุบัน ส่งผลกระทบให้เกิดปัญหาสังคมนานาประการ โดยเฉพาะปัญหาการขาดคุณธรรมจริยธรรมในสังคมไทย อาทิ ปัญหายาเสพติด อาชญากรรม ความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ปัญหาการทุจริตฉ้อราษฎร์บังหลวง ปัญหาแหล่งอบายมุขแหล่งเรีงรมย์ การขาดความรับผิดชอบต่อสังคม ฯลฯ ซึ่งล้วนเป็นตัวบ่งชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการที่จะต้องช่วยกันเร่งบริหารจัดการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมให้กับสังคมไทยที่เหมาะสมให้แก่เด็ก เยาวชน และพลเมืองของประเทศ โดยเฉพาะกลุ่มเด็กและเยาวชนที่รับกระแสบริโภคนิยมและวัตถุนิยมโดยปราศจากภูมิคุ้มกัน ประชาชนในทุกภาคส่วนของสังคมไทยที่นับวันจะห่างไกลศาสนา ขาดการนำหลักธรรมคำสอนของศาสนาไปประพฤติปฏิบัติในชีวิตประจำวัน ละเลยเรื่องคุณธรรมจริยธรรมทำให้เกิดปัญหาสังคมทวีความรุนแรงมากขึ้น (พชรดนัย มนชะอุม, 2561) ปัจจุบันหลาย ๆ ประเทศต่างพัฒนาประเทศของตนให้เจริญก้าวหน้า โดยเน้นการพัฒนาด้านบุคคลเป็นหลักเพราะบุคคลเป็นทรัพยากรสำคัญในการสร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ ให้เกิดขึ้น รวมทั้งเป็นผู้นำเทคโนโลยีและวิทยาการ ต่าง ๆ มาใช้ อันจะนำความเจริญก้าวหน้ามาสู่มวลมนุษยชาติ ซึ่งการพัฒนาทรัพยากรบุคคลให้มีคุณภาพ ทำได้โดยการศึกษาอบรม สร้างคนให้เป็นผู้นำที่มีปัญญามีความรอบรู้ และมีคุณธรรม การเป็นผู้นำไม่ใช่ผู้ที่สามารถจัดการกับตนเองได้เพียงอย่างเดียว หากแต่ต้องคอยช่วยเหลือให้ผู้อื่นสามารถทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายได้อย่างสมบูรณ์

แบบ (ศิลป์ ชื่นนิรันดร์, 2560) ดังนั้น ผู้นำจึงต้องอาศัยความรู้ทั้งทางโลกและทางธรรมควบคู่กันไป ในการสร้างคน สังคมไทยในปัจจุบันก็เช่นเดียวกัน มีการเปลี่ยนแปลงจากสังคมเครือญาติเป็นสังคมปัจเจกมากขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ, 2564) ซึ่งเป็นไปตามคำกล่าวที่ว่า “ทุกสิ่งทุกอย่างในโลกย่อมมีการเปลี่ยนแปลง” (ศิลป์ ชื่นนิรันดร์, 2560) การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นส่งผลให้การดำเนินชีวิตของครอบครัวไทยมีการเปลี่ยนแปลงเช่นกัน พ่อและแม่ต้องแสวงหารายได้ทำให้ไม่สามารถอบรมเลี้ยงดูบุตรได้เท่าที่ควร ส่งผลให้เด็กไม่ได้รับการดูแลที่เพียงพอ จึงถูกดึงดูตจากสิ่งจูงใจภายนอกครอบครัวโดยง่าย เช่น ติดเกม สารเสพติด การมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร เป็นต้น ปัญหาความเสื่อมทรามด้านคุณธรรมและจริยธรรมของเยาวชนนับจะทวีความรุนแรงมากขึ้น ก่อให้เกิดความวิตกกังวลให้แก่สังคมไทยโดยรวมเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะปัญหาความเสื่อมทรามที่เกิดจากการกระทำของเด็กและเยาวชน คุณธรรมจึงเป็นเครื่องมือหนึ่งในการทำหน้าที่น้อมนำจิตใจคนให้ประพฤติตนในสิ่งที่พึงทำ และละเว้นในสิ่งที่พึงละเว้น รวมทั้งร่วมกันกำหนดข้อกำหนดความประพฤติของทุกคนในสังคมเพื่อสันติสุขของสังคม “ประมวลจริยธรรม” การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของข้าราชการต้องคำนึงถึงหลักการสำคัญ 4 ประการ คือ เป้าหมาย นโยบาย การจูงใจ และผลต่อเนื่อง ดังนั้น หน้าที่ของผู้บริหาร คือ สร้างความมั่นใจว่ากลไกและมาตรการส่งเสริมที่ดำเนินอยู่มีความสอดคล้องกันในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะการกำหนดเป้าหมายและนโยบายที่ชัดเจน สามารถถ่ายทอดเป็นรูปธรรมได้และต้องปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีเพื่อให้ผู้ใต้บังคับบัญชายึดถือ ประพฤติและปฏิบัติตาม (ศิลป์ ชื่นนิรันดร์, 2560)

ประเด็นยุทธศาสตร์บุคลากรของรัฐเป็นคนดีและเก่ง ยึดหลักคุณธรรม จริยธรรม มีจิตสำนึกมีความสามารถสูง มุ่งมั่นและเป็นมืออาชีพ ต้องมีระบบการบริหารจัดการและพัฒนาบุคลากรให้สามารถตอบสนองความต้องการในการปฏิบัติงาน มีความก้าวหน้าในอาชีพ จูงใจให้คนดีและคนเก่งทำงานในภาครัฐเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม ปฏิบัติงานอย่างมืออาชีพ มีจิตบริการ เพื่อให้บุคลากรของรัฐยึดมั่นในหลักคุณธรรม จริยธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต จึงกำหนดให้เจ้าพนักงานของรัฐต้องยึดถือแนวทางปฏิบัติตามพระราชบัญญัติมาตรฐานจริยธรรม พ.ศ. 2562 และประมวลจริยธรรม หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักเล็งการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม (พระณัฏฐพงศ์ โนนายะ, 2561) คุณธรรม จริยธรรมจึงเป็นสิ่งที่สำคัญสำหรับทุกคนในสังคมที่ต้องปลูกฝังตั้งแต่วัยเด็ก หรือเมื่อยังเป็นนักเรียนอยู่ เพราะเป็นช่วงเวลาที่สามารถเรียนรู้และได้รับการปลูกฝังความคิดที่ถูกต้องได้ง่าย ดังนั้นครูอาจารย์มีภาระหน้าที่สำคัญในการอบรมสั่งสอนจึงเป็นผู้มีบทบาทสำคัญยิ่งในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียน เพื่อที่จะสามารถหล่อหลอมนักเรียนให้เป็นผู้ที่มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีคุณธรรม จริยธรรมควบคู่ไปกับวิชาความรู้ และทักษะวิชาชีพความสามารถที่เปี่ยมไปด้วยคุณธรรมจริยธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัจจุบันนี้คนทั่วโลกต่างต้องปรับการใช้ชีวิตแบบวิถีปกติใหม่ เนื่องจากปัญหาการเกิดโรคระบาด ทำให้เกิดปัญหาต่างๆตามมาทั้งด้านปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาในการใช้ชีวิตในสังคม อาทิ ปัญหาการลักขโมย ปัญหาการโกง ปัญหาการทุจริต ปัญหาความเครียด ปัญหาทางการศึกษา เนื่องจากเด็กและเยาวชนต้องปรับวิถีการเรียนรู้ใหม่

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2564 ได้กำหนดความมุ่งหมายและหลักการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (มาตรา 6) และแนวการจัดการศึกษายังได้ให้ความสำคัญแก่ผู้เรียนทุกคนโดยยึดหลักว่าทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ (มาตรา 22) ในการจัดการศึกษา ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษาซึ่งเรื่องหนึ่งที่กำหนดให้ดำเนินการ คือเรื่อง ความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ และการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข (มาตรา 23 ข้อ 5) ทั้งนี้การจัดกระบวนการเรียนให้คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ให้ผู้เรียนรู้จักประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาให้รู้จักคิด เป็นทำเป็น รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา อีกทั้งมีการประสานความร่วมมือกับบิดา มารดา ผู้ปกครองและบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ (สุลานนท์ มีแสง, 2560)

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น การเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์จำเป็นที่จะต้องได้รับความร่วมมือจากผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา คณะครู ผู้ปกครองและองค์กรที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อใช้ในการดำเนินชีวิตของนักเรียนผู้เรียนตามศักยภาพ สู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษา ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาและเสนอแนวทางการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียนขนาดกลาง ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives)

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของนักเรียนในการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนในโรงเรียนขนาดกลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1
2. เพื่อเสนอแนวทางการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนในโรงเรียนขนาดกลาง ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์-ความต้องการจำเป็น และเสนอแนวทางการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียนขนาดกลางในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 ประกอบด้วยคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการคือ 1. รัก

ชาติ ศาสน์ กษัตริย์ 2. ซื่อสัตย์สุจริต 3. มีวินัย 4. ใฝ่เรียนรู้ 5. อยู่อย่างพอเพียง 6. มุ่งมั่นในการทำงาน 7. รักความเป็นไทย 8. การมีจิตสาธารณะ โดยใช้แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating & Scale) 5 ระดับ และการรวบรวมข้อมูลแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview)

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูในโรงเรียนขนาดกลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 จำแนกเป็น 5 อำเภอ มีจำนวนโรงเรียนทั้งหมด 74 โรงเรียน ปีการศึกษา 2564 จำแนกเป็นผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 74 คน และครูจำนวน 894 คน รวม 968 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูในโรงเรียนขนาดกลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 640 คน โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970.p 607-610) ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ 0.5 % และ ระดับความเชื่อมั่น 95 % ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 234 คน โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) ตามสัดส่วน (Proportional Allocation)

3. เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยทำการสร้างแบบสอบถาม (Questionnaire) ภายใต้กรอบแนวคิดทฤษฎีที่ได้จากการศึกษาวิเคราะห์วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบ่งออกเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย 1)ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม 2) สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนจำนวน 40 ข้อ โดยมี 8 ด้าน ดังนี้ 1)รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ 2) ซื่อสัตย์ 3) มีวินัย 4) ใฝ่เรียนรู้ 5) อยู่อย่างพอเพียง 6) มุ่งมั่นในการทำงาน 7) รักความเป็นไทย 8) มีจิตสาธารณะ และแบบสอบถาม ตอนที่3คือ ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน โดยใช้แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating & Scale) 5 ระดับ ของ ลิเคอร์ท (Likert's Scale) (พิชิต ฤทธิ์จรรยา, 2554, น. 225) คือ ระดับสภาพการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ระดับ 5 คะแนน จนไปถึงระดับสภาพการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด ระดับ 1 คะแนน และแปลความหมาย เพื่อจัดระดับคะแนนเฉลี่ยในช่วงคะแนนดังนี้ คะแนนเฉลี่ย 4.50 – 5.00 แปลความว่า มีผลปฏิบัติมากที่สุด คะแนนเฉลี่ย 3.50 – 4.49 แปลความว่า มีผลปฏิบัติมาก คะแนนเฉลี่ย 2.50 – 3.49 แปลความว่า มีผลปฏิบัติปานกลาง คะแนนเฉลี่ย 1.50 – 2.49 แปลความว่า มีผลปฏิบัติน้อย และคะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.49 แปลความว่า มีผลปฏิบัติน้อยที่สุด

การหาคุณภาพแบบสอบถามดำเนินการโดยนำเครื่องมือในการวิจัยที่ได้ให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของข้อคำถามกับเนื้อหาและการใช้ภาษาโดยใช้เกณฑ์การพิจารณาแล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือ (Index of Item Objective Congruence: IOC) โดยพิจารณาความเที่ยงตรงจากดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามแต่ละข้อ

โดยนำข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง 0.50 ขึ้นไป มาใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ทั้งนี้ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ได้เท่ากับ 0.95 จากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมา หาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามด้วยการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach, 1984) ซึ่งเกณฑ์สัมประสิทธิ์แอลฟา มีค่าไม่ต่ำกว่า 0.70 ผู้วิจัยได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสภาพปัจจุบันเท่ากับ 0.953 และสภาพที่พึงประสงค์เท่ากับ 0.973 และสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ โดยวิธีการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) โดยวิเคราะห์เนื้อหา

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยรวบรวมจากการให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามโดยตรง โดยขอความอนุเคราะห์จากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 กับกลุ่มตัวอย่างตามจำนวนที่ได้กำหนดไว้ข้างต้นและนำข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติ เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการสรุปผลและอภิปรายผลการวิจัยให้บรรลุตามวัตถุประสงค์การวิจัยต่อไป

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการกำหนดสถิติที่มีความเหมาะสม และสอดคล้องกับข้อมูลทางสถิติเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงบรรยาย (Descriptive Statistics) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์สำหรับการบรรยายลักษณะของส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม นำมาใช้เพื่อการอธิบายถึงคุณสมบัติหรือลักษณะของการแจกแจงข้อมูลตัวแปร ได้แก่ การหาค่าเฉลี่ยร้อยละ (Percentage) ค่าความถี่ (Frequency) ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็น (PNI modified) และ การสัมภาษณ์โดยวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย (Research Results)

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามการวิจัยนี้ จำนวน 234 คน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ พบว่า เป็นเพศหญิง อายุอยู่ในช่วง 31-40 ปี ตำแหน่งครูประจำการ จบการศึกษาระดับปริญญาโท ประสบการณ์ในการทำงาน อยู่ระหว่าง 21 - 25 ปี ภาพรวมสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน ในโรงเรียนขนาดกลาง สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 โดยรวม 8 ด้าน นั้นสามารถวิเคราะห์ ดังแสดงตารางที่ 1

ตารางที่ 4.2 การวิเคราะห์ภาพรวมสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ความต้องการจำเป็น การเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน ในโรงเรียนขนาดกลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 โดยรวม 8 ด้าน

ตัวแปร	สภาพปัจจุบัน (D)			ความคาดหวังที่พึงประสงค์ (I)			PNI modified (I-D)/D	ลำดับความต้องการจำเป็น
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล		
1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์	4.04	0.98	มาก	4.52	0.67	มากที่สุด	0.11	3
2. ซื่อสัตย์สุจริต	4.07	1.18	มาก	4.57	0.64	มากที่สุด	0.12	2
3. มีวินัย	3.98	0.89	มาก	4.22	0.55	มาก	0.06	5
4. ใฝ่เรียนรู้	4.14	0.90	มาก	4.32	0.78	มาก	0.04	6
5. อยู่อย่างพอเพียง	4.26	1.04	มาก	4.38	0.81	มาก	0.02	8
6. มุ่งมั่นในการทำงาน	3.76	1.12	มาก	4.39	0.67	มาก	0.16	1
7. รักความเป็นไทย	4.39	0.69	มาก	4.76	0.53	มากที่สุด	0.08	4
8. การมีจิตสาธารณะ	4.55	0.62	มากที่สุด	4.73	0.53	มากที่สุด	0.03	7
รวม	4.15	0.93	มาก	4.49	0.65	มากที่สุด	0.08	-

สภาพปัจจุบัน ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก โดยพิจารณาจากผลการวิจัยพบว่า ด้านรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด รองลงมา คือ ด้านมีวินัย ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ซื่อสัตย์สุจริต

สภาพที่พึงประสงค์ ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก โดยพิจารณาจากผลการวิจัยพบว่า ด้านด้านซื่อสัตย์สุจริต มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือด้านรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ด้านการมุ่งมั่นในการทำงาน

ความต้องการจำเป็น ของแนวทางการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน ในโรงเรียนขนาดกลางสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ลำดับสูงที่สุด มุ่งมั่นในการทำงาน รองลงมา คือ ซื่อสัตย์สุจริต และอยู่อย่างพอเพียงมีค่าดัชนีน้อยที่สุด ตามลำดับ

สำหรับแนวทางการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียนขนาดกลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 โดยเรียงตามการจัดลำดับความต้องการจำเป็นได้ดังนี้

1. มุ่งมั่นในการทำงาน: แนวทางการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม คือ การปรับปรุงและพัฒนาการเรียนและกิจกรรมต่างๆได้ด้วยตนเอง
2. ซื่อสัตย์สุจริต: แนวทางการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม คือ การปลูกฝังให้นักเรียนมีความละเอียดใจในการทำผิดทั้งกาย วาจา ใจ มีความประพฤติและปฏิบัติตนอย่างจริงจัง
3. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์: แนวทางการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม คือ การส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ในเรื่องของสถาบันหลักอยู่อย่างต่อเนื่องไม่ว่าจะเป็น ชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์
4. รักความเป็นไทย: แนวทางการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม คือ นักเรียนแสดงกิริยา วาจา สุภาพ เรียบร้อย เหมาะสม การปลูกฝังให้นักเรียนมีสัมมาคารวะ มีกิริยา วาจา สุภาพ เรียบร้อย เหมาะสม สวัสดิ์
5. มีวินัย: แนวทางการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม คือ การปลูกฝังให้นักเรียนมีการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆได้อย่างตรงต่อเวลาและถูกต้องตามระเบียบโดยใช้จิตวิทยาเชิงบวก
6. ใฝ่เรียนรู้: แนวทางการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม คือ การจัดกิจกรรมที่ทำให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนและร่วมแสดงความคิดเห็นเสมอ
7. การมีจิตสาธารณะ: แนวทางการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม คือ การจัดกิจกรรมอาสา ช่วยงาน กิจกรรมต่างๆของโรงเรียนโดยไม่หวังผลตอบแทน และหาแนวทางในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมให้แก่เด็กนักเรียนที่มีประสิทธิภาพเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีจิตสาธารณะในการใช้ชีวิต
8. อยู่อย่างพอเพียง: แนวทางการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม คือ การจัดกิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม ความสำนึกในความเป็นชาติไทยและวิถีชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

ผู้วิจัยขออภิปรายผลการหาแนวทางการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนในโรงเรียนขนาดกลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1” ผู้วิจัยได้อภิปรายตามวัตถุประสงค์ดังนี้

1. สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ในการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนในสถานศึกษาขนาดกลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 สภาพปัจจุบันที่พบว่า 1) ด้านรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์: มีค่าเฉลี่ยสูงสุดนั้น อาจเป็นเพราะนักเรียนสามารถยืนตรงเคารพธงชาติ ร้องเพลงชาติ และอธิบายความหมายของเพลงชาติได้ถูกต้อง โดยเชื่อว่านักเรียนสามารถปฏิบัติตามหลักศาสนาของตนและนักเรียนสามารถเข้าร่วมและมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสถาบันพระมหากษัตริย์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธัญลักษณ์ ชูศรีโฉม (2564) ศึกษาเกี่ยวกับ แนวทางการจัดการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียน ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร พบว่า การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม

แก่นักเรียน ของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร มีการปฏิบัติภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) ด้านชื่อเสียงสุจริต: สภาพปัจจุบัน อาจเป็นเพราะนักเรียนมีความละเอียดใจในการทำผิดทั้งกาย วาจา ใจ รวมถึงมีความเชื่อว่านักเรียนเป็นคนซื่อสัตย์ ทั้งต่อหน้าและลับหลัง และเชื่อว่าคำพูดของนักเรียนเป็นจริงเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มิตร ดาราฉาย (2553) ศึกษาเกี่ยวกับ การดำเนินงานด้านการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของโรงเรียนวัดบางยาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร พบว่า สภาพการดำเนินงานด้านการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของโรงเรียนวัดบางยาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ด้านชื่อเสียงสุจริต อยู่ในระดับมาก 3) ด้านมีวินัย: สภาพปัจจุบัน อาจเป็นเพราะนักเรียนสามารถควบคุมตนเองและปฏิบัติตนให้อยู่ในกฎระเบียบของโรงเรียนได้ รวมถึงสามารถแต่งเครื่องแบบได้อย่างถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน และหากเข้าเรียนหรือมีการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ นักเรียนจะตรงต่อเวลาอย่างสม่ำเสมอ ส่วนความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพที่พึงประสงค์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทศนีย์ สิทธิสุวรรณ (2545) ศึกษาเกี่ยวกับ การพัฒนาชุดการฝึกอบรมธรรมะตามแนวคิดทางการศึกษาของท่านพุทธทาสเพื่อการพัฒนาสังคม พบว่า การพัฒนาสังคมเน้นการใช้หลักธรรมในพระพุทธศาสนาเป็นเครื่องมือในการจัดการศึกษาเพื่อให้ทุกคนรู้จักชีวิตและการแก้ปัญหาชีวิตการจัดการศึกษาเป็นการศึกษาที่เข้าถึงอบรมธรรมะ ธรรมคือธรรมอันสูงสุดที่มนุษย์ควรศึกษาและปฏิบัติให้สมบูรณ์ต่อสิ่งต่าง ๆ รอบข้างอย่างถูกต้องโดยอาศัยปัญญาศีลสมาธิเพื่อความอยู่รอดทางจิตวิญญาณและให้เยาวชนรู้จักผู้ที่ให้แสงสว่างแก่ชีวิตด้วยประพจน์ตนเป็นคนตระหนักอยู่ในสถานะทั้ง 5 คือ เป็นบุตรที่ดีเป็นสิ่งที่ดีเป็นเพื่อนที่ดีและเป็นพลเมืองที่ดีและเป็นสาวกที่ดี 4) ด้านใฝ่เรียนรู้: สภาพปัจจุบัน อาจเป็นเพราะนักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนและร่วมแสดงความคิดเห็นเสมอ รวมถึงมีการทบทวนการบ้านและอ่านหนังสือล่วงหน้า และนักเรียนมีความตั้งใจเรียน เอาใจใส่และมีความเพียรพยายามเรียนรู้ ส่วนความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพที่พึงประสงค์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พชรดนัย มนชะอุม (2561) ศึกษาเกี่ยวกับ การศึกษาการบริหารงานส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 พบว่า การบริหารงานส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 ด้านใฝ่เรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับมากควรมีการวางแผนการปฏิบัติงานและอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานให้แก่ครู จัดวางตัวบุคคล ให้เหมาะสมกับงานที่ได้รับผิดชอบ เพื่อกำหนดแนวปฏิบัติโดยจัดทำปฏิทินปฏิบัติงานร่วมกับผู้บริหาร มีการวางโครงสร้างการบริหารงาน มอบหมายงานให้ตรงตามความสามารถของบุคคลเหมาะสม 5) ด้านอยู่อย่างพอเพียง: สภาพปัจจุบัน อาจเป็นเพราะนักเรียนมีการแสดงพฤติกรรมเหมาะสมตามบทบาทของหน้าที่ตนเอง รวมถึงสามารถแก้ปัญหาและปรับปรุง ความประพฤติกติที่ผิดพลาดของตนได้ และสามารถส่งเสริมให้นักเรียนรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม และยอมรับและปรับตัวเพื่ออยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ส่วนความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพที่พึงประสงค์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ไพศาล มั่นนอก และไพฑูรย์ สิลาร์ตัน (2557) ศึกษาเกี่ยวกับ การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของ

นักเรียนระดับมัธยมศึกษาขนาดเล็ก กรณีศึกษาของนักเรียนโรงเรียนวิเศษชัยชาญวิทยาคม พบว่า การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนของนักเรียนโรงเรียนวิเศษชัยชาญวิทยาคม โดยใช้กลยุทธ์ 5 กลยุทธ์โดยกลยุทธ์ศูนย์พัฒนาการเรียนรู้อตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยรวมอยู่ในระดับ มาก 6) ด้านมุ่งมั่นในการทำงาน: สภาพปัจจุบัน อาจเป็นเพราะนักเรียนมีการติดตามข่าวสารข้อมูล ต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนจากแหล่งต่าง ๆ ได้ รวมถึงสามารถแก้ปัญหาและรับผิดชอบงาน ที่ได้รับมอบหมายเป็นอย่างดี และมีความใส่ใจต่อการเรียน ส่วนความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพที่พึง ประสงค์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธัญลักษณ์ ชูศรีโฉม (2564) ศึกษาเกี่ยวกับ แนวทางการ จัดการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียน ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสมุทรสาคร พบว่า การพัฒนาสังคมเน้นการใช้หลักธรรมในพระพุทธศาสนา โดยมุ่งมั่น ในการทำงานเป็นเครื่องมือในการจัดการศึกษาเพื่อให้ทุกคนรู้จักชีวิตและการแก้ปัญหาชีวิตการจัด การศึกษาเป็นการศึกษาที่เข้าถึงอบรมธรรมะธรรมคือธรรมอันสูงสุดที่มนุษย์ควรศึกษาและปฏิบัติให้ สมบูรณ์ต่อสิ่งต่างๆรอบข้างอย่างถูกต้องโดยอาศัยปัญญาศีลสมาธิเพื่อความอยู่รอดทางจิตวิญญาณ และให้เยาวชนรู้จักผู้ที่ให้แสงสว่างแก่ชีวิตด้วยประพติตนเป็นคนตระหนกอยู่ในสถานะทั้ง 5 คือ เป็นบุตรที่ดี เป็นสิ่งที่ดี เป็นเพื่อนที่ดี เป็นพลเมืองที่ดี และเป็นสาวกที่ดี 7) ด้านรักความเป็นไทย: สภาพปัจจุบัน อาจเป็นเพราะนักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับกับภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมถึงมีการให้ความร่วมมือในการร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรม จริยธรรม และมีความสนใจ เข้าร่วมกิจกรรมที่สืบทอดประเพณี และวัฒนธรรม ส่วนความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพที่พึงประสงค์ ซึ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของ Cranley (2003) ศึกษาเกี่ยวกับ พฤติกรรมการปฏิบัติในด้าน จริยธรรม นักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาในชุมชนเมืองของประเทศไทย พบว่า การประพฤติปฏิบัติในด้าน จริยธรรมของนักเรียนประกอบด้วย มาตรการที่โรงเรียนใช้ในกรอบจริยธรรม นักเรียน มาตรการที่ จะจัดการศึกษาโดยการนำเอาจริยธรรมในหลักสูตรปกติ การสอน จริยธรรม โดยใช้สถานการณ์ทาง ประเพณี การสอนจริยธรรมโดยใช้กิจกรรมในหลักสูตรปกติ การสอนจริยธรรมโดยใช้สถานการณ์ ทางประเพณี การสอนจริยธรรมโดยใช้กิจกรรม การสอนอย่างต่อเนื่อง การสอนจริยธรรมโดย กำหนดระเบียบกฎของห้องเรียน การสอน จริยธรรม การรักความเป็นไทยโดยดำเนินตามนโยบาย และระเบียบของทางราชการ และ 8) ด้านการมีจิตสาธารณะ: สภาพปัจจุบัน อาจเป็นเพราะ นักเรียนมีความกระตือรือร้นที่จะเข้าร่วมกิจกรรมตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ด้วยความสมัครใจ รวมถึงมีจิตอาสาในการดูแลรักษาสาธารณสมบัติและสิ่งแวดล้อมด้วยความเต็มใจ และรู้จักการ แบ่งปันสิ่งของ และอื่น ๆ ให้กับเพื่อนหรือบุคคลรอบข้าง ส่วนความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพที่พึง ประสงค์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธัญลักษณ์ ชูศรีโฉม (2564) ศึกษาเกี่ยวกับ แนวทางการ จัดการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียน ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสมุทรสาคร พบว่า ผู้บริหารควรส่งเสริม ให้ครูนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมา ใช้กับนักเรียน ฝึกนิสัยการออมเงินผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูปลูกฝังให้นักเรียนเป็นผู้มีจิตอาสา ช่วยเหลือเพื่อนและบุคคลอื่น รู้จักการให้เกียรติซึ่งกันและกัน และผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูจัด กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดยเสริมในเรื่องคุณธรรมจริยธรรม

2. ความต้องการจำเป็น ในการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนในโรงเรียนขนาดกลาง ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 ทั้ง 8 ตำบล ด้วยการหาดัชนีความต้องการจำเป็น (Priority Need Index : PNI) จากผลการวิจัยที่ พบว่า ความต้องการจำเป็นที่มีค่าดัชนี (PNI_{modified}) สูงที่สุด คือ มุ่งมั่นในการทำงาน มีค่าดัชนีสูงที่สุด (PNI_{modified} = 0.28) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อจะเห็นว่าความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียนขนาดกลาง ผู้วิจัยเห็นว่า การนำคุณธรรม จริยธรรมเข้าไปประยุกต์ใช้ตามเหตุการณ์และปัญหาในโรงเรียน เพื่อให้เกิดผลดีทั้งต่อองค์กรและช่วยเสริมสร้างคุณภาพทางการศึกษารวมถึงทางโรงเรียนมีการเสริมสร้างให้นักเรียนมีความประพฤติและมีการปฏิบัติตนอย่างจริงจังและซื่อสัตย์ส่งเสริมให้นักเรียนให้มีคุณธรรม จริยธรรม โดยการสอดแทรกเนื้อหาเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมในการศึกษาในทุกรายวิชา ซึ่งเป็นการนำไปสู่การพัฒนาการศึกษาอย่างยั่งยืนและมีความมั่นคง และจัดตั้งคณะกรรมการสำรวจสภาพการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนซึ่งหากโรงเรียนมีการวางแผนที่สามารถตอบสนองต่อการพัฒนาที่สำคัญในกระบวนการเรียนการสอนได้ รวมถึงการวัดและประเมินผลที่มุ่งหวังให้นักเรียนมีคุณธรรมจริยธรรม จะสามารถทำให้นักเรียนมีผลการศึกษามีคุณภาพมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากผู้ทรงคุณวุฒิเช่นกันและรองลงมาคือซื่อสัตย์สุจริต มีค่าดัชนี (PNI_{modified} = 0.21) ผลจากการวิเคราะห์ความสอดคล้องกับความถี่ของข้อเสนอแนะความคิดเห็นและการสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างจากผู้ทรงคุณวุฒิ และให้เหตุผลว่าควรมีการกำหนดแนวทางในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนในสถานศึกษารวมถึงมีการพัฒนาครูและฝึกอบรมครูให้มีความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ หรือควรมีการกระตุ้นให้นักเรียนตระหนักถึงการมีจริยธรรมว่า ทำได้โดยใช้สถานการณ์จริงหลาย ๆ ตัวอย่าง และสร้างบรรยากาศในห้องเรียนที่สามารถกระตุ้นให้นักเรียนอภิปรายได้อย่างอิสระ และควรมีการพัฒนาสภาพสิ่งแวดล้อมให้สะอาด ร่มรื่น เอื้อต่อการเรียนการสอนเพิ่มมากขึ้นอย่างจริงจัง เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ และจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และควรใช้วันพระเป็นช่องทางการจัดกิจกรรมอบรมคุณธรรม เพื่อปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนได้เห็นความสำคัญของพระพุทธศาสนาและนำแนวทางที่ดิงามไปปฏิบัติ สอดคล้องกับ DiGiorgio (2002) ที่ศึกษาเรื่องปัจจัยหนึ่งที่กำหนดให้กับพฤติกรรมของมนุษย์ พบว่า ความต้องการของมนุษย์ ในขณะที่บุคคลจะสังเกตเห็นคุณค่าทางคุณธรรม จริยธรรม และกฎเกณฑ์ทางสังคม คนจะรู้สึกถึงความจำเป็นในการตอบสนองความต้องการ

3. แนวทางการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม นักเรียนในโรงเรียนขนาดกลาง ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 จากการวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงปริมาณโดยใช้แบบสอบถามและข้อค้นพบด้วยข้อมูลเชิงคุณภาพจากการเก็บข้อมูลการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) นั้น ผู้วิจัยเห็นว่าแนวทางการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนในสถานศึกษาขนาดกลางสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 ที่สำคัญจะเห็นได้จากความต้องการจำเป็นที่สุดในการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน

คือ 1) มุ่งมั่นในการทำงาน การเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม คือควรมีการสร้างทรัพยากรบุคคลของชาติให้มีคุณธรรมจริยธรรมและมีประสิทธิภาพอันเป็นปัจจัยในการพัฒนาประเทศให้เกิดประสิทธิผลต่อไป อาจเป็นผลจากการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนในโรงเรียนขนาดกลางในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ซึ่งสอดคล้องกับ ัญลักษณ์ ชูศรี โฉม (2564) จากการศึกษา แนวทางการจัดการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียน ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร พบว่า แนวทางการจัดการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียน คือ ผู้บริหารควรส่งเสริม ให้ครูนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้กับนักเรียน 2) ชื่อสัตย์สุจริต การเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมคือ ควรมีการกำหนดนโยบายในการเสริมสร้างให้นักเรียนมีความประพฤติและมีการปฏิบัติตนอย่างจริงจังและชื่อสัตย์ส่งเสริมให้นักเรียนให้มีคุณธรรม จริยธรรม เป็นพื้นฐานของนักเรียนในการศึกษาในทุกสายวิชา สอดคล้องกับ พชรดนัย มนชะอุ่ม (2561) จากการศึกษา การศึกษาการบริหารงานส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 พบว่า ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาการบริหารงานส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 ควรมีการวางแผนการปฏิบัติงานและอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานให้แก่ครู จัดวางตัวบุคคล ให้เหมาะสมกับงานที่ได้รับมอบหมาย เพื่อกำหนดแนวปฏิบัติโดยจัดทำปฏิทินปฏิบัติงานร่วมกับผู้บริหารเพื่อส่งเสริมแนวทางในการพัฒนาให้นักเรียนประพฤติตนอยู่อย่างชื่อสัตย์สุจริต เพื่อเป็นแบบอย่างให้กับนักเรียนรุ่นหลังต่อไป

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษา ควรส่งเสริมโครงการหรือกิจกรรมปลูกพลังบวกให้กับนักเรียนเกี่ยวกับให้ความมุ่งมั่นในการเรียนและการทำงาน ให้ต่อเนื่อง จนเป็นนิสัย

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษา ควรผลักดันกิจกรรมและสร้างแรงจูงใจในเชิงปฏิบัติ เกี่ยวกับความชื่อสัตย์สุจริตของนักเรียนให้เห็นเชิงประจักษ์ และ ประชาสัมพันธ์สู่สาธารณะในการทำ ความดี

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาวิจัยเพิ่มเติมเกี่ยวกับการติดตามประเมินผลการดำเนินงานโครงการอย่างต่อเนื่องเพื่อเป็นข้อมูลในการปรับปรุงและแนวทางการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนในสถานศึกษาแต่ละอำเภอ ทุกเขต ตามบริบท และขนาดของโรงเรียน

2.2 ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับกลยุทธ์การเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนในสถานศึกษา ทุกอำเภอ ทุกเขต ตามบริบท และขนาดของโรงเรียน

เอกสารอ้างอิง (References)

- ธัญลักษณ์ ซูศรีโณม. (2564). แนวทางการจัดการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร. *วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์ (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)*. 11(1), 49-62.
- พชรดนัย มนชะอุ่ม. (2561). การศึกษาการบริหารงานส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม
- พระณรัชพงษ์ โนนายะ. (2561). การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมพื้นฐานของนักเรียนโรงเรียนมัธยมวัดไทรราชวรอุบลรัตน์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกริก.
- ศิลป์ ชื่นนิรันดร์. (2560). การเสริมสร้างคุณธรรมและจริยธรรมในองค์กร. *วารสารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด*. 6(2). 216-225.
- สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ. (2554). *การเปลี่ยนแปลงทางสังคม*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ.
- สุลานนท์ มีแสง. (2560). พฤติกรรมคุณธรรม จริยธรรม ของผู้บริหาร สถานศึกษา ในโรงเรียนสังกัดงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3. ศรีสะเกษ: มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ.
- DiGiorgio, C. L., Gonzalez, D. A., & Huitt, C. C. (2002). Cryptosporidium and Giardia recoveries in natural waters by using environmental protection agency method 1623. *Applied and environmental microbiology*. 68(12), 5952-5955.

แนวทางการพัฒนาภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมภาคเหนือแบบยั่งยืน

The Development Guideline of Sustainable Cultural Toursit Image at the Northen Thailand

ฤทธิจักร จันทิมา¹ วิวัฒน์ หามนตรี² วสันต์ ลิ้มรัตน์ภทรกุล³

Ritthijak Chantima, Wiwat Harmontree, Wason Limratanaphatkul

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยมีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและอุปสรรคของภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมภาคเหนือ 2. เพื่อศึกษากระบวนการและแนวทางการพัฒนาภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมภาคเหนือแบบยั่งยืน 3. เพื่อพัฒนาการสร้างภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมภาคเหนือแบบยั่งยืน การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมทั้งในเชิงเอกสาร เชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างประชากรที่อาศัยอยู่ในอำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย และอำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน จำนวน 400 คน และสัมภาษณ์เชิงลึกจากนักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการสำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัด ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว กำนันและผู้ใหญ่บ้านผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในเรื่องของแนวทางการพัฒนาภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมภาคเหนือแบบยั่งยืน จำนวน 18 คน จากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน รวมทั้งการวิเคราะห์ในเชิงคุณภาพ ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการศึกษาสภาพปัญหาอุปสรรคและภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมภาคเหนือ พบว่า การรองรับนักท่องเที่ยวไม่เพียงพอ ความเสื่อมโทรมของสถานที่ สิ่งอำนวยความสะดวกไม่เพียงพอ อาหารและสินค้าที่จำหน่ายไม่ได้มาตรฐาน มีมลพิษทางอากาศ การแพร่ระบาดของโควิด-19 การจัดการระบบการขนส่งไม่ดี ขาดการประชาสัมพันธ์ ขาดการประสานงานระหว่างหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อความยั่งยืน 2) ผลการศึกษากระบวนการและแนวทางการพัฒนาภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมภาคเหนือแบบยั่งยืน พบว่า ประชาสัมพันธ์หรือเผยแพร่อย่างมีประสิทธิภาพ

Received: 2022-07-10 Revised: 2022-08-18 Accepted: 2022-08-22

¹สาขาวิชาการพัฒนาสังคม, คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Social Development Program, Faculty of Social Sciences Mahachulalongkornrajavidyalaya University. Corresponding Author e-mail: Sairoong.bub@mcu.ac.th

²คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Faculty of Social Sciences Mahachulalongkornrajavidyalaya University

³คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Faculty of Social Sciences Mahachulalongkornrajavidyalaya University

ส่งเสริมและพัฒนาให้เป็นเมืองอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณี สนับสนุนให้เด็กรุ่นใหม่ใส่ใจวัฒนธรรม ให้ความสำคัญกับการบูรณะเพื่อรักษาแหล่งท่องเที่ยวทางสถาปัตยกรรม ให้คนท้องถิ่นในชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนกลยุทธ์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมท้องถิ่น ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามต่อกระบวนการและแนวทางการพัฒนาภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมภาคเหนือแบบยั่งยืนโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.36 ซึ่งตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้อยู่ในระดับมาก 3) ผลการศึกษาการพัฒนาการสร้างภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมภาคเหนือแบบยั่งยืน พบว่าส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ประชาสัมพันธ์ และเชิญชวนให้ทุกภาคส่วนได้ทราบถึงประโยชน์ของการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน จัดทำโครงการพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการองค์ความรู้ด้านการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และการเสริมสร้างและปรับปรุงมาตรฐานด้านการท่องเที่ยวและบริการให้ครอบคลุมทุกรูปแบบในการพัฒนาภาพลักษณ์ ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามต่อการพัฒนาภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมภาคเหนือแบบยั่งยืนโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.33 ซึ่งตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ในระดับมาก

คำสำคัญ(Keywords): ภาพลักษณ์; การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม; ภาคเหนือ

Abstract

The objectives of this study are 1) to study the problems and obstacles of sustainable cultural tourist image in the Northern 2) to study the process of the development guideline of sustainable cultural tourist image in the Northern and 3) to develop the sustainable cultural tourist image in the Northern. This research is the mixed-methodology research consisting of documentary research, quantitative research, and qualitative research by collecting data from the samples group dealing with 400 people from 3 districts in the Northern as Chiang Kham district of Phayao province, Mueang Chiang Rai district of Chiang Rai province and Mueang Nan district of Nan province, and 18 people from plan and policy analyst at professional level from Tourism and Sports office, tourist entrepreneur, subdistrict headman and village headman who related with the development guideline of sustainable cultural tourist image at the Northern for in-depth interview and analyzing the data by the frequency, percentage, mean, and standard deviation. The results of the research were found that 1. The results of the study on the problems and the obstacles of sustainable cultural tourist image in the Northern was found that there were many problems such as not enough tourist places, decay of tourist place, no tidy environment of tourist places, not enough facilities, no standard of food and products for the tourists, the air pollution, Coronavirus disease (COVID-19), no good transporting, no

information of the tourist places, and no cooperation between the government agency and public organization of developing sustainable cultural tourism. 2. The result of the study the development guideline of sustainable cultural tourist image in the Northern was found that transferring the knowledge and creating the media for information efficiently, supporting and developing to be the world heritage city, spreading the culture to the young generation to understand the culture, integrating and preserving tourist architecture and stimulating the community to participate of strategy of developing the cultural tourism. The respondents' opinion on the questionnaire of the development guideline of sustainable cultural tourist image at the Northern Thailand was an average of 4.36 at high level. 3. The result of the study of process of developing sustainable cultural tourist image in the Northern was found that supporting all organizations cooperated management of sustainable cultural tourism, informing all organizations to know the benefit of sustainable cultural tourism, improving sustainable cultural tourist image to be the standard. The respondents' opinion on the questionnaire of the developing sustainable cultural tourist image in the Northern was an average of 4.33 at high level.

Keywords: Image; Cultural tourism; Northern

บทนำ (Introduction)

การท่องเที่ยวนับว่าเป็นอุตสาหกรรมที่มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศเนื่องจากเป็นอุตสาหกรรมที่มีการขยายตัวสูง การท่องเที่ยวของไทยถือเป็นอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพในการพัฒนาให้กลายเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวของโลกได้ มีความเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วและมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่มีความแตกต่างจากอุตสาหกรรมบริการและการผลิตสินค้าอื่น ๆ จึงทำให้มีระบบการให้บริการเพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว (Tourism Service System) อันได้แก่การบริการข้อมูลข่าวสาร การบริการคมนาคมขนส่ง การบริการอำนวยความสะดวกในการผ่านเข้า-ออกระหว่างประเทศ การให้บริการโดยบริษัทนำเที่ยว การบริการมัคคุเทศก์ การบริการสถานที่พักผ่อน การบริการภัตตาคารร้านอาหาร การบริการสินค้าของที่ระลึก การบริการด้านการบันเทิง และระบบการให้ความคุ้มครองรักษาความปลอดภัย ระบบการให้บริการจึงเข้ามาทำหน้าที่เป็นสะพานเชื่อมโยงอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวในการเดินทางไปสัมผัสแหล่งท่องเที่ยว (Tourist Attraction) ตามที่ปรารถนา ซึ่งความปรารถนาหรือความต้องการ (Demand) ของการท่องเที่ยวจะถูกกระตุ้นโดยระบบของการตลาด (Marketing System) และผลจากการใช้บริการร่วมกับการสัมผัสแหล่งท่องเที่ยวจะส่งผลให้นักท่องเที่ยวเป็นผู้ตัดสินใจว่าได้รับความประทับใจหรือมีความพึงพอใจเพียงไร รายได้ที่ได้มาจากการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวจึงเป็นแหล่งที่มาของเงินตราต่างประเทศ การลงทุนในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวช่วยสร้างงานอาชีพ เกิด

การหมุนเวียนทางเศรษฐกิจ จึงกล่าวได้ว่าการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวให้เป็นที่ยอมรับของนานาชาติจำเป็นต้องมีภาพลักษณ์การท่องเที่ยวที่ดี (กรรณก เกิดสังข์, 2560)

เมื่อพิจารณาการขยายตัวของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของไทย จะพบว่าตั้งแต่ปี 2556-2562 นักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวในประเทศไทยมีจำนวนเพิ่มขึ้น และรายได้ที่เกิดจากการท่องเที่ยวก็เพิ่มขึ้นทุกปีเช่นกันยกเว้นในปี 2563 เกิดระบาดโรคโควิด 19 ขึ้นทั่วโลก ทำให้นักท่องเที่ยวต่างชาติงดการเดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทย ทำให้รายได้จากนักท่องเที่ยวในปีนี้หายไป

ประเทศไทยมีการส่งเสริมอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว มีความมุ่งมั่นปรารถนาที่จะพัฒนาให้ประเทศอยู่ในความนิยมของนักท่องเที่ยว ดังนั้นการพัฒนาภาพลักษณ์การท่องเที่ยวภายในประเทศจึงมีความสำคัญต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างมาก (กฤษฎา กาญจนาลัย, 2561) สถานที่ท่องเที่ยวในประเทศไทยมีความหลากหลาย ทั้งแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม ดังนั้นจึงมีรูปแบบทางการท่องเที่ยวที่หลากหลายเพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของไทยนั้นเริ่มขึ้นตั้งแต่ปี 2536 เป็นต้นมาตามกระแสความสนใจของชาวไทยและชาวโลกเกี่ยวกับการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม เนื่องมาจากผลกระทบในเชิงลบของการขยายตัวของธุรกิจท่องเที่ยวที่มีต่อสิ่งแวดล้อมสังคมและวัฒนธรรม จึงทำให้การท่องเที่ยวของไทยมุ่งสู่การพัฒนาแบบยั่งยืน การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมซึ่งถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน อันเป็นแนวคิดที่เกิดขึ้นจากแนวโน้ม 2 ประการมาบรรจบกัน คือ แนวโน้มเกี่ยวกับการอนุรักษ์กับการพัฒนาทางเศรษฐกิจ และแนวโน้มของนักท่องเที่ยวที่มีความต้องการแบบวิถีชีวิตแบบดั้งเดิม หรือการท่องเที่ยวโดยการเข้าไปมีส่วนร่วม และได้สัมผัสกับวัฒนธรรมประเพณีอย่างแท้จริง (จันทร์จิรา สุขบรรจง, 2559)

จังหวัดกลุ่มภาคเหนือตอนบน ซึ่งประกอบด้วย จังหวัดพะเยา จังหวัดเชียงราย และจังหวัดน่าน เป็นจังหวัดที่มีศิลปวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่นที่มีความหลากหลาย แต่ภาพลักษณ์ด้านการท่องเที่ยวไม่โดดเด่น ทำให้ในปัจจุบันมีอัตราการเติบโตเพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อย โดยเป็นการเพิ่มขึ้นเฉพาะในส่วนของตลาดคนไทย ส่วนใหญ่เป็นการเดินทางท่องเที่ยวภายในภูมิภาค รองลงมา นักท่องเที่ยวจากกรุงเทพฯ สำหรับชาวต่างชาติมีการเติบโตเล็กน้อย

แม้ว่าจะมีความสวยงามทางด้านศิลปวัฒนธรรมประเพณีและวิถีชีวิตของชาวบ้านแบบดั้งเดิมอยู่ก็ตาม แต่ก็ยังมีปัจจัยที่ส่งผลให้จังหวัดพะเยา จังหวัดเชียงราย และจังหวัดน่าน ไม่ใช่จังหวัดหลักในการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ เนื่องจากทั้งสามจังหวัดนี้ไม่มีกิจกรรมและภาพลักษณ์ที่น่าสนใจในการดึงดูดนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติให้เข้ามาในพื้นที่ ทำให้นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติเลือกที่จะเดินทางท่องเที่ยวในจังหวัดอื่น ๆ แทน (สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดพะเยา, 2564)

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่อง “แนวทางการพัฒนาภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมภาคเหนือแบบยั่งยืน” เพื่อนำข้อค้นพบที่ได้เสนอแนะให้กับสำนักงานการท่องเที่ยวจังหวัดเพื่อนำไปพิจารณาปรับปรุงและส่งเสริมภาพลักษณ์ด้านบวกให้ดีขึ้นและขณะเดียวกันก็หามาตรการแก้ไขภาพลักษณ์ด้านลบให้หมดไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและอุปสรรคภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมภาคเหนือ
2. เพื่อศึกษากระบวนการและแนวทางการพัฒนาภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมภาคเหนือแบบยั่งยืน
3. เพื่อพัฒนาการสร้างภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมภาคเหนือแบบยั่งยืน

วิธีการดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “แนวทางการพัฒนาภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมภาคเหนือแบบยั่งยืน” เป็นการวิจัยแบบผสม (Mixed-Methodology Research) โดยใช้วิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และ การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยเป็นกระบวนการศึกษาวิจัยที่มุ่งพัฒนาภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมภาคเหนือแบบยั่งยืนโดยมีขั้นตอนดำเนินการ ดังนี้

2. ประชากร กลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant)

ประชากร หมายถึง ประชากรที่อาศัยอยู่ใน 3 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยาซึ่งมี 10 ตำบล 125 หมู่บ้าน มีจำนวนประชากร 70,694 คน อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย จำนวน 16 ตำบล 233 หมู่บ้าน มีจำนวนประชากร 231,712 คน และอำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน จำนวน 11 ตำบล 126 หมู่บ้าน มีจำนวนประชากร 82,211 คน

กลุ่มตัวอย่าง หมายถึง ประชากรที่อาศัยอยู่ในอำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย และอำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน รวมประชากรทั้งสิ้น จำนวนประชากร 384,617 คน จากนั้นเปิดตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน ใช้วิธีการสุ่มตามสัดส่วนของจำนวนประชากร

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในเชิงคุณภาพ ซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญทางด้านนโยบาย ในระดับจังหวัด อำเภอและชุมชนที่เป็นกรณีศึกษา ประกอบด้วย

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในเชิงนโยบาย ได้แก่ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัด
2. ตัวแทนผู้ให้ข้อมูลสำคัญจากผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว ได้แก่ ผู้ประกอบการบริษัทท่องเที่ยว เจ้าของกิจการรีสอร์ท โรงแรม และ ผู้ประกอบการกิจการเช่ารถเพื่อการท่องเที่ยว
3. ตัวแทนผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ กำนันและผู้ใหญ่บ้าน ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในเรื่องของแนวทางการพัฒนาภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมภาคเหนือแบบยั่งยืน
4. ตัวแทนผู้ให้ข้อมูลด้านวิชาการเกี่ยวกับการท่องเที่ยว ได้แก่ นักวิชาการด้านการท่องเที่ยวและบริหารธุรกิจ

รวม กลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้นจำนวน 418 คน

3. เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากแนวคิดของการพัฒนาภาพลักษณ์การท่องเที่ยวภาคเหนือ และแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับการพัฒนาภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมภาคเหนือ ซึ่งการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้อาศัยรูปแบบของการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ที่อยู่ภายใต้กรอบของแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมภาคเหนือ ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านนโยบาย 2) ด้านการบริหารการจัดการที่ดี 3) ด้านระบบโครงสร้างพื้นฐาน 4) ด้านศิลปวัฒนธรรมประเพณี

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล มีขั้นตอนดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถาม

1) ขออนุญาตจากผู้อำนวยการหลักสูตรหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาการพัฒนาศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อขออนุญาตเข้าทำการเก็บรวบรวมข้อมูลในเขตพื้นที่อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย และอำเภอมืองน่าน จังหวัดน่าน

2) นำแบบสอบถาม จำนวน 400 ฉบับ ไปแจกประชาชนทั่วไป หน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ และภาคเอกชน ในพื้นที่อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย และอำเภอมืองน่าน จังหวัดน่าน ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และเก็บแบบสอบถามด้วยตนเอง

3) นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์และประมวลผลโดยโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ต่อไป

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล แบบสัมภาษณ์ (In-depth Interview) และการสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group)

1) การวิจัยเชิงคุณภาพด้วยเทคนิคการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยดำเนินการดังนี้

(1) กำหนดหลักเกณฑ์และประเด็นในการสัมภาษณ์

(2) ขออนุญาตจากผู้อำนวยการหลักสูตรหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาการพัฒนาศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อเรียนผู้ทรงคุณวุฒิ

(3) ติดต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อขอความอนุเคราะห์และขอความร่วมมือในการให้ข้อมูล

(4) กำหนด วัน เวลา สถานที่ และดำเนินการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญตาม โครงสร้างที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งระหว่างการสัมภาษณ์ผู้วิจัยจะต้องทำการบันทึกข้อมูลไว้ตลอดเวลา

(6) ถอดเทปการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนาแบบคำต่อคำ

(7) อ่านข้อมูลที่ได้จากการถอดเทปและการสนทนากลุ่มหลาย ๆ รอบ ทบทวน ข้อมูลทั้งหมดและทำความเข้าใจเกี่ยวกับความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ

(8) จัดกลุ่มความหมายแยกออกเป็นประเด็น โดยจัดกลุ่มข้อมูลที่มีลักษณะร่วม หรือที่มีความหมายเหมือนกันไว้ด้วยกัน จากนั้นให้ความหมายหรือจำแนกชื่อแก่กลุ่มข้อมูลนั้น

(9) นำกลุ่มคำข้อความหรือประโยคที่ได้มาตีความหรือให้ความหมาย หากข้อมูลยังไม่มี ความชัดเจนจะบันทึกแยกเป็นข้อสังเกตไว้ต่างหาก เพื่อสะสมข้อมูลนั้นไว้แล้วนำกลับมา รวบรวม วิเคราะห์เมื่อได้ข้อมูลมากพอ

(10) ทำการวิเคราะห์หาคุณลักษณะของข้อมูลที่จำแนกเป็นหัวข้อย่อยโดย พิจารณา ความสอดคล้องกับคำถามการวิจัย

(11) เขียนคำบรรยายความหมายตามลักษณะข้อความที่ปรากฏ แล้วนำมาเรียบเรียง เป็นข้อคำถามที่มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า เพื่อนำไปใช้สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ ต่อไป

2. การวิจัยเชิงคุณภาพด้วยเทคนิคการสนทนากลุ่มจะใช้แบบบันทึกจากการสนทนา โดย มีผู้ดำเนินการสนทนากลุ่ม (Moderator) เป็นผู้คอยเสนอประเด็นในการสนทนา เพื่อชักจูงให้กลุ่ม เกิดแนวคิดและแสดงความคิดเห็นต่อประเด็นหรือแนวทางการสนทนาอย่างกว้างขวางละเอียดลึกซึ้ง โดยดำเนินการดังนี้

(1) ขอบเขตหมายแนะนำตัวของผู้วิจัยจากโครงการหลักสูตรหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎี บัณฑิต สาขาการพัฒนาสังคม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

(2) ติดต่อผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อขอความอนุเคราะห์และขอความร่วมมือในการให้ข้อมูล

(3) จัดทำร่างประเด็นการสนทนาและนำเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ

(4) ดำเนินการสนทนากลุ่ม ตามวัน เวลา สถานที่ที่กำหนด โดยในระหว่างการสนทนา กลุ่มผู้วิจัยจะต้องทำการบันทึกข้อมูลไว้ตลอดเวลา

(5) รวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสนทนาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อนำไปใช้ในการวิเคราะห์ ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล เน้นการศึกษาวิเคราะห์ทั้งการวิจัยในเชิงเอกสาร (Documentary Research) การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) จากการแจกแบบสอบถาม การสัมภาษณ์ การประชุมกลุ่มย่อย ซึ่งเป็นแนวทางแนวทางการพัฒนาภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมภาคเหนือแบบยั่งยืน โดยผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ และเนื้อหา (Content analysis) ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ เน้นการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ที่ได้เก็บ รวบรวมจากประชาชนจำนวน 400 คน โดยมีขั้นตอนการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1) เลือกแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ในการตอบวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรม คอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS/PC (Statistical Package for the Social Science)

2) แบบสอบถามตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

3) แบบสอบถามตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับกระบวนการและแนวทางการพัฒนา ภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมภาคเหนือตอนบนแบบยั่งยืน

4) แบบสอบถามตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการพัฒนาภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมภาคเหนือตอนบนแบบยั่งยืน ซึ่งเป็นข้อมูลความคิดเห็นของประชาชนโดยทำการวิเคราะห์โดยคำนวณหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ คะแนนเฉลี่ย (X) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เป็นรายข้อและรายด้าน และเฉลี่ยรวมทุกด้าน โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณาค่าเฉลี่ยของคะแนน เพื่อให้เห็นระดับของการพัฒนาภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมภาคเหนือแบบยั่งยืนในแต่ละด้าน จากกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	1.00 – 1.50	= มีความคิดเห็นในระดับน้อยมาก
ค่าเฉลี่ย	1.51- 2.50	= มีความคิดเห็นในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย	2.51- 3.50	= มีความคิดเห็นในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	3.51- 4.50	= มีความคิดเห็นในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย	4.51- 5.00	= มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด

5) แบบสอบถามตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดให้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคแนวทางการพัฒนาภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมภาคเหนือแบบยั่งยืน

6) การวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลโดยการเชื่อมโยงแนวคิดทฤษฎีที่ได้กล่าวแล้ว เพื่อให้เห็นแนวทางการพัฒนาภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมภาคเหนือแบบยั่งยืน

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ คณะผู้วิจัยจึงดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1) การวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยเทคนิคการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

2) การวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยเทคนิคการสนทนากลุ่ม ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

3) นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพมาประมวลผลเพื่อนำมาเป็นแนวทางการพัฒนาภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมภาคเหนือแบบยั่งยืน

ผลการวิจัย (Research Results)

การท่องเที่ยวในทุกรูปแบบไม่ว่าจะเป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การท่องเที่ยวโดยชุมชนหรือการท่องเที่ยวในรูปแบบอื่น ๆ ควรได้รับการพัฒนาที่จะนำไปสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยใช้หลักเกณฑ์และแนวคิดการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนที่สำคัญ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ ด้านการเพิ่มผลประโยชน์ในทางเศรษฐกิจแก่ชุมชนท้องถิ่น ด้านการเพิ่มประโยชน์ให้แก่ชุมชน นักท่องเที่ยวและวัฒนธรรม และด้านการเพิ่มผลประโยชน์ให้สิ่งแวดล้อมและลดผลกระทบด้านลบ ซึ่งการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนเป็นการพัฒนาทรัพยากรทางการท่องเที่ยวเพื่อตอบสนองความจำเป็นทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและสุนทรียภาพโดยใช้ทรัพยากรอันทรงคุณค่าอย่างชาญฉลาด สามารถรักษาเอกลักษณ์ของธรรมชาติและวัฒนธรรมท้องถิ่นไว้นานที่สุด เกิดผลกระทบน้อยที่สุดและใช้ประโยชน์ได้ตลอดกาลยาวนานที่สุด

ภาพลักษณ์ด้านการท่องเที่ยว แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านความรู้สึก (Affective) ด้านบรรยากาศทางกายภาพ (Physical atmosphere) และด้านการรับรู้ (Accessibility) ภาพลักษณ์ที่ดีจึงเป็นสิ่งที่แหล่งท่องเที่ยวปรารถนาเพราะ จะส่งผลให้สถานที่แห่งนั้น ได้รับความนิยมนิยมชมชอบ เชื่อถือ ศรัทธา และความไว้วางใจจากนักท่องเที่ยวตลอดจน การให้ความสนับสนุนร่วมมือ ซึ่ง “การประชาสัมพันธ์ที่ดีนั้น หน่วยงานหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารการ ท่องเที่ยวจะต้องสร้างภาพลักษณ์ที่แท้จริง (True image) เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวให้เกิดขึ้นในจิตใจของนักท่องเที่ยว เพื่อผลตอบกลับด้านความประทับใจ”

จากผลการวิจัยข้างต้น พบว่าความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามต่อการพัฒนาภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมภาคเหนืออย่างยั่งยืน มีประเด็นที่ควรนำมาอภิปรายผลในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. สภาพปัญหาอุปสรรคและภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมภาคเหนือ พบว่าสภาพปัญหาอุปสรรคและภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมภาคเหนือ มีดังต่อไปนี้ ปัญหาในเรื่องความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว ความเสื่อมโทรมของสถานที่อย่างรวดเร็ว และความเลื่อมล้ำของการกระจายรายได้ และผลประโยชน์ที่เกิดจากการท่องเที่ยว ปัญหาการก่อสร้างอาคารสถานที่ต่างๆ ที่ไม่เป็นระเบียบ ปัญหาการจัดการระบบการขนส่ง ปัญหาด้านมาตรฐานของอาหารหรือสินค้าที่จำหน่ายแก่นักท่องเที่ยว ปัญหาเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยและน้ำเสียจากสถานบริการหรือโรงแรมต่างๆ ปัญหามลพิษทางอากาศ ปัญหาการขาดการส่งเสริมการให้บริการสิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว ปัญหาการขาดการบริการขนส่งสาธารณะสำหรับนักท่องเที่ยว และการขาดความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวในการต้อนรับนักท่องเที่ยว ปัญหาการขาดการสนับสนุนงบประมาณในการทำการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว ขาดการพัฒนาต่อยอดแหล่งท่องเที่ยวเดิม รวมไปถึงปัญหาการขาดความเข้าใจระหว่างหน่วยงานภาครัฐ และชุมชน และการขาดความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐและเอกชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อความยั่งยืน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระอธิการสุรศักดิ์ สุขุมโลและคณะ ได้ทำการศึกษา การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดสระบุรี ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาอุปสรรค การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัด สระบุรี พบว่า ด้านชุมชนที่อยู่อาศัยรอบ ๆ บริเวณจัดวางสิ่งของไม่เป็น ระเบียบเรียบร้อย สุนัขจรจัดและคนจรจัดใช้เป็นที่พักผ่อน ขอดทานสร้างความรำคาญให้แก่ นักท่องเที่ยว รวมถึงร้านค้าสะดวกซื้อ ร้านขายลอตเตอรี่ จัดวางขายไม่เป็นระเบียบ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศรวัสดี นวกัณห์วรกุล และดวงเงิน ชื่อภักดี ได้ทำการศึกษา แนวทางการพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของเมืองเก่าสงขลาฝั่งบ่อียง พบว่า สำหรับจุดอ่อน (Weaknesses) ของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าสงขลาฝั่งบ่อียง พบว่า สิ่งอำนวยความสะดวกและบริการทางการท่องเที่ยวไม่ได้มาตรฐาน ขาดการสร้าง ความโดดเด่นและเรื่องราว (Story) เพื่อสร้างอัตลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยว ขาดบุคลากรด้านการท่องเที่ยวระดับมืออาชีพ ขาดเครื่องมือการสื่อความหมายที่มีคุณภาพ และขาดการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนอย่างจริงจัง สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุกัญญา วงศ์เจริญชัยกุล ได้ทำการศึกษา

การศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม อำเภอเมือง จังหวัดอุทัยธานี พบว่า ปัญหาและอุปสรรคของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม อำเภอเมือง จังหวัดอุทัยธานี เกิดจากการ เศรษฐกิจเติบโตอย่างช้าๆ เนื่องจากรายได้ในชุมชนน้อย เป็นแหล่งท่องเที่ยวเมืองรอง ไม่ได้รับการ สนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องช่วยเหลือในการสร้างจุดสนใจ ไม่มีการประชาสัมพันธ์ที่ หลากหลายและจริงจัง ขาดการสนับสนุนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนด้านการให้ ความรู้ที่ถูกต้องในการใช้เทคโนโลยีพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ลุ่ม อยู่ติดแม่น้ำสายหลักๆ มีความเสี่ยง ต่อภัยธรรมชาติ คนรุ่นใหม่ไม่มาสืบทอดวัฒนธรรมท้องถิ่น

2. ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามต่อแนวทางการพัฒนาภาพลักษณ์การท่องเที่ยว เชิงวัฒนธรรมภาคเหนือแบบยั่งยืน พบว่า ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามต่อกระบวนการและ แนวทางการพัฒนาภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมภาคเหนือแบบยั่งยืน โดยภาพรวมมี ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.36 ซึ่งตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มี ค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านระบบโครงสร้างพื้นฐาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.38 รองลงมามีค่าเฉลี่ยเท่ากับ คือ ด้านนโยบายและด้านศิลปวัฒนธรรมประเพณี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.37 และด้านการบริหาร จัดการที่ดี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.33 ตามลำดับ สอดคล้องกับ พระอริการสุรศักดิ์ สุขุมโกลและคณะ ได้ศึกษา การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดสระบุรี ผล การศึกษากระบวนการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดสระบุรี พบว่า ด้านการ โฆษณาและประชาสัมพันธ์สถานที่ท่องเที่ยวและการจัดกิจกรรมงานวัฒนธรรม ประเพณีโดยใช้ วิธีการพิมพ์ของ รถเร่ประชาสัมพันธ์ ติดป้ายไว้นิล และใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ผ่านทางเว็บไซต์/ เพจ/ Facebook/ Instagram/ Line ในระบบภาษาไทย และด้านบุคลากร ส่วนมากเป็นผู้มีอายุ และเป็นคนในพื้นที่ ที่มีจิตอาสารวมทั้งพระภิกษุสามเณรในวัดมาช่วยดูแล สถานที่และจัดงาน กิจกรรมต่าง ๆ ด้านการบริการข้อมูลข่าวสารประวัติศาสตร์ของสถานที่ แนะนำเส้นทาง และการจัด สถานที่ที่เป็นจุดเด่นเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้ถ่ายภาพเป็นที่ระลึก ส่วนด้านการรักษาความปลอดภัยได้ ตั้งจุดคัดกรองวัดไข้ แจกใช้ผ้าปิดจมูก แอลกอฮอล์หรือเจลล้างมือเพื่อป้องกันไวรัสโควิด 19 ติดตั้ง กล้องวงจรปิดและมีเจ้าหน้าที่คอยดูแลตลอดเวลา และระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการ พัฒนารูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ในจังหวัดสระบุรี โดยใช้กระบวนการ การบริหารอย่างมีประสิทธิภาพ ของ Deming, Edward W. (PDCA) พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็น ต่อการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยว เชิงวัฒนธรรมในจังหวัดสระบุรี โดยใช้ กระบวนการการบริหารอย่างมีประสิทธิภาพ ของ Deming, Edward W. (PDCA) โดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย ส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ในระดับ ($\bar{X} = 3.43, S.D. = 0.384$) สอดคล้องกับ อัจฉรา ศรีลาชัย ได้ศึกษา แนวทางการจัดการรูปแบบการท่องเที่ยวโดย ชุมชนอย่างยั่งยืน กรณีศึกษา ชุมชนบ้านโคกเมือง ตำบลจรเข้มาก อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า แนวทางในการจัดการรูปแบบการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน ในการจัดการชุมชนให้ ยั่งยืนต้องคำนึงถึงความยั่งยืนทั้ง 3 ด้าน ประกอบด้วย 1. ด้านสังคม วัฒนธรรม ประเพณีต้อง ช่วยกันอนุรักษ์วิถีชีวิตของชุมชน อนุรักษ์การ แต่งกายด้วยชุดผ้าไหมพื้นบ้าน ค้นหาเอกลักษณ์ของ

ชุมชนให้มีความชัดเจน ช่วยกันอนุรักษ์ สืบสาน ประเพณีของชุมชน ได้แก่ ประเพณีท่องเที่ยวปราสาทเมืองต่ำตามรอยอารยธรรมขอม และงานประเพณีของอีสาน “ฮีตสิบสอง คองสิบสี่” และนำเรื่องราวของชุมชนไว้สำหรับผู้ที่สนใจได้ศึกษา เช่น จัดทำพิพิธภัณฑ์ชุมชน ศูนย์ถ่ายทอดองค์ความรู้ เป็นต้น 2. ด้านสิ่งแวดล้อม ปรับภูมิทัศน์ในชุมชนให้มีความสะอาดสมกับเป็นหมู่บ้านท่องเที่ยว ปรับปรุงและเพิ่มป้ายบอกทางให้ชัดเจนตามจุดใหญ่ๆ คนในชุมชนต้องร่วมกันรักษาสิ่งแวดล้อมในชุมชนอีกทั้งยังต้องช่วยกันรักษาป่าชุมชนเขาปลายบัดด้วย และ 3. ด้านเศรษฐกิจชุมชนต้องมีการทำการตลาดให้มากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาหีบห่อ ผลิตภัณฑ์ และต้องพัฒนาสินค้าให้เป็นของกิน อีกทั้งยังต้องค้นหาผลิตภัณฑ์ชุมชนให้ชัดเจนที่จะ นำเสนอความเป็นชุมชน ในการบริหารจัดการในระยะยาว จัดทำพิพิธภัณฑ์ชุมชนเพื่อใช้เป็นสถานที่ ถ่ายทอดเรื่องราวความเป็นมาของชุมชน พัฒนาศักยภาพของคนในชุมชนให้มีความพร้อมในการทำงานด้านการท่องเที่ยว และต้องช่วยกันรักษามาตรฐานการบริการของกลุ่มโฮมสเตย์ให้มีมาตรฐาน อยู่ตลอดเวลา ในด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ชุมชนต้องเพิ่มการมีส่วนร่วมให้มากขึ้น ทำให้คนในชุมชนเห็นถึงความสำคัญของชุมชนและมองภาพชุมชนไปในทิศทางเดียวกัน และในด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว ชุมชนต้องออกระเบียบการท่องเที่ยวออกมาให้ชัดเจนเพื่อถือปฏิบัติกันให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน และในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวต้องคำนึงถึงความปลอดภัยของชุมชนเป็นสำคัญด้วย สอดคล้องกับ กิตติศักดิ์ กลิ่นหมื่นไวย ได้ศึกษา แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนท่ามะโอ อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง พบว่านักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยว เชิงวัฒนธรรม ชุมชนท่ามะโอ อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง ด้านแหล่งท่องเที่ยว และกิจกรรมท่องเที่ยว อยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ด้านเส้นทางการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวภายในชุมชนมีความสะดวกต่อการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (ร้อยละ 67.2) รองลงมาได้แก่ ด้านแหล่งท่องเที่ยวชุมชนท่ามะโอมีสิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว ป้ายบอกทาง ป้ายข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว และสัญลักษณ์ (ร้อยละ 58.5) ด้านกิจกรรมท่องเที่ยวมีความปลอดภัยต่อนักท่องเที่ยวหรือไม่ เช่น การเดินชมในเขต พื้นที่ชุมชน การสอนงานศิลปะภูมิปัญญาหรือทำอาหารของท้องถิ่น เป็นต้น (ร้อยละ 44.0) และ ด้านแหล่งท่องเที่ยวมีระบบรักษาความปลอดภัยหรือไม่ เช่น มียามรักษาความปลอดภัย มีป้าย บอกต่าง ๆ เป็นต้น (ร้อยละ 31.5) ด้านการบริการการท่องเที่ยว อยู่ในระดับ มากที่สุด ได้แก่ ชุมชนท่ามะโอจัดให้มีผู้รู้ในพื้นที่สำหรับบริการข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว เช่น มัคคุเทศก์ ท้องถิ่น เป็นต้น (ร้อยละ 54.5) รองลงมาได้แก่ ชุมชนท่ามะโอมีการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมให้ นักท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวชม เช่น การฟ้อนรำ กิจกรรมชุมชน เป็นต้น (ร้อยละ 48.5) ชุมชนท่ามะโอมี บริการร้านอาหารเพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว (ร้อยละ 47.0) ชุมชนท่ามะโอมีบริการ ที่พักแรม โฮมสเตย์ ไว้รองรับเพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว (ร้อยละ 46.8) ชุมชนท่ามะโอมีการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ข้อมูลที่เป็นประโยชน์แก่นักท่องเที่ยว เช่น ข้อมูลวัฒนธรรม ท้องถิ่น กิจกรรม รายการนำเที่ยว เป็นต้น (ร้อยละ 45.5) ชุมชนท่ามะโอมีบริการร้านค้าและร้าน ของที่ระลึกให้นักท่องเที่ยวได้เลือกซื้อสินค้าของชุมชน (ร้อยละ 43.0) และประเด็นอื่น ๆ ที่มีความพึงพอใจในระดับมาก ได้แก่ การขนส่งของชุมชนท่ามะโอมีความสะดวกในการเข้าถึง

ของนักท่องเที่ยว เช่น ถนนลาดยาง เส้นทางรถเข้าถึงสถานที่ต่าง ๆ ในชุมชน (ร้อยละ 42.3) และชุมชนท่ามะโอ มีการจัดการด้านความปลอดภัยหรือไม่ เช่น มียามรักษาความปลอดภัย เป็นต้น (ร้อยละ 38.7) ด้านการตลาดการท่องเที่ยว อยู่ในระดับ มากที่สุด ได้แก่ ชุมชนท่ามะโอมีการจัดกิจกรรมทางการท่องเที่ยวหรือไม่ เช่น ถนนคนเดินสาย วัฒนธรรมมีการแสดงฟ้อนรำ เป็นต้น (ร้อยละ 51.2) และชุมชนท่ามะโอมีการจัดเส้นทางรถท่องเที่ยว เช่น โปรแกรมการท่องเที่ยวและเส้นทางท่องเที่ยวของชุมชน (ร้อยละ 51.0)

3. ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามต่อการพัฒนาภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมภาคเหนือแบบยั่งยืน พบว่า โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.33 ซึ่งตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ข้อที่ 19. บริการจัดการห้องน้ำสำหรับผู้สูงอายุและคนพิการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.54 รองลงมาคือ ข้อที่ 6. การต้อนรับนักท่องเที่ยวด้วยความสุภาพอ่อนโยนยิ้มแย้มแจ่มใส มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.53 รองลงมาคือ ข้อที่ 8. การฟื้นฟูงานฝีมือ ศิลปะ และวัฒนธรรมดั้งเดิมของท้องถิ่นขึ้นมาใหม่ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.50 ตามลำดับ สอดคล้องกับ นพัสชวินทร์ มูลทาทอง ได้ศึกษาเรื่อง นวัตกรรมพัฒนาการท่องเที่ยวบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่น ตำบลผาตั้ง อำเภอสังคม จังหวัดหนองคาย ผลการศึกษาพบว่า 1) ปัจจัยที่สำคัญในการพัฒนานวัตกรรม คือ อัตลักษณ์ชุมชน ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านองค์กร ด้านพืชสมุนไพรป่า ด้านเกษตรกรรมธรรมชาติ และด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่า 2) ชาวตำบลผาตั้งส่วนใหญ่ เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ลาวมีภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมไทย-ลาว ที่หลากหลายกิจกรรมการท่องเที่ยวที่แสดงถึงความเป็นอัตลักษณ์ท้องถิ่นมี จำนวน 18 กิจกรรม จาก 4 ฐานปฏิบัติการเรียนรู้ โดยกิจกรรมมุ่งเน้นคุณค่าของชุมชนเป็นสำคัญ 3) นักท่องเที่ยวมีความต้องการมีส่วนร่วมในการสร้างประสบการณ์ ผ่านชุดกิจกรรมฐานอนุรักษ์ทรัพยากรป่าในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.80 องค์ความรู้ที่ได้จากนวัตกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยวบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่น พบ 4 องค์ความรู้ คือ 1) การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ 2) การเรียนรู้และวัฒนธรรมชุมชน 3) การพัฒนาเครือข่าย 4) การบริหารจัดการท่องเที่ยว สอดคล้องกับ ปิ่นฤทัย คงทอง ได้ศึกษา ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดนครศรีธรรมราช ประกอบด้วย 1) การมีจิตสำนึกของประชาชนในฐานะเจ้าบ้านและจิตสำนึกของนักท่องเที่ยว 2) การประสานงานและความร่วมมือ 3) การสนับสนุนของภาครัฐในท้องถิ่น 4) การมีส่วนร่วมของประชาชน 5) ภาวะผู้นำชุมชน

4. แนวทางการพัฒนาภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมภาคเหนือแบบยั่งยืน พบว่า การให้คนท้องถิ่นที่อาศัยอยู่ในชุมชนมีอำนาจในการตัดสินใจและมีส่วนเกี่ยวข้องในการวางแผนกลยุทธ์ที่สำคัญในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมท้องถิ่นของชุมชน การพัฒนาศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์และวิถีชีวิตเพื่อการนำเที่ยว การสร้างมูลค่าเพิ่มของแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยการจำลองบริบทพื้นที่ สถาปัตยกรรม รูปแบบประเพณี วิถีชีวิตผ่านห้องเรียนรู้ และมีวิถีทัศน์ที่เน้นแสง สี เสียง โดยใช้เทคโนโลยีระบบสื่อสารบรรยายแปลภาษาแบบไร้สาย เข้ามาช่วยในการให้ข้อมูล

ของแหล่งท่องเที่ยว กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในเส้นทางกับนักท่องเที่ยวด้วยภาษาที่หลากหลาย การสนับสนุนให้มีการฟื้นฟูงานฝีมือ ศิลปะ และวัฒนธรรมดั้งเดิมของท้องถิ่นขึ้นใหม่ การเผยแพร่และรวบรวมองค์ความรู้ด้านท่องเที่ยวยั่งยืน จัดอบรมให้ความรู้แก่ชุมชนและผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวและพัฒนาศักยภาพของชุมชนแหล่งท่องเที่ยวเพื่อความยั่งยืน การอนุรักษ์ ฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่มีความเปราะบางและเสี่ยงต่อความเสื่อมโทรม การจัดกิจกรรมในการอนุรักษ์และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยเน้นการปลูกฝังจิตสำนึกร่วมให้กับเยาวชน ส่งเสริมสินค้าหัตถกรรมพื้นเมืองล้านนาให้เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยว ในแหล่งท่องเที่ยวมีการจัดการพื้นที่สำหรับจอดรถเพื่อบริการแก่นักท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม มีสถานที่จำหน่ายสินค้าของที่ระลึกอย่างพอเพียง ห้องสุขามีความสะอาด มีความเป็นระเบียบเรียบร้อยได้มาตรฐาน ด้านสุขอนามัย สะอาด ความปลอดภัย การจัดการสิ่งแวดล้อมให้มีความสะอาด มีการจัดการด้านการบริการที่มีคุณภาพแก่นักท่องเที่ยว มีการประชาสัมพันธ์สถานที่ท่องเที่ยวให้ทราบอย่างต่อเนื่อง มีรูปแบบการประชาสัมพันธ์ที่หลากหลาย เช่น ผ่านเครือข่าย วิทยุชุมชน ผ่านเว็บไซต์ของ หน่วยงานต่าง ๆ รวมไปถึงในด้านการพัฒนาปรับปรุงแอปพลิเคชันที่ทันสมัยจะช่วยอำนวยความสะดวกให้นักท่องเที่ยว สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชื่นอารมณ จันทิมา ชัยอมร ได้ทำการศึกษาเรื่อง การเพิ่มประสิทธิภาพการสร้างภาพลักษณ์การท่องเที่ยว พบว่า แนวทางการสร้างภาพลักษณ์การท่องเที่ยวบนความเติบโตที่ยั่งยืนทั้งระบบของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของประเทศไทยที่ค่าเฉลี่ยสูงสุด ด้านนโยบาย ได้แก่ ส่งเสริมภาพลักษณ์ประเทศไทยให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพและมีมาตรฐานด้านความปลอดภัย ด้านคุณธรรมจริยธรรม ได้แก่ ความเป็นธรรมในการปกครองและพิจารณาค่าตอบแทน ด้านระบบการจัดการที่ดี ได้แก่ พัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยวและยกระดับผู้ประกอบการเพื่อให้บุคลากรด้านการท่องเที่ยวภาครัฐมีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และด้านระบบโครงสร้างพื้นฐาน ได้แก่ ระบบการอำนวยความสะดวกที่มีอยู่มีการครอบคลุมพื้นที่อย่างเหมาะสม สำหรับผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ธุรกิจที่มีระยะเวลาดำเนินกิจการน้อยกว่าหรือเท่ากับ 5 ปีกับธุรกิจที่มีระยะเวลาดำเนินกิจการมากกว่า 5 ปี ให้ความสำคัญต่อแนวทางการสร้างภาพลักษณ์การท่องเที่ยวบนความเติบโตที่ยั่งยืนไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุกัญญา วงศ์เจริญชัยกุล ได้ทำการศึกษา แนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ภายในอำเภอเมือง จังหวัดอุทัยธานี พบว่า ต้องการให้อำเภอเมืองอุทัยธานีเป็นเมืองที่รักษาความเป็นมรดกของตัวเองไว้ ยังคงความเป็นดั้งเดิมของตนเองไว้ ไม่ต้องการความทันสมัยแต่ก็ไม่ล่าหลัง และพยายามจะพัฒนาเป็นการท่องเที่ยวที่คงทนหรือยั่งยืนเพื่อคงความเป็นเอกลักษณ์ของเมืองอุทัยไว้อย่างสมบูรณ์ สอดคล้องกับ ศิริพร ถาวรวิสิทธิ์ ได้ทำการศึกษา แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดน่าน ด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดน่าน พบว่า การจะส่งเสริมการท่องเที่ยวจะต้องพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้พร้อมที่จะรองรับนักท่องเที่ยว ซึ่งยังมีองค์ประกอบด้านศักยภาพการท่องเที่ยวบางองค์ประกอบที่ยังขาดศักยภาพและต้องได้รับการพัฒนาปรับปรุงให้อยู่ในสภาพดีไม่ว่าจะเป็นเรื่องของสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว ด้านห้องน้ำสาธารณะ ป้ายบอกทาง ป้าย

แนะนำสถานที่ เส้นทางเข้าแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่บนเขา ที่จอดรถ จุดบริการอินเทอร์เน็ตสาธารณะ และด้านการให้บริการพื้นฐาน ได้แก่ศูนย์บริการนักท่องเที่ยวคูเอทีเอ็ม ธนาคารที่ยังไม่เพียงพอ

5. การพัฒนาภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมภาคเหนือแบบยั่งยืน พบว่า การพัฒนาภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมภาคเหนือแบบยั่งยืน จะต้องมีการส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน มีการประชาสัมพันธ์และเชิญชวนให้ทุกภาคส่วนได้ทราบถึงประโยชน์ของการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน การทำโครงการพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการองค์ความรู้ด้านการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน สนับสนุนเทคโนโลยีการท่องเที่ยวของภาคเหนือและสนับสนุนฐานข้อมูลและการส่งเสริมเทคโนโลยีเพื่อบริการแหล่งท่องเที่ยว และการพัฒนาภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมภาคเหนือแบบยั่งยืน ควรประกอบไปด้วย ความสะอาด ความสะดวก ความปลอดภัย ความเป็นธรรม และมีความเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มีการปรับปรุงกฎระเบียบให้มีความสะดวกรวดเร็วมากขึ้น ซึ่งจะมีส่วนช่วยในการพัฒนาภาพลักษณ์ คือทำให้ผู้รับบริการรู้สึกประทับใจและอยากจะมาใช้บริการอีกพร้อมกับชักชวนท่านอื่นๆ ให้มาใช้บริการด้วย สอดคล้องกับ กนกพิชญ์ วิชญวรนนท์ และคณะ ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนในจังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัยพบว่า 1) สถานการณ์การท่องเที่ยวโดยรวมของจังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า ในปี 2560 ที่ผ่านมาว่าจากข้อมูลสถิติพบว่า มียอดนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ มากกว่า 1,200,000 คนเดินทางเข้ามาเที่ยวตามแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ในจังหวัด อาทิ ปราสาทพนมรุ้ง ปราสาทเมืองต่ำ วนอุทยานภูเขไฟกระโดง อุทยานไม้ดอก เพลาเพลิน สนามฟุตบอลบุรีรัมย์ยูไนเต็ด และสนามแข่งรถช้างอินเตอร์เนชันแนล เซอร์กิต ทำให้ส่งผลดีต่อธุรกิจการท่องเที่ยว ที่พัก โรงแรม ร้านอาหาร รวมถึงร้านอาหารจำหน่ายของฝากของที่ระลึกในเขตพื้นที่จังหวัด 2) สภาพการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการจังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก 3) การประเมินประสิทธิภาพในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนในจังหวัดบุรีรัมย์ด้วยการ Focus Group พบว่ามีความเป็นไปได้และมีความเหมาะสม สอดคล้องกับ อนุรักษ์ ทองขาวและคณะ ได้ศึกษาเรื่อง ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเมืองรองติดชายฝั่งทะเลภาคตะวันออกเฉียงเหนือในมิติของคุณภาพการให้บริการ ภาพลักษณ์การท่องเที่ยว อุปสงค์การท่องเที่ยวและความภักดีของนักท่องเที่ยว ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่านักท่องเที่ยวมีความภักดี สถานที่ท่องเที่ยวมีอุปสงค์การท่องเที่ยว หรือสิ่งที่ทำให้นักท่องเที่ยวพึงพอใจที่ดี มีภาพลักษณ์การท่องเที่ยวและคุณภาพการให้บริการที่ดี ความภักดีของนักท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว ภาพลักษณ์การท่องเที่ยว และคุณภาพการให้บริการ ตามลำดับ พฤติกรรมการท่องเที่ยวทุกด้านของการศึกษามีอิทธิพลต่อ ความภักดี ความพึงพอใจ ภาพลักษณ์การท่องเที่ยว และคุณภาพการให้บริการ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความภักดีของนักท่องเที่ยวคือ ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว ภาพลักษณ์การท่องเที่ยว และคุณภาพการให้บริการ โดยสิ่งที่มีอิทธิพลต่อความภักดีมากที่สุดคือความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว สุดท้ายแล้วสิ่งที่สำคัญที่สุดในยุทธศาสตร์การพัฒนา คือต้องมีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับสถานที่ ที่นักท่องเที่ยวต้องการเยี่ยมชมอยู่เสมอ สอดคล้องกับ

วาสนา โปร่งจิต และ อนุต จันทรจิต ได้ศึกษาเกี่ยวกับการท่องเที่ยวแหล่งทางวัฒนธรรมเพื่อส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น อำเภอสรรคบุรี จังหวัดชัยนาท ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพแหล่งทางวัฒนธรรม อำเภอสรรคบุรี จังหวัดชัยนาท แหล่งทางวัฒนธรรมที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบัน จำแนกออกเป็นประเภท คือ เมืองโบราณ ได้แก่ วัดอรุณญิก ชุมชนบ้านดงคอน ชุมชนบ้านหนองบัว โบราณสถาน ได้แก่ เจดีย์ทรงปราสาท วัดสองพี่น้อง มหาธาตุเจดีย์ทรงปราสาท และเจดีย์ทรงปราสาท ยอดกลีบบมะเฟือง วัดมหาธาตุ เจดีย์ 5 ยอด 8 เหลี่ยม วัดพระ แก้ว เจดีย์ทรงพุ่มข้าวบิณฑ์ วัดโตนดหลาย และกุฏิสงฆ์เก่า วัดมเหยงคณ์ โบราณวัตถุ ได้แก่ พระพุทธรูปที่มีศิลปะและสถาปัตยกรรมแบบสุโขทัย ลพบุรี ออยุธยา อุทอง และสรรคบุรี 2) ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ปรากฏอยู่โบราณสถาน ได้แก่ องค์ความรู้ที่ปรากฏที่ถ่ายทอดผ่านโบราณสถานที่กรมศิลปากรขึ้นทะเบียนไว้แล้ว คือ 2.1) ภูมิปัญญาเกี่ยวกับธรรมชาติ ได้แก่ องค์ความรู้ที่แสดงถึงโครงสร้างทางสังคมและวัฒนธรรม ประกอบด้วย สถาบันศาสนา พระมหากษัตริย์และการเมืองการปกครอง ซึ่งมีความสัมพันธ์กับศาสนา สังคมและอำนาจ 2.2) ภูมิปัญญาเกี่ยวกับสร้างสรรค์ของบรรพบุรุษ ได้แก่ องค์ความรู้ที่ถูกถ่ายทอดไว้กับโบราณสถานแสดงถึงวิวัฒนาการทางสังคมและวัฒนธรรม ที่มีเหตุมาจากนิเวศวิทยา และการแพร่กระจายทางวัฒนธรรม และเป็นสัญลักษณ์ทางสังคม และวัฒนธรรม เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ ประวัติศาสตร์ศิลป์ 2.3) ภูมิปัญญาเกี่ยวกับการจัดการ ได้แก่ องค์ความรู้ที่แสดงถึงการจัดการด้านต่าง ๆ ได้แก่ การจัดการชุมชนยะสถานอย่างเป็นเอกเทศให้เป็นเขตพุทธาวาสและสังฆาวาส และการจัดการเกี่ยวกับปริศนาธรรมในลักษณะเชิงเปรียบเทียบระหว่างองค์ประกอบของโบราณสถานกับหลักคำสอนในพุทธศาสนา 2.4) ภูมิปัญญาเกี่ยวกับมรดกทางวัฒนธรรม ได้แก่ องค์ความรู้ที่แสดงถึงทุนทางวัฒนธรรมที่มีความสำคัญต่อสังคม ฐานะเป็นแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่น เป็นทรัพยากรทางวัฒนธรรม และเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม เป็นศูนย์กลางของสังคม ซึ่งทำหน้าที่รวมใจ รวมคน และรวมกิจกรรม 3) ศึกษาแนวทางการท่องเที่ยวแหล่งทางวัฒนธรรมเพื่อส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้แก่ การท่องเที่ยวโดยจักรยาน มีกิจกรรมคือกำหนดพื้นที่แหล่งวัฒนธรรม และเขตวัฒนธรรม การสร้างกิจกรรมประกอบการท่องเที่ยว คือการถ่ายภาพและการประกวดภาพถ่าย การสร้างคนต้นแบบทางวัฒนธรรม คือ สร้างมัคคุเทศก์ท้องถิ่น และการสร้างคนให้เป็นทุนทางวัฒนธรรม คือการเล่าเรื่องเมืองเก่าและการเปิดบ้านเยือนเมือง

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ส่งเสริมให้มีการริเริ่มจากองค์กรภาครัฐหรือองค์กรอื่น ๆ ที่มีส่วนร่วมในพื้นที่ควรให้ความสำคัญกับรูปแบบของการท่องเที่ยวแบบใหม่ ๆ ที่พัฒนาทรัพยากรเชิงวัฒนธรรมและเชิงสร้างสรรค์ที่แตกต่างไปจากวิธีการเดิม ๆ ของคนรุ่นใหม่และสร้างโอกาสหรือแพลตฟอร์มในการพัฒนาให้อยู่บนพื้นฐานของการบูรณาการธุรกิจ และอุตสาหกรรม รวมไปถึงเครือข่ายอื่นๆที่อยู่นอกขอบเขตของการท่องเที่ยวแต่มีความสอดคล้องและสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

1.2 ส่งเสริมให้ประชาชนและองค์กรท้องถิ่นมีการสร้างจิตสำนึกร่วมในการรักษาแหล่งท่องเที่ยว มีการปกป้องผลประโยชน์แหล่งท่องเที่ยว ให้เจ้าหน้าที่เข้ามารับการอบรมให้มีองค์ความรู้เกี่ยวกับประวัติของสถานที่ท่องเที่ยวและวิธีการเก็บรักษาโบราณสถาน เพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดีในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการศึกษาภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและคุณภาพบริการที่เกี่ยวข้องกับ การท่องเที่ยวทางธรรมชาติของไทย ควรจะศึกษากลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักท่องเที่ยวระดับนานาชาติโดยนำข้อมูลจากผลการศึกษามาเปรียบเทียบกับของนักท่องเที่ยวชาวไทย และนำผลการศึกษามาปรับปรุงภาพลักษณ์การท่องเที่ยวและคุณภาพการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญที่สร้างรายได้ให้แก่ชุมชนและประเทศต่อไป

2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจมาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว เพื่อให้ทราบถึงความต้องการที่แท้จริงของนักท่องเที่ยว และปรับปรุงให้ท่องเที่ยวตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวเหล่านั้น

2.3 ควรศึกษาการพัฒนาภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในพื้นที่อื่นให้ครอบคลุมทุกภาคของประเทศ

เอกสารอ้างอิง (References)

- กรกนก เกิดสังข์. (2560). การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเชิงกลยุทธ์: กรณีศึกษาตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- กฤษฎา กาญจนาลัย. (2561). แนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเชิงคุณภาพ กรณีศึกษาจังหวัดภูเก็ต. นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร หลักสูตรป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ 60.
- จันทร์จิรา สุขบรรจง. (2559). การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของหนานมดแดง อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง. วิทยานิพนธ์หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรมบริการและการท่องเที่ยว. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- วารานัย ยุวนะเดมิย์. (2559). การรับรู้ความเสี่ยงของนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยว. คณะการท่องเที่ยวและการโรงแรม มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ปณัสยา สิริรุ่งโรจน์กนก. (2559). พฤติกรรมและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อการจัดการโลจิสติกส์การท่องเที่ยวกรณีศึกษา ตลาดน้ำ อัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม. วิทยานิพนธ์หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการโลจิสติกส์และโซ่อุปทาน. คณะโลจิสติกส์ มหาวิทยาลัยบูรพา.

สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดพะเยา. (2564). สถิตินักท่องเที่ยวเดินทางมาที่จังหวัด
พะเยา. สืบค้น 26 กุมภาพันธ์ 2564, จาก [https://phayao.mots.go.th/
more_news.php?cid=17](https://phayao.mots.go.th/more_news.php?cid=17)

การบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตย Administration In Accordance with Dhammadhipateyya

วรุฒม์ ทวีศรี¹
Warut Taweessi

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความนี้เป็นการนำเสนอหลักธรรมาธิปไตยมาประยุกต์ใช้ใน ฐานะเป็นเครื่องมือพัฒนาประชาธิปไตยในสังคมไทย 1) ธรรมาธิปไตยเป็น หลักธรรมคำสอนประการหนึ่งใน อธิปไตย 3 ประการของพระพุทธศาสนาที่ให้ความสำคัญแก่ธรรม เป็นใหญ่ เพราะธรรมเป็นสิ่งจูงใจให้บุคคลทำความดี ส่วนธรรมาธิปไตยที่มีนัยทางการเมืองการ ปกครองนั้นเป็นเพียงคุณสมบัติหรือจริยธรรมประการหนึ่งที่สำคัญในหลายประการของ ผู้ปกครองที่ดี 2) ทักษะของ นักวิชาการที่มีต่อธรรมาธิปไตยมี 3 กลุ่มด้วยกัน ได้แก่ กลุ่มที่มีทัศนะ ว่าธรรมาธิปไตยเป็น ระบอบการปกครอง กลุ่มที่มีทัศนะว่าธรรมาธิปไตยเป็นหลักการ และกลุ่มที่มี ทัศนะว่า ธรรมาธิปไตยเป็นทั้งระบอบการปกครองและหลักการ จากหลักฐานในคัมภีร์ พระพุทธศาสนา และกรอบแนวคิดทางรัฐศาสตร์ทำให้ทราบว่า ธรรมาธิปไตยมีความเป็นหลักการ มากกว่าเป็น ระบอบการปกครอง และ 3) หลักธรรมาธิปไตยสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในฐานะเป็น เครื่องมือ พัฒนาประชาธิปไตยได้ 4 แนวทาง ได้แก่ ธรรมาธิปไตยเป็นเครื่องมือในการควบคุม ตนเอง ธรรมาธิปไตยเป็นเครื่องมือในการพัฒนาตนเอง ธรรมาธิปไตยเป็นเครื่องมือในการ ตรวจสอบ ภายใน และธรรมาธิปไตยเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบภายนอก “ธรรมาธิปไตยไม่มา จึงหา ประชาธิปไตยไม่เจอ”

คำสำคัญ (Keywords): การบริหารงาน; หลักธรรมาธิปไตย

Abstract

This article presents the principles of Dharma to be applied in as a tool for the development of democracy in Thai society One of the teaching principles in Buddhism's three sovereignty that places great importance on dharma because dharma is an incentive for one to do good deeds. Democracy has political

Received: 2022-05-10 Revised: 2022-05-24 Accepted: 2022-06-11

¹ สำนักวิจัยและนวัตกรรม มูลนิธิแสงสว่างวิชาการ ตำบลคลองสวนพลู อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา Research and Innovation Office Academic Light Foundation Khlong Suan Phlu Subdistrict Phra Nakhon Si Ayutthaya District Phra Nakhon Si Ayutthaya Province

implications. That rule is only one of the qualities or ethics that are important in many respects. good rulers. that democracy is a monarchy Groups with the view that Dhammaarchy is the principle and groups that have The view that democracy is both a regime and a principle from the evidence in the Bible Buddhism and the conceptual framework of political science show that Democracy is principled. rather than a system of government, and Democracy is a tool for developing democracy in four ways. Good governance is a tool for internal auditing, and good governance is a tool for external auditing. "Dharma does not come therefore cannot find democracy."

Keywords: Administration in Accordance; Dhammadhipateyya

บทนำ (Introduction)

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานได้ให้ความหมาย “หลักการ” หมายถึง สาระสำคัญที่ยึดถือเป็นแนวปฏิบัติและคำว่า การบริหาร (administration) มีรากศัพท์มาจากภาษาละติน “administratrea” หมายถึง ช่วยเหลือ (assist) หรืออำนวยการ (direct) การบริหารมีความสัมพันธ์หรือมีความหมายใกล้เคียงกับคำว่า “minister” ซึ่งหมายถึง การรับใช้หรือผู้รับใช้ หรือผู้รับใช้รัฐ คือ รัฐมนตรี สำหรับความหมายดั้งเดิมของคำว่า administer หมายถึง การติดตามดูแลสิ่งต่างๆ คำว่า การบริหาร (Administration) มีความหมายคล้ายคลึงกับคำว่า การจัดการ (Management) ในด้านความนิยมเราใช้คำว่า การบริหารในหน่วยงานของรัฐ หรือที่เกี่ยวข้องกับการปกครองและใช้คำว่า การจัดการในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการธุรกิจ อุตสาหกรรม การบริหารหรือการจัดการในหน่วยงาน หรือลักษณะองค์กรประเภทใดมักจะใช้คำคุณศัพท์ขยายความให้ชัดเจน ดังนั้น หลักการบริหาร จึงหมายถึง สาระสำคัญที่ยึดถือเป็นแนวปฏิบัติการบริหารและการบริหารจัดการมีแนวคิดมาจากธรรมชาติของมนุษย์ที่เป็นสัตว์สังคมซึ่งจะต้องอยู่รวมกันเป็นกลุ่ม โดยจะต้องมีผู้นำกลุ่มและมีแนวทางหรือวิธีการควบคุมดูแลกันภายใน กลุ่มเพื่อให้เกิดความสุขและความสงบเรียบร้อย นอกจากนี้การบริหาร หมายถึงกิจกรรมต่างๆ ที่บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปร่วมมือกันดำเนินการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างหนึ่งอย่างใดหรือหลาย ๆ อย่างที่บุคคลร่วมกัน กำหนดโดยใช้กระบวนการที่มีระบบและให้ทรัพยากรตลอดจนเทคนิคต่างๆ อย่างเหมาะสม การบริหาร หมายถึง การทำให้งานสำเร็จโดยอาศัยผู้อื่น (Getting things done through other people) เมื่อว่าตามค่านิยามนี้ การบริหารในพระพุทธศาสนาเริ่มมีขึ้นเป็นรูปธรรมสองเดือนนับจากวันที่พระพุทธเจ้าตรัสสู่นั้นคือในวันอาสาฬหบูชาเมื่อพระพุทธเจ้าทรงแสดงพระธรรมเทศนาเป็นครั้งแรกแก่ปัญจวัคคีย์ ซึ่งทำให้เกิดพระสงฆ์ขึ้น เมื่อมีพระสงฆ์ขึ้นเป็นสมาชิกใหม่เกิดขึ้นในพระพุทธศาสนาอย่างนี้พระพุทธเจ้าก็ต้องบริหารคณะสงฆ์ การบริหารจัดการ (Management) หมายถึง กระบวนการของการมุ่งสู่เป้าหมายขององค์กรจากการทำงานร่วมกันโดยใช้บุคคลและทรัพยากรอื่น ๆ หรือ

กระบวนการออกแบบและรักษาสภาพแวดล้อมที่บุคคลทำงานร่วมกันในกลุ่มให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทรัพยากรทางการบริหารจัดการ 6 M,S (Management resources) ประกอบด้วย

- 1) คน (Man)
- 2) เงิน (Money)
- 3) วัสดุดิบ (Material)
- 4) เครื่องจักร (Machine)
- 5) วิธีการจัดการ (Method)
- 6) ตลาด (Market)

เป็นกระบวนการทำงาน โดยใช้ทรัพยากรทางการบริหารต่างๆ ซึ่งมีบุคลากรเป็นทรัพยากรหลักขององค์การ และบุคคลเหล่านี้จะใช้ทรัพยากรอื่น เช่น เงินทุนเครื่องมือ เครื่องจักร และอุปกรณ์อื่น ข้อมูลสารสนเทศ เป็นต้น ทั้งนี้ เพื่อให้องค์การสามารถบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ กระบวนการที่ผู้จัดการใช้ศิลปะและกลยุทธ์ต่างๆ ดำเนินกิจการตามขั้นตอนต่างๆ โดยอาศัยความร่วมมือร่วมใจของสมาชิกในองค์การ การตระหนักถึง ความสามารถ ความถนัด ความต้องการและความมุ่งหวังด้านความเจริญก้าวหน้าในการปฏิบัติงานของสมาชิกในองค์การควบคู่ไปด้วย องค์การจึงจะสัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

สรุปได้ว่า การบริหาร คือ ศิลปะในการทำสิ่งต่างๆ ที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จเป็นมรรคเป็นผล กล่าวคือในการบริหารงานนั้นผู้บริหารไม่ใช่ผู้ปฏิบัติ แต่ใช้ศิลปะที่มีทำให้ผู้ปฏิบัติตามนั้นทำงานจนเป็นผลสำเร็จเกิดขึ้นจริง ตรงตามเป้าหมายจุดประสงค์ขององค์การ หรือตามที่ผู้บริหารตัดสินใจเลือกแล้ว

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหาร

แนวคิดการบริหารของจีนในสมัยราชวงศ์ฉินที่ล่มสลายเนื่องมาจากการปกครองในแนวคิดนิตินิยม คือการที่ผู้ปกครองปกครองด้วยความโหดร้ายทารุณ มีการลงอาญาอย่างหนัก ด้วยกฎหมายที่เข้มงวด และไม่มีระบบการให้รางวัลเมื่อทำความดี จินซีฮ่องเต้พยายามกอบกู้แผ่นดินจีนให้เป็นปึกแผ่นและมีแนวนโยบายที่แข็งแกร่ง ลงโทษผู้กระทำผิดอย่างหนัก และเมื่อภารกิจรวบรวมแผ่นดินเสร็จสิ้นแล้ว ก็ยังคงใช้วิธีการเช่นเดิมกับประชาชน ทำให้ราษฎรตกเป็นเป้าหมายความทารุณโหดร้ายแต่เพียงฝ่ายเดียว เมื่อราษฎรสูญเสียทุกอย่างจึงเกิดการกระด้างกระเดื่องและลุกขึ้นสู้ ในที่สุดแล้วราชวงศ์ฉินก็ล่มสลายในที่สุด

การบริหารงานไม่ว่าจะเป็นรูปแบบผู้นำโครงสร้างระบบราชการและหน้าที่ของผู้บริหารในองค์การแห่งหนึ่งสามารถนำมาประยุกต์ไปใช้กับองค์การ เรียกว่า วิธีที่ดีที่สุด (One Best Way) อย่างไรก็ตามผู้บริหารในแต่ละองค์การจะเผชิญกับสถานการณ์เฉพาะที่มีเอกลักษณ์

ของตัวเอง ไม่มีหลักสากลใดที่สามารถใช้ได้กับทุกปัญหาผู้บริหารต้องศึกษาการบริหาร โดยมีประสบการณ์จากกรณีศึกษา (Case Study) จำนวนมาก และวิเคราะห์หาวิธีการใดที่สามารถใช้ในสถานการณ์ใหม่ๆ

มีนักวิชาการได้ให้หลักสำคัญของการบริหาร 5 ลักษณะ คือ

1) การบริหารเป็นการทำงานกับคนและโดยอาศัยคน หมายความว่า การบริหารเป็นกระบวนการทางสังคม คือ อาศัยกลุ่มคนที่รวมกันทำงานเพื่อบรรลุเป้าหมายขององค์การ ผู้บริหารจะต้องรับผิดชอบให้สำเร็จโดยอาศัยความร่วมมือของบุคคลอื่น มิฉะนั้นจะทำงานไม่สำเร็จ สำคัญของการบริหารในข้อนี้แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารที่ประสบความสำเร็จจะต้องมีสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ คือ มีความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่ดี มีความเป็นผู้นำและสามารถทำงานเป็นทีมได้ มีความสามารถในการปรับเปลี่ยนให้เข้ากับสภาพแวดล้อมได้หากมีการเปลี่ยนแปลงในสถานการณ์ และมีความสามารถทำให้งานบรรลุเป้าหมายได้

2) การบริหารทำให้งานบรรลุเป้าหมายขององค์การ เป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ขององค์การต้องอาศัยความร่วมมือกันของคนทุกคนจึงจะทำให้สำเร็จลงได้ เป้าหมายเป็นสิ่งที่ทำให้ผู้บริหารจะต้องทำให้บรรลุได้นั้นจะต้องมีลักษณะสำคัญ 3 ประการ คือ เป้าหมายต้องสูงแล้วสามารถทำให้สำเร็จ เป้าหมายสูงเกินไปก็ทำให้สำเร็จไม่ได้ เป้าหมายต่ำเกินไปก็ไม่ท้าทายไม่มีคุณค่า ประการที่สอง การจะไปถึงเป้าหมายจะต้องมีระบบงานที่ดีมีแผนงานที่มีประสิทธิภาพ ประการสุดท้าย จะต้องระบุเวลาที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายนั้น

3) การบริหารเป็นการสมดุลระหว่างประสิทธิผลและประสิทธิภาพ คำว่า ประสิทธิภาพ หมายความว่า ทำงานบรรลุผลสำเร็จตามที่กำหนด ส่วนคำว่า ประสิทธิภาพ หมายความว่า ทำงานโดยใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดหรือเสียค่าใช้จ่ายต่ำสุด การทำงานให้สำเร็จอย่างเดียวไม่พอแต่จะต้องคำนึงถึงค่าใช้จ่ายที่ประหยัดอีกด้วย การทำให้ได้ทั้งสองอย่างคือ งานบรรลุผลตามที่ต้องการและการใช้ทรัพยากรต่ำสุดจึงเป็นความสมดุลระหว่างประสิทธิผลและประสิทธิภาพ

4) การบริหารเป็นการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด เป็นที่รู้กันโดยทั่วไปว่าเราอาศัยในโลกที่มีทรัพยากรจำกัดการใช้ทรัพยากรต่างๆ จึงต้องตระหนัก 2 ข้อใหญ่ๆ คือ เมื่อใช้ทรัพยากรใดไปแล้วทรัพยากรนั้นจะหมดสิ้นไปไม่สามารถกลับคืนมาใหม่ได้ และจะต้องเลือกใช้ทรัพยากรให้เหมาะสมอย่าให้เกิดสิ้นเปลืองโดยเปล่าประโยชน์ ดังนั้นการบริหารกับเศรษฐศาสตร์จึงมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิด เศรษฐศาสตร์เป็นการศึกษาถึงการกระจายการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดอย่างไร ส่วนผู้บริหารในองค์การจะต้องผลิตสินค้าและบริหารให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

5) การบริหารจะต้องเผชิญกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป ผู้บริหารที่ประสบความสำเร็จจะต้องสามารถคาดคะเนเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างถูกต้อง และสามารถปรับตัวเองให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงนั้น

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การบริหารเป็นพฤติกรรมของมนุษย์ทุกคน ที่ต้องใช้ทักษะในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นให้สำเร็จ ซึ่งเป็นกระบวนการทางสังคมที่ผู้บริหารใช้สำหรับตัดสินใจเพื่อเป็นแนวทางในการบริหารหน่วยงานหรือองค์การต่างๆ ทั้งที่เป็นองค์การที่เป็นหน่วยงานของรัฐและเอกชนให้บรรลุตามเป้าหมาย โดยนำทรัพยากรมาใช้ให้ประหยัด ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวนี้ต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ เพื่อให้บุคคลต่างๆ เกิดความร่วมมือกันในการปฏิบัติงาน ซึ่งกระบวนการบริหารเป็นภารกิจที่ผู้บริหารต้องปฏิบัติหน้าที่ตามลำดับขั้นตอน

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การบริหารอันประกอบด้วย การวางแผนการจําต้องคํการสั่งการหรือมอบหมายงาน การประสานงาน การรายงาน และการงบประมาณ นอกจากนี้องค์ประกอบที่สำคัญของการบริหารจะประกอบด้วยวัตถุประสงค์ที่แน่นอน ทรัพยากร ในการบริหารมีความประสานระหว่างกันและประสิทธิภาพประสิทธิผลในการบริหารงาน ซึ่งแนวคิดเหล่านี้จะครอบคลุมไปถึงการบริหารแบบมีส่วนร่วม และการบริหารเชิงกลยุทธ์

หลักธรรมาธิปไตย

พระพุทธสุภาษิตที่ยกย่องธรรมาธิปไตยโดยตรงมีอยู่ คือในพระสุตันตปิฎก เล่ม 20 หน้า 138 ทรงแสดงคุณธรรมของพระเจ้าจักรพรรดิ เทียบเคียงกับคุณธรรมของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นผู้ถือธรรมเป็นใหญ่ (ธัมมาธิปไตย = ธรรมาธิปไตย) ซึ่งประกาศความที่พระพุทธศาสนายกย่องธรรมาธิปไตยเป็นเลิศหลักธรรมาธิปไตย นั้นเป็นหลักธรรมของพระพุทธศาสนาที่อยู่ใน อธิปไตยสูตรในพระไตรปิฎกที่มีผู้นำแนวคิดเกี่ยวกับธรรมาธิปไตยมาประยุกต์ใช้ เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติกับตัวเองและส่วนรวม

หลักธรรมาธิปไตย

หลักธรรมาธิปไตยในพระไตรปิฎกฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เล่ม 20 ใน “อาธิปไตยสูตร” ที่พระพุทธเจ้าตรัสว่า ธัมมาธิปไตย เป็นอย่างไรคือ ภิกษุในธรรมวินัยนี้อยู่ในป่าบ้าง อยู่ตามโคนต้นไม้บ้าง อยู่เรือนว่างบ้าง ย่อมเห็นประจักษ์ว่า “เราออกจากเรือนบวชเป็นบรรพชิต ไม่ใช่เพราะเหตุแห่งจิวร บิณฑบาต เสนาสนะเราออกจากเรือนบวชเป็นบรรพชิต ไม่ใช่เพราะเหตุแห่งความมีหรือความไม่มีเช่นนั้น อนึ่ง เราถูกชาติ ชรา มรณะ โสกะ ปริเทวะ ทุกข์ โทมนัส และ อุปายาสครอบงำ ชื่อว่าถูกทุกข์ครอบงำ มีทุกข์อยู่ตรงหน้า ทำอย่างไร การทำที่สุดกองทุกข์ทั้งสิ้น นี้พึงจะปรากฏ พระธรรมอันพระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสไว้ดีแล้ว ผู้ปฏิบัติจะพึงเห็นชัดด้วยตนเอง ไม่ประกอบด้วยกาล ควรเรียกให้มาดู ควรน้อมเข้ามาในตน อันวิญญูชนพึงจะรู้เฉพาะตนก็เพื่อพรหมจรรย์ ผู้รู้เห็นอยู่ มีอยู่ การที่เราบวชในธรรมวินัยที่พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสไว้ดีแล้วอย่างนี้ พึงเกียจคร้านประมาทอยู่นั้นไม่สมควรแล้วแก่เราเลย” ภิกษุนั้นย่อมเห็นประจักษ์ว่า “ความเพียรที่เราเริ่มไว้แล้วจักไม่ย่อหย่อน สติที่ตั้งมั่นแล้วจักไม่เลอะเลือน ภายที่สงบแล้วจักไม่กระสับกระส่าย จิตที่ตั้งมั่นแล้วจักมีอารมณ์แน่วแน่” เธอยกธรรมเท่านั้นให้เป็น

ธรรมใหญ่ ละอกุศล บำเพ็ญกุศล ละกรรมที่มีโทษ บำเพ็ญกรรมที่ไม่มีโทษ รักษาตนให้บริสุทธิ์ ฝึกหัดทั้งหลาย นี้เรียกว่า ธรรมาธิปไตย จากการตรวจสอบเอกสารผู้มีกล่าวถึงหลักธรรม ธรรมาธิปไตย เป็นต้นว่า

ความหมายของธรรมาธิปไตย

คำว่า “ธรรมาธิปไตย” หรือ “ธัมมาธิปไตย” มีผู้รู้และนักวิชาการให้นิยาม ความหมาย คำจำกัดความไว้ทั้งเหมือนกันและแตกต่างกัน ดังต่อไปนี้ ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542 ได้ให้คำจำกัดความ คำว่า “ธรรมาธิปไตย” ไว้ว่า “การถือธรรม เป็นใหญ่, การถือความถูกต้องเป็นหลัก” ธรรมาธิปไตยไว้โดยมุ่งถึงความถูกต้องของธรรมชาติว่า “ธรรมาธิปไตย เอาความถูกต้องของธรรมชาติเป็นใหญ่” การที่จะเป็นธรรมาธิปไตย ก็ต้องเริ่ม ตั้งแต่รู้ว่าอะไรเป็นธรรม ความรู้จะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยปัญญา จะให้มีปัญญาก็ต้องมีการศึกษา เพื่อจะให้คนมีปัญญาเกิดขึ้น จะได้รู้จักเลือก รู้จักวินิจฉัยว่า อะไรดีอะไรชั่ว อะไรเป็นประโยชน์ ต่อส่วนรวม ธรรมาธิปไตยเป็นเหตุให้เกิดความยุติธรรมเกิดความถูกต้อง แม้บางครั้งจะไม่ถูกใจ แต่อำนวยความสะดวกให้มากกว่าอัตตาธิปไตยและโลกาธิปไตย

สำหรับการนำหลักธรรมาธิปไตยมาประยุกต์ สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ 4 แนวทาง ได้แก่

1. ธรรมาธิปไตยเป็นเครื่องมือในการควบคุมตนเอง คือการควบคุมกาย วาจาและใจ ของตนเองให้เป็นไปในทางที่ถูกต้องและพึงประสงค์ของสังคม กล่าวคือ การที่บุคคลสามารถ ควบคุมตนเองให้ทำในสิ่งที่ควรทำและไม่ทำในสิ่งที่ไม่ควรทำได้

2. ธรรมาธิปไตยเป็นมือในการพัฒนาตนเอง คือการเปลี่ยนแปลงหรือยกระดับ ตนเองทั้งด้านจิตใจและพฤติกรรม ให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสิ่งที่สังคมประชาธิปไตย คาดหวัง

3. ธรรมาธิปไตยเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบภายใน คือวิธีการให้คนเราคิด พิจารณาทบทวนและไตร่ตรองตรวจสอบพฤติกรรมต่าง ๆ ของตนเองทั้งในอดีตและปัจจุบันตาม กรอบของธรรมาธิปไตย เพื่อให้ความถูกต้องความดีงามเกิดกับชีวิตของตนเองและมีความ ผิดพลาดน้อยลง

4. ธรรมาธิปไตยเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบภายนอก คือ วิธีพิจารณาตรวจสอบ โดยผู้ตรวจสอบจากภายนอกอาจจะเป็นบุคคลหรือหน่วยงานอื่นตามกรอบระเบียบหรือตาม มาตรฐานของธรรมาธิปไตย เพื่อให้ผู้ปกครองและผู้ที่ถูกปกครองในระบอบประชาธิปไตยได้ แสดงความรับผิดชอบต่อสิ่งที่ตนเองทำ หรือสามารถปฏิบัติตามแนวทางการประยุกต์ใช้ ธรรมาธิปไตยในฐานะเป็นเครื่องมือพัฒนาประชาธิปไตยในสังคมไทยทั้ง 4 แนวทางนี้ได้ ปัญหา จริยธรรมของบุคคลต่าง ๆ ก็จะได้รับแก้ไข ซึ่งจะส่งผลให้ปัญหาของระบอบประชาธิปไตยใน สังคมไทยพลอยได้รับการแก้ไขและพัฒนาไปด้วย คำว่า “ธรรมาธิปไตย” วัหนังส์อ พระพุทธศาสนากั้บัญญัติธรรมนุญว่า “การถือธรรม เป็นใหญ่ ให้ความสำคัญแก่ธรรม หากเป็นการ

บริหาร ก็เป็นการบริหารโดยการใช้ธรรมเป็นมาตรวัด ความถูกต้องความผิดของใครอะไรก็ตาม นำเอาธรรมมาเป็นมาตรวัดต้องยุติด้วยธรรม เป็นธรรม เทียบธรรม ผู้ปกครอง ผู้บริหารจะต้องทรงธรรมมีธรรม “ธรรมาธิปไตย” ไว้ในหนังสือพุทธศาสตร์ร่วมสมัย เล่ม 1 ว่า “การยึดธรรม หรือ ความถูกต้องชอบธรรม ความยุติธรรม ความเหมาะสมความควรเป็นใหญ่ก็จัดเป็น “ธัมมาธิปไตย” ซึ่งก็อาจเรียกว่า “หลักการ” ก็คงพอได้” การการบริหารงานก็เป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างความสำเร็จหรือหรือความล้มเหลวในการบริหาร ตามนัยแห่ง อธิปไตยสูตร

ธรรมาธิปไตย หมายถึง การถือธรรมหรือ หลักการเป็นสำคัญ นักบริหารประเภทนี้ ยึดเอาความสำเร็จของงานเป็นที่ตั้งเพื่อทำงานให้สำเร็จเขายินดีรับฟังคำแนะนำจากทุกฝ่าย ซึ่งรวมทั้งคนที่ไม่ชอบบอมนงเพื่อศึกษาความรู้จากผู้เชี่ยวชาญ นักบริหารประเภทนี้ เดินทางสายกลาง คือใช้พระเดชและพระคุณ ใครทำดีต้องให้รางวัล ใครทำชั่วต้องลงโทษ การบริหารเช่นนี้ ทำให้ได้ทั้งคนทั้งงาน นั่นคือ งานสำเร็จเพราะคนทุกคนมีโอกาสแสดงความสามารถ นักบริหารจะเปิดโอกาสให้คนอื่นไม่ชอบได้ทำงานด้วย ถ้าเขาคนนั้นมีฝีมือ ธรรมาธิปไตยไว้ว่า “ธรรมาธิปไตย คือ ระบบการตัดสินใจที่ยึดเอาธรรมะ คือ ความจริง ความ ถูกต้อง ความดีงาม และประโยชน์สุขของประชาชนเป็นใหญ่ ถ้าเราเอาหลักธรรมาธิปไตยนี้มาเป็น หลักในการตัดสินใจในการปกครองในระบอบประชาธิปไตยจะกลายเป็น “ธัมมิกประชาธิปไตย” หรือ ประชาธิปไตยในครรลองของธรรมะ” ธรรมาธิปไตย (ท่า-มา-ทิ-ปะ-ไต, ท่า-มา-ทิบ-ปะ-ไต) หมายถึงธรรมเป็นใหญ่, การทำงานโดยมีเจตนาที่จะยึดทางที่ดีเป็นเกณฑ์ มิได้เห็นแก่ตัวเองว่าจะเสียประโยชน์หรือไม่ มิได้หวังใยว่าคนอื่นจะดีหรือช

สรุปได้ว่า ธรรมาธิปไตยไม่ใช่ระบบแยกต่างหาก อีกระบบจากประชาธิปไตย แต่เป็นคุณภาพ “เป็นหลักเกณฑ์ในการตัดสินใจของบุคคลที่อยู่หรือร่วมอยู่ในระบบการปกครองนั้น” ถ้าการตัดสินใจโดยตรวจสอบเรื่องราว สืบค้นความจริง หาข้อมูลให้ชัดเจนถ่องแท้ ใช้ปัญญาพิจารณาในการตัดสินใจต่างๆ เช่น ถ้าในระบอบประชาธิปไตยก็เป็นการตัดสินใจเลือกตั้ง โดยพิจารณาว่าผู้สมัครคนไหนเป็นคนดี มีความสามารถ มุ่งทำประโยชน์ให้ส่วนรวมจริงๆ ก็ตัดสินใจไปตามความดีงามความถูกต้องนั้น นี้เรียกว่าเป็นธรรมาธิปไตย แต่ถ้าเลือกโดยเอาผลประโยชน์ของตัวเองเป็นหลัก นี้เรียกว่าอัตตาธิปไตย หรือตัดสินใจเลือกโดยเอาผลประโยชน์แบบเสตามพวกไป นี้เรียกว่าโลกาธิปไตย การบริหารนั้นมีการบริหารอยู่หลายระดับสูงสุดนั้นก็คือการบริหารประเทศ หรือการปกครองประเทศ และรองลงมาก็จะเป็นการบริหารของหน่วยงานใน กระทรวง ทบวง กรม และองค์กรต่างๆ ตามลำดับ และถ้าเราจะแยกการบริหารออกมาอีกในการเปรียบเทียบการทำงานที่เห็นได้ชัดก็จะเป็นการบริหารงานในภาครัฐหรือเรียกว่าการบริหารรัฐกิจและการบริหารงานภาคเอกชน หรือเรียกว่าการบริหารภาคธุรกิจ เป็นต้น

การบริหารนั้นผู้ที่มีอำนาจมากที่สุดก็คือ ผู้นำหรือผู้บริหาร รูปแบบหรือการบริหารงานใด ๆ จะให้ไปในทิศทางไหนก็ขึ้นอยู่กับผู้บริหารกำหนด ดังนั้นในการบริหารจึงเจาะ

ประเด็นไปในเรื่องของผู้บริหารจะใช้หลักการอย่างไรในการบริหารงาน ธรรมาธิปไตย หมายถึง ถือธรรมเป็นใหญ่ ถือหลักการความจริง ความถูกต้อง ความดีงาม เหตุผลเป็นใหญ่ กระทำด้วยปรารถนาสิ่งที่ได้ศึกษา ตรวจสอบความซื่อเท็จจริง และความเห็นที่รับฟังอย่างกว้างขวาง แจ่มชัด และพิจารณาอย่างถี่ถ้วนซัดแท่งสติปัญญา ท่องเห็นสามัญได้แก่ ทำการด้วยความเคารพ หลักการกฎ ระเบียบ กติกา หลักธรรมาธิปไตย ซึ่งเป็นความยุติธรรม ความถูกต้องเป็นธรรม ความมีเหตุผล มีความโปร่งใสตรวจสอบได้ในหลาย ๆ สถานะ ดังนั้น การบริหารในสังคมปัจจุบันต้องมีหลักธรรมาธิปไตยเข้ามาเกี่ยวข้องในการดูแลกิจการทางสังคมอย่างแนบเนียนและมีการความเป็นคนดี สังคมมีคนดีสังคมก็มีความสุข ประเทศชาติก็สามารถพัฒนาได้อย่างสมบูรณ์

กล่าวโดยสรุปได้ว่า สังคมธรรมาธิปไตย คือ การหาผู้นำที่มีการยึดถือ เหตุผล ความจริง และความถูกต้อง อย่างเป็นธรรมในการบริหารจัดการต่างๆ สังคมไม่ว่าระดับใดก็ตาม ไม่มีทางจะได้ผู้นำที่ดีจริงๆ ถ้าหากสมาชิกส่วนข้างมากของสังคมนั้นๆ เป็นคนไม่ดีเนื้อหากการสร้างสังคมธรรมาธิปไตย ที่สำคัญคือ การสร้างสมาชิกสังคมให้เป็นคนดี มีศีลธรรมซื่อสัตย์ สุจริต มีสติปัญญา ตัดสินความดีความชั่วคนดีคนชั่วได้ เมื่อมองในสังคมนระดับประเทศ คือการสร้าง "พลเมืองดี" ที่มีสติปัญญา แยกแยะตัดสินความดีความชั่วคนดีคนชั่วได้นั่นเอง แต่การที่จะคัดสรรได้ผู้นำที่ดีนั้น จำเป็นต้องอาศัยเสียงสวรรค์จากพลเมืองผู้ออกเสียงเลือกตั้ง ดังนั้น ความจำเป็นที่จะต้องสร้างต้องพัฒนาพลเมืองไทย ให้เป็น "พลเมืองดี" รู้จักเลือกผู้นำที่ดีในการสร้างสังคมธรรมาธิปไตยขึ้นมาเป็นผู้นำของประเทศ จึงมีความสำคัญยิ่งกว่าการพัฒนาผู้นำเสียอีก

ความสำคัญเกี่ยวกับหลักธรรมาธิปไตย

จากการศึกษาความสำคัญเกี่ยวกับหลักธรรมาธิปไตย ได้มีนักวิชาการได้กล่าวถึงความสำคัญเกี่ยวกับหลักธรรมาธิปไตยว่า การบริหารงานตามหลักอธิปไตย 3 คือการบริหารแบบเอาตัวเป็นใหญ่ในการตัดสินสั่งการโดยไม่ต้องขอความเห็นจากคนอื่นเมื่อสั่งการไปแล้วมีผู้สั่งรับผิดชอบแต่ผู้เดียว เรียกว่า อัตตาธิปไตย ข้อดีของการบริหารแบบนี้ คือทำให้รวดเร็วทันใจ ได้งานมาก ข้อเสีย คือ โอกาสที่จะผิดพลาดสูง และเป็นการปิดกั้นการแสดงความคิดเห็นของคนอื่น การบริหารแบบเอาเสียงส่วนมากเป็นเกณฑ์ตัดสิน หรือการบริหารแบบประชาธิปไตยในปัจจุบัน ผู้เป็นหัวหน้าต้องฟังเสียงคนอื่นด้วย เมื่อเสียงส่วนว่าอย่างไรก็เอาตามนั้น เรียกว่า โลกาธิปไตย ข้อดีของการบริหารแบบนี้ คือ ทุกคนมีส่วนร่วมในการบริหารหรือแสดงความคิดเห็น การบริหารโปร่งใส เพราะมีระบบตรวจสอบ ข้อเสีย คือ ทำให้ล่าช้าเพราะต้องผ่านกระบวนการหลายขั้นตอน การบริหารเอาแบบความถูกต้องเป็นหลักโดยไม่คำนึงถึงเสียงส่วนมาก เรียกว่า ธรรมาธิปไตย แต่ถ้าเสียงส่วนมากถูกก็ถือว่าเป็นธรรมาธิปไตยเหมือนกัน พระพุทธองค์ได้วางหลักการบริหารทั้ง 3 นี้ไว้เพื่อเป็นแนวทางให้สาวกนำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารงาน ตามความเหมาะสมแก่สถานการณ์ดังที่พระองค์ได้ใช้เป็นแบบอย่างมานั้น ในบรรดาหลักการบริหารทั้ง 3 นี้ พระองค์จะให้ความสำคัญกับหลักธรรมาธิปไตยมากกว่า เพราะการยึด

ธรรมเป็นใหญ่หรือยึดความถูกต้องเป็นหลักจะนำมาซึ่งความเจริญรุ่งเรืองโดยส่วนเดียว โดยสรุปไม่ว่าจะบริหารแบบไหน ถ้ายึดความถูกต้องตามธรรมตามระเบียบกฎหมายและระเบียบขององค์กรนั้น ๆ ก็ถือว่าเป็นการบริหารตามหลักธรรมาธิปไตยเหมือนกัน เพราะหลักการบริหารทั้ง 3 นี้ ไม่สามารถแยกออกจากกันโดยเบ็ดเสร็จเด็ดขาด เหตุที่หลักธรรมในพระพุทธศาสนาสามารถเชื่อมโยงถึงกันหมดไม่ว่าจะยกหลักธรรมข้อไหนขึ้นมาปฏิบัติก็เท่ากับได้ปฏิบัติตามหลักคำสอนครบทั้งหมด จากหลักธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนา คือ “ธรรมาธิปไตย” ซึ่งมีหลักการให้ความสำคัญแก่ธรรม คือ การยึดถือธรรม ซึ่งหมายถึงหลักการ หลักเกณฑ์ กฎกติกา ความจริง ความดีงาม และความถูกต้อง เมื่อนำมาประยุกต์ใช้เป็นเครื่องมือพัฒนาประชาธิปไตยในสังคมไทยดังที่กล่าวมา จะเห็นได้ว่า ธรรมาธิปไตยในฐานะที่เป็นเครื่องมือพัฒนาประชาธิปไตยในสังคมไทย จะให้ความสำคัญแก่ธรรมเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการควบคุม พัฒนา และตรวจสอบบุคคล เนื่องจากประชาธิปไตยในสังคมไทยจะพัฒนาเป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ได้หรือไม่ขึ้นอยู่กับคุณภาพของบุคคลต่าง ๆ ในสังคมไทยเอง ไม่ว่าจะเป็นผู้ปกครองหรือผู้ถูกปกครองก็ตาม หากสังคมไทยคาดหวังให้สังคมของตนเองมีความเป็นประชาธิปไตยที่มากขึ้นแต่กับไม่สนใจในการพัฒนาประชากรให้มีความเป็นธรรมาธิปไตยก็เสมือนเป็นการไม่สนับสนุนระบอบประชาธิปไตยที่แท้จริงนั่นเอง เพราะคุณภาพของคนจะสะท้อนให้เห็นคุณภาพของประชาธิปไตยในสังคมไทยด้วย ดังนั้นสังคมไทยจึงต้องหันกลับมาให้ความสำคัญแก่ธรรมาธิปไตยเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการควบคุมตนเองให้ทำในสิ่งที่ควรทำและไม่ทำในสิ่งที่ ไม่ควรทำ พิจารณาตรวจสอบตนเองว่าได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนในสังคมของตนเองมากน้อยเพียงไรหากว่ายังมองไม่เห็นถึงปัญหาหรือข้อบกพร่องของตนเอง ก็ต้องอาศัยการตรวจสอบภายนอกคือจากบุคคลอื่นเป็นผู้ช่วยชี้แนะให้เห็นถึงปัญหาและข้อบกพร่องดังกล่าว เพื่อจะได้ปรับปรุงพัฒนาตนเองให้ดีขึ้นต่อไปและจะได้เปิดโอกาสหรือเป็นช่องทางให้มีการส่งเสริมพฤติกรรมที่ดีของคนในสังคมตามความคาดหวังของสังคมประชาธิปไตยต่อไป หลักธรรมคำสอนที่สำคัญประการหนึ่งในพระพุทธศาสนาได้รับการตีความและอธิบายโดยนักคิดหรือนักวิชาการต่าง ๆ ที่มีทัศนะหลากหลายอย่างแตกต่างกันไปนั้นทำให้ทราบถึงทัศนะของนักคิดหรือนักวิชาการที่มีต่อธรรมาธิปไตย โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มด้วยกัน ได้แก่ 1) กลุ่มที่มีทัศนะว่าธรรมาธิปไตยเป็นระบอบการปกครอง 2) กลุ่มที่มีทัศนะว่าธรรมาธิปไตยเป็นหลักการ และ 3) กลุ่มที่มีทัศนะว่าธรรมาธิปไตยเป็นทั้งระบอบและหลักการ การตีความและการอธิบายโดยนักคิดหรือนักวิชาการแต่ละกลุ่มดังกล่าว ขึ้นอยู่กับมุมมอง วิธีการตีความ และการอธิบายเชิงประยุกต์ของแต่ละบุคคลว่าจะให้ “ธรรมาธิปไตย” ในพระพุทธศาสนาครอบคลุมไปถึงเรื่องใดบ้าง

ในพระไตรปิฎกซึ่งเป็นแหล่งบันทึกหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนาที่สำคัญได้กล่าวถึงคำว่า “ธรรมาธิปไตย” ไว้หลายแห่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่กล่าวไว้อย่างชัดเจนก็คือในอาธิปไตยยสูตร อังคตตรนิกาย ติกนิบาต, จักกวัตติสูตร อังคตตรนิกาย ติกนิบาต และธัมมราชาสูตร อังคตตรนิกาย ปัญจกนิบาต ดังนี้

ในอาธิปไตยยสูตร อังคุตตรนิกาย ติกนิบาต ได้กล่าวถึงอธิปไตย 3 ประการในพระพุทธศาสนาไว้อย่างชัดเจน โดยการแบ่งอธิปไตยออกเป็น 3 ประการ ได้แก่ อตตอธิปไตย (ความมีตนเป็นใหญ่) โลกาธิปไตย (ความมีโลกเป็นใหญ่) และ ธัมมาธิปไตย (ความมีธรรมเป็นใหญ่) จะเห็นได้ว่านอกจากธรรมาธิปไตยแล้วยังมีอธิปไตยอีก 2 ประการ ได้แก่ อตตอธิปไตย และโลกาธิปไตยด้วย และหลักธรรมคำสอนที่ว่าด้วยอธิปไตยทั้ง 3 ประการนี้ก็ถูกนำมาถ่ายทอดสู่สังคมไทยในแง่มุมต่าง ๆ ทำให้เป็นคำที่สังคมไทยคุ้นเคยกันเป็นอย่างดี เพราะฉะนั้นเพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ชัดเจนมากขึ้น จะได้นำอธิปไตยทั้ง 3 มาอธิบายตามรายละเอียดต่าง ๆ ดังที่

อธิบายไว้ในอาธิปไตยยสูตร ดังนี้

1. อตตอธิปไตย ซึ่งเขียนอย่างภาษาบาลีว่า “อตตอธิปไตยย” คำนี้แยกออกเป็นคำว่า “อตต” กับคำว่า “อาธิปไตยย” แต่มาเขียนแบบภาษาไทยว่า “อตตอธิปไตย” ในอาธิปไตยยสูตรได้อธิบายคำ ๆ นี้ไว้ว่า อตตอธิปไตย เป็นอย่างไร คือ ภิกษุในธรรมวินัยนี้อยู่ในป่าบ้าง อยู่ตามโคนไม้บ้าง อยู่ในเรือนว่างบ้าง ย่อมเห็นประจักษ์ว่า “เราออกจากเรือนบวชเป็นบรรพชิต ไม่ใช่เพราะเหตุแห่งจีวร บิณฑบาต เสนาสนะ เราออกจากเรือนบวชเป็นบรรพชิต ไม่ใช่เพราะเหตุแห่งความมีหรือความไม่มีเช่นนั้น อนึ่ง เราถูกชาติ ชรา มรณะ โสกะ ปริเทวะ ทุกข์ โทมนัส และอุปายาสครอบงำ ชื่อว่าถูกทุกข์ครอบงำ มีทุกข์อยู่ตรงหน้า ทำอย่างไร การทำที่สุดกองทุกข์ทั้งสินนี้จะพึงปรากฏ การที่เราละกามเช่นใดแล้วจึงออกจากเรือนบวชเป็นบรรพชิต เราพึงแสวงหากามเช่นนั้น หรือกามที่เร็วกว่านั้นนั้นไม่สมควรแก่เราเลย” ภิกษุนั้นย่อมเห็นประจักษ์ว่า “ความเพียรที่เราเริ่มไว้แล้วจักไม่ย่อหย่อน สติที่ตั้งมั่นแล้วจักไม่เลอะเลือน กายที่สงบแล้วจักไม่กระสับกระส่าย จิตที่ตั้งมั่นแล้วจักมีอารมณ์แน่วแน่” เธอทำตนเท่านั้น ให้เป็นใหญ่ ละอกุศล บำเพ็ญกุศล ละกรรมที่มีโทษ บำเพ็ญกรรมที่ไม่มีโทษ รักษาตนให้บริสุทธิ์ ภิกษุทั้งหลาย นี้เรียกว่า อตตอธิปไตย

2. โลกาธิปไตย ซึ่งเขียนอย่างภาษาบาลีว่า “โลกาธิปไตยย” แยกออกเป็น 2 คำคือ “โลก” กับ “อาธิปไตยย” แต่มาเขียนแบบภาษาไทยว่า “โลกาธิปไตย” ซึ่งในอาธิปไตยยสูตรได้อธิบายคำๆ นี้ไว้ว่า

โลกาธิปไตย เป็นอย่างไร คือ ภิกษุในธรรมวินัยนี้อยู่ในป่าบ้าง อยู่ตามโคนไม้บ้าง อยู่ในเรือนว่างบ้าง ย่อมเห็นประจักษ์ว่า “เราออกจากเรือนบวชเป็นบรรพชิต ไม่ใช่เพราะเหตุแห่งจีวร บิณฑบาต เสนาสนะ เราออกจากเรือนบวชเป็นบรรพชิต ไม่ใช่เพราะเหตุแห่งความมีหรือความไม่มีเช่นนั้น อนึ่งเราถูกชาติ ชรา มรณะ โสกะ ปริเทวะ ทุกข์ โทมนัส และอุปายาสครอบงำ ชื่อว่าถูกทุกข์ครอบงำ มีทุกข์อยู่ตรงหน้า ทำอย่างไร การทำที่สุดกองทุกข์ทั้งสินนี้ จะพึงปรากฏ ก็เราบวชแล้วอย่างนี้พึงดูเรื่องกาม เรื่องปองร้าย เรื่องเบียดเบียน โลกสันนิวาส (การอยู่ร่วมกันของสัตว์โลก) นี้ใหญ่ในโลกสันนิวาสใหญ่มีสมณพราหมณ์ผู้มีฤทธิ์ มีตาทิพย์ รู้จิตของบุคคลอื่น สมณพราหมณ์เหล่านั้นมองเห็นได้แม้จากที่ไกล แม้อยู่ใกล้ก็ไม่ปรากฏ รู้จิต (ของบุคคลอื่น) แม้

ด้วยจิต (ของตน) สมณพราหมณ์แม่เหล่านั้พึงรู้จักเราอย่างนี้ว่า “ท่านผู้เจริญทั้ง หลายโปรดดู กุลบุตรนี้เพราะมีศรัทธา เขาจึงออกจากเรือนบวชเป็นบรรพชิต เต็มไปด้วยบาปอกุศลธรรมอยู่ แม่เทวดาผู้มีฤทธิ์ มีตาทิพย์ รู้จิตของบุคคลอื่นก็มีอยู่ เทวดาเหล่านั้ยอมปรากฏจากที่ไกลบ้าง เข้ามาใกล้แล้วกลับมองไม่เห็นบ้าง ย่อมรู้จิตด้วยจิตบ้าง” เทวดาแม่เหล่านั้ พึงรู้จักเราอย่างนี้ว่า “ท่านผู้เจริญทั้ง หลายโปรดดูกุลบุตรนี้ เพราะมีศรัทธาเขาจึงออกจากเรือนบวชเป็นบรรพชิต เต็มไปด้วยบาปอกุศลธรรมอยู่” ภิกษุนั้ยอมเห็นประจักษ์ว่า “ความเพียรที่เราเริ่มไว้แล้วจักไม่ ย่อหย่อน สติที่ตั้ง มั่นแล้วจักไม่เลอะเลือน กายที่สงบแล้วจักไม่กระสับกระส่าย จิตที่ตั้งมั่นแล้ว จักมีอารมณ์แน่วแน่” เธอทำโลกเท่านั้ให้เป็นใหญ่ ละอกุศล บำเพ็ญกุศล ละครกรรมที่มีโทษ บำเพ็ญกรรมที่ไม่มีโทษ รักษาตนให้บริสุทธิ์ ภิกษุทั้งหลายนี้ เรียกว่า โลกาธิปไตย

3. ธรรมาธิปไตย” ซึ่งเขียนอย่างภาษาบาลีว่า “ธมฺมาธิปไตยย” แยกออกเป็น 2 คำ คือ “ธมฺม” กับ “อาธิปไตยย” แต่มาเขียนแบบภาษาไทยว่า “ธรรมาธิปไตย” หรือ “ธัมมาธิปไตย” ซึ่งในอาธิปไตยยสูตรได้อธิบายคำๆ นี้ไว้ว่าธัมมาธิปไตย เป็นอย่างไร คือ ภิกษุในธรรมวินัย นี้ อยู่ในป่าบ้าง อยู่ตามโคนต้นไม้บ้าง อยู่ในเรือนว่างบ้าง ย่อมเห็นประจักษ์ว่า “เราออกจาก เรือนบวชเป็นบรรพชิต ไม่ใช่เพราะเหตุแห่งจีวร บิณฑบาต เสนาสนะ เราออกจากเรือนบวชเป็น บรรพชิต ไม่ใช่เพราะเหตุแห่งความมีหรือความไม่มีเช่นนั้นอนึ่ง เราถูกชาติ ชรา มรณะ โสกะ ปริเทวะ ทุกข์ โทมนัส และอุปายาสครอบงำ ชื่อว่าถูกทุกข์ครอบงำ มีทุกข์อยู่ตรงหน้า ทำอย่างไร การทำที่สุดกองทุกข์ทั้งสินนี้พึงปรากฏ พระธรรมอันพระผู้มีพระภาคตรัสไว้ดีแล้ว ผู้ปฏิบัติจะพึง เห็นชัดด้วยตนเอง ไม่ประกอบด้วยกาล ควรเรียกให้มาดู ควรน้อมเข้ามาในตน อันวิญญูชนพึงรู้ เฉพาะตน ก็เพื่อพรหมจรรย์ผู้รู้เห็นอยู่ มีอยู่ การที่เราบวชในธรรมวินัยที่พระผู้มีพระภาคตรัสไว้ดี แล้วอย่างนี้พึงเกียจคร้านประมาทอยู่นั้น ไม่สมควรแก่เราเลย” ภิกษุนั้ ย่อมเห็นประจักษ์ว่า “ความเพียรที่เราเริ่มไว้แล้วจักไม่ย่อหย่อน สติที่ตั้งมั่นแล้วจักไม่เลอะเลือน กายที่สงบแล้วจักไม่ กระสับกระส่าย จิตที่ตั้งมั่นแล้วจักมีอารมณ์แน่วแน่” เธอยกธรรมเท่านั้ ให้เป็นใหญ่ ละอกุศล บำเพ็ญกุศล ละครกรรมที่มีโทษ บำเพ็ญกรรมที่ไม่มีโทษ รักษาตนให้บริสุทธิ์ ภิกษุทั้งหลาย นี้ เรียกว่า ธัมมาธิปไตย

บทสรุป (Conclude)

การที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีความเข้มแข็งได้นั้จะต้องขึ้นอยู่กับปัจจัย หลายๆ ส่วน เช่น มีการบริหารจัดการที่ดี มีผู้บริหารท้องถิ่น สมาชิกสภาท้องถิ่น และพนักงาน ส่วนท้องถิ่นที่เข้าใจบทบาทหน้าที่ มีความซื่อสัตย์ มีความรู้ความสามารถ ขณะเดียวกันจะต้อง ได้รับความร่วมมือจากชุมชนและหน่วยงานต่างๆ เป็นอย่างดีด้วยองค์การบริหารส่วนต่าบลนั้นจึง จะเข้มแข็ง และสามารถแก้ไขปัญหาและพัฒนาต่าบลได้ตามเป้าหมาย แนวคิดเรื่องการบริหาร จัดการที่ดีหรือหลัก

ธรรมาธิปไตยมีบทบาทในหลายหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน รวมทั้งองค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งมีฐานะเป็นนิติบุคคลที่ได้มีการนำเอาหลักธรรมาธิปไตยมาประยุกต์ใช้ในการบริหารงานระดับท้องถิ่น การที่จะเป็นประโยชน์ต่อสังคมและชุมชน และเพื่อลดปัญหาการทุจริตคอรัปชั่น

เอกสารอ้างอิง (References)

- พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต). (2549). *พุทธวิธีการบริหาร*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พะยอม วงศ์สารศรี. (2552). *องค์การและการจัดการ*. กรุงเทพฯ: พรวนนาการพิมพ์.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2554). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิต พ.ศ.2554*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: บริษัทนานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์ จำกัด.
- สมยศ นาวิการ. (2555). *การบริหารตามสถานการณ์*. กรุงเทพฯ: บรรณกิจ.
- สุรพล สุยะพรหมและคณะ. (2555). *ทฤษฎีองค์การการจัดการเชิงพุทธ*. พระนครศรีอยุธยา: ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

การจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุ Elderly Welfare Administration

โอฬาร ปัญญาพิพัฒน์¹
Olar Panyapitiphat

บทคัดย่อ (Abstract)

การกำหนดให้ผู้สูงอายุมีสิทธิได้รับการคุ้มครองการส่งเสริมและการสนับสนุนในด้านต่างๆ เช่น การบริหารการแพทย์และการสาธารณสุขที่จัดให้ผู้สูงอายุเป็นกรณีพิเศษด้วยความสะดวกและรวดเร็วการบริการศึกษาการศาสนาการให้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตการประกอบอาชีพหรือฝึกอาชีพที่เหมาะสมการที่ประเทศไทยกำลังเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ในอนาคตอันใกล้นี้จำนวนของผู้สูงอายุในแต่ละครัวเรือนจะมีมากกว่าวัยทำงานทำให้มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องพัฒนาผู้สูงอายุให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ และพ้นจากสภาพการเป็นภาระของสังคมหรือคนในครอบครัวภารกิจนี้เป็นหน้าที่ของทุกภาคส่วนที่มีบทบาทในด้านการจ้างงานหรือการสร้างรายได้มิใช่หน้าที่ของรัฐเท่านั้น

คำสำคัญ (Keywords): การจัดการ; สวัสดิการผู้สูงอายุ

Abstract

Determining the rights of the elderly to be protected, promoted and supported in various areas such as medical administration and public health that are provided to the elderly in a special case with convenience and speed; religious education services; beneficial to the operation Occupational life or vocational training that is suitable for Thailand entering an aging society by In the near future, the number of elderly people in each household will be more than those of working age, making it necessary to develop the elderly to be self-reliant. And free from being a burden to society or family members. This mission is the duty of all sectors that play a role in employment or generating income, not just the duty of the state.

Received: 2022-04-18 Revised: 2022-05-17 Accepted: 2022-05-26

¹ สำนักวิจัยและนวัตกรรม มูลนิธิแสงสว่างวิชาการ ตำบลคลองสวนพลู อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา Research and Innovation Office Academic Light Foundation Khlong Suan Phlu Subdistrict Phra Nakhon Si Ayutthaya District Phra Nakhon Si Ayutthaya Province

Keywords: Administration; Elderly Welfare

บทนำ (Introduction)

คำว่า “สวัสดิการ” ในสังคมคนไทยจำนวนมากก็มักจะนึกถึงการแจกจ่ายให้ฟรีหรือจัดบริการดูแลหยิบยื่นผลประโยชน์ให้ ความเข้าใจเช่นนี้ก็ถูกต้องเป็นบางส่วน แต่ในความหมายในวิชาการ “สวัสดิการ” มีความหมายกว้างกว่าที่เข้าใจกัน เพราะสวัสดิการมีทั้งมิติทางเศรษฐกิจและมิติทางสังคม การทำความเข้าใจความหมายของคำว่า “สวัสดิการสังคม” (Social Welfare) เป็นปัญหาความสับสนและยากที่จะกำหนดความหมายให้ตรงกัน แม้จะมีสื่อความหมายโดยรวมๆ ของคำว่า “สวัสดิการสังคม” แต่จะกำหนดความหมายอย่างชัดเจน ยังเป็นการยากในทางปฏิบัติในหมู่นักวิชาการทั้งในไทยและต่างประเทศก็นิยามและจำแนกไว้อย่างแตกต่างกัน แต่แต่ละประเทศใช้ศัพท์ทางวิชาการที่ไม่เหมือนกันมีผู้ให้ความหมายของงานสวัสดิการสังคมไว้มากมาย

คำว่า สวัสดิการสังคม มีผู้ให้ความหมายและขอบเขตแตกต่างกันไป ตามแนวคิดและปรัชญาของแต่ละบุคคล ซึ่งการทำความเข้าใจความหมาย แนวคิดและปรัชญาของคำนี้ จำเป็นต้องคำนึงถึงปัจจัยเกี่ยวข้อง 3 ประเด็น คือ

1. ต้องพิจารณาอ้างอิงจากศัพท์ภาษาอังกฤษ เนื่องจากรากฐานความเป็นมาของการบัญญัติศัพท์มาจากคำ และความหมายที่รับมาจากต่างประเทศ
2. การพิจารณาต้องคำนึงถึงช่วงระยะเวลาที่มีความแตกต่างกันเนื่องจากความเปลี่ยนแปลงไปของสังคมในแต่ละช่วงเวลา มีผลทำให้ความหมายขอบเขตของคำมีความแตกต่างกัน
3. การพิจารณาต้องพิจารณาร่วมกับศัพท์ หรือชุดคำที่เกี่ยวข้องมีความหมายใกล้เคียงกันหรือเกี่ยวเนื่องกัน เพื่อให้สามารถเข้าใจความหมายได้ชัดเจนขึ้น

ขอบเขตของงานสวัสดิการสังคม พระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2553 มาตรา 5 (1) ได้กำหนดขอบเขตของงานสวัสดิการสังคมสอดคล้องกับแผนพัฒนาสังคมแห่งชาติฉบับที่ 4 (พ.ศ.2545 – 2549) ซึ่งกล่าวถึงงานสวัสดิการสังคมเกี่ยวข้องกับการพัฒนาสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนในสังคมให้มีความเป็นอยู่ที่ดีในด้านต่างๆ ดังนี้

- 1) การมีสุขภาพอนามัยที่ดี ประชาชนพึงได้รับการป้องกันโรคภัยไข้เจ็บการรักษาพยาบาลการส่งเสริมและพัฒนาสุขภาพร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคมอย่างทั่วถึงเท่าเทียมกันเป็นธรรมและสอดคล้องกับความต้องการของบุคคล และประชาชน
- 2) การมีการศึกษาที่ดี ประชาชนพึงได้รับการที่ส่งเสริมและพัฒนาตนเองให้มีความรู้ทักษะตลอดจนการปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อนำไปสู่การดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพตลอดไป
- 3) การมีที่อยู่อาศัย ช่วยส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีประชาชนทุกคนควรจะได้มีที่อยู่อาศัย

4) การมีงานทำ การมีรายได้ และการมีสวัสดิการแรงงาน ประชาชนมีงานทำซึ่งทำให้มีรายได้อย่างน้อยเพียงพอต่อการดำรงชีวิต

5) การมีความมั่นคงทางรายได้ ประชาชนทุกคนที่มีรายได้เพียงพอแก่การยังชีพได้รับการคุ้มครองในเรื่องความมั่นคงในการดำเนินชีวิตของตนเองครบถ้วนในรูปแบบของการประกันสังคม

6) นันทนาการ ประชาชนมีกิจกรรมนันทนาการเพื่อการบันเทิงและการพักผ่อนหย่อนใจอย่างมีคุณภาพ

7) การบริการสังคมทั่วไป การให้บริการแก่ประชาชนโดยเฉพาะผู้ยากจนผู้ด้อยโอกาส และกลุ่มเปราะบางพิเศษเพื่อช่วยเสริมสร้างและการมีคุณภาพชีวิตที่ดี

8) กระบวนการยุติธรรม การที่ประชาชนได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายอย่างเสมอภาคและเป็นธรรมสามารถเข้าถึงบริการที่รัฐจัดให้ เช่น การมีทนายแก้ต่าง เป็นต้น

โดยระบบการบริการสังคมต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และสิทธิที่ประชาชนได้รับและเข้าร่วมเป็นส่วนร่วมในระบบจัดบริการในสังคมทุกระบบ กิจกรรมต่างๆที่จัดตั้งขึ้นโดยหน่วยงานทั้งของรัฐบาลและอาสาสมัครเพื่อมุ่งป้องกันและขจัดปัญหาทางสังคมหรือปรับปรุงความเป็นอยู่ที่ดีของบุคคล กลุ่มและชุมชน กิจกรรมดังกล่าวนี้ใช้บุคลากรวิชาชีพที่เกี่ยวข้องอย่างมากมายเช่น แพทย์ พยาบาล นักกฎหมาย วิศวกร นักบริหาร นักสังคมสงเคราะห์ ระบบการบริการทางสังคมที่ถูกสร้างขึ้นมาโดยอาศัยความร่วมมือจากทุกระดับรัฐบาลทั้งรัฐบาลและเอกชน เพื่อส่งเสริมและช่วยเหลือให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดี ไม่ก่อให้เกิดปัญหาแก่สังคม โดยเน้นสิทธิความเท่าเทียมกันที่จะได้รับการอย่างเป็นธรรมและเสมอภาคเพื่อตอบสนองความจำเป็นขั้นพื้นฐานของประชาชนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและพึ่งตนเองได้ สวัสดิการสังคมในแง่การอยู่ดีกินดี (Social Well-Being) ของทุกคนไม่เฉพาะผู้ยากไร้เท่านั้น คนทุกคนที่เกิดมาในโลกนี้ ตามปฏิญญาสากลขององค์การสหประชาชาติในเรื่องสิทธิมนุษยชน กำหนดว่าคนทุกคนจะต้องได้รับการตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานอันเป็นสิทธิที่ทุกคนจะต้องได้รับ และเป็นหน้าที่ของรัฐที่จะต้องจัดการบริการต่างๆไว้ให้และความต้องการขั้นพื้นฐานเป็นสิ่งที่ทุกคนรู้ว่ามีหมายถึง อาหาร เสื้อผ้า ที่อยู่อาศัยและยารักษาโรคเป็นปัจจัยพื้นฐานที่รัฐจะต้องจัดหาที่อยู่อาศัยให้ประชาชน โดยจัดให้ประชาชนได้มีงานทำ เพื่อมีเงินสำหรับซื้อเสื้อผ้า ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค จัดให้มีสถาบันพยาบาลสำหรับประชาชนเมื่อเจ็บป่วยไม่ว่าประชาชนคนนั้นจะอาศัยอยู่ในเมืองใหญ่หรือในชนบทที่ห่างไกล

สรุปได้ว่า สวัสดิการสังคม เป็นหน้าที่ของรัฐที่จะเข้ามาพัฒนาความเป็นอยู่ของประชาชนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี

ความสำคัญของการจัดสวัสดิการสังคม

งานสวัสดิการสังคมเป็นเรื่องเกี่ยวกับคนทุกคนในสังคม ตั้งแต่แรกเกิดจนกระทั่งตาย อาจกล่าวได้ว่า วัฏจักรชีวิตของคนในสังคมแต่ละคน ต้องได้รับการบริการขั้นพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต เช่น บริการด้านสุขภาพอนามัย บริการด้านการศึกษา บริการด้านที่อยู่อาศัย เป็นต้น ซึ่งจะมีข้อคำถามว่า ใครควรทำหน้าที่จัดระบบจัดสวัสดิการให้กับประชาชน และใครควรจะได้รับบริการบ้าง คนทุกคนในสังคมหรือกลุ่มผู้ด้อยโอกาสในสังคมควรที่จะได้รับการดูแลก่อน ทำอย่างไรที่จะให้คนในสังคมได้รับการสวัสดิการสังคมอย่างทั่วถึง การกระจายบริการหรือทรัพยากรให้กับประชาชนที่มีลักษณะปัญหาหลากหลายแตกต่างกัน ได้รับการอย่างเป็นธรรม ประเด็นเหล่านี้ยังมีข้อโต้แย้งกันอย่างมาก ดังในด้านปรัชญา แนวคิด พัฒนาการของสังคมแต่ละสังคม และการประยุกต์ ในลักษณะของนโยบายแผนงานและกิจกรรมหน้าที่สำคัญของรัฐอีกประการหนึ่ง คือการดูแลรับผิดชอบให้ประชาชนที่เดือดร้อนให้ได้รับการบริการสังคมขั้นพื้นฐานหรือบริการสวัสดิการสังคมจากรัฐ ฉะนั้นสิทธิของประชาชนในฐานะที่เป็นพลเมืองของรัฐ (Civil Right) ก็ควรที่จะได้รับการบริการขั้นพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตรัฐในฐานะผู้ปกครองที่มีอำนาจหน้าที่โดยชอบธรรมที่จะจัดทรัพยากรให้กับประชาชนในอดีตรัฐกับประชาชนได้สร้างพันธะสัญญาที่เรียกว่า “สัญญาประชาคม” อำนาจของรัฐจึงกลายเป็นอำนาจที่ชอบธรรมรัฐบาลจึงมีหน้าที่หลักโดยมีนโยบายการดูแลทุกข์และสุขของประชาชนให้สามารถดำรงอยู่ได้ตามอัตภาพของตนประชาชนส่วนใหญ่จึงมีความศรัทธาเชื่อถือต่ออำนาจรัฐว่าเป็นผู้ที่เหมาะสมต่อการจัดสวัสดิการสังคมได้เป็นอย่างดี

ดังนั้น จะเห็นได้จากนโยบายของรัฐในรูปของกฎหมายและราชบัญญัติสวัสดิการสังคมของแต่ละประเทศ งานสวัสดิการสังคมจึงขึ้นอยู่กับระบบการเมืองการปกครองระบบเศรษฐกิจและระบบสังคมวัฒนธรรมของประเทศอย่างไรก็ตามการจัดบริการสวัสดิการสังคมซึ่งอยู่บนพื้นฐานความเชื่อที่แตกต่างกัน เช่น กลุ่มประเทศเสรีนิยมประชาธิปไตยเชื่อว่า ควรปล่อยให้กลไกตลาดทำหน้าที่จัดระบบบริการสวัสดิการสังคม รัฐจะปล่อยให้ประชาชนรับผิดชอบดูแลสวัสดิการของตนเองรัฐจะเข้ามาทำหน้าที่ดูแลจัดสวัสดิการเฉพาะกลุ่มประชาชนที่ไม่สามารถดูแลตนเองได้โดยรัฐได้สร้างเครื่องมือทดสอบความจำเป็น (Means-Test) ขึ้นมารัฐจะจัดสรรงบประมาณบางส่วนมาให้กับหน่วยงานที่รับผิดชอบ เพื่อให้เกิดการกระจายบริการสวัสดิการสังคมให้กับกลุ่มผู้ด้อยโอกาสทางสังคมขณะที่กลุ่มประเทศสังคมนิยมส่วนหนึ่งเชื่อว่า รัฐควรมีหน้าที่จัดสรรทรัพยากร บริการสวัสดิการสังคมให้กับประชาชนทุกคนอย่างเท่าเทียมกันและเป็นธรรม รัฐในฐานะผู้ปกครองจะไม่ปล่อยให้บริการสวัสดิการสังคมเป็นเรื่องของปัจเจกบุคคลบริการของรัฐในลักษณะนี้ค้ำประกันถึงความปลอดภัยของคนทุกคนในสังคมที่พึงได้รับการจากรัฐ เป็นต้น จากความเชื่อดังกล่าวจึงส่งผลให้งานสวัสดิการสังคมของแต่ละประเทศแตกต่างกัน

ปัจจุบันกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคมได้ทำให้กลุ่มในประเทศสังคมนิยมส่วนหนึ่งล่มสลายไปสังคมโลกได้ก้าวเข้าสู่ระบบเสรีนิยมประชาธิปไตย งานสวัสดิการสังคมที่ปรากฏใน

ลักษณะของรัฐสวัสดิการ (Welfare State) ส่วนหนึ่งได้ประสบปัญหาาร่วมกันที่สำคัญคือ รัฐไม่สามารถแบกรับภาระงบประมาณค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นอย่างคาดการณ์ไม่ได้กับการบริการสวัสดิการสังคมต่างๆได้ โปรแกรมการจัดบริการในลักษณะการสงเคราะห์ประชาชน (Public Assistance) ไม่สามารถตอบสนองปัญหาและความต้องการที่แท้จริงให้กับกลุ่มผู้ด้อยโอกาสทางสังคมได้โดยเฉพาะ การพัฒนาให้กลุ่มเป้าหมายสามารถพึ่งพาตนเองได้ในระยะยาว

ตัวอย่างเช่น ประเทศสหรัฐอเมริกาในยุค 1990 เป็นต้นมาได้ตัดทอนโปรแกรมการช่วยเหลือครอบครัวที่มีปัญหาการเลี้ยงดูเด็ก (The Aid to Families with Dependent Children) หรือเรียกโดยย่อว่า AFDC โปรแกรมนี้ได้ถูกยกเลิกไปในที่สุด เป็นต้น โดยมีการพัฒนาโปรแกรมบริการใหม่ที่เน้นการช่วยเหลือที่มุ่งกลุ่มผู้ด้อยโอกาสทางสังคมได้มีงานทำและช่วยเหลือตนเองมากขึ้นแทนการเป็นผู้รอรับบริการจากรัฐ

สรุปได้ว่า งานสวัสดิการสังคม เป็นเรื่องเกี่ยวกับคนทุกคนในสังคม ตั้งแต่แรกเกิดจนกระทั่งตาย การจัดสวัสดิการสังคมที่มีรูปแบบโดยเริ่มจากความพร้อมของกลุ่มเล็กๆ ที่ตระหนักและเห็นความสำคัญของการสร้างระบบความมั่นคงทางสังคมให้กับกลุ่มของตนเองในลักษณะของกองทุนสวัสดิการชุมชนที่อาศัยจากการระดมทุนตรงศักยภาพของคนในชุมชนเป็นหลัก การบริการสวัสดิการสังคม ให้กับประชาชนทุกคนอย่างเท่าเทียมกันและเป็นธรรม

แนวคิดนโยบายด้านสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องปรากฏว่า มีนักวิชาการได้กล่าวถึง แนวคิดนโยบายด้านสวัสดิการสังคมไว้หลายท่าน ดังนี้

งานสวัสดิการผู้สูงอายุ รัฐควรมุ่งให้ผู้สูงอายุมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นมีสุขภาพกายสุขภาพจิตที่ดี สามารถพึ่งตนเองได้และมีความรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ซึ่งหมายถึงว่าผู้สูงอายุนั้นเป็นผู้ที่มีคุณภาพชีวิตที่ดี (Quality of Life) ดังนั้น แนวคิดที่ยึดถือกันมานานและใช้เป็นรากฐานในการปฏิบัติต่อผู้สูงอายุประกอบด้วยแนวคิด 2 ประการ

1. แนวคิดด้านมนุษยธรรม (Humanitarian Aspect of Aging) หมายถึง ผู้สูงอายุควรได้รับการช่วยเหลือตามหลักมนุษยธรรมและความต้องการในด้านสุขภาพอนามัยและโภชนาการที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อมครอบครัว สวัสดิการสังคมทางรายได้และการจ้างงานรวมถึงการศึกษา

2. แนวคิดด้านพัฒนา (Developmental Aspect of Aging) หมายถึง ที่มีต่อบทบาทของผู้สูงอายุในกระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม

หลักการจัดบริการสวัสดิการสังคมแก่ผู้สูงอายุนั้นมีความชัดเจนและเริ่มเป็นกระบวนการต่อเนื่องในสังคมมากขึ้น ซึ่งองค์การสหประชาชาติได้กำหนดให้ในวันที่ 1 ตุลาคม ของ ทุกปีเป็นวันผู้สูงอายุสากล (International Day for The Elderly) โดยมีการประกาศเจตนารมณ์ที่ ชัดเจนและในวันที่ 16 ตุลาคม 2534 สมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติได้รับรองหลักการ 17 ประการ สำคัญ

ผู้สูงอายุซึ่งกรมประชาสังคมสงเคราะห์ได้ใช้เป็นหลักสำคัญในการกำหนดแนวทางใน การจัดบริการ ให้แก่ผู้สูงอายุ ดังนี้

หลักการที่ 1 การมีเสรีภาพ ผู้สูงอายุควรได้รับอาหาร น้ำ ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม และการดูแลสุขภาพอนามัยอย่างพอเพียงโดยการมีรายได้ การสนับสนุนของครอบครัวและ ชุมชน

1. ผู้สูงอายุควรได้รับโอกาสในการทำงานหรือสามารถได้รับรายได้อื่นๆ
2. ผู้สูงอายุควรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจว่าเมื่อใดจะต้องพ้นจากการทำงาน
3. ผู้สูงอายุควรได้รับการฝึกอบรมและการศึกษาตามความเหมาะสม
4. ผู้สูงอายุควรที่จะได้อยู่ในสภาพแวดล้อมที่สงบปลอดภัยด้วยความพึงพอใจ
5. ผู้สูงอายุควรที่จะได้อยู่ในบ้านของตนเอง ตลอดระยะเวลาอันยาวนานเท่าที่เป็นไปได้

หลักการที่ 2 การมีส่วนร่วม

1. ผู้สูงอายุควรมีส่วนร่วมในการกำหนดและดำเนินงานตามนโยบายต่างๆ ที่จะส่งผล โดยตรงความเป็นอยู่ที่ดีของตนและสามารถถ่ายทอดความรู้และทักษะให้กับชุมชนรุ่นหลังได้
2. ผู้สูงอายุควรที่จะได้รับการพัฒนาโอกาสต่างๆ เพื่อให้บริการแก่ชุมชนและเป็น อาสาสมัครในตำแหน่งที่เหมาะสมตามความสนใจและกำลังความสามารถของตน
3. ผู้สูงอายุควรมีบทบาทที่จะจัดตั้งกลุ่มหรือสมาคมของผู้สูงอายุเองได้

หลักการที่ 3 การให้ได้รับการดูแล

1. ผู้สูงอายุควรได้รับการดูแลจากครอบครัว ชุมชนและได้รับการคุ้มครอง
2. ผู้สูงอายุควรได้รับการดูแลด้านสุขภาพอนามัยเพื่อให้ได้รับการฟื้นฟูร่างกาย จิตใจ และอารมณ์ให้ดีขึ้น เพื่อเป็นการป้องกันและชะลอการเจ็บป่วยในระยะเริ่มต้น
3. ผู้สูงอายุควรได้รับโอกาสในการเข้าถึงบริการทางสังคมและกฎหมาย เพื่อเป็นการ ส่งเสริมสนับสนุนการเป็นอิสระ การคุ้มครอง และการได้รับการดูแล
4. ผู้สูงอายุควรได้รับการดูแลคุ้มครอง ฟื้นฟู และส่งเสริมทางด้านสังคมและจิตใจ อย่างเหมาะสมจากสถานสงเคราะห์ผู้สูงอายุที่มีสภาพแวดล้อมที่มั่นคง
5. ผู้สูงอายุควรได้รับสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานในการดำรงชีวิต

หลักการที่ 4 การบรรลุความพึงพอใจ

1. ผู้สูงอายุควรได้รับโอกาสพัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างเต็มความสามารถ
2. ผู้สูงอายุควรได้รับโอกาสในการศึกษา วัฒนธรรม และกิจกรรมนันทนาการ

หลักการที่ 5 ความมีศักดิ์ศรี

1. ผู้สูงอายุควรที่จะดำรงชีวิตอยู่ด้วยศักดิ์ศรีและความปลอดภัย โดยปราศจากการถูก แสวงหาผลประโยชน์ ถูกทำร้ายร่างกายและจิตใจ
2. ผู้สูงอายุควรได้รับการปฏิบัติอย่างเหมาะสมตามสภาพและภูมิหลังและมีอิสระในการ ช่วยเหลือตนเองทางด้านเศรษฐกิจ

สรุปได้ว่า รัฐควรมุ่งให้ผู้สูงอายุมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นมีสุขภาพกาย สุขภาพจิตที่ดี สามารถพึ่งตนเองได้ การจัดบริการสวัสดิการสังคมแก่ผู้สูงอายุนั้นมีความชัดเจนและเริ่มเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องในสังคมมากขึ้น

แนวคิดการจัดการสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุขั้นพื้นฐาน

แนวคิดสวัสดิการสังคมและบริการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ แนวคิดรัฐสวัสดิการ (Welfare State) เป็นแนวคิดที่สังคมไทยลอกเลียนแบบมาใช้ในการจัดสวัสดิการให้กับกลุ่มผู้ด้อยโอกาสทางสังคม รวมทั้งผู้สูงอายุ โดยนำแนวคิดมาจากประเทศอังกฤษและประเทศสหรัฐอเมริกา ภายใต้ความเชื่อของ รัฐบาลไทยที่ว่า สังคมไทยเป็นสังคมระบอบเสรีนิยม ประชาธิปไตยเช่นเดียวกับประเทศมหาอำนาจ การจัดสวัสดิการจึงเป็นเรื่องของปัจเจกบุคคล ครอบครัวและชุมชนที่ต้องรับผิดชอบเอง ระบบเสรีนิยม

การจัดสวัสดิการด้านบริการสังคมที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ อธิบายถึงการบริการที่ทันสมัย จัดให้แก่ผู้สูงอายุได้รับความสะดวกรวดเร็วต่อการบริการและสามารถบรรเทาปัญหาและความต้องการของผู้สูงอายุได้เป็นอย่างดี ผู้วิจัยได้สังเคราะห์แนวคิดของ นักวิชาการทางด้านการจัดสวัสดิการที่มีความเชี่ยวชาญโดยเฉพาะ คือ ศศิพัฒน์ ยอดเพชร ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการของผู้สูงอายุไว้ ดังนี้ แนวคิดที่ใช้ในการปฏิบัติต่อผู้สูงอายุประกอบด้วย ดังนี้

1. ระบบการจัดการที่ทันสมัย
2. ผู้สูงอายุได้รับการดูแลอย่างดีจากเทศบาล
3. ผู้สูงอายุและประชาชนมีความพึงพอใจ
4. สถานที่รองรับผู้สูงอายุ

1. การจัดบริการสวัสดิการที่ทันสมัย หมายถึง ระบบการจัดการที่ทันสมัย การจัดระเบียบหรือโครงสร้างของการทำงานให้ทันสมัยอยู่ตลอดเวลา จัดให้แก่ผู้สูงอายุได้รับความสะดวกรวดเร็วต่อการบริการและสามารถบรรเทาปัญหาและความต้องการเพื่อผู้สูงอายุได้เป็นอย่างดีต้องมีลักษณะ ดังนี้

1.1 เป็นบริการที่เกี่ยวกับการปรับตัวเข้าสู่วัยสูงอายุ (Adjustive and Integrative Service) เป็นการจัดบริการที่มีจุดมุ่งหมายไปที่ผู้สูงอายุที่กำลังเข้าสู่วัยที่จะต้องเข้ามาอยู่ในสังคมใหม่และปรับตัวต่อสถานการณ์ใหม่การบริการ ได้แก่ การให้คำปรึกษา แนะนำเกี่ยวกับรายได้และความทุกข์ใจกังวลใจต่างๆ และการชักชวนผู้สูงอายุเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม เป็นต้น

1.2 บริการที่ให้การสนับสนุน (Supportive Service) บริการประเภทนี้มีจุดมุ่งหมายไปที่ผู้สูงอายุที่อายุมากแล้วเพื่อช่วยเหลือให้สามารถดำเนินชีวิตได้ตามปกติ เช่น การเยี่ยมเยียนบ้านเพื่อให้บริการดูแลรักษาสุขภาพ ให้คำปรึกษาแนะนำในเรื่องต่างๆ และการจัดกิจกรรมเพื่อให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน เป็นต้น

1.3 บริการด้านการป้องกันรักษาความปลอดภัย (Protective Service) เป็นการ จัดบริการทางด้านการป้องกันรักษาความปลอดภัย รักษาสิทธิและสวัสดิการ กิจกรรมบริการ ประเภทได้แก่ บริการด้านกฎหมาย การให้ความช่วยเหลือในเรื่องการจัดการด้านการเงิน เป็นต้น

1.4 บริการทางด้านอำนวยความสะดวกในการดูแลรักษา (Care Facilities and Service) บริการประเภทนี้จะมีจุดมุ่งหมายที่ผู้สูงอายุที่เจ็บป่วยให้ได้รับความสะดวกในด้านการ รับบริการรักษาพยาบาล

สรุปได้ว่า การจัดระเบียบหรือโครงสร้างของการทำงานให้เป็นระบบระเบียบให้ ทันสมัยบริการทางด้านอำนวยความสะดวกรวดเร็วต่อการบริการและสามารถบรรเทาปัญหา และความต้องการ สามารถปรับตัวต่อสถานการณ์ใหม่

2. ผู้สูงอายุได้รับการดูแลอย่างดีจากเทศบาล หมายถึง การดูแลผู้สูงอายุจาก เทศบาลดูแลผู้สูงอายุอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม เช่น การให้ความรู้ การรักษาสุขภาพอนามัย การป้องกันโรคการจัดสวัสดิการทั่วถึง ดังนี้

1. ด้านสุขภาพอนามัย เช่น บริการคลินิกผู้สูงอายุ บริการอาสาสมัคร สาธารณสุข บริการส่งเสริมสุขภาพ การออกกำลังกาย บริการฟื้นฟูสุขภาพด้านกายบำบัดบริการบัตรสุขภาพ รักษาพยาบาลฟรี เป็นต้น

2. ด้านการศึกษา เช่น การจัดสัมมนาและบรรยายเรื่องที่เป็นประโยชน์ต่อ ผู้สูงอายุ การฝึกอาชีพเพื่อเป็นรายได้ หรือเพื่อเป็นกิจกรรมเวลาว่าง ฯลฯ

3. ด้านนันทนาการ วัฒนธรรมและสังคม เช่น การจัดกิจกรรมเพื่อความบันเทิง การแสดงการร้องรำทำเพลง การจัดกิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนาการจัดกิจกรรมพัฒนาสังคม ฯลฯ

4. ด้านการบริการให้การช่วยเหลือและให้คำปรึกษาแก่ผู้สูงอายุในด้านต่างๆ เป็น ศูนย์บริการทางสังคมสงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน ฯลฯ

สรุปได้ว่า การดูแลผู้สูงอายุจากหน่วยงานภาครัฐ เช่น การให้ความรู้ การรักษา สุขภาพอนามัย การป้องกันโรค ภาครัฐจัดการให้บริการเป็นอย่างดีตรงตามความต้องการของ ผู้สูงอายุ

3. ผู้สูงอายุมีความพึงพอใจ หมายถึง ท่าทีความรู้สึก ความคิดเห็นที่มีผลต่อสิ่งใด สิ่งหนึ่งภายหลังจาก ที่ได้รับประสบการณ์ในสิ่งนั้นมาแล้วในลักษณะทางบวก คือ พอใจ นิยม ชอบ สนับสนุนหรือ มีเจตคติที่ดีต่อบุคคล ความพึงพอใจในการให้บริการ หรือความสามารถใน การสร้างความพึงพอใจให้กับผู้รับบริการ โดยการพิจารณาจากองค์ประกอบ 5 ด้าน ดังนี้

1. การให้บริการอย่างเสมอภาค (Equitable Service) หมายถึง ความยุติธรรมใน การบริหารงานของรัฐ ที่มีฐานคติที่ว่า คนทุกคนเท่าเทียมกัน ไม่มีการแบ่งแยก กีดกันใน การให้บริการแก่ผู้รับบริการ

2. การให้บริการอย่างทันต่อเวลา (Time Service) หมายถึง ในการบริการจะต้องมองว่าการให้บริการสาธารณะจะต้องตรงเวลาผลการปฏิบัติงานของหน่วยงานภาครัฐจะถือว่าไม่มีประสิทธิภาพเลย ถ้าไม่มีการตรงต่อเวลาซึ่งจะสร้างความไม่พึงพอใจให้แก่ประชาชน

3. การให้บริการอย่างเพียงพอ (Ample Service) หมายถึง การให้บริการสาธารณะจะต้อง มีลักษณะที่มีจำนวนการให้บริการและสถานที่ให้บริการอย่างเหมาะสม (The Right Quantity at The Geographical location) มิฉะนั้น เห็นว่าความเสมอภาคหรือการตรงต่อเวลาจะไม่มี ความหมายเลย ถ้ามีจำนวนการให้บริการที่ไม่เพียงพอ และสถานที่ตั้งที่ให้บริการสร้างความไม่ยุติธรรมให้เกิดขึ้นแก่ผู้รับบริการ

4. การให้บริการอย่างต่อเนื่อง (Continuous Service) หมายถึง การให้บริการสาธารณะที่เป็นไปอย่างสม่ำเสมอ โดยยึดประโยชน์ของสาธารณะเป็นหลักไม่ใช่ยึดความพอใจของหน่วยงาน ที่ให้บริการว่าจะให้หรือหยุดบริการเมื่อใดก็ได้

5. การให้บริการอย่างก้าวหน้า (Progress Service) หมายถึง การให้บริการสาธารณะที่มี การปรับปรุงคุณภาพและผลการปฏิบัติงาน

สรุปได้ว่า ความพึงพอใจ เป็นความรู้สึกส่วนตัวที่เป็นสุขเมื่อได้รับการตอบสนองความต้องการของตนในสิ่งที่ขาดหายไปและเป็นสิ่งที่กำหนดพฤติกรรมในการแสดงออกของบุคคลที่มีผลการเลือกที่จะปฏิบัติในกิจกรรมนั้นๆ ความพึงพอใจจะทำให้บุคคลเกิดความสบายใจหรือสนองความต้องการทำให้เกิดความสุขรวมทั้งสภาพแวดล้อมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเป็นปัจจัยทำให้เกิดความพึงพอใจหรือไม่พึงพอใจ

4. สถานที่รองรับผู้สูงอายุ หมายถึง ที่อยู่อาศัยหรือสถานที่พักผ่อนหย่อนใจของผู้สูงอายุ ที่มีผลดีทั้งทางร่างกายและจิตใจ ปัจจุบันประเทศไทยกำลังก้าวเข้าสู่การเป็นสังคมผู้สูงอายุสะท้อนถึงการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรทั้งในเมืองและในชนบท ดังนั้นการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องของผู้สูงอายุ จำเป็นต้องเข้าใจการเปลี่ยนแปลงของสภาพร่างกายผู้สูงอายุ เช่น สายตาวัวมัว ข้อเข่าเสื่อม ฯลฯ ทำให้สภาพแวดล้อมเดิมไม่เอื้อต่อการดำรงชีวิตและความปลอดภัยโดยการพิจารณา ดังนี้

1.1 ด้านที่พักอาศัย (Congregate and Shelter Service) เป็นการจัดที่พักอาศัยและให้การดูแลอย่างเหมาะสม ซึ่งจะช่วยให้ผู้สูงอายุสามารถดำเนินชีวิตในชุมชนได้อย่างมีความสุข

1.2 ด้านบริการที่พักอาศัย เป็นกิจกรรมด้านการสังเคราะห์ผู้สูงอายุ เช่น การจัดสถานสงเคราะห์ หรือบ้านพักฉุกเฉิน เป็นต้น บริการสังคมที่จัดให้แก่ผู้สูงอายุในสังคมไทยที่กล่าวมาบางด้านได้มีการจัดให้บริการมายาวนานแล้ว บางด้านเพิ่งเริ่มให้บริการเมื่อไม่นานมานี้ ส่วนใหญ่เป็นบริการที่จัดโดยภาครัฐนอกจากด้านสุขภาพ และที่พักอาศัยที่เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการให้บริการเพิ่มมากขึ้นในปัจจุบัน

สรุปได้ว่า การจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมและปลอดภัย ไม่ก่อให้เกิดอันตรายกับผู้สูงอายุ การจัดการและควบคุมดูแลที่อยู่อาศัยหรือสถาบันให้สะอาดถูกสุขลักษณะ โดยจัดการ

ให้ได้ตามความต้องการขั้นมูลฐานทั้งทางร่างกาย ทางจิตใจ การป้องกันโรคติดต่อ รวมทั้งก่อให้เกิดความปลอดภัยจากอุบัติเหตุแก่ผู้พักอาศัย

บทสรุป (Conclude)

การศึกษาสามารถตอบสนองความต้องการที่สำคัญของผู้สูงอายุ คือ ช่วยให้ผู้สูงอายุ รักษาสถานภาพที่ดีทั้งทางร่างกายและจิตใจไว้ได้ เช่น ทำให้อ่านออกเขียนได้ จัดการรายได้ ติดตามข่าวสารได้ เพิ่มความรู้และทักษะได้ กลายเป็นคนมีประโยชน์ได้เข้าไปมีบทบาทในชุมชน และสังคมได้ทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ตลอดชีวิตได้ทำกิจกรรมใหม่ๆ การเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุ ได้รับการศึกษาทำให้ผู้สูงอายุมีโอกาสในการจ้างงานเพิ่มขึ้นด้วย สรุปได้ว่า ผู้สูงอายุต้องการความรัก และความอบอุ่น เคารพเชื่อฟังดูแลใกล้ชิดและความห่วงใยของคนในครอบครัว ซึ่งจะสามารถลด ปัญหาทางด้านสภาพที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้เมื่อมีสุขภาพจิตใจที่ดีเยี่ยมทำให้มีสุขภาพแข็งแรง ผู้สูงอายุจะมีจิตใจที่เป็นสุข

เอกสารอ้างอิง (References)

- คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2554). *แผนพัฒนาสวัสดิการสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2554-2549)*. กรุงเทพฯ: บริษัทเอเซียเน็ท เอ็นจิเนียริง คอนซัลแต้นส์ จำกัด.
- ดวงใจ คำคง. (2554). *ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุตำบลลำสินธุ์ อำเภอศรีนครินทร์ จังหวัดพัทลุง*. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการระบบสุขภาพ. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- นภาพร ชัยวรรณ และแซก ซารีชิมเมอร์. (2553). *การบริหารเชิงกลยุทธ์*. กรุงเทพฯ.: สถาบันประชากรศาสตร์.
- ระพีพรรณ คำหอม. (2554). *สวัสดิการสังคมกับสังคมไทย*. พิมพ์ครั้งที่ 3 (ฉบับปรับปรุง). กรุงเทพฯ: จรัลสนิทวงศ์การพิมพ์.
- ศศิพัฒน์ ยอดเพชร. (2549). *สวัสดิการผู้สูงอายุ: แนวคิดและวิธีการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์ ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 2*. กรุงเทพฯ: มิสเตอร์ก็อปปี.
- ศิริพร เป็งสลิ. (2554). *การกำหนดทางเลือกกลยุทธ์ในการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุเทศบาลเมืองเขลางค์นคร*. การค้นคว้าอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย:มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อนุชาติ มาแก้ว. (2557). *รูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมเพื่อผู้สูงอายุในเขตตำบลหัวถนน อำเภอนาทะโก จังหวัดนครสวรรค์*. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

หลักเกณฑ์การเสนอบทความและคำแนะนำสำหรับผู้นิพนธ์ เพื่อตีพิมพ์ในวารสารการบริหารจัดการและนวัตกรรมท้องถิ่น

นโยบายและขอบเขตการตีพิมพ์เผยแพร่

"วารสารการบริหารจัดการและนวัตกรรมท้องถิ่น" วารสารการบริหารจัดการและนวัตกรรมท้องถิ่น เป็นวารสารสำหรับการเผยแพร่ผลงานวิชาการและผลงานวิจัยทางสังคมศาสตร์ของคณาจารย์ นักวิชาการ นิสิต นักศึกษาผู้สนใจทั่วไปและแขนงวิชาที่เกี่ยวข้องซึ่งเป็นผลงานในเชิงบูรณาการหลักการบริหารจัดการ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ นิติศาสตร์ การจัดการ สังคมวิทยา พัฒนาสังคม การศึกษา และสหวิทยาการทางสังคมศาสตร์ที่เชื่อมโยงหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาตลอดจนบทวิเคราะห์ที่เสนอทางออกให้กับปัญหาที่อยู่ในความสนใจของสังคม

การพิจารณาและคัดเลือกบทความ

บทความแต่ละบทความจะได้รับพิจารณาจากคณะกรรมการกลั่นกรองบทความวารสาร (Peer Review) จากผู้ทรงคุณวุฒิ 2 ท่าน ในกรณีมีความประสงค์จะนำผลงานบทความวิจัยไปขอกำหนดตำแหน่งทางวิชาการ มีผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณา จำนวน 3 ท่าน โดยบทความผู้นิพนธ์ภายนอกได้รับการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิภายในและผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกคนละ 1 ท่าน ส่วนบทความผู้นิพนธ์ภายในได้รับการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกหน่วยงานที่จัดทำวารสาร มีความเชี่ยวชาญตรงตามสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง และได้รับความเห็นชอบจากกองบรรณาธิการก่อนตีพิมพ์ ทั้งนี้จะมีรูปแบบที่ผู้พิจารณาบทความไม่ทราบชื่อผู้นิพนธ์บทความและผู้นิพนธ์บทความไม่ทราบชื่อผู้พิจารณาบทความเช่นเดียวกัน (Double-Blind Peer Review)

ส่วนประเภทของบทความที่ลงตีพิมพ์ในวารสาร

วารสารการบริหารจัดการและนวัตกรรมท้องถิ่น ตีพิมพ์บทความประเภทต่าง ๆ ดังนี้

1. บทความวิจัย

รายงานผลงานวิจัยใหม่ที่มีองค์ความรู้อันเป็นประโยชน์ เป็นเรื่องที่อยู่ในความสนใจทันต่อเหตุการณ์และยุคสมัย ซึ่งไม่เคยตีพิมพ์ในวารสารใด ๆ มาก่อน ควรมีองค์ประกอบดังนี้

1.1 ชื่อเรื่อง (Title) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยพิมพ์ชื่อเรื่องเป็นภาษาไทย และตามด้วยภาษาอังกฤษ

1.2 ผู้นิพนธ์ (Author) ชื่อและนามสกุลทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

1.3 บทคัดย่อ (Abstract) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

1.4 คำสำคัญ (Keywords) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ระบุคำเป็นคำสำคัญของเนื้อหา ครอบคลุมชื่อเรื่องที่ศึกษา เหมาะสำหรับนำไปใช้เป็นคำค้นหาข้อมูล

1.5 บทนำ (Introduction) เป็นส่วนของเนื้อหาที่อธิบายถึงความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา และเหตุผลนำไปสู่การศึกษาวิจัย ทั้งนี้ ควรอ้างอิงเอกสารและงานวิจัยอื่นที่เกี่ยวข้องด้วยเพื่อให้มีน้ำหนักและเกิดความน่าเชื่อถือ

1.6 วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives) ระบุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการวิจัย

1.7 วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods) อธิบายถึงกระบวนการดำเนินการวิจัยอย่างละเอียด และชัดเจน กล่าวถึงรายละเอียดของวิธีการศึกษาประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา และวิธีการศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย รวมทั้งสถิติที่นำมาใช้วิเคราะห์ข้อมูล

1.8 ผลการวิจัย (Research Results) เสนอผลการวิจัยที่ตรงประเด็นตามลำดับขั้นของการวิจัย ควรจำแนกผลออกเป็นหมวดหมู่และสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยการบรรยายในเนื้อเรื่อง และแสดงรายละเอียดเพิ่มเติมด้วยภาพประกอบ ตาราง กราฟ หรือแผนภูมิตามความเหมาะสม

1.9 อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion) ผสมผสานเปรียบเทียบและผลการวิจัยให้เข้ากับหลักทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งเชื่อมโยงผลการวิจัยให้สอดคล้องกับประเด็นปัญหาการวิจัย เพื่อให้มีความเข้าใจหรือเกิดความรู้ใหม่ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยนั้น รวมทั้งข้อดี ข้อเสียของวิธีการศึกษา เสนอแนะความคิดเห็นใหม่ ๆ ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ เพื่อเป็นแนวทางที่จะนำไปประยุกต์ให้เกิดประโยชน์

1.10 ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions) ระบุข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้ และข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1.11 เอกสารอ้างอิง (References) เป็นการอ้างอิงเอกสารในเนื้อหาให้ใช้ระบบ APA (American Psychological Association citation style) ทั้งนี้ การอ้างอิงเอกสารที่เป็นภาษาไทยหรือภาษาต่างประเทศ

2. บทความวิชาการ

หัวข้อและเนื้อหาควรชี้ประเด็นที่ต้องการนำเสนอให้ชัดเจนและมีลำดับเนื้อหาที่เหมาะสม เพื่อให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจได้ชัดเจน รวมถึงใช้ทฤษฎีวิเคราะห์และเสนอแนะประเด็นอย่างสมบูรณ์ ควรมีองค์ประกอบดังนี้

2.1 ชื่อเรื่อง (Title) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยพิมพ์ชื่อเรื่องเป็นภาษาไทย และตามด้วยภาษาอังกฤษบรรทัดถัดต่อมา

2.2 ผู้นิพนธ์ (Author) ชื่อและนามสกุลทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

2.3 บทคัดย่อ (Abstract) ให้มีภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

2.4 คำสำคัญ (Keywords) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ระบุคำเป็นคำสำคัญของเนื้อหา ครอบคลุมชื่อเรื่องที่ศึกษา เหมาะสำหรับนำไปใช้เป็นคำค้นหาข้อมูล

2.5 บทนำ (Introduction) เป็นส่วนแนะนำและปูพื้นเรื่อง เพื่อให้ผู้อ่านทราบข้อมูลเบื้องต้นของเนื้อหา

2.6 เนื้อหา (Content) เนื้อหาบทความ มีการแบ่งประเด็นเรื่องย่อย ๆ และการจัดเรียงลำดับเป็นไปตามรายละเอียดของเนื้อหา

2.7 บทสรุป (Conclusion) การสรุปเนื้อหาในบทความทั้งหมดออกมาอย่างชัดเจน กระชับ โดยมีการสรุปปิดท้ายเนื้อหาที่นำเสนอ

2.8 เอกสารอ้างอิง (References) เป็นการอ้างอิงเอกสารในเนื้อหาให้ใช้ระบบ APA (American Psychological Association citation style) ทั้งนี้ การอ้างอิงเอกสารที่เป็นภาษาไทยหรือภาษาต่างประเทศ

การส่งบทความ

บทความที่จะตีพิมพ์ในวารสารการบริหารจัดการและนวัตกรรมท้องถิ่น ต้องส่งบทความผ่านระบบออนไลน์ได้ที่ <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/jmli/index> เท่านั้น

รูปแบบบทความและการพิมพ์เนื้อหาบทความ

1. การเตรียมต้นฉบับบทความ มีรายละเอียดดังนี้

1.1 ขนาดต้นฉบับ ขนาดหน้ากระดาษ B5 โดยมีการตั้งค่าน้ำกระดาษความกว้าง 7.5 นิ้ว และความสูง 10.5 นิ้ว โดยเว้นระยะห่างระหว่างขอบกระดาษด้านบนและด้านซ้าย 1 นิ้ว ด้านขวาและด้านล่าง 0.5 นิ้ว

1.2 รูปแบบการพิมพ์ เนื้อหาในบทความส่วนแรก จัดเป็นแบบ 1 คอลัมน์ คือ ชื่อเรื่อง ชื่อผู้วิจัย บทคัดย่อ คำสำคัญ และเชิงอรรถ อยู่ส่วนหน้าแรก ส่วนที่สอง จัดเป็นแบบ 1 คอลัมน์ คือ เนื้อหาบทความที่อยู่ส่วนหน้าที่สองเป็นต้นไป

1.3 ใช้รูปแบบตัวอักษร TH Sarabun PSK พิมพ์ด้วยโปรแกรมไมโครซอฟต์เวิร์ด

1.4 หัวกระดาษ ประกอบด้วยเลขหน้า ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวธรรมดา ตำแหน่งขีดขอบกระดาษด้านขวาบน

1.5 ชื่อเรื่อง/ชื่อบทความภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 18 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษ

1.6 ชื่อผู้พิมพ์ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ ระบุเฉพาะชื่อและนามสกุล ไม่ต้องมีคำนำหน้า เว้น 2 เคาะระหว่างชื่อและนามสกุล ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษใต้ชื่อเรื่อง

1.7 เครื่องหมายเลข⁽¹⁾ เขียนไว้บนนามสกุลผู้พิมพ์ เพื่อระบุสังกัดคณะ หน่วยงาน และ อีเมลของผู้พิมพ์เพื่อระบุเชิงอรรถ (Footnote) ไว้ด้านล่างกระดาษ

1.8 เชิงอรรถ (Footnote) ให้เขียนไว้ด้านล่างของส่วนหน้าแรก ที่มีเครื่องหมายเลข⁽¹⁾ กำกับไว้บนนามสกุลผู้พิมพ์ ให้ระบุสังกัดคณะ หน่วยงาน และอีเมลของผู้พิมพ์ ขนาดตัวอักษร 14 ชนิดตัวธรรมดา กรณีที่ผู้พิมพ์มีสถานภาพเป็นนักศึกษาให้ระบุหลักสูตรที่นักศึกษา กำลังศึกษาอยู่ เช่น หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นต้น ทั้งนี้ การระบุสังกัดคณะ หน่วยงานของผู้พิมพ์นั้น ผู้พิมพ์ต้องระบุทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษด้วย

1.9 หัวข้อของบทคัดย่อภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษด้านซ้าย

1.10 เนื้อหาบทคัดย่อภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวธรรมดา ให้จัดเป็นแบบ 1 คอลัมน์ บรรทัดแรกเว้น 7 ตัวอักษรจากขอบกระดาษด้านซ้ายและพิมพ์ให้ชิดขอบทั้งสองด้าน ส่วนเนื้อหาบทความที่อยู่หน้าที่สองเป็นต้นไปให้จัดเป็นแบบ 1 คอลัมน์เช่นกัน ทั้งนี้ ควรมีความยาวไม่เกิน 300 คำ และลักษณะของบทคัดย่อควรประกอบไปด้วย วัตถุประสงค์ (Objective) วิธีการศึกษา (Methods) ผลการศึกษา (Results) และคุณค่าหรือการนำไปใช้ประโยชน์

1.11 หัวข้อคำสำคัญ/อังกฤษ ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษด้านซ้าย ระบุคำสำคัญที่นำไปใช้เป็นคำค้น คำสำคัญแต่ละคำค้นด้วยเครื่องหมายจุลภาค (;) ทั้งนี้ ควรมีคำสำคัญ 3-5 คำ โดยต้องจัดเรียงคำสำคัญตามตัวอักษร

1.12 หัวข้อเรื่อง ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษด้านซ้าย

1.13 หัวข้อย่อ ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวธรรมดา ระบุหมายเลขหน้าหัวข้อย่อโดยเรียงตามลำดับหมายเลข

1.14 จำนวนต้นฉบับ ควรมีความยาวอยู่ระหว่าง 10-15 หน้า โดยนับรวมตาราง รูปภาพ แผนภูมิ และเอกสารอ้างอิง

1.15 ตาราง รูปภาพ และแผนภูมิ กรณีเป็นตารางให้ชื่อตารางอยู่ด้านบน กรณีที่เป็นรูปภาพหรือแผนภูมิ ให้ระบุชื่อรูปภาพหรือแผนภูมิอยู่ด้านล่าง

ตารางที่ 1 รายละเอียดรูปแบบการเตรียมต้นฉบับบทความ

รายละเอียด	ขนาดอักษร	รูปแบบ	ชนิด
ชื่อเรื่อง (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	18	กึ่งกลาง	ตัวหนา
ชื่อผู้พิมพ์ (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	16	กึ่งกลาง	ตัวหนา
หน่วยงานที่สังกัด (เชิงอรรถ : Footnote) (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	14	ชิดซ้าย	ตัวธรรมดา
บทคัดย่อ (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
คำสำคัญ (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
หัวข้อหลักตามรูปแบบบทความกำหนดไว้	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา

รายละเอียด	ขนาดอักษร	รูปแบบ	ชนิด
หัวข้อย่อ	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
เนื้อหาตามรูปแบบบทความกำหนดไว้	16	ชิดซ้าย	ตัวธรรมดา
เอกสารอ้างอิง (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
ตาราง			
ชื่อตาราง (ตารางที่ : จัดไว้บนตาราง)	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
รายละเอียดชื่อตาราง (พิมพ์ต่อจากชื่อตาราง)	16	ชิดซ้าย	ตัวธรรมดา
รูปภาพ/แผนภูมิ			
ชื่อรูปภาพ/แผนภูมิ (ภาพ/แผนภูมิที่ : จัดไว้ใต้รูปภาพ/แผนภูมิ)	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
รายละเอียดชื่อรูปภาพ/แผนภูมิ (พิมพ์ต่อจากชื่อรูปภาพ/แผนภูมิ)	16	ชิดซ้าย	ตัวธรรมดา
เอกสารอ้างอิง : ใช้รูปแบบการอ้างอิงแบบ APA (American Psychological Association citation style) โดยการอ้างอิงเอกสารที่เป็นภาษาไทยหรือภาษาต่างประเทศ			
จำนวนต้นฉบับ : มีความยาวอยู่ระหว่าง 10-15 หน้า			

เอกสารอ้างอิงในบทความ

รูปแบบการอ้างอิงในเนื้อเรื่องใช้วิธีการอ้างอิงระบบนาม-ปี ตามรูปแบบของ American Psychological Association (APA) โดยแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ

1. การอ้างอิงต้นเนื้อความ ให้ใช้ระบบตัวอักษรโดยระบุชื่อ-นามสกุล ตามด้วย วงเล็บเปิด-ปิด แล้วระบุปีที่ตีพิมพ์ เช่นอนวัต กระสังข์ (2560) เป็นต้น

2. การอ้างอิงท้ายเนื้อความ ให้ใช้ระบบตัวอักษรโดยใช้ วงเล็บ เปิด-ปิด แล้วระบุชื่อ-นามสกุลของผู้เขียนและปีที่ตีพิมพ์ กำกับท้ายเนื้อความที่ได้อ้างอิง ดังนี้

อ้างอิงจากเอกสารภาษาไทย

1. ผู้แต่งหนึ่งคน ให้อ้างชื่อผู้แต่งแล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (อนวัต กระสังข์, 2561)

2. ผู้แต่งสองคน ให้อ้างชื่อของผู้แต่งทั้งสองคนโดยใช้คำว่า “และ” ในการเชื่อมผู้เขียนทั้งสองแล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (อนวัต กระสังข์และสมาน งามสนิท, 2560)

3. ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 คนให้อ้างชื่อของผู้แต่งคนแรกแล้วเพิ่มคำว่า “และคณะ” แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (สมาน งามสนิทและคณะ, 2562)

อ้างอิงจากเอกสารภาษาอังกฤษ

1. ถ้ามีผู้แต่งหนึ่งคนให้อ้างนามสกุลของผู้แต่ง ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Therry, 2018)
 2. ถ้ามีผู้แต่งสองคนให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งทั้งสองคน โดยใช้เครื่องหมายแอมป์ (&) คั่นกลางระหว่างนามสกุลของผู้แต่งทั้งสอง แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Horry & Peter, 2018)
 3. ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 คนให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งคนแรกตามด้วย et al. ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ (Peter et al., 2010)
- เอกสารอ้างอิงที่ใช้อ้างอิงในเนื้อหาบทความ จะต้องปรากฏในเอกสารอ้างอิงท้ายบทความทุกรายการ

เอกสารอ้างอิงท้ายบทความ

1. หนังสือ

ชื่อ/นามสกุลผู้พิมพ์.// (ปีที่พิมพ์).//ชื่อหนังสือ.//ครั้งที่พิมพ์(ถ้ามี).//เมืองที่พิมพ์.// สำนักพิมพ์.
Author.// (Year of Publication).// Title of Book.// Edition of Book.// Place of
Publication.// Publisher Name.

ตัวอย่าง

อนุวัต กระสังข์. (2560). *พื้นฐานรัฐประศาสนศาสตร์*. พระนครศรีอยุธยา: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณ
ราชวิทยาลัย.

Cook, Robert D. (1995). *Finite Element Modeling for Stress Analysis*. New York:
John Wiley & Sons.

2. วารสาร

ชื่อ/นามสกุลผู้พิมพ์.// (ปี, เดือน/วันที่พิมพ์).//ชื่อบทความ.//ชื่อวารสาร.//ปีที่พิมพ์ (ฉบับที่
พิมพ์).//เลขหน้าแรก-หน้าสุดท้าย.

Author.// (Date of Publication).// Title of Article.// Name of
Journal.// Year (Volume).// page.

ตัวอย่าง

ยรรยงวรรกร ทองแถม. (2563). กลยุทธ์การสื่อสารการตลาดออนไลน์โดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นในการ
สร้างแบรนด์ชุมชนกาแฟดอยเผ่าไทยของบ้านรักไทย อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก.
วารสารการบริหารจัดการและนวัตกรรมท้องถิ่น. 6(4), 55-68.

3. หนังสือพิมพ์

ชื่อ/นามสกุลผู้พิมพ์.// (ปี, เดือน/วันที่พิมพ์).//ชื่อบทความ.//ชื่อหนังสือพิมพ์.//
เลขหน้าแรก-หน้าสุดท้าย.

Author.// (Date of Publication).// Title of Article.// Name of Newspaper.// page.

ตัวอย่าง

ปรียา เหล่าวิวัฒน์. (2549, พฤศจิกายน 6). เกียรติอันภาคภูมิใจ. *กรุงเทพธุรกิจ*, น. 13.

Jewell, Mark. (2006, November 7). Silent Aircraft' Spreads its Wings.

Bangkok Post, p. 13

4. วิทยานิพนธ์

ชื่อ/นามสกุลผู้พิมพ์.//ปีพิมพ์.//ชื่อวิทยานิพนธ์.//วิทยานิพนธ์ระดับ/(บัณฑิต,
มหาบัณฑิต, ดุษฎีบัณฑิตให้ระบุลงให้ชัดเจน)//ชื่อสถานศึกษา.

Author.//Year of Publication.//Title of Thesis.//Degree of Thesis.//

Publisher Name.

ตัวอย่าง

อนุวัต กระสังข์. (2557). *การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในองค์กรตามแนวพุทธภายใต้กระแสบริโภคนิยม.*

วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

5. รายงานการวิจัย

ผู้แต่ง.//ปีพิมพ์.//ชื่อเรื่อง.//รายงานผลการวิจัย.//สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

อนุวัต กระสังข์. (2557). *การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในองค์กรตามแนวพุทธภายใต้กระแสบริโภคนิยม.*

รายงานผลการวิจัย. โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

6. สัมภาษณ์

ชื่อผู้ที่ได้รับการสัมภาษณ์.//ปีที่สัมภาษณ์, วัน เดือน.//ตำแหน่ง.//[บทสัมภาษณ์].

สุรพล สุยะพรหม. (2560, 5 มีนาคม). รองอธิการบดีฝ่ายกิจการทั่วไป มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย [บทสัมภาษณ์].

7. สื่ออิเล็กทรอนิกส์

ผู้แต่ง.//ปีที่เผยแพร่.//ชื่อเรื่อง.//สืบค้น วัน เดือน ปี.//จาก/แหล่งที่มาของข้อมูล.

กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์. (2548). *พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์*. สืบค้น 3 กรกฎาคม 2548, จาก <http://www.moc.go.th/thai/dbe/ecoco/e-com3.htm>

Buddhism Meditation Triratna Find us Community. (2020). *Who Was The Buddha?*

Retrieved March 20, 2020, from <https://thebuddhistcentre.com/text/who-was-buddha>.